

K₂ (Δ)

11205

(5)

1435

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ
ΠΡΩΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

(215)

m

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΝ 1931 - 1936

ΔΙΑ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΑΙ: Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
ΟΔΟΣ ΠΕΣΜΑΤΟΖΟΛΟΥ, 8Α
1931

Τὰ γνήσια αντίτυπα φέρουσι τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγ-
γραφέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου
τῆς «Ἐστίας».

Α. Δ. Κολμαροῦ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἙΡΜΟΥ,, ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 28, ΑΘΗΝΑΙ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α' ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α' Πρότασις καὶ εἶδη αὐτῆς.

§ 1. Ὅπως εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν πρὸς σχηματισμὸν λόγου αἱ λέξεις *συντάσσονται*, ἤτοι τάσσονται ἢ μία παρὰ τὴν ἄλλην, κατὰ ὁρισμένους κανόνας.

Οἱ *συντακτικοὶ κανόνες* τῆς ἀρχαίας γλῶσσης εἰς πολλὰ μὲν εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς τῆς νέας γλῶσσης, εἰς πολλὰ δὲ διάφοροι.

Σημ. Τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον πραγματεύεται περὶ τῆς συντάξεως, ἦτοι περὶ τῶν συντακτικῶν κανόνων τῆς γλῶσσης, λέγεται *Συντακτικὸν αὐτῆς*· εἶναι δὲ τοῦτο τὸ δεύτερον μέρος τῆς καθόλου Γραμματικῆς.

§ 2. Λόγος τις (προφορικὸς ἢ γραπτὸς) περιέχων ἓν μόνον ἄπλοσν διανόημα ἢ μίαν μόνην ἀπλὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος ἢ ἀπλοσν τι ἐρώτημα ἢ ἀναφώνησίν τινα καλεῖται (ἀπλῆ) *πρότασις*.

§ 3. Κατὰ τὸ ἰδιαιτέρον περιεχόμενόν της πρότασις τις εἶναι
1) ἀποφαντικὴ ἢ κρίσεως· ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (ἀρχ. Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ στρατιώτης γυμνάζεται.

2) προτρεπτικὴ ἢ ἐπιθυμίας· πρόσεχε. κλείσε τὸ παράθυρον (ἀρχ. στέργε τὰ παράθυρα).

3) ἐρωτηματικὴ· εἶναι ἐπιμελής ὁ Πέτρος; (ἀρχ. ἔστι Σωκράτης σοφός;). γὰ καθίσω; (ἀρχ. εἶπω τι;)

4) ἐπιφωνηματικὴ· τί ὠραῖον ἄνθος! πόσον οὖς ἐκιμῶ!
(ἀρχ. ὡς καλός μοι ὁ πάππος!).

§ 4. "Όταν ἡ πρότασις ἐκφέρεται μετ' ἀρνήσεως (*δὲν ἢ μὴ*· ἀρχ. *οὐ ἢ μὴ*), λέγεται *ἀποφατικὴ ἢ ἀρνητικὴ*· ὁ Πέτρος δὲν εἶναι ἐπιμελής. (*Σωκράτης οὐκ ἔστι σοφός*). *μὴ* γράφατε. "Άλλως λέγεται *καταφατικὴ*· ὁ Πέτρος εἶναι ἐπιμελής. (*Σωκράτης ἐστὶ σοφός*). γράφατε.

§ 5. Ὡς πρὸς τὴν σχέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται πρότασις τις πρὸς ἄλλην ἢ πρὸς ἄλλας προτάσεις, λέγεται

1) *κυρία ἢ ἀνεξάρτητος*, ὅταν ἐκφέρεται μόνη καθ' ἑαυτὴν ἢ συνδέεται μὲν μετ' ἄλλης ἢ μετ' ἄλλων προτάσεων, ἀλλὰ κατὰ παράταξιν, (ἦτοι διὰ συνδέσμου συμπλεκτικοῦ ἢ διαζευκτικοῦ ἢ ἀντιθετικοῦ)· ὁ Πέτρος γράφει. ὁ Παῦλος ὑπαγορεύει *καὶ* ὁ Πέτρος γράφει. *ἢ* ἀνεχώρησεν ὁ Πέτρος *ἢ* εἶναι ἀσθενής. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησεν, ἀλλὰ εὐρίσκεται ἐδῶ.—ἦλθε κανεῖς; *νὰ* μείνω *ἢ* *νὰ* φύγω; (ἀρχ. *ἠγεῖτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. ἢ* λέγε *τι* *σιγῆς* *κοεῖτιον* *ἢ* *σιγὴν* *ἔχε. οὐκ* ἡμφροσβήτει, *ἀλλ'* ὁμολογεῖ. *εἶπωμεν ἢ* *σιγῶμεν*;))

2) *δευτερεύουσα ἢ ἐξηρητημένη*, ὅταν δὲν δύναται *νὰ* σταθῆ εἰς τὸν λόγον μόνη καθ' ἑαυτήν, χρησιμεύη δέ, ἵνα προσδιορίσῃ ἄλλην πρότασιν, καὶ τρόπον τινὰ ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτῆς· ὑπαγόρευε εἰς τὸν Πέτρον, *διὰ* *νὰ* γράψῃ. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησε, *διότι* εἶναι ἀσθενής. *εἰπέ* μου, *ἂν* ἦλθε κανεῖς. *μείνε* ἐδῶ, *ἕως* *δου* ἐπιστρέψω. (ἀρχ. Ἄβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκαυσεν, *ἵνα* *μὴ* Κῦρος διαβῆ. *χαίρω, ὅτι* εὐδοκίμεῖς. *σκέψαι, εἰ* ὁ νόμος *καλῶς* *ἔχει. αὐτοῦ* *διατρέψωμεν, ἕως* *ἂν* φῶς γένηται).

Σημ. Λόγος τις κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον μακρός, ὅταν εἶναι γραπτός, διαίρεται κανονικῶς εἰς *περιόδους* καὶ *κῶλα* περιόδων.

Περίοδος καλεῖται λόγος (γραπτός) ὁπωσδήποτε πλήρης, ἀποτελούμενος συνήθως ἐκ πλειοτέρων τῆς μιᾶς προτάσεων καὶ κατακλειόμενος μεταξύ δύο τελείων σιγῶν.

Κῶλον δὲ περιόδου καλεῖται μέρος περιόδου μὲ ὁπωσδήποτε αὐτοτελές νόημα, ἀποτελούμενον ἐκ μιᾶς ἢ πλειοτέρων προτάσεων καὶ κατακλειόμενον μεταξύ τελείας καὶ ἄνω σιγῆς ἢ μεταξύ δύο ἄνω σιγῶν.

Ὅπως π. χ. τὸ κατωτέρω χωρίον ἐκ τῆς Ξενοφώντος Κύρου Ἐναβάσεως (1,5,5.) εἶναι μία περίοδος περιέχουσα τρία κῶλα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει μίαν πρότασιν, τὸ δὲ δεύτερον δύο καὶ τὸ τρίτον τρεῖς. «Ἐν τούτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπόλωτο ὑπὸ λιμοῦ· οὐ γὰρ ἦν χόρτος οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν δένδρον, ἀλλὰ ψιλὴ ἦν ἅπασα ἡ χώρα· οἱ δὲ ἐνοικοῦντες ὄνους ἀέτας παρὰ τὸν ποταμὸν ὀρύττοντες καὶ ποιοῦντες εἰς Βαβυλῶνα ἦγον καὶ ἐπῶλουν καὶ ἀνταγοράζοντες σίτον ἕξων».

Β' Συστατικά μέρη τῆς προτάσεως.

α' Ἀπλῆ πρότασις.

§ 6. Πᾶσα πρότασις κανονικῶς σύγκεται ἀπὸ δύο κύρια μέρη, ἧτοι ἀπὸ ὑποκείμενον καὶ ἀπὸ κατηγορήματα.

1) Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος εἰς αὐτήν· ὁ **Σωκράτης** εἶναι σοφός. (**Σωκράτης** ἐστὶ σοφός). ὁ **ἥλιος** λάμπει.

2) Κατηγορήματα τῆς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς· ὁ **Σωκράτης** εἶναι σοφός. (**Σωκράτης** ἐστὶ σοφός). ὁ **ἥλιος** λάμπει.

Ὑποκείμενον καὶ κατηγορήματα ὁμοῦ λέγονται κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως.

§ 7. Τὸ κατηγορήματα μιᾶς προτάσεως δύναται νὰ εἶναι

1) **μονολεκτικόν**, ἀποτελούμενον ἀπὸ ἓνα ῥηματικόν τύπον· ὁ **ἥλιος** λάμπει. τὸ **παιδίον** παίξει.

2) **περιφραστικόν**, ἧτοι νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα τύπον τοῦ ῥήματος **εἶμαι** (ἀρχ. **εἰμί**) καὶ ἐν ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν· ὁ **Σωκράτης** εἶναι σοφός. (**Σωκράτης** ἐστὶ σοφός). οὐ **εἶσαι Ἕλλην**. (οὐ Ἕλλην εἶ).

Τοῦ περιφραστικοῦ κατηγορήματος τὸ μὲν ὄνομα (ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν), τὸ ὁποῖον φανερώνει, τί ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, λέγεται **κατηγορούμενον** (σοφός, Ἕλλην), ὁ δὲ μεσολαθῶν τύπος τοῦ ῥήματος **εἶμαι** (ἀρχ. **εἰμί**) λέγεται ῥήμα **συνδετικόν**, διότι τρόπον τινὰ συνδέει τὸ κατηγορούμενον μὲ τὸ ὑποκείμενον· **Σωκράτης** ἐστὶ σοφός. **ὁμοῦ** ἐστε Ἕλληνες.

§ 8. Τὸ ὑποκείμενον. Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν ἢ ἀντωνυμία (συνήθως προσωπικὴ ἢ δευτικὴ)· **Σωκράτης** ἐστὶ σοφός. ὁ **παῖς** γράφει. **ἐγὼ** εἰμι Ἕλλην. **ἐκεῖνος** ᾄδει.

Δύναται ἔτι ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως νὰ εἶναι καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ἐλόκληρος καὶ οἰαδήποτε λέξις ἢ φράσις μὲ τὸ ἄρθρον τὸ πρὸ αὐτῆς, ὅταν ταῦτα λαμβάνονται ὡς οὐσιαστικά· **τὸ ἄρθρον** αἰμὼν ἐστὶ. **Ξ.** οἱ φθονοῦντες μισοῦνται. **πάντες** οἱ ἐν ἡλικίᾳ καιοὶ φαίνονται **Πλ.** τί ἐστὶ νόμος

Ξ. *σφαλερόν ἐστι τό, ἃ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα ἢ λέγειν ἢ πράττειν* Ξ.

Τὸ ὑποκείμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικῆν.

§ 9. Τὸ κατηγορούμενον. Τὸ κατηγορούμενον καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κανονικῶς εἶναι ἢ ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν· *Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Κύρος ἦν βασιλεύς.*

¹ Ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὀλόκληρος, ὅταν ἐπέχη θέσιν ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικοῦ δύναται νὰ λαμβάνεται ὡς κατηγορούμενον· ὁ ἄνθρωπος ἐν τῶν ζώων ἐστίν. Πλ. *τοῦτο ἐστὶν ἡ ὀητορικὴ*. Πλ. *Ταῦτα τί ἐστι;* Ξ. *τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν*. Πλ. ὁ Φίλιππος ἐστὶν ὅ,τι ἂν εἴπη τις. Δ. ἃ διαφερόμεθα ταῦτ' ἐστίν. Πλ.

Σημ. Τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ κατηγορούμενον, ὅταν δι' αὐτῶν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ποσὸν τι κατὰ προσέγγισιν, ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν προθέσεων *εἰς, ἀμφί, περί, κατά, ὑπὲρ* μετὰ αἰτιατικῆς· *εἰς ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι ἐπέμειναν ἐθελονταί* (=220 περίπου ἄνδρες). Θ. *ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους*· Ἡρ.—οἱ ὀλίγοι ἦσαν ἀμφὶ τοὺς πεντακοσίους.

§ 10. Τὸ συνδεδεικμένον. Συνδεδεικμένον ῥῆμα κυρίως εἶναι τὸ ῥῆμα *εἰμί* (§ 7). Ἄλλ' ἐκτός τούτου καὶ ἄλλα ῥήματα ἔχοντα συγγενῆ πρὸς αὐτὸ σημασίαν λαμβάνονται ὡς συνδεδεικτά, ὡς

1) τὰ ῥήματα *υπάρχω, τυγχάνω, διατελῶ*, (ὁ ἀόριστος καὶ ὁ παρακείμενος τοῦ ῥ. *φύομαι*, ἦτοι τὸ *ἔφυν* (=ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), *πέφυκα* (=εἶμυ ἐκ φύσεως) κ. ἄ. οἱ πλουσιώτατοι ἀτελεῖς *υπάρχουσιν*. Δ. ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων *διατελεῖς*. Ξ. ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας *ἔφυν*. Εὐρ. (πῶ. *ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα*).

2) τὰ ῥήματα *γίνομαι, καθίσταμαι, αποβαίνω, ἐκβαίνω* καὶ τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ *ἐκλέγεσθαι ἢ διορίζεσθαι*, ὡς *αἰροῦμαι, χειροτονοῦμαι, λαγχάνω* (=ἐκλέγομαι διὰ κλήρου), *ἀποδείκνυμαι* (=διορίζομαι), κ. ἄ. ἡ πόλις *φρούριον κατέστη*. Θ. σοφοῖς ὀμιλῶν καὶ τὸς *ἐκβήσει σοφός* (=καὶ σὺ ὁ ἴδιος θὰ ἀποδῆς). Περικλῆς *ἤρεθθη στρατηγός*. Δημοσθένης *οὐκ ἔλαχε τειροποιός*. Αἰσχ. (πῶ. *βγήκε κλέφτης σιὰ βουνά*. *ἐκληρώθηκε ἔνορκος*. *ἐχειροτονήθηκε ἐπίσκοπος*).

3) τὰ ῥήματα *λέγομαι, νομίζομαι* καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὡς *ἀκούω, καλοῦμαι, ὀνομάζομαι*, κ. ἄ. *δοκῶ, φαίνομαι, κρίνομαι, ὑπολαμβάνομαι* κ. ἄ. οὗτοι *κόλακες* καὶ *θεοῖς ἐχθροί*

ἀκούουσιν (=ὀνομάζονται). αὐτοὶ νομοθέται κληθήσονται. Πλ. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται. Πλ.

4) πᾶν σχεδὸν ῥήμα, ἰδίᾳ δὲ τὰ κινήσεως σημαντικά, διὰ τῶν ὁποίων συνδέεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον σημαῖνον τόπον, χρόνον, τρόπον, τάξιν κττ. (*Ἐπισηματικὸν κατηγορούμενον): ἐγὼ σε ἄσμενος ἐώρακα (=μέ εὐχαρίστησιν). Ξ. ἐθελοντῆς ὑπομένει τοὺς πόρους (=μέ τὴν θέλησίν του). Ξ. οἱ στρατιῶται ἐσκήνουν ὑπαίθριοι (=εἰς τὸ ὑπαίθριον). Σ. Ἐπύθαξα προτέρα Κύρου ἀφίκετο (=πρὸ τοῦ Κύρου). Ξ. (πβ. ὁ Κωνσταντῆς ἐπρόβαλε στὸν κάμπο καβαλλάρης—ἐδιάβαινε καμαρωτός. ὁ Πέτρος ἦρθε πρῶτος κ.τ.τ.).

Σημ. Διὰ τινῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια σημαῖνον ἐξέλιξιν τοῦ ὑποκειμένου πρὸς τι ἀποτέλεσμα (ὡς αὐξάνομαι, αἴρωμαι, τρέφομαι κ.τ.τ.), ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον προληπτικῶς ὡς κατηγορούμενον κάτι τι, τὸ ὅποιον ἀνήκει εἰς τὸ ὑποκείμενον κυρίως, ὅταν συντελεσθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον (*Προληπτικὸν κατηγορούμενον ἢ κατηγορούμενον τοῦ ἀποτελέσματος): τὸ Κύρου ὄνομα μέγιστον ἠΰξητο (=ἠῤῥῆθη καὶ αὐξήθην ἐργάσει μέγα). Ξ. διὰ τούτων Φίλιππος ἦρθη μέγας. Δ. (πβ. ὁ Πέτρος σπουδάζει γιατρός=γὰ νὰ γίνῃ γιατρός).

β' Σύνθετος πρότασις.

§ 11. Πρότασις τις εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ περισσότερα τοῦ ἐνὸς ὑποκείμενα ἢ κατηγορούμενα ἢ ῥήματα. Ἡ τοιαύτη πρότασις καλεῖται *σύνθετος*: φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ. Πλ. ἐγὼ ὑμῖν φίλος καὶ σύμμαχος ἐγενόμην. Ξ. ἐγὼ τε καὶ ὁ σὸς πατήρ ἐταίρω τε καὶ φίλω ἤμεν. Πλ. (πβ. ὁ Κωνσταντῆς, οἱ ἄρχοντες κ' ὁ βασιλεὺς ἀντάμα κάθονται, τῶν καὶ πίνουσι καὶ γλυκοχαιροῦνται).

Γ' Συμφωνία τῶν ὄρων τῆς προτάσεως.

α' Τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 12. Τὸ ῥήμα ἀπλῆς προτάσεως πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γενικῶς συμφωνεῖ ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ἤτοι κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν: ἐγὼ γράφω. ὑμεῖς παίζετε. Σωκράτης ἐσὶ σοφός. ἐγενέσθη τῷ ἄνδρι τούτῳ φύσει φιλομουσιάτω. Ξ.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα

οὐδετέρου γένους πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, τὸ ῥήμα κανονικῶς τίθεται εἰς ἐνικὸν ἀριθμὸν· τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον· πάντα τὰ δίκαια καλὰ ἔστιν. Πλ.

Σημ. Ἡ τοιαύτη σύνταξις καλεῖται Ἄττική, ἐξηγεῖται δὲ αὕτη ἐκ τούτου, ὅτι ἀρχῆθεν ἢ κατάληξις α τῶν δευτεροκλίτων οὐδετέρων ἦτο ἐνικὸς ἀριθμὸς, θηλυκοῦ γένους μὲ περιληπτικὴν σημασίαν, ἦτοι ἀρχῆθεν π. χ. φύλλα=φύλλωμα, ξύλα=ξύλεα, κ. λ. π.

§ 13. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα μιᾶς συνθέτου προτάσεως εἶναι δύο ἢ περισσότερα,

1) ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀριθμὸν, τὸ ῥήμα κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ἐκτός ἂν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο, ἑκάτερον ἐνικὸς ἀριθμοῦ, ὅποτε τὸ ῥήμα δύναται νὰ τίθεται καὶ εἰς δυϊκὸν ἀριθμὸν· *Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς εἰς Κέροικρον ἐστράτευσαν*. Θ. *ἦρχον τῆς στρατιᾶς Εὐφαιμίδας τε καὶ Τιμόξενος καὶ Εὐμαχος*. Θ. *Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης πλεῖστα κακὰ τὴν πόλιν ἐποίησάτην*. Ξ.

2) ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὸ πρόσωπον, τὸ ῥήμα τίθεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Εἶναι δὲ ἐπικρατέστερον τὸ α' πρόσωπον τοῦ β' καὶ τοῦ γ', τὸ δὲ δεύτερον τοῦ γ'· *μαχοῦμεθα κοινῇ ἐγὼ τε καὶ σύ*. Πλ. *συσσιτοῦμεν ἐγὼ τε καὶ Μελησίας* ὁδε. Πλ. *οὐ σὺ μόνος οὐδὲ οἱ σοὶ φίλοι πρῶτοι ταύτην τὴν δόξαν περὶ θεῶν ἔσχετε*. Πλ.

§ 14. Πολλάκις τὸ ῥήμα συνθέτου προτάσεως ἐχοῦσης δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα συμφωνεῖ εἴτε κατὰ τὸν ἀριθμὸν εἴτε κατὰ τὸ πρόσωπον πρὸς ἓν μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων τούτων, τὸ πλησιέστερον ἢ σπουδαιότερον διὰ τὸν λέγοντα· *ἐστρατιῆγει τῶν νεῶν Ἀριστεὺς καὶ Καλλικράτης καὶ Τιμάνωρ*. Θ. *Βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον*. Ξ. (πβ. *σὲ πατάει ἢ Κονιαριὰ κι' οἱ Λαοῖνοι ἀγάδες*)—*οἶδα σαφῶς ἐγὼ τε καὶ σύ*. Ξ. (πβ. *νὰ βαφτιστῶ στή χάρι σου κι' ἐγὼ καὶ τὸ παιδί μου*).

β') Τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 15. Τὸ κατηγορούμενον ἀπλῆς προτάσεως, ἂν μὲν εἶναι ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· ἂν δὲ εἶναι οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ ἀναγκαίως μόνον κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ καὶ κατὰ γένος καὶ

ἀριθμόν, (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν): ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ἀνδρεῖος.
—οἱ ἄνδρες εἰσὶν ἀνδρεῖοι. αἱ γυναῖκες εἰσι καλάι. τὰ παιδία
ἐστὶ καλά. ἡ πόλις φρούριον κατέστη. Θ. οἱ Δελφοί εἰσι
πόλις. τὰ ἄθλα ἦσαν στλεγγίδες—ἡ Δηλός ἐστὶ νῆσος.

Ἄλλὰ

α') πολλάκις ὑποκείμενον ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, μάλι-
στα δὲ καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν δι' αὐτοῦ δηλοῦται οὐχὶ ἐν
ὠρισμένον ὅν ἢ ὠρισμένα τινὰ ὄντα ἐκ πολλῶν ὁμοειδῶν, ἀλλὰ
ὅλον τὸ εἶδος τῶν ὁμοειδῶν, δέχεται κατηγορούμενον ἐπιθετον
γένους οὐδετέρου καὶ ἀριθμοῦ ἐνικοῦ: ὡς *χαρίεν ἐστ' ἀνθρῶπος*,
ὅταν ἀνθρῶπος ἦ (=ὁ ἀνθρῶπος ἐν γένει). *οὐκ ἀγαθόν* (ἐστὶν) *ἢ*
πολυκοραϊνῆ (= ἡ πολυαρχία ἐν γένει). *αἱ μεταβολαὶ λυπηρόν*
(=αἱ μεταβολαὶ ἐν γένει, πᾶσα μεταβολή).

β') πολλάκις τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ
πτῶσιν γενικῆν, ἢ ὅποια καλεῖται *γενικῆ κατηγορηματικῆ* καὶ
δηλοῖ συνήθως

1) *κτῆσιν*· τοῦτο τὸ πεδῖον ἦν ποιε *Χορασμίων*. Ἡρ. (πδ.
αὐτὸ τὸ βιβλίον εἶναι τοῦ Πέτρου).

2) *διηρημένον τι ὄλον*, τοῦ ὁποίου μέρος εἶναι τὸ ὑποκείμε-
νον· *Ἰπποκράτης ὄδε ἐστὶ τῶν ἐπιχωρίων* (= ἕνας ἀπὸ τοῦς
ἐντοπίους). Πλ.

3) *ῥλην*· ἡ *κορηίς* ἐστὶ *λίθων μεγάλων* (= ἀπὸ λί-
θους). Ἡρ.

4) *ιδιότητᾶ*· εἰμὶ *τριάκοντα ἐτῶν* (= τριακοντούτης· πδ. ὁ
Πέτρος εἶναι δέκα χρονῶν).

5) *ἀξίαν*· *πολλοῦ ἀργυρίου γίγνεται* (= γίνετα πολὺ
ἀκριβέ). Δ.

§ 16. Συνθέτου προτάσεως ἐχούσης δύο ἢ περισσότερα
ὑποκείμενα τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον κανονικῶς τίθεται εἰς
πληθυντικὸν ἀριθμόν, καὶ

1) ἐὰν μὲν τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν *ἔμψυχα ὄντα τοῦ αὐτοῦ*
γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ κοινὸν γένος
αὐτῶν· *Ἰππαρχος καὶ Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἦσαν. ἡ μήτηρ καὶ*
ἡ θυγάτηρ καλάι εἰσι.

2) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν *ἔμψυχα ὄντα διαφόρου*
γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστε-
ρον γένος τῶν ὑποκειμένων. Εἶναι δὲ τὸ ἀρσενικὸν γένος ἐπικρατέ-

στερον τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδέτερου, τὸ δὲ θηλυκὸν ἐπικρατέστερον τοῦ οὐδέτερου· **συνεληλυθότες** ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κίηη πολλά. Ξ.

3) ἔάν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν πάντα **ἄψυχα ὄντα**, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατ' οὐδέτερον γένος, οἰουδήποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὰ ὑποκείμενα ταῦτα· αἰδῶς καὶ φόβος **ἔμφυτα** ἀνθρώποις εἰσίν. Ξ. λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως ἐροισμένα οὐδὲν **χρήσιμά** ἐστιν. Ξ.

4) ἔάν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν **ἄλλα μὲν ἔμψυχα, ἄλλα δὲ ἄψυχα ὄντα**, τότε τὸ κατηγορούμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ τὸ γένος τῶν ἐμψύχων ὑποκειμένων· αὐτοὶ τε οἱ ἄνθρωποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν **ἐπώνυμοι** τοῦ καταστρεφαιμένου καλέονται. Ἦρ.

Δ' Ἑλληνικῆς πρότασις

§ 17. Εἰς ἡ καὶ πλειότεροι ὅροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἐλλείπουν ὡς εὐκόλως ἐννοούμενοι· εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας εἴτε ἐκ τῶν συμπραξομένων. (πβ. νῦν: ὁ Πέτρος! ἐνν. εἶναι ἐκεῖ-ἡ-ἔρχεται—Εἶναι ἐπιμελής ὁ Πέτρος; Εἶναι. ἐνν. ἐπιμελής ὁ Πέτρος).

§ 18. Ἑλλειψις τοῦ ὑποκειμένου. 1) Ἐπὶ τοῦ α' ἢ τοῦ β' προσώπου τὸ ὑποκείμενον (ἐγώ, σὺ—ἡμεῖς, ὑμεῖς), ἐπειδὴ σαφῶς δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως τοῦ ῥήματος, κανονικῶς δὲν τίθεται· τίθεται δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔμφρασις ἢ νὰ γίνῃ ἀντιδιαστολή· πολλάκις ἐθαύμασα (ἐνν. ἐγώ). Ξ. τί φατε; (ἐνν. ὑμεῖς) — ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε, τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα. Ξ.

2) Ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον, ἐπειδὴ οὐδόλως δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως, κανονικῶς τίθεται.

Παραλείπεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον,

α') ὅταν ἡ ἐννοια τοῦ ῥήματος εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐν μόνον ὠρισμένον ὑποκείμενον νὰ δύναται κανονικῶς νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτό, ὡς **ἐσήμηνε** (τῇ σάλπιγγι) ἢ **ἐσάλπιξε** (ἐνν. ὁ σαλπικτήης), **ἐκήρυξε** (ἐνν. ὁ κήρυξ), **οἰνοχοεῖται** (ἐνν. ὁ οἰνοχόος), κ. τ. τ. (πβ. νῦν: **σημαίνει** διάλειμμα, **σαλπίζει** ουσσίτιο).

Οὕτω ἄνευ ὑποκειμένου ἐκφέρονται κανονικῶς εἰς τὸ γ' ἐνικόχον πρόσωπον τὰ ῥήματα τὰ δηλοῦντα φυσικόν τι φαινόμενον, ὡς

βροντᾶ, ἀστράπτει, ὕει, ἔσεισε κ. τ. τ. διὰ τῶν ὁμοίων ἀρκεῖται ὁ λέγων νὰ ἐκφράξῃ τὸ φυσικὸν φαινόμενον, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναζητῇ ἢ νὰ δηλώσῃ, τίς ὁ τοῦτου αἴτιος. Ἄλλὰ καὶ εἰς ταῦτα τίθεται ἐνίοτε ὡς ὑποκείμενον τὸ ὄνομα ὁ Θεὸς ἢ ὁ Ζεὺς. Ἔσεισεν ὁ Θεός. Ξ. Ζεὺς ἀστράπτει. Ὅμ. (πβ. νῦν: βρέχει, χιονίζει, ξημέρωσε κ. τ. τ. καὶ παροιμίαν: τί βρέχει ὁ Θεὸς καὶ δὲν πίνει ἢ γῆς;)

β') ὅταν εἶναι ὅλως γενικὸν καὶ ἀόριστον, ὅπως ἐπὶ τῶν ῥημάτων λέγουσι, φασὶ καὶ ἄλλων, εἰς τὰ ὅποια ὡς ὑποκείμενον δύναται νὰ νοῆται ἡ λέξις οἱ ἄνθρωποι· τὰ Ὅμηρον σέ φασιν ἔπη κεκτῆσθαι (=λέγουσιν ὅτι σύ.) Ξ. μηδενὶ χοῦν τῶ πονηρῶ· ὦν γὰρ ἄν ἐκεῖνος ἀμάοτη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν (ἐνν. οἱ ἄνθρωποι). Ἰσοκρ. (πβ. ἐπὶ Συροάκῳ ἐπὶ χωριῷ ἐπὶ μαῦρα εἶναι ντυμένοι).

γ') ὅταν δύναται εὐκόλως νὰ νοῆται ἐκ τῶν συμπαρομένων, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τῶν προηγουμένων· ὅσον χρόνον προύσθη Περικλῆς τῆς πόλεως, ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτὴν καὶ ἐγένετο ἀπ' ἐκείνου μερίστη (ἐνν. ὁ Περικλῆς—ἡ πόλις). Θ.

§ 19. Ἐλλειψις τοῦ ῥήματος. Οἷονδήποτε ῥῆμα δύναται νὰ ἑλλείπῃ ἐκ τινος προτάσεως, ὅταν τοῦτο εὐκόλως νοῆται εἴτε ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως τῶν διαλεγόμενων ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως, ὅπως συμβαίνει ἰδίᾳ εἰς τὰ ἴνυμικά, τὰς παροιμίας καὶ τὰς ἐπιφωνηματικὰς προτάσεις· ὁ μὲν Κεράμων δούλους τρέφει, ἐγὼ δὲ ἐλευθέρους (ἐνν. τρέφω). Ξ. μηδὲν ἄγαν (ἐνν. ποίει). ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα (ἐνν. γινώσκει τις). σοφὸν τὸ σαφές (ἐνν. ἐστί). κοινὴ ἢ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόριστον. Ἰσοκρ. δεῦρο, ὧ Σώκρατες (ἐνν. ἐλθέ). (πβ. ἐπὶ καλὸ· ἐνν. πήγαινε—χρόνια πολλὰ· ἐνν. νὰ ζήσῃς—θέρος, τούτος πόλεμος—ὁ θ. καὶ ὁ τρ. εἶναι πόλεμος).

Σημ. Τοῦ ῥήματος εἰμὶ τὸ γ' ἐνικ. ἐστὶ συνηθέστατα παραλείπεται ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἀκμῇ, ἀνάγκῃ, καιρός, χρεῶν, ὥρα κ.λ.π. ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων δῆλον, φανερόν—δυνατόν, οἶόν τε—ῥάδιον, χαλεπὸν—ἀμήχανον ὅσον, θαυμαστόν ὅσον, κ.λ.π. ἐπὶ τῶν εἰς—τέον ῥηματικῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν δέον, εἰκός, πρόπον, κ.λ.π. ἀνάγκῃ φυλάττεσθαι (ἐνν. ἐστί). Δ. οὐ ῥάδιον ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ μεγάλας διαβολὰς ἀπολύεσθαι. Πλ. ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον. Δ. βαρβάρων Ἕλληνας ἄσχειν εἰκός Εὐρ.

§ 20. Ἐλλειψις τοῦ κατηγορουμένου ἢ πλειοτέρων

τοῦ ἑνὸς ὄρων τῆς προτάσεως. Τὸ κατηγορούμενον ἢ πλειότεροι τοῦ ἑνὸς ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἐλλείπουν, μόνον ἔταν εὐκόλως ἐννοσῶνται ἐκ τῶν συμφραζομένων: *κάτοπτρον εἰδους χαλκός ἐστιν, οἶνος δὲ νοῦ* (ἐνν. *κάτοπτρόν ἐστιν*).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ἐπηυξημένη πρότασις.

§ 21. Οἱ κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως (§ 6 καὶ § 7) δύνανται νὰ ἔχουν συμπληρώματα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἧτοι προσδιορισμούς. *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον. Κορίας τῷ Θεραμένει φίλος ἦν. Ε. Ἀγησίπολις παῖς ἔτι ἦν. Ε.*

1) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι *ὀνόματα* οὐσιαστικά ἢ ἐπίθετα ἢ ἐπέχουν θέσιν ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου, καλοῦνται *ὀνομαστικοί*. Οὗτοι,

α') ἔταν μὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πτώσιν, λέγονται *ὀμοιόπτωτοι*: *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος Ἀριστείδης ὁ δίκαιος. ἐκάλεσε Τολμίδην τὸν κήρυκα.*

β') ἔταν δὲ δὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πτώσιν, λέγονται *ετερόπτωτοι*: *υἱὸς Ἀπολλοδώρου. ὁδὸς τριῶν ἡμερῶν.*

2) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι *ἐπιρρήματα* ἢ ἐπέχουν θέσιν ἐπιρρήματος, καλοῦνται *ἐπιρρηματικοί*: *κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ. Πλ. Κόνων παρ' Εὐαγόραν εἰς Κύπρον ἀπέλευσεν Ε. οἱ λαγὼ τῆς νυκτὸς νέμονται. Ε. (πδ. νύκτωρ).*

1. Ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοὶ ὀμοιόπτωτοι.

α') Παράθεσις καὶ ἐπεξήγησις.

§ 22. Τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὅποῖον τίθεται ὡς ὀμοιόπτωτος προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ, καλεῖται *παράθεσις* ἢ *ἐπεξήγησις* αὐτοῦ.

1) Ὁ κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸς προσθίεται ἐν

δπωσδήποτε κύριον καὶ γνωστὸν γνώρισμα τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἢ ἀπλῶς χαρακτηρίζει αὐτό. Γενικῶς ὁ προσδιορισμὸς οὗτος δύναται νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν: *Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς* (= ὁ βασιλεὺς ἦν). *Ἀθηναὶ πόλις μεγάλη* (= καὶ πόλις μεγάλη εἰσίν). (πβ. *Καποδίστριας ὁ Κυβερνήτης*, ἢ *Ἁγία Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι*).— *Φιλήσιος καὶ Λύκων, οἱ Ἀχαιοί*. Ξ. *θάρος καὶ φόβον, ἄφρονε ξυμβούλω*. Πλ. (πβ. ὁ *Ὀλυμπος καὶ ὁ Κίσαβος, τὰ δυὸ βουνά*). πβ. καὶ § 13, 1.

2) Ὁ κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸς ἐπεξηγεῖ, ἤτοι διασαφεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὅποιον συμβαίνει νὰ σημάινῃ κάτι τι γενικὸν καὶ ἀόριστον. Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν δύναται νὰ προτάσσεται αὐτοῦ ἡ λέξις *δηλαδή*: ὁ παῖς με, ὁ *Σάτυρος* ἀπέδρα (= δηλαδή ὁ Σάτυρος) Πλ. τοῦ *ἡδίστου ἀκροάματος, ἐπαίνου*, οὔποτε σπανίζετε (= δηλαδή ἐπαίνου) Ξ. (Πβ. *Νῆνε, γιὰ δός μας τᾶραματα, τὸ ντουφένι, τὸ σπαθί σου*).

Σημ. Ἡ ἐπεξήγησις ἐνίοτε δηλοῦται σαφέστερον προστιθεμένης τῆς λέξεως *λέγω* (= θέλω νὰ πῶ, ἐνοῶ): *Τελαμῶνι δεῖξει μητροί τε, Ἐριβοία λέγω*. Σοφ. Τότε ὁμως ἡ ἐπεξήγησις ἐκφέρεται συνήθως κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον τοῦ λέγω: *προσέκρουσα ἀνθρώπων πονηρῶν, Ἀνδροτίωνα λέγω*. Δημ.

§ 23. Κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸν δέχονται συνηθέστατα καὶ ἀντωνυμῖαι, ἰδίᾳ δὲ αἱ προσωπικαὶ καὶ αἱ δεικτικαὶ: *ἡμεῖς οἱ στρατηγοί*. Ξ. *τούτου τιμῶμαι ἑμαυτὸν, ἐν πρωτανείῳ σιτήσεως*, Πλ. *Ὅμοίως Θεμιστοκλῆς ἦκω παρὰ σὲ* (= ἐγὼ ὁ Θεμιστοκλῆς ἦκω κλπ.) Θ.

Σημ. Εἰς τὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας *ἡμέτερος, ὑμέτερος, σφέτερος* λαμβανομένης μετ' ἐμφάσεως προστίθεται ὡς προσδιορισμὸς κατὰ παράθεσιν ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας *αὐτός*, καθόσον αἱ λέξεις *ἡμέτερος, ὑμέτερος* καὶ *σφέτερος* ἰσοδυναμοῦν μετ' τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *ἡμῶν, ὑμῶν, σφῶν*: *πολὺ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν* (= ἀπὸ τῆς χώρας ἡμῶν αὐτῶν) Θ. οἱ *Ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρα προεξῆσαν* (= τῷ κέρα σφῶν αὐτῶν). Θ.

Ὅμοια σύνταξις ὑπάρχει εἰς φράσεις, ὅποιαί π. χ. *δαῖρο ἐμὸς ἔσκε, κυνώπιδος* (= ἐμοῦ, τῆς κυνώπιδος). *Γοργεῖη κεφαλῇ, δεινοῖο πελώρου* (= τῆς Γοργούρας, τοῦ δεινοῦ πελώρου). Ὅμ. *Ἀθηναῖος εἶ, πόλεως τῆς μεγίστης* (= εἶς Ἀθηνῶν, πόλεως κλπ.) Πλ.

§ 24. Ὡς ἐπεξήγησις ὀνόματος, μάλιστα δὲ τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας, τίθεται πολλακίς ἀπαρεμφατικὴ ἢ ἄλλη πρό-

τασις, ἰδίᾳ εἰδική· εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης.
“Οὐκ ἐπὶ τούτῳ κἀθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζε-
σθαι τὰ δίκαια. Πλ. ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις
θεοῦς. Πλ.

Ἀνιστρόφως δὲ παράθεσις τις δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς ὀλό-
κληρον πρότασιν, τὴν ὁποίαν νὰ χαρακτηρίξῃ κατὰ τινα τρόπον.
Ἡ τοιαύτη παράθεσις κανονικῶς προτάσσεται καὶ διὰ τοῦτο καλεῖ-
ται προεξαγγελτική· ὁ τάχιστος τῶν λόγων, τέθνηκε θεῖον Ἰο-
κάστῃς κόρα. Σοφ.

Συνηθέστατα λαμβάνονται ὡς προεξαγγελτικαὶ παραθέσεις αἱ
λέξεις τὸ λεγόμενον, τὸ τῆς παροιμίας, τὸ τοῦ Ὀμήρου, τὸ κεφάλαιον,
τὸ μέγιστον ἢ τὸ πάντων μέγιστον, τὸ δεινότατον ἢ τὸ πάν-
των δεινότατον, τὸ ἔσχατον, δυοῖν θᾶτερον, ἀμφοτέρων, τοῦναν-
τίον κ.ἄ.τ. τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἐσομένης ἡκομεν (= ὅπως συνή-
θως λέγουσιν). Πλ. καί, τὸ πάντων δεινότατον, ὑμεῖς μὲν τοῦτον
οὐ προύδοτε, οὗτος δὲ ὑμᾶς νῦν προδέδωκεν. Αἰσχίν.

β') Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

§ 25. Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς λέγεται τὸ ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον
προσδιορίζει ἐν οὐσιαστικὸν οὕτως, ὥστε νὰ ἀποτελεῖ μετ' αὐτοῦ
μίαν ἔννοιαν· **μεγάλῃ πόλις** (=μεγαλόπολις). ὁ σοφὸς ἀνὴρ.

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ μὲ τὸ προσδιοριζόμενον
οὐσιαστικὸν ἔχει μόνον κατὰ πτώσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ γένος καὶ
ἀριθμὸν· **ἀγαθοὶ στρατιῶται· μεγάλα πράγματα**. οὐδὲν διαφέρει
ἄνθρωπος ἀκρατῆς θηρίου τοῦ ἀμαθεστάτου. Ξ.

Σημ. Ὅτι ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον
προσδιορίζει, ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν, δεικνύει καὶ τοῦτο, ὅτι ζηλαθῆ ταῦτα
ἀμφοτέρωθεν δύναται νὰ ἔχουν ἕτερον κοινὸν προσδιορισμὸν· **πόλις ἐρήμη με-
γάλη** (=ἐρημέπολις μεγάλη). ἐφόρει χιτῶνα πορφυροῦν, **ποδήρη, στολιδω-
τὸν τὰ κάτω**. Ξ.

Ὅταν δὲ δύο ἢ περισσότεροι ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τοῦ αὐτοῦ οὐσια-
στικοῦ νοσῶνται κεχωρισμένοι, τότε συνδέονται διὰ τοῦ **καί· φίλος σαφῆς
καὶ ἀγαθός** Ξ. Ἀλλὰ τὸ ἐπίθετον **πολύς** λαμβανόμενον μετ' ἄλλου ἐπιθε-
τικοῦ προσδιορισμοῦ συνδέεται μὲν μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ **τε-καί**, δὲν νοεῖται
ὅμως κεχωρισμένως· **διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν πραγμάτων ομοσσομένοι
πάρεστε** (=διὰ πολλῶν δεινῶν πραγμάτων) Ξ.

§ 26. Ὁ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκτός τῶν ἐπιθέτων, τῶν

μετοχῶν, τῶν (ἐπιθετικῶν) ἄντωνυμιῶν καὶ τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀριθμητικῶν λαμβάνονται πολλάκις

1) μετὰ τῶν ὀνομάτων *ἀνῆρ, γυνή, ἄνθρωπος* ὀνόματα οὐσιαστικὰ προσηγορικὰ δηλοῦντα ἡλικίαν, ἀξίωμα, ἐπάγγελμα, ἐθνικότητα κ.τ.τ. *γέρον ἀνῆρ, γραῦς γυνή, ἄνδρες δικασταί, ἀνὴρ τύραννος, ἄνθρωποι ὑπογραμματεῖς*. (πβ. *γέρον ἀνθρωπος· γριά γυναῖκα, παππᾶς ἄνθρωπος*).

2) μετὰ τῶν γεωγραφικῶν ὄρων *ὄρος, λίμνη, ποταμός*, κ.τ.τ. τὰ γεωγραφικὰ κύρια ὀνόματα αὐτῶν, ὅταν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ προτάσσονται ἐκείνων μετὰ τοῦ ἄρθρου· τὸ Πῆλιον ὄρος, ὁ Ἄλφειός ποταμός, ἡ Ἀχερουσία λίμνη.

3) γενικῇ πτῶσις οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετον μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν· ὁ τοῦ βασιλέως θρόνος (= ὁ βασιλεὺς θρ.). οἱ Ἀθηῆνσι δικασταί (= οἱ Ἀθηναῖοι δ.). τὰς ἡδονὰς θήρουε τὰς μετὰ δόξης (= τὰς ἐνδόξους). Ἴσοκρ. (πβ. ὁ κάτω κόσμος. τὸ πρὸς τὰ ἐδῶ σπίτι).

§ 27. Ὁ ἑναρθρος ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς πολλάκις ἐκφέρεται καθ' ἑαυτὸν ἄνευ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὅποσον παραλείπεται ὡς εὐκόλως ἐννοούμενον ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως· ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρώας οὐσίας ἐστὶ προδότης (ἐνν. ἀνῆρ). οἱ εἰδότες τὰ δέοντα (= οἱ ἄνδρες οἱ εἰδότες τὰ δέοντα πράγματα). Ξ. (πβ. ὁ τρελλὸς εἶδε τὸν μεθυσμένο κι' ἔφυγε).

Ὅτω πολλὰ ἐπίθετα ἢ μετοχαὶ καὶ ἐπιρρήματα ἢ ἐμπρόθετα μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν λαμβάνονται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικῶν, ὡς

1) οἱ ἀθάνατοι (= οἱ θεοί), οἱ θνητοί (= οἱ ἄνθρωποι), οἱ πολλοὶ (= ὁ λαὸς ὁ δημοκρατικὸς), οἱ ὀλίγοι (= οἱ ὀλιγαρχικοί), οἱ λέγοντες (= οἱ ῥήτορες, οἱ πολιτευόμενοι), ὁ ἄκρατος (= ὁ σίγνος ὁ ἄκρατος), οἱ κάτω (= οἱ θεοὶ τοῦ Ἄδου ἢ οἱ νεκροί), κλπ. (πβ. οἱ πλοῦσοι, οἱ φτωχοὶ—τὸ μαῦρο, τὸ ρετινωῖο, ἐνν. κρᾶσι—τοῦ ἀντρωιωμένου τᾶρματα).

2) ἡ πατρίς, ἡ ξένη, ἡ οἰκουμένη, ἡ πολεμία (ἐνν. γῆ ἢ χώρα), ἡ ἐπιούσα, ἡ προτεραία, ἡ ὀστεραία (ἐνν. ἡμέρα), ἡ δεξιά, ἡ ἀριστερά (ἐνν. χεῖρ), ἡ γραφικὴ, ἡ μουσικὴ, ἡ ὄητορικὴ (ἐνν. τέχνη), ἡ εὐθεῖα (ἐνν. γραμμὴ ἢ ὁδός), ἡ πλατεῖα, ἡ ταχίστη (ἐνν. ὁδός), ἡ τριήρης, ἡ πεντηκόντορος (ἐνν. ναῦς), ἡ εἰμαρ-

μένη, ἢ πεπωμένη (ἐνν. μοῖρα), κ.λ.π. (πβ. τὰ ξένα—τὸ δεξι, τὸ ζεσβί—ἢ καλογορική, κλπ.).

3) τὸ ἱερόν, (= ὁ ναός), τὰ ἱερά (= τὸ θυμικὸν ἢ ἡ θυσία), τὰ οἰκεῖα, τὰ τῆς πόλεως, τὰ τῶν πολεμίων, τὰ οἴκοι, τὰ δέοντα (ἐνν. πράγματα), τὸ κοινόν (= ἡ κοινότης, ἢ πόλις, τὸ κράτος), τὸ πεζόν ἢ τὸ πεζικόν, τὸ ἱππικόν, τὸ πελταστικόν, τὸ ναυτικόν, τὸ παρόν, τὸ παρελθόν, τὸ μέλλον (= ὁ πρῶν χρόνος, κλπ. πβ. τὸ μωρό, τὸ μικρό, τὰ λεπτά, κλπ.).

Οὕτω ἀρκετῶν ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν τὸ οὐδέτερον μετὰ τοῦ ἄρθρου κατήντησε νὰ λαμβάνεται καὶ ὡς ἀφηρημένον οὐσιαστικόν ἢ ὡς ὄνομα περιληπτικόν τὸ κακόν (= ἡ κακία), τὸ δίκαιον (= ἡ δικαιοσύνη), τὸ Ἑλληνικόν, τὸ βαρβαρικόν (= οἱ Ἕλληνες ἢ ὁ Ἑλληνισμός, οἱ βάρβαροι), τὸ ὑπήκοον (= οἱ ὑπήκοοι).

γ'. Κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 28. Κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς λέγεται ὁ δι' ἐπιθέτου ἢ ἐπιθετικῆς μετοχῆς ὁμοίωπτως προσδιορισμὸς ἑνὸς οὐσιαστικοῦ, ὁ ὅποιος δὲν ἀποτελεῖ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀποδίδει εἰς τὸ οὐσιαστικόν μίαν παροδικὴν ιδιότητα¹. Ἀγνοίλαος **φαιδρῶ** τῷ **προσώπῳ** ἐκέλευσε (= μετὰ τὸ πρόσωπον φαιδρῶν). Ξ. **ἠδλίεσθε ἐγκεχαλινωμένοις** τοῖς ἵπποις. Ξ. (πβ. **περπατεῖτε μετὰ τὸ κεφάλι ὄρθιο**. **κάθηται μετὰ τὰ χέρια σταυρωμένα**).

Ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ συνηθέστατα λαμβάνονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν

1) τὰ ἐπίθετα **ἄκρος**, **μέσος**, **ἔσχατος**, ὅταν πρόκειται νὰ διακριθῇ μέρος τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἀπὸ τοῦ ὅλου ἢ ἀπὸ

1. Ὁ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς εὑρίσκεται πρὸς τὸ ἡπ' αὐτοῦ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν εἰς τὴν σχέσιν τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς (§ 7, 2), ἤτοι διὰ τοῦ κατηγορηματικοῦ προσδιορισμοῦ νῦν ἀποδίδεται εἰς τὸ οὐσιαστικόν ιδιότης τις, ἢ ὅποια διακρίνεται ἀπὸ ἀντίθετον ιδιότητα τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ· **τέμνει ὄξει** τῷ **πελέκει** (= μετὰ τὸν πέλεκυν ὄξυν, καὶ ὄχι ἀμβλύν). Ὁ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐκφράζει ιδιότητα ἑνὸς οὐσιαστικοῦ **γνωστὴν ἤδη καὶ ὑπάρχουσαν** εἰς αὐτό, καὶ δι' αὐτοῦ διαστέλλεται τὸ οὐσιαστικόν τοῦτο ἀπὸ ἄλλο ὁμοειδὲς μὴ ἔχον τὴν ιδιότητα ταύτην· **τέμνει τῷ ὄξει** **πελέκει** (= μετὰ τὸν ὄξυν πέλεκυν, καὶ ὄχι μετὰ τὸν ἀμβλύν).

τὰ ἄλλα μέρη αὐτοῦ· ἐκ κεφαλῆς εἰς πόδας ἄκρους (=ἔως τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν). Ὅμ. ἐν αἰθέρι μέσῳ κατέστη λαμπρὸς ἡλίον κύκλος (=εἰς τὸ μέσον τοῦ αἰθέρου). Σοφ. τάξιν ἐσχάτην Αἴας ἔχει (=τὸ ἐσχάτον μέρος τῆς παρατάξεως). Σοφ.

2) τὰ ἐπίθετα πᾶς, ἅπας, ὅλος (=ὀλόκληρος), μόνος καὶ αἰ ἀντωνυμῖαι αὐτὸς (ὡς ὀριστική) καὶ ἕκαστος· πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐροῶ. Πλ. πόλεις ὅλας συμμάχους ἡμῖν παρέσχον (=ὀλοκλήρους). Δημ. μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων γλῶττιαν οἱ θεοὶ ἐποίησαν οἷαν ἀρθροῦν τὴν φωνήν. Ξ. αὐτὸς Μένων ἐβούλετο ἶναί (=ὁ ἴδιος ὁ Μένων, χωρὶς νὰ τὸν παρακινήσῃ ἄλλος κανεῖς). Ξ. ἡ καταδίκη ἦν κατὰ τὸν ὀπλίτην ἕκαστον δύο μυαῖ. Θ.

Σημ. Μετὰ τοῦ ἄρθρου τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ ἔχουν διάφορον σημασίαν· π.χ. ὁ μέσος=ὁ εἰς τὸ μέσον εὐρισκόμενος. ὁ πᾶς ἢ ὁ ὅλος=τὸ σύνολον, ἐν τῇ συνόλῳ· οὐδ' οἱ πάντες ἄνθρωποι δύνανται ἂν διελθεῖν=τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων. Ξ. ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου μῦρια ἔχει πρὸς τὸ ὅλον πρόσωπον=πρὸς τὸ πρόσωπον ἐν τῇ συνόλῳ τοῦ λαμβανόμενον. Πλ. ὁ μόνος υἱός=ὁ μονογενῆς (υἱός).

2. Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοὶ ἑτερόπτωτοι.

Εἰσαγωγή. Αἱ πτώσεις.

§ 29. Αἱ πτώσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀρχῆθεν ἦσαν ὀκτώ, ἦτοι ἡ ὀνομαστική, ἡ κλητική, ἡ αἰτιατική, ἡ γενική, ἡ ἀφαιρετική, ἡ δοτική, ἡ τοπική, ἡ ὀργανική, ἀλλὰ σὺν τῇ χρόνῳ ἐχάθησαν ἐξ αὐτῶν αἱ τρεῖς, ἦτοι ἡ ἀφαιρετική, συγχωνευθεῖσα μετὰ τῆς γενικῆς, καὶ ἡ τοπική καὶ ἡ ὀργανική, συγχωνευθεῖσαι μετὰ τῆς δοτικῆς.

1) Ἡ ὀνομαστική εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίς ; τί ; ἦτοι ἡ ὀνομαστικὴ εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν πτώσις τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως, καθὼς καὶ ἡ πτώσις τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῶν ὀμοιοπτῶτων προσδιορισμῶν τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ κατηγορουμένου, τῶν τίτλων ἢ ἐπιγραφῶν, κ.τ.τ. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν. Ξ. ἡγεῖτο Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμων, Λακεδαιμόνιον βασιλεύς. Θ.— (Ὁμήρου) Ἰλιάς, Ὀδύσεια. Ἰερὸς ὁ χῶρος τῆς Ἀρτέμιδος. Ξ.

Συντακτικὸν τῆς Ἀρχ. Ἑλλην. γλώσσης

2) Ἡ κλητικὴ εἶναι ἡ πτώσις, κατὰ τὴν ὁποίαν καλοῦμεν καὶ ἐν γένει προσαγορευόμεν πρόσωπα ἢ καὶ πράγματα: δεῦρο, ᾧ Σώκρατες. ᾧ ἦλιε καὶ γῆ.

Σημ. Πολλάκις συνδέονται κλητικὴ καὶ ὀνομαστικὴ ἢ τίθεται ὀνομαστικὴ ἀντὶ κλητικῆς ᾧ Ἀγροίλας καὶ οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι. Ε. ἢ Πρόκνη, ἔκβαινε (=ᾧ Πρόκνη) (πβ. γαῖά σας, χαρά σας, μάστοροι καὶ σεῖς οἱ μαθητάδες. ποῦ εἶστε, οἱ Μποτσαραῖοι ;).

3) Ἡ αἰτιατικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνα ; (ποιόν ;) ἢ πόσον ; ἦτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον ἐξαπλοῦται ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, προσέτι δὲ ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα ἔκτασιν τόπου ἢ χρόνου φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ — ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα. Θ. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν. Ε.

4) Ἡ καθαρὰ γενικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνος ; ἦτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα τὸ ὄλον, τοῦ ὁποίου κάτιτι εἶναι μέρος ἢ κτήτωρ κ.τ.τ. ἢ τὸ ὄλον, εἰς μέρος τοῦ ὁποίου ἐξαπλοῦται ἐνέργειά τις. Συρακούσας Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ᾤκισε (=εἰς ἐκ τῶν Ἡρ.). Θ. σταγόνες ὕδατος. Ἐκτορος Ἀνδρομάχῃ. τῶν κηρίων ὄσοι ἔφαγον ἄφρονες ἐγένοντο (=ἀπὸ τὰ κηρία). Ε.

5) Ἡ ἀφαιρετικὴ γενικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν πόθεν ; (ἀπὸ τίνος ; ἐκ τίνος ;), ἦτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα, τίς ἢ ἀφετηρία μιᾶς πράξεως. Θέτις ἀνέδν πολιτῆς ἀλός (=ἐκ τῆς θαλάσσης) Ἰλ. Α. 359. Ἡορῆ μειδῆσασα παιδὸς ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον (=παρὰ τοῦ παιδός) Ὅμ. Α. 596. ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα (=ἀπὸ τὰς Θήβας). Θ.

6) Ἡ καθαρὰ δοτικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν εἰς τίνα ; διὰ τίνα ; (γιά ποιόν ;), ἦτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον ἀποβλέπει ἢ τὸ ὅποιον ἐνδιαφέρει ἐνέργειά τις ἢ μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακὰ (=εἰς τοὺς ἀνθρ.). Ἐκασιτος οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγένηται, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι (=ᾧ μόνον γιὰ τὸν πατέρα του κ.λ.π.). ἦλοι ταῖς θύραις (=διὰ τὰς θύρας, ἦτοι γιὰ κάρφωμα τῶν θυρῶν).

7) Ἡ τοπικὴ δοτικὴ εἶναι ἢ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **ποῦ**; ἢ **πότε**; ἤτοι ἢ πτώσις ἢ δηλοῦσα (κυριολεκτικῶς ἢ μεταφορικῶς) τὸν τόπον, ἐν τῷ τοῦ ὁποίου συμβαίνει τι. Ἀχιλλεὺς εἶδε **μυχῶ κλισίης** (=ἐν τῷ μυχῶ). Ὅμ. πατήρ σὸς **αὐτόθι μίμνει ἀγρῶ** (=ἐν τῷ ἀγρῶ). Ὅμ.—**τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐδήουν τὴν γῆν, τῇ δ' ὑστεραία** πρὸς τὴν πόλιν προσέβαλλον. Θ.

8) Ἡ ὀργανικὴ δοτικὴ εἶναι ἢ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **μὲ τίνα**; **μὲ τί**; (**πῶς**); ἤτοι ἢ πτώσις ἢ δηλοῦσα τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον **συνοδοεῦει** τὸ ὑποκείμενον κατὰ τινα ἐνέργειαν (**δοτικὴ τῆς κοινωνίας**) ἢ τὸ ὁποῖον **χρησιμεῦει ὡς ὄργανον** αὐτοῦ διὰ τὴν (κυρίως **ὀργανικὴ δοτικὴ**); ἐντεῦθεν Κῦρος ἐξελαύνει **συνταγμένῳ τῷ στρατεύματι** (=μὲ τὸ στρατεῦμα). Ξ. **Ναυοικᾶ ἴμασεν μάστιγι ἡμίονους** (=μὲ τὴν μάστιγα). Ὅμ.

Σημ. Ἡ ἀνάμειξις τῶν πτώσεων καὶ κατόπιν ἢ ἀπόλεια μερικῶν ἐξ αὐτῶν προήλθεν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος τοῦ τύπου αὐτῶν (π.δ. οἶκω δοτικὴ, οἶκοι τοπικὴ, οἶκω=οἶκοθεν ἀφαιρετικὴ) ἢ τῆς σημασίας αὐτῶν (π.δ. Ἡθρ ἐδέξατο **χειρὶ κύπελλον**; ἔνθα ἢ λέξεις **χειρὶ** ἠδύνατο νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς πτώσεως τοπικῆς=εἰς τὸ χέρι της, καὶ ὡς πτώσεως ὀργανικῆς=μὲ τὸ χέρι της), ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῆς χρήσεως ταυτοσημίων ἐμπροθέτων; (π.δ. λέγω **τινὶ** τι καὶ λέγω **πρὸς** τινά τι).

α' Ἡ γενικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 30. Ἡ γενικὴ συναπτομένη μετὰ οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων ὡς ἑτερόπτωτος προσδιορισμὸς αὐτῶν δηλοῖ

1) διηρημένον τι ὅλον (γενικὴ διααιρετικὴ): **ἀνὴρ τοῦ δήμου** (=ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ). Ὅμ. ἀπέθανε **τῶν στρατηγῶν Στησίλεις** (=ἀπὸ τοῦ στρ.) Ἡρ.—**ὀλίγοι τῶν στρατιωτῶν**. τὸ ἦμισυ **τοῦ στρατοῦ**. μέσον **ἡμέρας**. Ξ.

2) τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι τι, ἢ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ: **κόπη ἐλέφαντος** (=λαβὴ ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν). Ὅμ. **ἄμαξα σίτου** (=φορτωμένη σιτᾶρι). **ἀγέλη βοῶν** (=κοπάδι ἀπὸ β.). Ξ.

3) τὸν κτήτορα (γενικὴ κτητικὴ): **Περικλέους οἴκος**. Ἀριστομάχη **Ἀριστοκλέους**. — ἱερὸς ὁ **χωρὸς τῆς Ἀρτέμιδος** (=ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἄρτ.). Ξ. **οἱ κίνδυνοι τῶν ἐφεσσηκότων ἴδιοι**. Δ.

Ἐπίθετα μετὰ γενικῆς κτητικῆς συντασσόμενα συνήθη εἶναι τὸ *οἰκεῖος, ἴδιος, κοινός, συγγενής, ἐταῖρος, φίλος, ἐχθρός, ξένος (τινός)*.

4) τὸν δημιουργόν *τινος* νόμος *Σόλωνος*. ἔλκος *ὑδρου* (= ἀπὸ ὑδρον, ἦτοι ἀπὸ δάγκωμα ὑδρου). Ὀμ.

5) *ιδιότητα*, ἐπὶ ὀνομάτων σημαίνοντων μέγεθός τι ἢ ἡλικίαν, συναπτομένων μετ' ἀριθμητικῶν προσδιορισμῶν: *δύο ἡμερῶν πλοῦς*. Θ. *ὄκτω σταδίων τεῖχος*. Θ. *παῖς τριῶν ἐτῶν*. (πδ. *δέκα χρονῶν ἀγῶρι*).

6) τὴν ἀξίαν ἢ τὸ τίμημα' *δέκα μηνῶν χωρίον*. Ἰσαῖ. *ἱερά* (= θυσία) *τριῶν ταλάντων*. — ἡ ἀνθρωπίνῃ σοφίᾳ *ὀλίγου τινός ἀξία* εἶσιν. Ξ. *δόξα χρημάτων οὐκ ὀνητή*. Ἰσοκρ.

7) τὴν αἰτίαν' *δίκη κλοπῆς* (= διὰ κλοπῆν). *ὄργη τῶν πραιτομένων*. Δ. — *οὐδείς ἔνοχος λιποταξίου οὐδὲ δειλίας*.

Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας συνήθη εἶναι τὸ *αἴτιος, ὑπεύθυνος, ὑπόδικος, ὑπόλογός (τινος)*.

8) τὸ ὑποκείμενον ἐνεργείας τινός (γενικῆ ὑποκειμενικῆ): *Θουκυδίδης συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων* (πδ. *οἱ Π. καὶ οἱ Ἀθ.* ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους). (πδ. *εἶναι θέλημα Θεοῦ* = θέλει ὁ θεός).

9) τὸ ἀντικείμενον ἐνεργείας τινός (γενικῆ ἀντικειμενικῆ): *νομεὺς ἀγέλης*. Ξ. (πδ. *νέμει ἀγέλην*). ἢ *τῶν ἐφήβων ἐπιμέλεια*. (πδ. *ἐπιμελεῖται τῶν ἐφήβων*). *Κοίτων ἦν Σωκράτους δμῖλητής*. Ξ. (πδ. *ὠμίλει Σωκράτει*). *Σωκράτης οὐδὲ τοῦτων ἀνηκός ἦν*. Ξ. (πδ. *ἤκουσε καὶ ταῦτα*).

§ 31. Ἐπίθετα μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντασσόμενα εἶναι πολλὰ, ἴδια δὲ τὰ ἔχοντα ἀντίστοιχα ἢ συνώνυμα ῥήματα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς. Οὕτω συνήθως

I. συντάσσονται μετὰ *καθαρῶς γενικῆς* (§ 29, 4) τὰ ἐπίθετα
α') τὰ ἐπιμελείας ἢ ἀμελείας σημαντικά: *ἐπιμελής, ἀμελής, ὀλίγωρός τινος*.

β') τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά: *μνήμων, ἀμνήμων, ἐπιλήσμων τινός*.

γ') τὰ ἐμπειρίας ἢ ἀπειρίας σημαντικά: *ἐμπειρος, ἀπειρος, τριβων, ἀήθης τινός*. Πλ.

δ') τὰ μετοχής ἢ πληθμονῆς σημαντικά: μέτοχος, κοινωνός, μεστός, πλήρης τινός.

ε') τὰ φειδοῦς ἢ ἀφειδίας σημαντικά: φειδωλός, ἀφειδής τινος.

ς') τὰ ἀρχικά καὶ τὰ ἐναντία αὐτῶν: κύριος, ἐγκρατής, ἀκράτωρ, ὑπήκοός τινος.

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα συντάσσονται μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς (ἰδίᾳ εἰς τοὺς ποιητάς) καὶ μετοχαὶ ῥημάτων συντασσομένων μετὰ αἰτιατικῆς: οἰωνῶν σάφα εἰδώς. Ὁδυσσ. α, 202. διδασκόμενος πολέμοιο. Ἰλ. II, 811. (πβ. ἔμπειρός τινος).

II. συντάσσονται μετὰ ἀφαιρετικῆς γενικῆς (§ 29,5) τὰ ἐπίθετα

α') τὰ χωρισμοῦ ἢ ἀπαλλαγῆς σημαντικά: μόνος (= ἀποκεχωρισμένος), ἔρημος, ἐλεύθερος, ἀγνός τινος.

β') τὰ στερήσεως σημαντικά: ἔνδεής, γυμνός, κενός, ὄρφανός τινος.

γ') τὰ διαφορᾶς σημαντικά: διάφορος, ἕτερος, ἄλλος, ἀλλοτριός τινος: ἄλλα τῶν δικαίων (= διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ δ.) Ξ.

δ') τὰ παραθετικά καὶ τὰ ἔχοντα ἔννοιαν συγκρίσεως: (γενικῆ συγκριτικῆ): ἀξιοτεκμαρτότερον τοῦ λόγου τὸ ἔργον ἐστίν (= ἀπὸ τὸν λόγον) Ξ. Μῆδων κάλλιστος ὁ ἐμὸς πάππος ἐστίν. Ξ. — πρότερος, ὕστερος, διπλάσιος, πολλαπλάσιός τινος: Ἐπύραξα προτέρα Κύρου εἰς Ταροὺς ἀφίκετο. Ξ.

Σημ. Ὅτι ἡ γενικῆ, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσονται τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα, εἶναι ἀφαιρετικῆς (§ 29,5), ἤτοι πῶσις δηλοῦσα τὸ πόθεν ὁρμᾶται τι, δεικνύει σαφῶς ἡ ἀντίστοιχος σύνταξις τῶν ἐπιθέτων τούτων εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν συντάσσονται μὲ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἀπὸ καὶ αἰτιατικῆν: ἐλεύθερος ἀπὸ βάσανα, ὄρφανός ἀπὸ πατέρα, διαφορετικός ἀπὸ σένα. ὁ Πέτρος εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Παῦλο.

Ἰδιαίτεροι παρατηρήσεις περὶ τῆς συντάξεως τῶν παραθετικῶν.

§ 32. α'. Τὸ συγκριτικόν. 1) Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συγκρίνεται πρὸς ἄλλο τι ὁμοειδές, καλεῖται **πρῶτος ὅρος** τῆς συγκρίσεως: ἐκεῖνο δέ, πρὸς τὸ ὁποῖον γίνεται σύγκρισις αὐτοῦ, καλεῖται **δεύτερος ὅρος** τῆς συγκρίσεως: ὁ Ὀλυμπος ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης ἐστίν' (Ὀλυμπος α' ὅρος τῆς συγκρίσεως, Ὀσσα β' ὅρος τῆς συγκρίσεως).

2) 'Ο α' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ποικιλοτρόπως, καθόσον οὗτος δύναται νὰ περιέχεται ὄχι μόνον εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς οἰονδήποτε ἄλλον ὅρον αὐτῆς, κύριον ἢ δευτερεύοντα· *τὴν πόλιν κατέστησεν ἰσχυροτέραν τῆς τῶν πολεμίων. προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε.*

3) 'Ο β' ὅρος τῆς συγκρίσεως

α') ὅταν μὲν εἶναι οὐσιαστικὸν ἢ ἄλλη τις λέξις ἀντὶ οὐσιαστικοῦ λαμβανομένη (πδ. § 8), κανονικῶς μὲν ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν (ἄφαιρετικὴν), σπανιώτερον δὲ διὰ τοῦ μορίου ἢ (=παρὰ) καὶ ὁμοιοπτώτως πρὸς τὸν α' ὅρον τῆς συγκρίσεως· *οἴγῃ ποτ' ἐστὶν αἰρετωτέρα λόγου (= ἀπὸ τὸν λόγον). προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν (= ἢ ἐτέροις, παρὰ εἰς ἄλλους). Θ. τὸ φυλάσσειναι τὰγαθὰ χαλεπώτερον τοῦ κτήσασθαι ἐστὶν Δ. — Παρούσαις ἐφίλει Κῦρον μᾶλλον ἢ τὸν Ἀργιζέροξην. Ξ. Οἱ Πέρσαι Κῦρον μᾶλλον φίλοι ἦσαν ἢ βασιλεῖ. Ξ.*

β') ὅταν δὲ δὲν εἶναι οὐσιαστικόν, ἀλλὰ ἄλλη τις λέξις ἢ φράσις, ἐκφέρεται πάντοτε διὰ τοῦ ἢ καὶ ὁμοιοτρόπως πρὸς τὸν α' ὅρον τῆς συγκρίσεως· *καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. Σωκράτης παίζων οὐδὲν ἤτιον ἢ σπουδάων ἐλουσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσι. Ξ.*

Σημ. 'Ο β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται σπανίως καὶ διὰ τῆς προθέσεως ἀντὶ ἢ πρὸς μετὰ γενικῆς, ἢ διὰ τῆς παρὰ μετὰ αἰτιατικῆς, (ὅπως συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· *μεῖζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω (=ἀπὸ τὴν πατρίδα του). Σοφ. μηδὲν περὶ πλείονος ποιῶ πρὸ τοῦ δικαίου (=ἐμπρὸς εἰς τὸ δίκαιον, ἀπὸ τὸ δίκαιον). Πλ. ἡλίον ἐκλείφεις πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευόμενα ξυνέβησαν. Θ.*

Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ μεγάλη δυσαναλογία μεταξὺ τῶν συγκρινόμενων, ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἢ κατὰ μετὰ αἰτιατικῆς, ἢ διὰ τοῦ ἢ ὥστε, ἢ ὡς μετὰ ἀπαρεμφάτου· *Ἄγις ἔνυχε σεμνοτέρας ἢ κατ' ἀνθρώπον ταφῆς. Ξ. φοβοῦμαι μὴ τι μεῖζον ἢ ὥστε φέροιν δύνασθαι κακὸν τῇ πόλει συμβῆ. Ξ.*

§ 33. 'Ο β' ὅρος τῆς συγκρίσεως πολλάκις παραλείπεται νοούμενος ἐκ τῶν συμφραζομένων, ἢ ἐκφέρεται βραχυλογικῶς· *τὰ τῶν ἀγρίων ὄνων κρεά ἦν παραπλήσια τοῖς ἐλαφείοις, ἀπαλώτερα δέ (ἐνν. αὐτῶν). Ξ. ἢ τῆς πόλεως δύναμις ἤτιον τῶν ἐναντίων*

ἐσὶν (= ἦτιων τῆς δυνάμεως τῶν...) *Ξ*. (πδ. ὁ Πέτρος ἔχει μεγαλύτερο *σπίτι ἀπὸ τὸν Παῦλο* = ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Παύλου).

Σημ. Βραχυλογικὴν ἔκφρασιν τοῦ β' ὄρου τῆς συγκρίσεως ἀποτελοῦν καὶ αἱ γενικαὶ τοῦ ὄντος, τοῦ λόγου ἢ λόγου, τοῦ δόοντος, τοῦ προσήκοντος, τοῦ εἰωθότος, κ.τ.τ. αἱ ὅποια ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ *ἦ* καὶ ὀλόκληρον πρότασιν ἢ *Κακία ἐφαίνεται λευκότερα καὶ ἐρυθροτέρα τοῦ ὄντος* (= ἦ ὄντως ἦν = ἀπὸ ὅ, τι πράγματι ἦτο) *Ξ*. ἐγένετο κρεῖσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου (= ἦ ὥστε δύνασθαι τῷ λόγῳ ἐξηγήσασθαι αὐτό) *Θ*.

§ 34. 1) Συνήθως συγκρίνονται δύο πρόσωπα ἢ πράγματα ὡς πρὸς μίαν κοινὴν ἰδιότητα τῶν καὶ δηλοῦται ὅτι τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ἔχει τὴν ἰδιότητα ταύτην εἰς ἀνώτερον βαθμὸν. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται *σύγκρισις ὑπεροχῆς*. (Ἰδὲ προηγούμενα παραδείγματα).

2) Πολλάκις γίνεται σύγκρισις δύο προσώπων ἢ πραγμάτων ὡς πρὸς τινα ἰδιότητα ἀντίθετον ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν, ἢ συγκρίνονται δύο ἰδιότητες ἢ δύο καταστάσεις ἢ δύο ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος καὶ δηλοῦται ἢ ὑπάρχουσα μεταξὺ αὐτῶν ἀντίθεσις. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται *σύγκρισις ἀντιθέσεως*. *Ξενίας καὶ Πασιῶν κακίους εἶσι περὶ ἡμᾶς ἢ ἡμεῖς περὶ ἐκείνους* (= ὁ *Ξ*. καὶ ὁ *Π*. εἶναι κακοὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ ὄχι ἀγαθοί, ὅπως ἡμεῖς πρὸς ἐκείνους) *Ξ*. *Κ*. Ἄν. 1, 4, 8. ἴδι, γέρον, μὴ μ' ἐρέθιζε, *σαώτερος ὢς κε νέηαι* (= γιανὰ ἀπέλθης σῶος καὶ ὄχι βεβλαμμένος, ὅπως θὰ συμδῆ, ἐὰν μένης καὶ μ' ἐρεθίζης). Ἰλ. Ἄ. 32. *φθονέσθαι κρέσσον ἐσὶ ἢ οἰκτιρεσθαι* (= εἶναι καλύτερον νὰ φθονῆται κανεῖς εὐτυχῶν παρά νὰ τυγχάνῃ οἴκτου δυστυχῶν, ἦτοι μεταξὺ *τῶν δύο κακῶν*, τοῦ φθονεῖσθαι καὶ τοῦ οἰκτιρεσθαι, ὀλιγώτερον κακὸν καὶ ἐπομένως προτιμότερον εἶναι τὸ φθονεῖσθαι). Ἡροδ. 3, 52.

Σημ. α'. Ἐπὶ συγκρίσεων ἀντιθέσεως, ὅταν συγκρίνονται δύο ἰδιότητες ἢ καταστάσεις ἢ ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος, τὰ σχετικὰ ἐπίθετα κανονικῶς ἐκφέρονται ἀμφότερα εἰς συγκριτικὸν βαθμὸν μὲ τὸ μόριον ἢ μεταξὺ αὐτῶν στρατηγοὶ *πλείονες ἢ βελτίονες* (= μᾶλλον πολλοὶ παρά καλοὶ, ἦτοι πολλοί, ὄχι ὅμως καὶ καλοί). Ἄρ. ἐποίησα *ταχύτερα ἢ σοφώτερα* (= ἐνήργησα ταχέως, ἀλλ' ὄχι καὶ σοφῶς). Ἡρ.

Σημ. β'. Εἰς συγκρίσεις ἀντιθέσεως πολλάκις τὸ συγκριτικὸν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ θετικὸν καθ' ἑαυτὸ ἢ μετὰ τοῦ μορίου πῶς (= κάπως, ὀλίγον). οἳ *τε πρεσβύτεροι καὶ οἳ νεώτεροι* (= οἳ πρεσβῦται καὶ οἳ νέοι). Ἰσ. *μὴ τε νεώτερον ἀγγέλλεις*; (= νέον τι) Πλ. *Κῦρος ἦν ἴσως πολυλογώτερος* (= πό-

λυλόγος πως) Ε. τὸ σπράτευμα ἀτακτότερον ἐχώρει (=ἀτάκτως πως, οὐχὲ δλωσ εὐτάκτως) Θ. (πβ. τὸ μεγαλύτερο τὸ φάρι τρώει τὸ μικρό. ὁ ἄρρωστος σήμερα εἶναι καλύτερα = κάπως καλά, ἔχι τόσοσ ἀσχημα, ἔσων χθές).

§ 35. β'. Τὸ ὑπερθετικόν. 1) Ἀρχήθεν τὸ ὑπερθετικόν εἶναι ἀπλῶς ἕτερος τύπος τοῦ συγκριτικοῦ, ἢ δὲ κυρίᾳ διαφορά μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὅτι διὰ μὲν τοῦ συγκριτικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς ἓν ἢ πρὸς πολλὰ ὁμοῦ λαμβανόμενα καὶ ὡς ἐν τι θεωρούμενα (Ἀοιαξέροξης ἦν προεσβύτερος **Κῦρου**—χουσὸς δὲ κρείσσων **μυρίων λόγων** βροτοῖς) διὰ δὲ τοῦ ὑπερθετικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς πάντα τὰ ὁμοειδῆ, ἄλλ' ἐν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν νοούμενον χωριστά· **Θουκυδίδης** συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν **Πελοποννησίων** καὶ **Ἀθηναίων** ἐλπίσας **ἀξιολογώτατον** αὐτὸν ἔσεσθαι **τῶν προγεγενημένων** (=ἀξιολογώτατον καὶ ἀξιολογώτερον ἐν συγκρίσει πρὸς ἓνα ἕκαστον τῶν προγεγενημένων) Θ.

2) Ἡ μετὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀρχήθεν (ἀφαιρετικῆ) γενικὴ συγκριτικῆ, ὅπως καὶ ἡ γενικὴ ἢ συναπτομένη μετὰ τοῦ συγκριτικοῦ. Κατόπιν ὅμως κατήντησεν αὐτὴ νὰ εἶναι γενικὴ διαιρετικῆ (§ 30,1), ἐπειδὴ συνήθως τὸ διὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ συγκρινόμενον εἶναι ἐν τῶν πολλῶν ἐκείνων, πρὸς ἕκαστον τῶν ὁποίων συγκρίνεται· **Ἀθηναίων** σοφώτατος **Σωκράτης** ἦν (= ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ἀθηναίων, εἰς τοὺς ὁποίους περιελαμβάνετο καὶ αὐτός). πβ. **Κῦρος** ἀγαθῶν **ἱππέων** κράτιστος ἦν **ἱππεύς**. Ε.

Σημ. Ὅτιω ἐξεγείτῃ ἡ σύνταξις ἐπιθέτων συγκριτικοῦ ἢ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ μετὰ τῆς γενικῆς τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ τοῦ διαφόρου βαθμοῦ ιδιότητός τινος ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἰς διάφορα χρονικὰ σημεῖα· σοφώτερος **ἐμαυτοῦ** ἐγεσόμεν (=παρ' ὅτι ἤμουν πρὶν καθ' ὅλον τὸν βίον μου). τότε σοφώτατος **σαντοῦ** ἦσθα (=σοφώτερος ἀπὸ κάθε ἄλλην περιόδον τῆς ζωῆς σου) Ε.

3) Τὸ ὑπερθετικόν λαμβάνεται καὶ καθ' ἑαυτὸ ἄνευ προσδιορισμοῦ κατὰ γενικὴν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῆ ἀπλῶς ὅτι ἰδιότης τις ὑπάρχει εἰς τι πρόσωπον ἢ πράγμα εἰς τὸν ἀνώτατον αὐτῆς βαθμόν· φῦναι ὁ **Κῦρος** λέγεται **κάλλιστος**.

Σημ. Τοῦ ὑπερθετικοῦ ἢ ἔννοια πολλάκις ἐπιτείνεται διὰ τῆς προσθήκης διαφόρων λέξεων, ὡς μάλιστα, ὅτι, ὡς, ἢ, οἶος, ὡς οἶόν τε, ἐν τοῖς, ἀνθρώπων, δὴ ἐν τοῖς πρώτοι· **Ἀθηναῖοι** τὸν σίδηρον κατέθεντο (=πρῶ-

τοι πρώτοι οί Ἄθην.) Θ. (πβ. τούτο δοκεῖ ἐν τοῖς μεγίστοις μέγιστον εἶναι. Πλ.)· σὺ ταύτην κάλλιστ' ἀνθρώπων ἐπίστασαι. Πλ. (πβ. ὁ προστυχότερος ἀνθρώπος τοῦ κόσμου). ὁμολογεῖται πρὸς πάντων κράτιστος δὴ γένεσθαι. Ξ.

β'. Ἡ δοτικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 36. 1) Μετὰ οὐσιαστικῶν σπανίως συνάπτεται ἑτερόπλευτος προσδιορισμὸς κατὰ δοτικὴν. Εἶναι δὲ τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα οὐσιαστικά παράγωγα ῥημάτων ἢ ἐπιθέτων συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς· ἢ τοῦ θεοῦ δόσις ὑμῖν. Πλ. (πβ. ἔδωκεν ὑμῖν ὁ θεός). οὐδεμία εὐνοία ἐμοὶ παρ' αὐτῶν. Ξ. (πβ. οὐκ εὖνοι ἐμοὶ εἰσιν).

2) Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς εἶναι πολλά.

α') Μετὰ καθαρᾶς δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα ὠφέλειαν ἢ βλάβην, φιλίαν ἢ ἐχθραν, εὐπειθειαν ἢ ὑποταγήν, τὸ ἀρμόζον ἢ τὸ πρέπον καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων· ὠφέλιμος, βλαβερός τινι, φίλος, ἐχθρός, πολέμιος, ἐναντίος τινί, εὐπειθής, ὑπήκοός τινι, ἀρμόδιος, προεπώδης, ἀπρηπής τινι· τύραννος ἅπας ἐχθρός ἐλευθερία καὶ νόμοις ἐναντίος. Δ.

Σημ. Τὰ ἐπίθετα φίλος, ἐχθρός, πολέμιος κ.τ.τ. συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς (κτητικῆς), ἰδίᾳ ὅταν λαμβάνωνται μετὰ τοῦ ἄρθρου ὡς οὐσιαστικά· οἱ φίλοι, οἱ ἐχθροί, οἱ πολέμοι τῆς πόλεως (§ 30,3).

β') Μετὰ ὀργανικῆς δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, ἰσότητα ἢ συμφωνίαν, ἀκολουθίαν ἢ διαδοχήν, προσέγγισιν ἢ μείξιν, καὶ πολλά ἐπίθετα σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως ἐν ἢ σὺν· ὁ αὐτός τινι, ὅμοιος, ἀνόμοιος, παραπλήσιος, προσφερής τινι, ἴσος, ἄνισος, ἰσόροπος, σύμφωνος, συνφodός, ὁμόγλωσσός τινι, ἀκόλουθος, διάδοχος τινι, πλησίος, γείτων, ὁμορος, συμμελής, ἄμεικτός τινι, συγγενής, σύμφυτος, ἔμφυτος, ἔνοχος τινι· οἱ πονηροὶ ἀλλήλοις ὅμοιοι. Πλ. αἰδῶς καὶ φόβος ἔμφυτα τοῖς ἀνθρώποις εἰσίν.

Σημ. Μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν σημαίνοντων ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα πολλάκις ἢ δοτικὴ λαμβάνεται βραχυλογικῶς· κόμαι Χαρίτεσσιν ὁμοῖαι (=κόμαι ὅμοιαι ταῖς κόμαις τῶν Χαρίτων). Ὁμ. Πβ. § 33.

γ'. Ἡ αἰτιατικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 37. Ἡ αἰτιατικὴ ὡς ἑτερόπτωτος προσδιορισμὸς οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων δὲν εἶναι πολὺ συνήθης, σημαίνει δὲ αὕτη μετὰ τούτων τὸ κατὰ τι ἢ ἀναφορὰν· τυφλὸς τὰ τ' ὄτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματα' εἶ. Σοφ. Συνήθεις τοιαῦται αἰτιατικαὶ μετ' οὐσιαστικῶν εἶναι (τὸ) εὖρος, (τὸ) ὕψος, (τὸν) ἀριθμὸν, (τὸ) πληθος, (τὸ) ὄνομα· ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάτιαν ποταμὸν, τὸ εὖρος τετάρων πλέθρων. Ξ. πόλις αὐτόθι ᾠκεῖτο, Θάψακος ὄνομα.

δ'. Αἱ πλάγιαί πτώσεις μετ' ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

§ 38. α'. Γενική. 1) Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων συντάσσονται μετὰ γενικῆς

α') ἐπιρρήματα τοπικά, χρονικά καὶ ποσοτικά· ἐνιαῦθα τῆς ἠπειροῦ. Θ. πολλαχοῦ τῆς γῆς. Πλ.—πρωτῆ τῆς ἡμέρας. Ἡρ. τηνικαῦτα τοῦ θέρουσ. Ἄρ.—τοῖς τῆς ἡμέρας. τῶν τοιοῦτων ἄδην εἶχομεν (=μέχρι χωρτασμοῦ, ἦται ἀφθονίαν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα) Πλ. (Γενικὴ καθαρὰ τοῦ ἔλου. πβ. § 30, 1).

β') ἐπιρρήματα τροπικά, οἷον· πῶς, ὅπως, ὡς (μετὰ τοῦ ῥήματος ἔχω), εὖ, καλῶς, κακῶς, καὶ ἐπιρρήματα σημαίνοντα ἀπομάκρυνσιν καὶ χωρισμὸν, οἷον· ἔξω, ἐκτός, πόρρω, πρόσω, κρούφα, λάθρα (τινός)· βασιλεὺς πῶς ἔχει παιδείας; (=ὡς πρὸς τὴν παιδείαν) Πλ. Ἡ Κέρκυρα καλῶς παράπλου κεῖται (=ὡς πρὸς τὸν παράπλου) Θ. (Γενικὴ ἀφαιρετικῆ, τῆς ἀφετηρίας ἢ τῆς ἀναφορᾶς. πβ. § 29, 5 καὶ § 31, II).

Σημ. Μετὰ γενικῆς ἐν γένει συντάσσονται καὶ τὰ λεγόμενα προθετικὰ ἐπιρρήματα ἐντός, εἴσω, ἐγγύς, πλησίον, πόρρω ἢ πρόσω, ἔμπροσθεν, ὀπίσθεν, ἐκατέρωθεν, ἀμφοτέρωθεν, μεταξύ, ἐναντίον κλπ. καὶ ἐπιρρήματα παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων συντασσόμενων μετὰ γενικῆς· ἀξίως λόγου (πβ. ἄξιος λόγου). οὐκ ἀπειρώς αὐτοῦ ἔχω. (πβ. ἀπειρός τινος).

2) Μετὰ ἐπιφωνημάτων συνάπτεται γενικὴ (ἀφαιρετικὴ) δηλοῦσα τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος τοῦ προκαλοῦντος τὴν ἀναφώνησιν· φεῦ τῆς ἀνοίας! Σοφ. αἰαῖ κακῶν! οἴμοι τέκνων! Εὐρ.

§ 39. β'. Δοτική. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς

(ὀργανικῆς) συνήθη εἶναι τὸ **ἄμα** (=σύν, συγχρόνως μέ), **ὁμοῦ** (=μαζὶ μέ), καὶ τινὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων ἢ ῥημάτων, τὰ ὁποῖα συντάσσονται μετὰ δοτικῆς· **ἄμα τῇ ἡμέρᾳ**. ταῦτα **ἄμα τῷ κακῷ** καὶ αἰσχροῦ ἐστὶ (=ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι κακὰ). Πλ. **ὁμοῦ τῷ πηλῷ**. Ξ.—ὁμοίως ἐκείνῳ. (πβ. **ὁμοίως τινι**). συμφερόντως **τοῖς φίλοις**. (πβ. **συμφέρει τοῖς φίλοις**). Ξ. ἐπομένως **τῷ νόμῳ**. (πβ. **ἔπομαι τινί**). Πλ.

§ 40. **Υ' Αἰτιατική**. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ αἰτιατικῆς συνήθη εἶναι τὸ **νῆ** ἢ **ναὶ μὰ** (ἐπὶ βεβαιώσεως) καὶ τὸ **μὰ ἢ οὐ μὰ** (ἐπὶ ἀρνήσεως)· **νῆ Δία ἢ ναὶ μὰ Δία**—**μὰ Δία ἢ οὐ μὰ Δία**. (πβ. **μὰ τὴν Παναγίαν**).

Σημ. Ἡ παρὰ τὸ **νῆ** ἢ **μὰ** αἰτιατικὴ ἐξηγεῖται ὡς προσελθούσα ἐκ παρὰλειψως τῆς λέξεως **καλῶ** (=ἐπικαλοῦμαι)· **νῆ Δία**=**νῆ, καλῶ τὸν Δία**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Αἱ ἀντωνυμίαι

§ 41. Αἱ ἀντωνυμίαι, ἐπειδὴ ἐν γένει εἶναι λέξεις λαμβανόμεναι ἀπὸ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, δύνανται νὰ ἀναπληροῦν εἰς τινὰ πρότασιν οἷονδὴποτε ὅρον αὐτῆς ἐκφερόμενον διὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ (§ 8, § 9, § 22 κ.έ. § 30) ἢ ἐπιθέτου (§ 8, § 9, § 25 κ.έ.).

§ 42. α'. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι καὶ ἡ ἀντωνυμία αὐτός.

1) Τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου ἢ μὴ ὑπάρχουσα ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ σπανία πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ αὐτῆς (**σφεῖς**) ἀναπληροῦνται ὑπὸ τῆς ἀντιστοίχου ὀνομαστικῆς τῶν δευτικῶν ἀντωνυμιῶν **ὄδε, οὗτος, ἐκεῖνος** ἢ τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας **αὐτός** ἐπὶ ἐμφάσεως· **Ἐκτορος ἦδε γυνή** (ἐστὶ). **Ὅμ. οὔτε ἡμεῖς ἐκείνου** εἰ στρατιῶται, **οὔτε ἐκεῖνος** εἰ ἡμῖν μισθοδότης. Ξ.—**αὐτὸς** ἔφα (=ἐκεῖνος, ὁ Πρωταγόρας δηλαδὴ καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος).

2) Τῶν ἰσχυροτέρων, ἦτοι τῶν ὀρθοτονουμένων τύπων τῶν

πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (*ἐμοῦ, ἐμοί* κλπ.) χρήσις γίνεται, ὅταν εἰς τὸν λόγον ὑπάρχη ἔμφασις καὶ πρὸ πάντων ἀντιδιαστολή (πβ. § 18). Ἄλλως κανονικῶς γίνεται χρήσις τῶν ἐγκλινομένων τύπων (*μοῦ, μοί*, κλπ.). Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ· ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε, ἐμοὶ μελήσει. Ξ. οὐκ ἐμοί, ἀλλὰ σοὶ ἀρέσκει ταῦτα.—ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοὶ ἐλθεῖν. Ξ. (πβ. *ἐμένα* φωνάζει, *ἐσένα* φωνάζει—*μὲ* φωνάζει, *σὲ* φωνάζει).

Σημ. Οἱ ὀρθοτονοῦμενοι τύποι τίθενται κανονικῶς καὶ κατόπιν τῶν προθέσεων *παρ' ἐμοῦ, παρ' ἐμοί, περὶ ἐμέ, πρὸς σέ*, κλπ. (οὐδέποτε *παρά μου* κλπ. Ἄλλὰ πρὸς ἐμὲ καὶ πρὸς με).

3) Αἱ εὐχρηστοὶ (εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς) πλαγίαι πτώσεις τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (οἶ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς) λαμβάνονται συνήθως ἀντὶ τῶν αὐτοπαθῶν ἐπὶ ἐμμέσου ἀντανაკλάσεως. (Ἴδε κατωτέρω). Γενικῶς δὲ ἀντὶ τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου λαμβάνονται αἱ πλαγίαι πτώσεις τῆς αὐτὸς ὡς ἐπαναληπτικῆς, ἄνευ ἐμφάσεως, ἢ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν *ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος*, ὅταν ὑπάρχη ἔμφασις: *Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τοῦτῳ συγγενόμενος Κύρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυθίους δαρεϊκοὺς (=τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει).* Ξ. *Τὰ Κύρου οὕτως ἔχει πρὸς ἡμᾶς ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἐκεῖνον.* Ξ.

4) Ἡ ἀντωνυμία αὐτὸς

α') οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται ὡς δεικτικῆ, (ὅπως κανονικῶς λαμβάνεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν). Συναπτομένη δὲ μετὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ὡς ὀριστικῆ εἶναι κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ· αὐτὸς *Μένων* ἐβούλειο (*λένα* παρὰ Ἀρσίου) Ξ. Πβ. § 28, 2.

β') εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου πρὸς δῆλωσιν ταυτότητος· τὴν Ἀτικὴν ἀνθρωποὶ ὤκουν οἱ αὐτοὶ αἰεὶ (=οἱ ἴδιοι καὶ ὄχι ἄλλοτε ἄλλοι).

γ') ὡς ὀριστικῆ λαμβάνεται καθ' ἑαυτὴν ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐπὶ τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου ἄνευ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τῶν προσώπων τούτων· καὶ αὐτὸς πολλῶν πολέμων ἔμπειρός εἰμι (=καὶ ἐγὼ αὐτὸς) Θ. σοφοῖς ὁμιλῶν καὶ αὐτὸς ἐκβήσει σοφὸς (=καὶ αὐτὸς=καὶ σὺ αὐτὸς). ἔδοξε

δὴ χοῖναι αὐτούς τε ἔλθεῖν ἐπὶ θεάν τάνδρος καὶ ἡμᾶς συμπα-
ραλαβεῖν (= ἡμᾶς τε αὐτούς) Πλ.

δ') κατοπιν τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ ὡς κατηγορηματικὸς προσ-
διορισμὸς ὀνομάτων οἷα τὰ ὀνόματα στρατηγός, πρεσβευτής
κ.τ.τ. χρησιμεύει, ἔνα ἐξαίρη τὸ περι οὗ ὁ λόγος πρόσωπον ὡς τὸ
κύριον καὶ σπουδαιότατον· Κορινθίων στρατηγός ἦν Ξενοκλείδης
πέμπτος αὐτός (= πρῶτος στρατηγός μετέσσαρκας ἄλλους συστρα-
τήγους) Θ.

§ 43. β'. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀν-
τωνυμίαι

1) οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐκφέρονται μετὰ τοῦ
ἄρθρου. πθ. ἐπελαθόμεν ἑμαυτοῦ (= ἐλησόμενος τὸν ἑαυτόν μου).
Πλ. γινῶθι σαυτὸν (= τὸν ἑαυτόν σου). ἑαυτοῦ κήδετα ὁ προ-
νοῶν ἀδελφοῦ (= γὰρ τὸν ἑαυτόν του φροντίζει) Ξ.

2) χρησιμοποιοῦνται α') ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἀντὶ
τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐν γένει, ὅταν τὸ διὰ τῆς ἀντωνυ-
μίας καὶ τὸ διὰ τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως σημαίνοντες
πρόσωπον ἢ πρᾶγμα εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό. (Ἄμειος ἢ εὐθεία
ἀντανάκλασις)· (ἐγὼ) ἐπελαθόμεν ἑμαυτοῦ. Πλ. (ὕμεις) βλά-
ψετε ὑμᾶς αὐτούς. Πλ. ὁ σοφὸς ἐν ἑαυτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν.

Σημ. Συνήθως ὁμοῦ λέγεται δοκῶ μοι, ἐμοὶ ἢ ἔμοιγε δοκῶ ἀντὶ τοῦ
κανονικοῦ δοκῶ ἑμαυτῷ.

Ἐπίστετε δὲ ἢ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸ ὑποκείμενον,
ἀλλὰ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεως· τὸν κωμάρχην ὄχρητο ἄγων Ξενο-
φῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκίας (= πρὸς τοὺς δούλους του, δηλ. τοῦ κωμάρ-
χου) Ξ.

β') κατὰ τὸ γ' ἴδιον πρόσωπον εἰς δευτερευούσας ἢ ἀπαρεμφα-
τικὰς ἢ μετοχικὰς προτάσεις, ἂν καὶ τὸ σημαίνοντες δι' αὐτῶν
πρόσωπον ἢ πρᾶγμα εἶναι τὸ αὐτὸ οὐχὶ μετὰ τὸ ὑποκείμενον τῆς
δευτερευούσης προτάσεως ἢ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ τῆς μετοχῆς,
ἀλλὰ μετὰ τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως. (Ἐμμεσος ἢ πλα-
γία ἀντανάκλασις)· οἱ Κλαζομένιοι τὴν Πολίχραν ἐτείχιζον, εἴ τι
δέοι σφίσι αὐτοῖς πρὸς ἀναχώρησιν. Θ. ὁ ἥλιος οὐκ ἐπιτρέπει
τοῖς ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκριβῶς ὁρᾶν Ξ. πολλοὶ ἀντίελεγον, ὡς
οὐκ ἄξιον εἶναι βασιλεῖ ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσα-
μένους. Ξ.

Πολλάκις ὅμως ἐπὶ τῆς ἐμμέσου ἀντανακλάσεως χρησιμοποιεῖται ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου κατὰ τὰς εὐχρηστούς πτώσεις αὐτῆς (οἱ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς), συνηθέστερον δὲ αἱ πλάγαι πτώσεις τῆς (ἐπαναληπτικῆς) ἀντωνυμίας **αὐτός**, ὅταν ὁ λόγος νοητῆται ἐκφερόμενος ὡς ἀπὸ τοῦ διηγουμένου προσώπου (ἦτοι τοῦ συγγραφέως) καὶ οὐχὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως· λέγεται **Ἀπόλλων** ἐκδεῖραι **Μαροῦαν** νικήσας ἐρίζοντά **οἱ** περὶ σοφίας. **Ξ. οἱ φυγάδες** ἐδέοντο **Κερκυραίων** σφᾶς κατὰγειν. **Θ.** — λέγεται δεηθῆναι **ἡ Κίλισσα** Κύρου ἐπιδεῖξαι τὸ σιρότενμα **αὐτῆ**. **Ξ.**

Σημ. Ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἀντὶ τῆς τοῦ α' ἢ τοῦ β' προσώπου· δεῖ **ἡμᾶς** ἐρέσθαι **ἑαυτοὺς** (=ἡμᾶς αὐτοὺς) Πλ. (**ὕμεῖς**) ἀποφαίνετε **οκαιοτάτους** **ἑαυτοὺς** (=ὕμᾶς αὐτοὺς). Λυσ.

Ἡ χρῆσις αὕτη ἐπεκράτησε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω προήλθον αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τῆς νέας γλώσσης, **τὸν ἑαυτόν μου, τὸν ἑαυτόν σου, τὸν ἑαυτόν του** κλπ.

§ 44. γ'. Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι. Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι (**ἀλλήλων, ἀλλήλους** κλπ.)

1) λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῆ ἡ σχέση ἀμοιβαιότητος (=ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, ἢ μὴ τὴν ἄλλη κλπ. ἢ: **μεταξὺ μας, μεταξὺ σας** κλπ. ἢ: **συνατοὶ μας, συνατοὶ σας** κλπ.)

2) ἐκφέρονται πάντοτε ἄνευ ἄρθρου· ἀγαπάτε **ἀλλήλους**. βασιλεία καὶ τυραννίς διαφέρουσι **ἀλλήλων**. **Ξ.**

Σημ. Πολλάκις ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας γίνεται χρῆσις τῆς αὐτοπαθοῦς (εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν)· **διαλύσασθε τὰς πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς** ἔχθρας (=τὰς πρὸς ἀλλήλους). Ἰο. ἀπίστως ἔχουσι **πρὸς ἑαυτοὺς οἱ Ἕλληνες** (=πρὸς ἀλλήλους). Δημ.

§ 45. δ'. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

1) λαμβάνονται, ὅπως τὰ ἐπίθετα ἐν γένει, μετὰ τοῦ ἄρθρου ἢ ἄνευ αὐτοῦ· ὁ **ἐμὸς φίλος**—**ἐμὸς φίλος**, **οἱ ὑμέτεροι στρατιῶται**—**ὑμέτεροι στρατιῶται** κλπ. (πθ. ὁ **ἰδικός** μου φίλος—**ἰδικός** μου φίλος κλπ.).

2) χρησιμοποιοῦνται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ τῆς γενικῆς (κτητικῆς) τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (μου, σου, ἡμῶν κλπ. § 30, 3), ὅταν ἡ σχέση τῆς κτήσεως ἐκφράζεται μετ' ἐμφάσεως, ἢ δὲν ὑπάρχη μὲν ἐμφασίς, ὑπάρχη ὅμως ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτά-

σεως καὶ τοῦ διὰ τῆς ἀντωνυμίας δηλουμένου προσώπου· ἔρχεται ὁ ἐμὸς φίλος (=ὁ ἰδικός μου φίλος), ὁ σὸς φίλος (=ὁ ἰδικός σου φίλος), ὁ ἡμέτερος πατήρ (=ὁ ἰδικός μας πατήρ), κλπ.—(ἐγὼ) στέργω τὸν ἐμὸν φίλον (=τὸν φίλον μου). (ὕμεῖς) στέργετε τὸν ὑμέτερον φίλον (=τὸν φίλον σας) κλπ.

§ 46. 1) Ἡ ἀρχῆθεν κανονικῶς ἐσχηματισμένη κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου ἐός, -ή, -όν (πθ. ἐμός, -ή, -όν, κλπ.) εἶναι ὅλως ἄχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιοῦνται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτοῦ, αὐτῆς, κλπ.), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἢ γενικῆ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας οὗτος ἢ ἐκεῖνος· ἔρχεται ὁ φίλος αὐτοῦ (=ὁ φίλος του)—ὁ τούτου φίλος (=ὁ ἰδικός του φίλος).

Ὁμοίως ἢ ἀντωνυμία σφέτερος εἶναι σπανία, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιοῦνται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτῶν), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἢ γενικῆ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας (τούτων ἢ ἐκειῶν)· ἔρχεται ὁ φίλος αὐτῶν (=ὁ φίλος των)—ὁ τούτων φίλος (=ὁ ἰδικός των φίλος), κλπ.

2) Ὅταν ὑπάρχη ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως καὶ τοῦ διὰ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας δηλουμένου προσώπου, τότε ἐπὶ ἐμφάσεως χρησιμοποιοῦνται ἀντὶ μὲν τοῦ ἐμός, σός, ἢ τῆς γενικῆς τούτου ἢ ἐκεινου, ἢ γενικῆ τῆς ἀντιστοίχου αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας (ἐμαυτοῦ, σαυτοῦ, ἑαυτοῦ), ἀντὶ δὲ τῶν ἀπλῶν ἡμέτερος, ὑμέτερος, ἢ τῆς γενικῆς τούτων ἢ ἐκειῶν, χρησιμοποιοῦνται τὸ ἡμέτερος αὐτῶν, ὑμέτερος αὐτῶν καὶ ἢ γενικῆ ἑαυτῶν (πθ. § 23, Σημ.)· (ἐγὼ) στέργω τὸν ἐμαυτοῦ φίλον (=τὸν ἰδικόν μου φίλον). (ὕμεῖς) στέργετε τὸν ὑμέτερον αὐτῶν φίλον (=τὸν ἰδικόν σας φίλον). οὗτοι στέργουσι τοὺς ἑαυτῶν φίλους (=τοὺς ἰδικούς των φίλους), κλπ.

§ 47. ε'. Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμιαί. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὄδε, οὗτος, ἐκεῖνος

1) ἐπὶ αἰσθητῆς δεΐξεως

α') τῆς ὄδε γίνεται χρῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι ἐντελῶς πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς καὶ συνήθως νοοῦνται ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενὴν σχέσιν πρὸς αὐτόν· Πλάτων ὄδε (=αὐτὸς ἐδῶ ὁ Πλ.). Πλ. ἦδε ἢ ἡμέρα (=ἐτούτη, ἦτοι ἢ σημερινὴ ἡμέρα). Θ.

Ὅτω πολλάκις ἡ ὄδε λαμβάνεται ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἐνώ ἢ ἀντὶ τῆς κτητικῆς ἐμοῦ μετὰ δείξεως· ξὺν τῆδε ἀδελφῇ (=ξὺν ἐμοὶ τῇ σῇ ἀδελφῇ) Σοφ. σκήπτρω τυπεὶς ἐκ τῆσοδε χειρὸς (=ἐκ τῆσοδε τῆς ἐμῆς χειρὸς) Σοφ.

β') τῆς οὗτος (=αὐτός, ἐτοῦτος) γίνεται χρῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι μὲν πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς, νοοῦνται βίμως ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενωτέραν σχέσιν μὲ τὸν ἀκούοντα· οὗτοι μὲν, ᾧ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει. Ξ.

Ὅτω ἡ οὗτος λαμβάνεται καὶ ὡς κλητικὴ ἀντὶ τῆς σὺ μετὰ δείξεως· οὗτος, τί ποιεῖς; (=Ξ! σὺ αὐτοῦ). Ἄρφ.

γ') τῆς ἐκεῖνος χρῆσις γίνεται, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων μακρὰν εὐρισκομένων τοπικῶς ἢ χρονικῶς· νῆες ἐκεῖναι. Θ. (=πλοῖα ἐκεῖ πέρα). ἐκεῖνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη. Ξ.

2) ἐπὶ νοητῆς δείξεως, ἥτοι ὅταν ὁ λέγων νοερῶς δεικνύη τι, τὸ ὅποτον ἔχει ἤδη λεχθῆ ἢ μέλλει νὰ λεχθῆ, ἡ μὲν οὗτος συνήθως ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, ἡ δὲ ὄδε εἰς τὰ ἀμέσως ἐπόμενα· ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε (=αὐτὰ λὲς ἐσὺ, ἀπὸ ἡμᾶς... τὰ ἐξῆς). Ξ.

Πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐπὶ νοητῆς δείξεως καὶ ἡ ἐκεῖνος μετὰ τινος ἐμφάσεως ἀντὶ τῆς οὗτος ἢ τῆς ὄδε· Χειρίσοφος μὲν ἐνέβαινε καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ (=οἱ σὺν τούτῳ, ἢ σὺν αὐτῷ) Ξ. ἐκεῖνο κερδαίνειν ἠγρεῖται, τὴν ἡδονήν. Πλ. (§ 22,2).

§ 48. Αἱ ἀντωνυμίαι τοῖσοδε, τοσόσοδε (καὶ τηλικόσοδε) διαφέρουν κατὰ τὴν χρῆσιν τῶν ταῦτοσῆμων ἀντωνυμιῶν τοιοῦτος, τοσοῦτος (καὶ τηλικοῦτος) ὅ,τι διαφέρει ἡ ὄδε τῆς οὗτος· ὁ Κῦρος ἀκούσας τοῦ Γωβρούου τοιαῦτα τοιαῦτε πρὸς αὐτὸν ἔλεξε. Ξ. (πῶ. ἀκούσας ταῦτα τάδε εἶπε).

§ 49. Πολλάκις γίνεται χρῆσις τῆς ἀντωνυμίας οὗτος (ἢ σπανίως τῆς ἐκεῖνος), ἀπλῶς ἕνα ἐπαναληφθῆ μετ' ἐμφάσεως κάτι τι προλεχθέν· ὁ τὸ σπέρμα παρασχών, οὗτος τῶν φύντων κακῶν αἴτιος. Δ. (πῶ. τῆς θάλασσας τὰ κύματα, αὐτὰ μόν' τὸν ῥωτιοῦσαν).

Πολλάκις δὲ τότε προτίσεται τῆς ἀντωνυμίας οὗτος καὶ ὁ σύνδεσμος καί, ὅταν μετ' αὐτῆς προστίθεται καὶ προσδιορισμός τις

τοῦ προλεχθέντος ἐπιθετικός ἢ ἐπιρρηματικός, ὁ ὅποιος ἐξαίρεται ὡς δηλῶν κάτι τι σπουδαῖον· ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων, καὶ τούτων πονηρῶν, οὕτω πρῶτιεν (=καὶ μάλιστα πονηρῶν) Ξ. ξένους προσήκει σοι πολλοὺς δέχεσθαι, καὶ τούτους μεγαλοπρεπῶς. Ξ. (πβ. λίγοι μοῦ ἴφραγαν κί ἐκεῖνοι λαβωμένοι).

Συχνότατα δὲ ἐπαναλαμβάνεται ῥηματική τις ἔννοια διὰ τοῦ καὶ ταῦτα· Μένωνος δὲ οὐκ ἐξήτει, καὶ ταῦτα παρ' Ἀρσίου ὦν τοῦ Μένωνος ξένου (=καὶ δὲν τὸν ἐξήτει, ἐνῶ μάλιστα...) Ξ. οὐ ταῦτὰ ἡμῖν δοκεῖ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων (=καὶ μάλιστα ἐνῶ πρόκειται περὶ κλπ.) Πλ.

§ 50. ς'. Ἐρωτηματικὰ ἀντωνυμία.

1) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς σημαίνει ὅ,τι ἡ ἀντωνυμία ποιός εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, λαμβάνεται δὲ (ὅπως καὶ ἡ ποιός) ἢ οὐσιαστικῶς ἢ ἐπιθετικῶς· τίς ἀγορεύει βούλεται; τίνος τέχνης Γοργίας ἐπιστήμων ἐστίν; Πλ.

2) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία ποῖος σημαίνει ποιῶς λογῆς; τί λογῆς; ἤτοι δι' αὐτῆς γίνεται ἐρώτησις περὶ τοῦ ποιοῦ προσώπου τινός ἢ πράγματος καὶ οὐχὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ προσώπου ἢ τοῦ πράγματος· ἐπομένως λαμβάνεται αὕτη πάντοτε ἐπιθετικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν· ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων; Ὀμ. (πβ. οὐδεὶς ἠρώτα ποῖα τις εἶη ἡ Γοργίου τέχνη, ἀλλὰ τίς; Πλ.).

Σπανίως δὲ λαμβάνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἡ ποῖος ἀντὶ τῆς τίς ἐπιθετικῶς· ποῖους λόγους οὐκ ἀνῆλώσαμεν; (=τίνας λόγους) Ἰσ.

Σημ. Ὁῦτω σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ποῖος (ποιός;) ἐπεκράτησε, ἡ δὲ τίς ἐξηφανίσθη (πλὴν τῶν τύπων τίνος καὶ τί. πβ. τίνος εἶναι αὐτὸ τὸ σπῆτι; τί τρώγεις;)

§ 51. 1) Πολλάκις κατόπιν μὲν τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας τίς ἀκολουθεῖ τὸ ἀόριστον ἐπίρρημα ποτέ (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄραγε ἢ τάχα), κατόπιν δὲ τῶν ἀντωνυμιῶν ποῖος καὶ πόσος ἢ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ σάν), οὕτω δὲ δηλοῦνται μεγαλύτερον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἐρωτῶντος περὶ τοῦ ἐρωτωμένου ἢ ἐκπληξίς αὐτοῦ περὶ τούτου· τί ποτε σὺ, ὦ παῖ, τῷ Σάκῳ οὕτω πολεμεῖς; (=γιατί ἄραγε, γιατί τάχα). Ξ. τίσι ποτέ λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους; (=μὲ ποιούς ἄραγε λόγους). ποίου

Δ. Τζαρτζάνου Συντακτικὸν τῆς Ἀρχ. Ἑλλην. γλώσσης Ἐκδ. 1η 3

τινὸς γένους ἐστὶν ὁ Μιθριδάτης ; (=σὺν ἀπὸ τί λογῆς οὐ) Ξ.
πόσαι τινές εἰσιν αἱ πρόσοδοι τῇ πόλει ; (=σὺν πόσε, πόσες
περίπου). Ξ.

2) Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι πολλάκις συνεκφέρονται μετὰ
δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ αὐτῶν
βραχυλογικῶς· Ἀγγελίαν φέρω χαλεπήν. Τίνα ταύτην ; (=τίς
ἐστὶν ἡ ἀγγελία αὕτη, ἣν φέρεις ;) Πλ.

§ 52. 1) Πολλάκις εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν συνεκφέρονται δύο
ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι ἀσυνδέτως· τίνος τίς ὢν οὐ τήνδ' ἀπεμ-
πολῆς χθονός ; (=ποιός εἶσαι σὺ καὶ ἀπὸ ποιά χώρα...) Εὐρ.

2) Πολλάκις τίθεται ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία καὶ εἰς δευτε-
ρεύουσαν πρότασιν ἐκφερομένην ἐρωτηματικῶς κατόπιν ἄλλης ἐρω-
τηματικῆς προτάσεως ἀνεξαρτήτου· πότε ἂ χροὴ πράξετε ; ἐπειδὴν
τί γένηται ;

Σημ. Οὕτω παρήχθησαν αἱ ἐλλειπτικαὶ ἐκφράσεις ὅτι τί ; (ἐνν. γί-
γνεται=γὰ ποῖον λόγον ;) καὶ ἵνα τί ; ἢ ὡς τί ; (ἐνν. γένηται=μὲ ποῖον
σκοπὸν ;) ἔτι καὶ τοῦτο αὐτῶ προσθήσεται ; ὅτι τί ;—ἵνα τί ταῦτα λέγεις ;
Πλ. ὡς τί δὴ φεύγεις ; Εὐρ.

3) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία πολλάκις τίθεται εἰς τὸ τέλος
τῆς ἐρωτηματικῆς προτάσεως πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν· τρέφε-
ται δὲ ψυχὴ τίνοι ; Πλ.

ζ'. Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι.

§ 53. 1) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς (=ἕνας, κάποιος, κανεὶς)
εἴτε ὡς οὐσιαστικὸν εἴτε ὡς ἐπίθετον κανονικῶς λαμβάνεται εἰς
καταφατικὰς προτάσεις : ἴτω τις ἐφ' ὕδαρ (=ἄς πάη ἕνας ἢ
κάποιος) Ξ. ποῖ τις φύγη (= ποῦ νὰ . . . κανεὶς) Σοφ. καὶ τις
θεὸς ἠγεμόνευεν (=κάποιος θ.) Ὅμ.

Εἰς ἀποφατικὰς δὲ προτάσεις ἀντὶ τῆς ἀορίστου τίς λαμβάνε-
ται κανονικῶς ἢ ἀντίστοιχος αὐτῆς ἀντωνυμία οὐδεὶς (=κανεὶς,
κανεὶς δὲν—ἐὰν ἢ πρότασις εἶναι κρίσεως) ἢ μηδεὶς (=κανεὶς,
κανεὶς νὰ μὴ—ἐὰν ἢ πρότασις εἶναι ἐπιθυμίας)· οὐδεὶς ἦλθεν. Ξ.
οὐδ' ἄλλος ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδὲν (=κανεὶς τίποτε) Ξ.—μηδεὶς
ιδέτω (=κανεὶς νὰ μὴν ἰδῆ) Ξ. μὴ θῆσθε νόμον μηδένα Δ.

2) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς, τί

α') λαμβάνεται καὶ ὡς κατηγορούμενον, καὶ τότε σημαίνει κά-

ποιος ἄξιος λόγου ἢ σπουδαῖος, **κάτι, κάτι τι** ἤϋχεις τις εἶναι. (πβ. *θαροεῖ πὸς κάτι εἶναι κι' αὐτός*).

Τοιαύτην σημασίαν ἔχει τὸ ἄριστον **τί** καὶ εἰς εἰς τὰς φράσεις **λέγειν τι, ποιεῖν τι, κ.τ.λ.** ἄρ' οὐθεὶ **τι ποιεῖν οὐδὲν ποιοῦντες**; (=κάτι τι ἄξιον λόγου) Πλ.

β') συνάπτεται καὶ μετὰ ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ἀριθμητικῶν ἢ ἐπιρρημάτων καὶ ἄλλοτε μὲν ἐνισχύει, ἄλλοτε δὲ μετριάζει τὴν ἔννοιαν αὐτῶν (=κάποιος ἀρκετά, πολύ, ἐξαιρετικά... ἢ=κάπως, κάπου, περίπου, σάν...): **δεινὴ τις δύναμις** (=κάποια πολὺ ἰσχυρά...) Ξ. **ὀλίγοι τινὲς** (=κάποιοι ἀρκετὰ ὀλίγοι). Θ. **ὅσος τις χρυσός** (=πόσον πολὺς χρυσός) Ὅμ. **ἡμέρας ἑβδομηκοντά τινας** (=κάπου ἐβδ., καμὰ ἐβδομηκταριά) Θ. **διαφερόντως τι ἀδικούμεθα** (=κάπως ὑπερβολικά). Θ.

Σμ. Ἡ ἀντωνυμία **τις** (ὅπως καὶ ἡ **κανεῖς** εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) λαμβάνεται πολλάκις μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **ἕκαστος, ὁ καθένας** τοῦτο **τις** ἴστω (=ἄς ἔεργη καθένας) Σοφ. (πβ. *εὐκόλα μπαίνει κανεῖς στὴ φυλακὴ, μὰ δύσκολα βγαίνει*). Ἐπὶ τῆς τοιαύτης χρήσεως δύναται νὰ συνάπτεται μετὰ τῆς ἀρίστου **τις** καὶ τὸ ἐπίθετον **πᾶς** ἢ ἡ ἀντωνυμία **ἕκαστος**: **πᾶς τις**. Ἡρ. **ἕκαστός τις**. Ξ.

Ἡ φράσις **ἢ τις ἢ οὐδείς**=σχεδὸν κανεῖς, ἢ δὲ φράσις **ἢ τι ἢ οὐδὲν**=σχεδὸν τίποτε.

3) Ἡ ἀρίστος ἀντωνυμία **ἄλλος** εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν πολλάκις λαμβάνεται πλεοναστικῶς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς οὐσιαστικοῦ τινος, τὸ ὅποιον κυρίως εἶναι ἐπεξηγήσις τῆς ἀντωνυμίας **ἄλλος**. Δύναται δὲ τότε νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ **ἄλλος** διὰ τοῦ **ἐξ ἄλλου, ἐκτὸς τούτου, προσέει, κ.τ.τ.** αὐτὸς Ὀδυσσεὺς **τέρπετο καὶ ἄλλοι Φαίηκες** (=καθὼς καὶ οἱ Φ. ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος). Ὅμ. **ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ἄλλης ἀργίας** (=καὶ ἐκτὸς τούτου ἐκ τῆς ἀνεργίας) Θ.

4) Αἱ ἀντωνυμίαι **ἕκαστος, ἐκάτερος, ἕτερος, οὐδέτερος, (μῆδέτερος), πότερος, οὐδείς, (μῆδεῖς)** λαμβάνονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ὁμάδων τινῶν (οἶον ἔθνων, φυλῶν, φατριῶν, στρατευμάτων, κ. τ. τ.): **πόλεις τάσδε ἐκάτεροι συμμάχους εἶχον** (δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι ἀφ' ἑνὸς καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἀφ' ἑτέρου) Θ. ὅστις **μῆδετέροις ἀρέσκει, τοῦτιον τί ποτε καὶ καλέσαι χοή;** (δηλ. οὔτε τοῖς δημοκρατικοῖς οὔτε τοῖς ὀλιγαρχικοῖς) Ξ.

η'. Αί αναφορικοί εντωνυμιαί.

§ 54. 1) Κανονικῶς ἡ μὲν *ὄς* (ἡ, ὅ) καὶ αἱ ἄλλαι ἀπλαῖ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμιαὶ *οἶος, ὄσος, ἡλικίος* ἀναφέρονται εἰς ἓν ὄρισμένον πρόσωπον ἢ πράγμα, ἡ δὲ *ὄστις* καὶ αἱ λοιπαὶ σύνθετοι ἀναφορικαὶ ἀντωνυμιαὶ (αἱ ἀρχόμεναι ἀπὸ *ὄπ*) ἀναφέρονται εἰς τι γενικὸν καὶ ἀόριστον. Ἔστι *Δίκης ὄφθαλμός, ὄς τὰ πάνθ' ὄρᾱ*. — *μακάριος ὄστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει* (= πᾶς ἄνθρωπος, ὄστις).

Σημ. α') Οὐχ ἤττον λαμβάνεται ἐνίοτε ἡ *ὄστις* ἀντὶ τῆς *ὄς*· καὶ Ἄπολλωνος Ἀρχηγέτου *βωμόν, ὄστις νῦν ἔξω τῆς πόλεώς ἐστιν, ἰδρύσαντο*. Θ.

Ἡ δὲ χρῆσις αὕτη ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω μετὰ ταῦτα ἐπεκράτησεν ἡ *ὄστις* ἀντὶ τῆς *ὄς*.

β') Ἐνίοτε χρησιμοποιεῖται ἀναφορικὸν ἐπίρρημα (ἐνθα, ἡ, ὅπου, ὅθεν, οἶ) ἀντὶ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας *ὄς* μετὰ τινος προθέσεως· ἤλασεν εἰς Ταρούς, *πόλιν τῆς Κιλικίας, ἐνθα* ἦν τὰ Σεννέσιος βασιλεία (= ἐν ἡ). Ξ. *δῶμα Πελοπιδῶν τόδε, ὄθεν* οὐ ἤνεγκα (= ἐξ οὗ) Σοφ. ἐκ Λακεδαιμονος, *οἴπερ* πλειστάκις ἀφῖξαι (= εἰς ἡνεπε) Πλ.

Καὶ ἡ συντακτικὴ χρῆσις αὕτη σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἀναφορικοῦ ἐπίρρηματος *ὄπου*, καὶ οὕτω κανονικῶς λαμβάνεται νῦν τὸ *ὄπου* (ὄπού, ποῦ) ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν *ὄς, ὄστις, ὄπου*· *τὸν δρόμον, ὄπου πέρασα, δὲν τὸν ξαναδιαβαίω* (= τὸν ὄπου). νὰ βλοῦν τὰ κλεφτοκάραβα, *ποῦ* ἔχουν τοὺς κλέφτες μέσα (= τὰ ὄπου).

γ') Λέγεται πολλάκις *ἔστιν ὄς ἢ ἔστιν ὄστις* (= ἔστι τις, ὄς ἢ ἔστι τις, ὄστις) ἀντὶ τῆς ἀπλῆς ἀόριστου ἀντωνυμίας *τίς*· *ἔστι δ' ὄστις καὶ κατελήφθη* (= κάποιος) Ξ. *οὐκ ἔστιν ἦτις τοῦτ' ἂν ἔλῃ*. Εὐρ. Σχηματίζεται δὲ ἡ φράσις αὕτη καὶ κατὰ τὰς πλαγίας πτώσεις, καὶ μάλιστα καὶ πληθυντικῶς, ὡς ἐξῆς. εἰσὶν οἱ ἢ ἔστιν οἱ (= ἐνιοί), ἔστιν ὧν (= ἐνίων), ἔστιν οἷς (= ἐνίοις), ἔστιν οὓς (= ἐνίοις)· *ἔστιν ὄν καὶ κριτὴν καθήμενον* ἔπαιον Ξ. *ἔστιν οἶ καὶ Ξενοφῶντα προδύλλοντο* προσβεντήν. Ξ. πλὴν Ἰωνῶν καὶ Ἀχαιῶν καὶ *ἔστιν ὧν ἄλλων ἐθνῶν* (= καὶ ἄλλων τινῶν) Θ. (Ὅμοιος παρήχθη καὶ ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *ἐνιοί, ἐνιαί, ἐνια* ἐκ τοῦ *ἐνι* (= ἔστι, καὶ τοῦ *οἶ, αἶ, ἄ*. Πδ. καὶ τὸ ἐπίρρημα *ἐνίοτε* = *ἐνι ὅτε*, ἦτοι *ἔστιν ὅτε*).

Ὅμοιος δὲ ἀντὶ τοῦ *οὐδεὶς οὐ* λέγεται πολλάκις μετὰ μεγαλυτέρας ἐμφάσεως *οὐκ ἔστιν ὄστις οὐ ἢ οὐδεὶς (ἔστιν) ὄστις οὐ* (= πᾶς τις)· *οὐδεὶς ὄστις οὐκ ἂν ταῦτα ποιήσειεν*.

2) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία *οἶος* (= τέτοιος πού) συχνότατα χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς στερεοτύπους φράσεις *οἶός εἰμι ἢ οἶός τέ εἰμι* μετ' ἀπαρεμφάτου. Καὶ ἡ μὲν φρ. *οἶός εἰμι* σημαίνει *εἶμαι τέτοιος ἄνθρωπος ποῦ* (νά), *εἶμαι πρόθυμος ἢ ἐτοιμος* (νά)· Ἀγησίλαος ἠκιστα ἦν *οἶος* μεγαλῆγορεῖν. Ξ. Μειδυλίδης ἠγανάκει καὶ *οἶος ἦν* ἐπεξιέναι Λεωκράτει. Δ.

Ἡ δὲ φράσις οἶός τε εἰμι (ἢ οἶός τ' εἰμί) σημαίνει εἶμαι εἰς θεσίην, δύναμαι· Ἀλκιβιάδης οἶός τε ἦν σῶσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν. Ξ.

Συνηθεστάτη εἶναι ἡ φρ. οἶόν τε ἔστι μετ' ἀπαρεμφάτου (= εἶναι δυνατὸν νά).

3) α') Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι οἶος, ὄσος, ἡλικίος πολλάκις λαμβάνονται εἰς ἀναφωνήσεις ἐπιφωνηματικῶς· οἶα ποιεῖς, ὦ εἰαῖρε! (=τί πράγματα εἶναι αὐτὰ πού.) Πλ. ὄσῃν ἔχεις τὴν δύναμιν! (=πόσον μεγάλην) Ἄρφ.

β') Αἱ σύνθετοι ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὄστις, ὁποῖος, ὁπόσος, ὀπηλίος πολλάκις λαμβάνονται ἀντὶ τῶν ἀντιστοίχων ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν (τίς, ποῖος, πόσος, πηλίος) καὶ δι' αὐτῶν δίδεται ἀπάντησις εἰς γενομένην ἐρώτησιν ἢ εἰσαγεται πλαγίᾳ ἐρώτησις· Ἀλλὰ τίς γὰρ εἶ; Ὅστις; πολίτης χορηστὸς (=Ἐρωτᾷς ὄστις εἰμί;=ποῖός εἰμαι;) Ἄρφ. Οὗτος, τί ποιεῖς; Ὅ,τι ποιῶ; (=Ἐρωτᾷς ὄ,τι ποιῶ;=Τί κάνω;) Ἄρφ.

4) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ἀναφέρονται πολλάκις εἰς τὴν σύστοιχον αὐτῶν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν ὑπάρχουσαν ἢ νοουμένην ἐξῶθεν, ἥτοι ἢ ὄς ἀναφέρεται εἰς τὴν οὔτος, ἢ οἶος καὶ ὁποῖος εἰς τὴν τοιοῦδε καὶ τοιοῦτος, ἢ ὄσος καὶ ὁπόσος εἰς τὴν τοσόσδε καὶ τοσοῦτος, καὶ ἢ ἡλικίος καὶ ὀπηλίος εἰς τὴν τηλικόσδε καὶ τηλικοῦτος· οἱ ἄνθρωποι τούτοις μάλιστα ἐθέλουσι πείθεσθαι, ὄς ἂν ἠγῶνται βελτίστους εἶναι. Ξ. ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσι ἀποθνήσκει νέος (=οὔτος, ὃν). κατεστήσαμεν Φίλιππον τηλικοῦτον, ἡλικίος οὐδεὶς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. (πβ. ὄσους θὰ κόψη τὸ σπαθί, τόσους θενά σκοτώσω).

Σημ. Δύναται ὅμως εἰς ὄνομα ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους ἢ εἰς ὄλην πρότασιν νά ἀναφέρεται τὸ οὐδέτερον ὄ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται μὲ τὴν γενικὴν σημασίαν *χεῖμα ὄ, κτῆμα ὄ, πρᾶγμα ὄ* (=πρᾶγμα πού)· *τυραννίδα θηροῦς, ὄ πλήθει χορημασίν θ'* ἄλλοκεται. Σοφ. *Δερκυλίδας ἐστάθη τὴν ἀσπίδα ἔχων, ὄ δοκεῖ κηλὶς εἶναι τοῖς σπουδαίοις*· (ὄ=τὸ σταθῆναί τινα ἔχοντα τὴν ἀσπίδα). Ξ. Πθ. § 15, α'.

5) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία κανονικῶς συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὄνομα ἢ τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται, κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν, ἢ δὲ πτώσιν αὐτῆς κανονίζεται ἀπὸ τὴν σύνταξιν τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται. (Ἴδὲ ἀνωτέρω παραδείγματα).

Ἄλλὰ πολλάκις ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ τεθῆ εἰς πτῶσιν αἰτιατικὴν, τίθεται εἰς πτῶσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν πτῶσιν τίθεται καὶ τὸ ὄνομα ἢ ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία, εἰς τὴν ὁποίαν αὕτη ἀναφέρεται. (Ἐλξίς τοῦ ἀναφορικοῦ).

Τότε δέ, ἐὰν μὲν ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς τινα δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, ἡ δεικτικὴ αὕτη ἀντωνυμία κανονικῶς παραλείπεται, ἐὰν δὲ ἀναφέρεται εἰς τι ὄνομα οὐσιαστικόν, τοῦτο συνήθως λαμβάνει θέσιν μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως ἄνευ ἄρθρου· οἱ χρησιμοποιοῦντες οὐδὲν ὧν λέγουσιν (=οὐδὲν τούτων, ᾧ) Πλ. ἐπορεύετο σὺν ἧ εἶχε δυνάμει (=σὺν τῇ δυνάμει, ἦν) Ξ. ὅπως ἔσεσθε ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκησθε (=τῆς ἐλευθερίας, ἦν) Ξ. σὺν τοῖς θησαυροῖς οἷς ὁ παῖς κατέλιπε (=σὺν τοῖς θησαυροῖς, οἷς) Ξ.—τούτους ἄοχοιτας ἐποίηε ἧς κατεστρέφειτο χώρας (=τῆς χώρας, ἦν). Ξ. (πβ. πῶς ἀγαπῶ ὅποιον φορεῖ ἐνδύματα θλιμμένα =ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος φορεῖ. Ἄλλοίμονο σ' ὅποιον βρεθῆ ἔκει = σ' ἐκεῖνον, ὅποιος βρεθῆ).

Σημ. Σπανιότερον συμβαίνει καὶ τὸ ἀντίστροφον, ἦτοι ἔλκεται τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, καὶ ἐκφέρεται τοῦτο κατὰ τὴν πτῶσιν ἐκεῖνης· τὴν οὐσίαν, ἣν κατέλιπε τῷ νιῒ, ἀξία ἐστὶ δέκα ταλάτων (=ἡ οὐσία, ἦν) Λυσ.

Κανονικῶς συμβαίνει τοιαύτη ἔλξις εἰς τὰς φράσεις οὐδεὶς ὅστις οὐ καὶ θαυμαστόν (ἐστίν) ὅσος ἢ ὅση ἢ ὅσον· οὐδενὶ ὄτιφ οὐκ ἀποκρίνεται (=οὐδεὶς ἐστίν, ὄτιφ) Πλ. οὐδένα κίνδυνον ὄντινα οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι (=οὐδεὶς κίνδυνός ἐστιν, ὄντινα οὐχ κλπ.) Δ. μετὰ ἰδρωτός θαυμαστοῦ ὅσου (=μετὰ ἰδρωτός θαυμαστόν ἐστὶ μετ' ὅσου) Πλ. ἐκεῖνος θαυμαστὴν ὄσην παρέσθη προθυμίαν ἔχει (=ἐκεῖνος θαυμαστόν ἐστίν, ὄσην προθυμίαν κλπ.) Πλ.

6) Ὅταν δύο ἢ περισσότεραι ἀναφορικαὶ προτάσεις παρατάσσονται ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἡ εἰσάγουσα αὐτάς ἀναφορικὴ ἀντωνυμία συνήθως τίθεται μόνον εἰς τὴν πρώτην ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὰς ἄλλας παραλείπεται (νοουμένη ἐξωθεν εἰς τὴν κατάλληλον πτῶσιν) ἢ ἀναπληροῦται διὰ τῆς ἀντιστοίχου προσωπικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας· Ἀρσίνος, ὃν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναί καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστά, ἡμᾶς κακῶς ποιῆν πειράται (=καὶ ᾧ ἐδώκαμεν καὶ παρ' οὗ ἐλάβομεν). Ξ. Ποῦ δὴ ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀνὴρ, ὃς συνεθήρα ἡμῖν καὶ οὐ μάλᾳ ἐθαύμαζες αὐτόν; (=καὶ ὃν σὺ μάλᾳ ἐθαύμαζες). καὶ νῦν τί χορὴ δρῶν;

ὅστις ἐμφανῶς θεοῖς ἐχθαίρομαι, μισεῖ δέ με Ἑλλήνων στρατός: (=δν δὲ μισεῖ). Σ.

7) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος, ὀπηλί-
κος πλειστακίς ἐκφέρονται μετὰ τοῦ δὴ ἢ δήποτε ἢ οὖν κατόπιν
αὐτῶν ὡς ἀόριστοι μετ' ἐμφάσεως: ἐγὼ πάσχειν **ὄτιοῦν** εἰσιμος
(=ὀτιδὴποτε, ὀποιονδὴποτε πάθημα). Δ. οὔτε δι' ἐχθρῶν οὔτε διὰ
φιλονικίαν οὐδ' ἠντινοῦν (=οἰανδὴποτε, καμμίαν ἀπολύτως). Δυκ.

Τὸ ἄρθρον.

§ 55. Ὅπως καταφαίνεται ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων, τὰ
ὁποῖα εἶναι τὰ ἀρχαιότατα γραπτὰ μνημεῖα τῆς γλώσσης μας.

1) ἀρχῆθεν ἢ Ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν εἶχεν ἄρθρον, ἐκ τῆς
ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας ἢ
ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου ἐνοεῖτο ἐκάστοτε, ἂν ἐπρόκειτο περὶ τινος
ὄρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ἢ περὶ τινος ἀορίστου. **Ἄνδρα**
μοι ἔννεπε, μοῦσα (=τὸν ἄνδρα) α. 1. **νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὄρωσε**
κακὴν (=νόσον ἀνὰ τὸ στρατόπεδον κακὴν) Α, 10. (πβ. Λατινικὴν
γλῶσσαν).

2) ἀρχῆθεν αἱ λέξεις **ὁ, ἡ, τὸ** ἦσαν δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι καὶ
δι' αὐτῶν

α') ὁ λέγων ἐδείκνυε πρόσωπόν τι ἢ πρᾶγμα ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ
τοῦ ἀκούοντος εὐρισκόμενον: πῶς γὰρ δὴ τὸν ξεῖνον ἐγὼ ὑποδέ-
ξομαι οἴκῳ; (=τοῦτον ἐδῶ τὸν ξένον, αὐτὸν τὸν ξ.) Ὁδ. π. 70.

β') ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς τι προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ
πρᾶγμα: Ἄητοῦς καὶ Διὸς υἱός: ὁ γὰρ βασιλῆϊ χολωθεὶς νοῦσον
ἀνὰ σιοατὸν ὄρωσε κακὴν (=οὗτος γὰρ=διδίτι οὗτος, ὁ προμνημο-
νευθεὶς υἱὸς τῆς Α. καὶ τοῦ Δ.) Α, 9.

Ἐκ τῆς τοιαύτης χρήσεως τῶν λέξεων **ὁ, ἡ, τὸ** προῆλθε κα-
τόπιν ἢ συνήθης παρὰ ποιηταῖς καὶ παρ' Ἡροδότῃ χρήσις αὐτῶν
ὡς ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν τύπων, οἱ ὅποιοι ἀρχίζουσιν
ἀπὸ **τ'** διὰ **μαντοσύνην, τήν** οἱ πόρε Φοῖβος Ἄπόλλων (=τήν
ὁποίαν τοῦ ἐχάρισε) Α, 72. **δῶρα, τὰ** οἱ ξεῖνος δῶκε (=τὰ ὁποῖα)
φ. 13.

Σημ. Ἡ χρήσις αὕτη σφίζεται καὶ εἰς δημοτικὰ τραγούδια καὶ εἰς νεο-
ελληνικὰς διαλέκτους: βάλετε **τὰ** παπλώματα, τὰ ὑψάναν Ἀνεράδες (=τὰ
ὁποῖα).

γ') ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς τι πρόσωπον ἢ πράγμα μέλλον νὰ λεχθῆ καὶ προεξήγγελλεν αὐτό· ὁ δ' ἔβραχε χάλκεος Ἄρης (=ἐκεῖνος δέ... δηλ. ὁ χαλκοῦς Ἄρης) Ε, 859. ἄνδρα τόν, ὅς κε θεοῖσιν ἀπέχθηται. κ. 74.

3) Ἐκ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω (2, α' καὶ γ') χρήσεως τῶν λέξεων ὁ, ἡ, τὸ παρήχθη σὺν τῷ χρόνῳ ἢ ἄρθρική σημασία αὐτῶν, ἢ ὅποια ὑπάρχει καὶ παρ' Ὀμήρῳ συνήθως μὲν μετὰ τῆς δεικτικῆς σημασίας, πολλάκις δὲ καὶ καθαρὰ, ὅπως ὅταν αἱ λέξεις αὐταὶ ὁ, ἡ, τὸ προτάσσονται πρὸ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν· αἶ τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα μαντεύεσθαι (=αὐτὰ τὰ κακὰ=τὰ κακὰ) Α, 107. ἔδεισεν δ' ὁ γέρον (=ἐκεῖνος, ὁ γνωστός ὡς προμνημονευθεὶς γέρον) Α, 33 (πβ. Ξεῖνιάς ἀγῶνα ἔθηκε· ἔθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κύρος. Ξ.).—αἱ δὲ γυναῖκες ἰοτάμεναι θαύμαζον. Σ, 495. οἱ γὰρ ἄριστοι ἐν νηυσὶν κέαται. Α, 658. Κάλχας ἤδη τὰ τ' ἔόντα τὰ τ' ἔσσομένα. Α, 70.

§ 56. Τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀντωνυμικῆν σημασίαν τὴν διετήρησαν αἱ λέξεις ὁ, ἡ, τὸ, καὶ ἀφοῦ πλέον κατέστησαν ἄρθρα, εἰς ὠρισμένας ἐκφράσεις. Τοιαῦτα δὲ εἶναι

1) τὸν καὶ τόν, τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τὰ (=αὐτὸν κί· αὐτὸν ἢ τὸν δεῖνα καὶ τὸν τάδε, αὐτὸ κί· αὐτό, αὐτὰ κί· αὐτά). Τούτων χρῆσις γίνεται προκειμένου περὶ προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια ὁ λέγων δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει νὰ ὀνομάσῃ· ἀφικνοῦμαι ὡς τὸν καὶ τόν. Λυσ. ἔδει τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι. Δ. (πβ. § 55, 2, α'. Αἱ στερεότυποι φράσεις τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τὰ σφίζονται ἔτι καὶ νῦν εἰς τὴν γλῶσσάν μας).

2) α') ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δέ, κατὰ πάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀριθμοῦς (=οὗτος δὲ ἢ ἐκεῖνος δέ, αὐτῆ δὲ κ.λ.π.).

β') καὶ τόν, καὶ τήν, καὶ τοὺς ὡς ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν (=καὶ οὗτος ἢ καὶ ἐκεῖνος, κλπ.).

Διὰ τούτων ὁ λέγων ἀναφέρεται εἰς τι προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πράγμα· Ἰνάσως Ἀθηναίους ἐπηγάγετο· οἱ δὲ ἦλθον (=οὔτοι δὲ) Ἦρ. ταῦτα ἀγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις· τοῖς δὲ ὑποψία ἦν. Ξ.—καὶ τὸν κελεύσαι λέγεται (=καὶ ἐκεῖνος λέγεται δετι) Ξ. (πβ. § 55, 2, β').

Σημ. Τῆς αἰτιατικῆς τὸν τῆς ὑπαρχούσης εἰς τὴν φράσιν καὶ τὸν ὑπάρχει καὶ ὀνομαστικῆ ὅς (=οὗτος), ὅλως ἄσχετος πρὸς τὴν ἀναφορικὴν

άντωνυμιάν *ὅς* (=ὁ ὁποῖός), σχηματισθεῖσα ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς (τοῦ ἄρθρου) *ὁ* διὰ προσλήψεως τῆς συνήθους καταλήξεως τῆς ὀνομαστικῆς *ς*. Ταύτης χρῆσις γίνεται εἰς τὰς φράσεις *καὶ ὅς* (=καὶ οὗτος—ἢ—καὶ ἐκεῖνος), *ἢ δ' ὅς* (=εἶπεν οὗτος ἢ εἶπεν ἐκεῖνος), αἱ ὁποῖαι ἐκφέρονται καὶ κατὰ θηλυκὸν γένος· *καὶ ἢ* (=καὶ αὐτῆ), *ἢ δ' ἢ* (=εἶπεν αὐτῆ)· οὐδεὶς ἀντέλεγε, *καὶ ὅς ἤγειτο*. Ξ. *Εἰ γάρ, ἢ δ' ὅς, ὃ Ζεῦ καὶ θεοί, ἐν τούτῳ εἶη* (=εἶθε, εἶπεν ἐκεῖνος). Πλ.

3) α') *ὁ μὲν—ὁ δέ*, κατὰ πάντα τὰ γένη, πτώσεις καὶ ἀριθμούς (=ὁ ἕνας—ὁ ἄλλος, ἄλλος—ἄλλος, μερικοί—μερικοί)· *οἱ μὲν ἐδίωκον, οἱ δὲ ἤρπαζον*. Ξ.

β') *τὸ μὲν—τὸ δέ, τὰ μὲν—τὰ δέ, τῆ μὲν—τῆ δέ*, ἐπιρρηματικῶς (=ἄφ' ἑνὸς μὲν—ἄφ' ἑτέρου δέ, ἐν μέρει μὲν—ἐν μέρει δέ, ἄλλοτε μὲν—ἄλλοτε δέ)· *ἐπορεύθησαν τὰ μὲν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ ἀναπανόμενοι*. Ξ.

4) τὸ ἐμπρόθετον *πρὸ τοῦ ἢ προτοῦ* (=πρὸ τούτου τοῦ χρόνου, πρότερον)· *Κυαξάρης πρῶτος διέταξε χωρὶς ἐκάστους ἕναι· πρὸ τοῦ δὲ ἀναμιξὴ ἦν πάντα*. Ἡρ. (Τὸ *προτοῦ* σφίζεται ἔτι καὶ νῦν ὡς σύνδεσμος· *ἔφυγε προτοῦ ἔρθης ἐσού*).

§ 57. Ὡς ἄρθρα αἱ λέξεις *ὁ, ἢ, τὸ* εἰς τὴν ἀρχαίαν, τὴν μετὰ τὸν Ὅμηρον, γλώσσαν κανονικῶς χρησιμοποιοῦνται ἕως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν·

1) ἀτομικῶς, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ἑνὸς ὄρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ὅλως γνωστοῦ καὶ εἰς τὸν λέγοντα καὶ εἰς τὸν ἀκούοντα, εἴτε διότι τοῦτο εἶναι παρὸν καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, εἴτε διότι ἔχει προμνημονευθῆ, εἴτε διότι ὀπωσδήποτε σχετίζεται μὲ κάτι ἄλλο γνωστὸν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· (*Κυρίως ὀριστικὸν ἢ ἀτομικὸν ἄρθρον*)· *ὁ ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει* (=ὁ ἀνὴρ οὗτος, δηλ. ὁ παρῶν Ὁρόντας). Ξ. Κ. Ἄν. 1, 6, 9. *Ξενίας ὁ Ἀρκὰς ἀγῶνα ἔθηκε· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος* (=τὸν προμνημονευθέντα ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ἔθηκε ὁ Ξενίας). Ξ. *ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος, ἐγὼ δὲ κνοοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν Κῦρος δοίη*. Ξ.

2) γενικῶς, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ πάντων τῶν ὁμοειδῶν ὄντων καὶ ἐν ἐκ τούτων λαμβάνεται ὡς ἀντιπρόσωπος ὅλος τοῦ εἶδους αὐτῶν· (*Εἰδοποιὸν ἄρθρον*)· *ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας* (=ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει, οἱ ἄνθρωποι πάντες). Πλ.

δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους (= ὁ στρατιώτης ἐν γένει, κλπ.). Ξ.

Σημ. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν ἀτομικὸν ἄρθρον πολλακίς ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς κτήσεως, τοῦ ἀνήκοντος, τοῦ κεκανονισμένου, τοῦ συνήθους κ.τ.τ., τὸ δὲ εἰδοποιὸν ἄρθρον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ πᾶς ἢ ἕκαστος, ἰδίᾳ ὅταν συνάπτεται μετὰ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν· Κῦρος καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδν (= ἀπὸ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ τὸν θώρακα αὐτοῦ) Ξ. Κλέαρχος, ἐπεὶ ἐπιουρκῶν ἐφάνη, ἔχει τὴν δίκην (= τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν) Ξ.—ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρίδος οὐσίας ἐστὶ προδότης (= πᾶς δειλὸς ἀνὴρ, κ.λπ.). ὁ βουλόμενος (= πᾶς ὅστις θέλει). ὁ τυχῶν (= πᾶς ὅστις τύχη).

§ 58. Κανονικῶς εἰς τὴν μετὰ τὸν Ὅμηρον ἀρχαίαν γλῶσσαν ἄνευ τι ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου, μόνον ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ἀσίστως, (ἐπότε εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν συνήθως ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἀρίστου ἄρθρου ἕνας, μία, ἕνα)· ποταμὸς ἦν κύκλω (= ἕνας ποταμὸς) Ξ. ἐπορεύοντο πρῶταίτερον ἀνασιάντιες· χαράδραν γὰρ ἔδει διαβῆναι (= μίαν χαράδραν) Ξ.

Πολλακίς ὅμως ἐκφέρονται καὶ εἰς τὴν μετὰ τὸν Ὅμηρον ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως ἀρχῆθεν, ἄνευ τοῦ ὀριστικοῦ ἄρθρου ἐνόματα δηλοῦντα πρόσωπα ἢ πράγματα ὀρισμένα· οὐκ ἐδύνατο καθεῦθεν ἐπὶ λύτης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παιδῶν. (π.θ. ἡ Δέσπω κάνει πόλεμον μὲ νύφες καὶ μ' ἀγγόνια = μὲ τὰς νύφες τῆς κλπ.).

Κανονικῶς δὲ ἄνευ ἄρθρου ἐκφέρονται:

1) τὰ κύρια ὀνόματα προσώπων· Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον (= ὁ Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος). Δαρεῖον καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο (= τοῦ Δ. καὶ τῆς Π.).

2) τὸ ὄνομα βασιλεὺς ἢ μέγας βασιλεὺς, ὅταν λέγεται περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, καὶ τὸ ὄνομα ἄστν (= πόλις) λεγόμενον περὶ τῶν Ἀθηνῶν· βασιλεὺς νικᾷν ἠγεῖται (= ὁ βασιλεὺς). ἐκ τοῦ Πειραιῶς εἰς ἄστν (= ἔως εἰς τὴν πόλιν, ἔως εἰς τὰς Ἀθήνας).

Σημ. Ὡς εἶδομεν § 8, § 26,3 καὶ § 27 τὸ ἄρθρον ἔχει τὴν δύναμιν α') νὰ οὐσιαστικοποιῇ, ἤτοι νὰ προσβίδη χαρακτηριστὰ οὐσιαστικῶς εἰς ἐπιθέτα λαμβανόμενα καθ' ἑαυτὰ ἄνευ οὐσιαστικῶς τινος καὶ εἰς προτάσεις ὀλοκλήρους, καὶ β') νὰ ἐπιθετοποιῇ, ἤτοι νὰ προσβίδη χαρακτηριστὰ ἐπιθέτου εἰς ὄνομα γενικῆς πτώσεως ἢ ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετόν τι προτασσόμενον αὐτῶν.

§ 59. **Θέσις τοῦ ἄρθρου.** Τὸ ἄρθρον πάντοτε προτάσσεται τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς λέξεως ἢ τῆς προτάσεως ἐν γένει, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει· *συνῆλθον οἱ στρατηγοί. οἱ τότε ἦσαν ἄνδρεῖοι. τὸ γινῶθι σαυτὸν πανταχοῦ ἐστὶ χρήσιμον.*

Ὅταν δὲ τὸ μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐκφερόμενον οὐσιαστικὸν ἔχη καὶ ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν (καθαρὸν ἢ ὡς ἐπιθετικόν), ὁ προσδιορισμὸς εὖτος.

1) προτάσσεται τοῦ οὐσιαστικοῦ τιθέμενος μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἄρθρου· *ὁ σοφὸς ἀνὴρ· ἢ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.*

2) τίθεται κατόπιν τοῦ οὐσιαστικοῦ μετὰ τοῦ ἄρθρου καὶ αὐτός· *ὁ ἀνὴρ ὁ σοφός· ἢ ναυμαχία ἢ ἐν Σαλαμῖνι.* Οὕτω παρέχεται ἔμφασις εἰς τὸν ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν.

Σημ. Σπανίως κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν τὸ προτασσόμενον οὐσιαστικὸν ἐκφέρεται ἄνευ τοῦ ἄρθρου· *ἀνὴρ ὁ σοφός. ἐγὼ σὺνεμι ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς. Ξ. γέρα τὰ νομιζόμενα. Θ.* Οὕτω ἡ ἔμφασις καθίσταται ἐντονωτέρα.

Ἐκφορὰ δὲ εἶα ἢ τῆς νέας γλώσσης *ὁ σοφὸς ὁ ἀνὴρ, ὁ ἀγαθὸς ὁ ἄνθρωπος κ. τ. τ.* δὲν εὐχρηστεῖ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Σύνταξις τοῦ ῥήματος.

§ 60. Ἡ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν σημασίαν τοῦ ῥήματος εὐρίσκεται τὸ ὑποκείμενον, λέγεται *διάθεσις* τοῦ ῥήματος. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος τέσσαρες, *ἐνεργητική, μέση, παθητική καὶ οὐδετέρα*, καὶ ἐπομένως τὰ ῥήματα κατὰ τὴν διάθεσιν εἶναι ἐνεργητικά, μέσα, παθητικά καὶ οὐδετέρα.

α'. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα.

Τὸ ἀντικείμενον.

§ 61. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα

1) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου μεταβαίνει εἰς τι ἄλλο πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, λέγονται *μεταβατικά*, ὡς *τύπτω (τινά), κόπτω (τι) κλπ.*

2) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου δὲν μεταβαίνει εἰς ἄλλο τι, λέγονται **ἀμετάβατα**, ὡς *βαδίζω, τρέχω, παίζω, γελῶ* κλπ.

§ 62. Τὰ μεταβατικὰ ῥήματα ἔχουν κανονικῶς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας των τὸ **ἀντικείμενον**, ἧτοι προσδιορισμόν, ὃ ὁποῖος δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου· βλέπει **τὸν ἄνδρα θυμὸς**. ὃ παῖς κόπτεται **τὴν θύραν**.

Τὸ ἀντικείμενον κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν. Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πᾶσα λέξις καὶ πρότασις ὀλόκληρος δύναται νὰ τίθεται ὡς ἀντικείμενον, ὅταν ἔχη χαρακτηρὰ οὐσιαστικοῦ (πβ. § 8)· *μίσει τοὺς κολακεύοντας*. Ἰσ. *ἐπέβαλε τὸ μὲν*. Πλ. *λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι*. Λυσ.

§ 63. Τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων

1) ἄλλων μὲν ἢ ἐννοια συμπληροῦται μὲ ἐν μόνον ἀντικείμενον, ὡς *φιλῶ, ἀσπάζομαι, θεραπεύω, κολακεύω, ἀδικῶ (τινα)*. Τὰ τοιαῦτα μεταβατικὰ ῥήματα λέγονται **μονόπρωτα**.

2) ἄλλων δὲ ἢ ἐννοια συμπληροῦται μὲ δύο ἀντικείμενα, ὡς *διδάσκω (τινά τι), πληρῶ (τινά τίνος), δίδωμί (τινί τι)*. Τὰ τοιαῦτα μεταβατικὰ λέγονται **δίπρωτα**.

Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων τὸ μὲν ἐν ἀντικείμενον, τὸ ὅποιον πρῶτον συμπληροῖ τὴν ἐννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἄμεσον**, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὅποιον δεύτερον συμπληροῖ τὴν ἐννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἔμμεσον**· *διδάσκω (τίνα;) τὸν παῖδα (τί;) μουσικῆν. πληρῶ (τί;) τὴν φιάλην (τίνος;) ὕδατος*.

§ 64. Τὸ ἀντικείμενον τίθεται εἰς μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, ἧτοι 1) εἰς αἰτιατικὴν (ὅπως συμβαίνει μὲ πάντα σχεδὸν τὰ μεταβατικὰ ῥήματα τῆς νέας γλώσσης), 2) εἰς γενικὴν καὶ 3) εἰς δοτικὴν· βλέπει **τὸν ἄνδρα θυμὸς**. *μέμνησο τῶν φίλων*. *ὁμίλει σοφοῖς ἀνδράσιν*.

§ 65. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν

1) ῥήματα ἀρχῆθεν μεταβατικὰ λαμβάνονται καὶ ὡς ἀμετάβητα. Τοῦτο προέρχεται ἕνεκα παραλείψεως τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος, τὸ ὅποιον ἠδύνατο νὰ παραλείπεται, εἴτε διότι εἶναι τι ὅλως γενικόν (πβ. *μελέτω τοι ἐσθιέμεν καὶ πινέμεν* = *μελέτω σοι ἐσθίειν καὶ πίνειν*). Ὅμ., εἴτε διότι ἦτο τι ὅλως ὠρισμένον καὶ

επομένως αὐτονόητον· πβ. ἄγω (τινά)=ὄδηγῶ—ἄγω (ἐπὶ τοὺς πολεμίους)=βαδίζω ἐναντίον τῶν πολεμίων· (ἀρχήθεν ἄγω τὸν στρατὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους). Ὅμοίως ἐλαύνω (τι π.χ. ποιμνιον, ἡμίονους, ἴππους κ.τ.λ.)=κάμνω τι νὰ κινηθῆ ἡ πρὸς τὰ ἐμπρός, ὄδηγῶ—ἐλαύνω (=προχωρῶ μετὰ στρατοῦ, διευθύνωμαι. Παρῶ Ὅμηρῳ ἐλαύνω τὸν στρατόν)—τελευτῶ (τι=τελειώνω)—τελευτῶ (=ἀποθνήσκω· ἀρχήθεν τελευτῶ τὸν βίον). ἔχω (τι=κρατῶ)—οὕτως ἔχω, εὖ ἔχω (=ἔτσι εἶμαι, καλὰ εἶμαι· ἀρχήθεν οὕτως ἔχω ἐμαυτὸν κλπ.). (πβ. ἀνοίγω ἢ κλείνω τὴν θύρα—ἀνοίγει ἢ κλείνει ἡ θύρα. γυρίζω τὸν τροχόν—γυρίζει ὁ τροχός, κλπ.).

Μεταβολὴ ῥημάτων τινῶν ἀπὸ μεταβατικῶν εἰς ἀμετάβητα γίνεται καὶ κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως· πβ. βάλλω (τι=ρίπτω τι)—ἐμβάλλω, εἰσβάλλω (εἰς...=εἰσορμῶ εἰς· ἀρχήθεν ἐμβάλλω στρατεύμα εἰς...) ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει ἢ εἰσβάλλει ἢ ἐμβάλλει εἰς... (=χύνεται εἰς... ἀρχήθεν ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς...). δίδωμι τι—ἐπιδίδωμι εἰς τι· (ἀρχήθεν ἐπιδίδωμι ἐμαυτὸν εἰς τι).

2) Ἀντιστρόφως ῥημάτια τινὰ ἀρχήθεν ἀμετάβητα λαμβάνονται καὶ ὡς μεταβατικὰ ἐξ ἐπιδράσεως τῆς συντάξεως ἄλλων συγγενῶν κατὰ τὴν σημασίαν μεταβατικῶν ῥημάτων. πβ. ἀποδιδράσκω (=δραπετεύω) — ἀποδιδράσκω τινὰ (κατὰ τὸ ἀποφεύγω τινά). μένω (που)—μένω τινά (=περιμένω τινὰ ἐχθρικῶς, ἀνθίσταμαι κατὰ τινος, κατὰ τὸ προσδέχομαι τινά). πλέω (=ταξιδεύω ἐπὶ πλοίου)—πλέω τὴν θάλασσαν (=διέρχομαι ἐπὶ πλοίου τὴν θάλασσαν) (πβ. περπατῶ, τρέχω—περπατῶ, τρέχω κάμπος, βουνά. ζῶ καλὰ—ζῶ πολλοὺς ἀνθρώπους=συντηρῶ, διατρέφω . . .).

Πολλάκις πάλιν μεταβάλλονται οὕτως ἀμετάβητα ῥήματα εἰς μεταβατικὰ κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως. πβ. βαίνω (=βздίζω)—διαβαίνω ποταμόν, παραβαίνω νόμον, ὑπερβαίνω τεῖχος· ἴσταμαι (που)—ὑφίσταμαι κινδύνους· πλέω—παραπλέω νῆσον· (πβ. τρέχει—κατατρέχει τοὺς συγγενεῖς του· γελᾷ—μὲ περιγελᾷ).

Ἄξια ἰδιαιτέρας σημειώσεως τοιαῦτα ῥήματα σύνθετα μὲ τὴν πρόθεσιν κατὰ εἶναι τὸ κατακυβεύω, καθηδुπαθῶ, καθιπποτροφῶ κττ. τὰ ὅποια σημαίνουν κατασπαταλῶ τὰ ὑπάρχοντα κυβεύων, ἡδुπαθῶν, ἱπποτροφῶν κττ.

Σημ. Μεταβατικά τινα ρήματα είναι ἀμετάβητα μόνον εἰς τινὰς ὀρισμένους χρόνους αὐτῶν (ἰδίᾳ εἰς τὸν ἑνεργ. παρακείμενον καὶ εἰς τὸν ἑνεργ. ἀόριστον β'): *δύω τι* (=βυθίζω τι)—*δέδωκα* (=ἔχω βυθισθῆ) *ἔδων* (=ἔβυθίσθην). *φύω τι* (=κάμνω νὰ φυτρώσῃ)—*πέφυκα* (=ἔχω γεννηθῆ, εἰμαι ἐκ φύσεως), *ἔφυν* (=ἐγεννήθην, ὑπῆρξα ἐκ φύσεως). *ἴστημί τι* (=στήνω τι)—*ἔστηκα* (=στέκομαι), *ἔστην* (=ἐστάθηνκα, ἐσταμάτησα). *ἐγείρω τινά* (=σηκώνω ἢ ἐξυπνῶ τινά)—*ἐγρήγορα* (=εἰμαι ξύπνιος). *δύλλμι τινά* (=καταστρέφω τινά)—*δύλω* (=ἔχω καταστραφῆ, εἰμαι χαμένος). *πέιθω τινά* (=προσπαθῶ νὰ πείσω τινά)—*πέπειθα* (=εἰμαι πεπεισμένος).

§ 66. Τὸ ἀντικείμενον, ὅπως καὶ τὸ ὑποκείμενον (§ 18), δύναται νὰ παραλείπεται,

1) ὅταν ἐννοῆται εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου· οἰόμεθα ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες **τὰ ὄπλα** ἢ ἄλλω **παραδόντες** (ἐνν. **αὐτά**) Ξ.

2) ὅταν νοῆται περιλαμβάνον γενικῶς πᾶν πρόσωπον ἢ πράγμα, εἰς τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἐξικινῆται ἡ ἐνέργεια τοῦ ρήματος. Τοῦτο ἰδίᾳ συμβαίνει εἰς ἐκφράσεις ἐχούσας γνωμικὸν χαρακτηῖρα· **πρὸς τὸν ἔχοντα** ὁ φθόνος ἔρπει (=τὸν ἔχοντα χρήματα, κτήματα, ἀγαθόν τι οἰονοῆποτε). οὐ **τῶν νικῶντων** ἐστὶ τὰ ὄπλα παραδίδομαι (=τῶν νικῶντων πάντα ἀντίπαλον ἐν γένει) Ξ.

1. Μονόπτωτα ρήματα.

α'. Μὲ αἰτιατικὴν.

§ 67. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον λέγεται:

1) ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον. Μὲ τοιοῦτον δὲ ἀντικείμενον συντάσσονται

α') τὰ ρήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν **ἐπίδρασιν** ἐπὶ τι πρόσωπον ἢ πράγμα καὶ μεταβολὴν τῆς προτέρας καταστάσεως ἢ θέσεως αὐτοῦ· οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας. **τείνει τὸ τόξον**. (Ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον ἐπίδρασεως)

β) τὰ ρήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν **δημιουργίαν** τινός, τὸ ὅποιον ὑπῆρχε, πρὸ τοῦ γίνῃ ἢ ὑπὸ τοῦ ρήματος σημανομένη ἐνέργεια· ἔγραψεν ἐπιστολήν. ὤρυξε τάφρον. (Ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον ἀποτελέσματος).

Πλεῖστα εἶναι τὰ μετὰ αἰτιατικῆς ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου συντάσσόμενα ρήματα καὶ ποικίλαι αἱ σημασίαι αὐτῶν, οὗ ἕνεκα δὲν δύναται ταῦτα νὰ καταταχθοῦν εἰς ὀρισμένους τάξεις.

2) έσωτερικόν άντικείμενον. Τοῦτο εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν σύστοιχον ἢ συνώνυμον τοῦ ῥήματος, παρά τὸ ὅποιον τίθεται ὡς ἀντικείμενόν του, ἀηλοὶ δὲ ἀκριβῶς τὴν ἐντὸς τοῦ ῥήματος περιεχομένην πράξιν· οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν νίκηην λαμπράν.

α') Μὲ ἐσωτερικόν ἀντικείμενον δύναται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) νὰ συντάσσεται πᾶν σχεδὸν ῥήμα οἰκισθήποτε διαθέσεως. Συνοδεύεται δὲ ἢ αἰτιατικῇ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀντικειμένου κανονικῶς ὑπὸ προσδιορισμοῦ ἐπιθετικοῦ· Σωκράτης θυσίας ἔδνε μικράς, Ξ. τὴν κακίστην δουλείαν οἱ ἀκραιεῖς δουλεύουσιν, Ξ. καλὸν ἔπαινον ἐπαινεῖται Σωκράτης, Πλ. οὐκ ἂν ἔπεσεν ἢ πόλις τοιοῦτον πτώμα (= τοιαύτην πτώσιν). Πλ. ζήσεις βίον κράτιστον. (πβ. χορεύει· ὠραῖο χορδ—ζῆ καλὴ ζωὴ—ἀρρώστησε μία μεγάλη ἀρρώστεια—κοιμάται· ὑπνον βαθύν).

β') Τὸ ἐσωτερικόν ἀντικείμενον, ἐπειδὴ δὲν ἐκφράζει ἀναγκάϊαν τινα ἐννοιαν, ἀλλ' ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ τὸ ῥήμα, δύναται νὰ παραλείπεται, νὰ παραμένῃ δὲ μόνον ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ, ὁ ὅποιος δηλοῖ κάτι τι τὸ οὐσιώδες· βιάδιζε τὴν εὐθείαν (=τὴν εὐθείαν ὁδόν), παῖσον διπλήν (=διπλὴν πληγὴν).

Ἄλλὰ τότε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ παραλειπομένου ἐσωτερικοῦ ἀντικειμένου ἐκφέρεται κατὰ τὸ οὐδέτερον αὐτοῦ γένος σπανίως μὲν ἐνικοῦ, συνήθως δὲ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· μέγα δύναται (=μεγάλην δύναμιν δύναται), ἢ πόλις βραχεά ἠοθεῖσα μέγала ζημιώσεται (=βραχεῖαν ἠδονὴν—μεγάλην ζημίαν). Δ. πολλὰ μηχανώμεθα, δι' ὧν τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα (=πολλὰς μηχανάς).

Σημ. α'. Ἐκ τῆς τοιαύτης συντάξεως προήλθον σὺν τῇ χρόνῳ τὰ συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τροπικὰ ἐπιρρήματα εἰς — α' καλά, κακά, ὠραῖα, ἄσχημα, χαμηλά, ὕψηλά, κλπ.

Σημ. β'. Ἐκ τῆς συντάξεως ῥημάτων μετ' αἰτιατικῆς ἐσωτερικοῦ ἀντικειμένου προήλθον ἰδιόρρυθμοὶ τινες ἐκφράσεις λίαν συνήθεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω λέγεται:

ἀγωνίζεσθαι στάδιον, δρομόν, πάλην κττ. (=μετέχειν εἰς ἀγῶνα σταδίου κλπ.) κατὰ τὸ ἀγωνίζεσθαι καλὸν ἀγῶνα.

νικᾶν μάχην, ναυμαχίαν, δρομόν, κττ. (=νικᾶν εἰς μάχην κλπ.) ἢ νικᾶν Ὀλύμπια, Ἰσθμια κττ. (=νικᾶν εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας κλπ.) κατὰ τὸ νικᾶν νίκηην λαμπράν ἢ Ὀλυμπιακὴν νίκηην κττ.

δίωκειν δίκην (=ἐπιτίωκειν τὰ δίκαια ἐν δικαστηρίῳ), εἰσέναι δίκην (=ἔρχεσθαι εἰς δίκην), ἀγωνίζεσθαι δίκην ἢ γραφήν (=ὑπερασπίζεσθαι ὑπό-

θεσίῳ τινα δικαστικὴν μέχρι τέλους), *φεύγειν δίκην* (=δικάζομαι ὡς κατηγρορούμενος περί τινος) κατὰ τὸ *δικάζειν* ἢ *δικάζεσθαι δίκην τινά*.

ὀφλισκάνειν δίκην ἢ δίκαιαν (=καταδικάζεσθαι εἰς τινα δίκην ἢ δίκαιαν, χάνειν δίκην τινὰ ἢ δίκαιαν), *ὀφλισκάνειν αἰσχύνην ἢ γέλωτα* (=ἐπιούρειν εἰς ἑαυτὸν καταισχύνην ἢ γέλωτα, ἤτοι καταισχύνεσθαι, γελοιοποιεῖσθαι), *ὀφλισκάνειν μωρίαν* (=ἀποδεικνύεσθαι ἢ εἶναι μωρόν) κατὰ τὸ *ὀφλισκάνειν πέντε τάλαντα, χιλίας δραχμάς*, κ.τ.τ. (=καταδικάζεσθαι εἰς πληρωμὴν πέντε ταλάντων κλπ.).

σπένδεσθαι ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν (=περί ἀναίρεσεως τῶν ν.) κατὰ τὸ *σπένδεσθαι σπονδάς*.

ἔστιαν γάμους (=παραθέτειν γαμήλιον συμπόσιον) κατὰ τὸ *ἔστιαν πολυτελῆ ἑορτίαισι*.

ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον (=εἰς τὸ ἐρωτώμενον) κατὰ τὸ *ἀποκρίνεσθαι ἀπόκρισιν* κλπ. (πβ. *μυρίζεις λιβανίδες*=μυρωδιὰ λιβανίου. τότε θὰ φάμε τὸ γάμο σου (=τὸ τραπέζι τοῦ γάμου σου, κτ.).

β'. Μὲ γενικήν.

§ 68. Μὲ γενικήν (καθαράν ἢ ἀφαιρετικήν) συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά, ὡς *μνησθῆναι, μνημονεύειν, ἐπιλανθάνεσθαι (τινος. Καθαρά γενική)*. *ἄνθρωπος ὢν μέμνησθῆς κοινῆς τύχης. ἐπελατόμην ἑμαυτοῦ*. Πλ.

2) τὰ φροντίδος, ἐπιμελείας φειδοῦς ἢ τῶν ἐναντίων τούτων σημαντικά ὡς *φροντίζειν, ἐπιμέλεσθαι, κήδεσθαι, προνοεῖν, ἀμελεῖν, φείδεσθαι, ἀφειδεῖν* κλπ. (*τινος. Καθ. γεν.*). *χρόνου φείδου. ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ*.

3) τὰ ἐπιθυμίας, ἀπολαύσεως, μετοχῆς, πλησμονῆς, στερήσεως σημαντικά ὡς *ἐπιθυμεῖν, ἐρᾶν ἢ ἐρᾶσθαι, ἀντιποιεῖσθαι, ἀπολαύειν, ὀνιάσθαι, μετέχειν, κοινωνεῖν, κληρονομεῖν, μετεῖναι, βροῖθειν, πίμπλασθαι, εὐπορεῖν* κλπ. (*τινος. Καθ. γεν.*)—*σπανίζειν, ἀπορεῖν, δεῖν, δεῖσθαι* κλπ. (*τινος. Ἀφαιρετική*)· *πάντες τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν*. Πλ. *ἀνθρώπου ψυχῆ τοῦ θεοῦ μετέχει* Πλ. *ὄναιο τῶν τέκνων* (=νά χαρῆς τὰ παιδιὰ σου). *δεῖ χρημάτων. αἱ ἄριστοι δοκοῦσαι εἶναι φύσεις μάλιστα παιδείας δέονται*.Ξ.

Σημ. Τὰ ῥήματα *ποθῶ, ἀγαπῶ, φιλῶ* (=ἀγαπῶ) συντάσσονται μὲ αἰτιατικήν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν.

Τὸ ῥ. *ἀγαπῶ* ὅμως, ἐταν λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *ἀρκοῦμαι* συντάσσεται μετὰ δοτικῆς· *Φίλιππος οὐκ ἀγαπήσει τοῖς πεπεραγμένοις* (=δὲν θὰ ἀρκοσθῆ εἰς τὰ . . .). Δ.

4) τὰ αἰσθήσεως, ἀφῆς, ἀκοῆς, ὁσφρήσεως καὶ γεύσεως σημαντικὰ ὡς αἰσθάνεσθαι, ἀπτεσθαι, δρᾶπτεσθαι, ἀντιλαμβάνεσθαι, ἔχεσθαι, ἀντέχεσθαι, ἀκούειν, ἀκροᾶσθαι, ὁσφραίνεσθαι, γεύεσθαι (τινος. Καθ. γεν.): ἄκουε πάντων, ἐκλέγου δ' ἂ συμφέροι. τῶν στρατιωτῶν ὀλίγοι σίτου ἐγεύσαντο. κρομμύων ὁσφραίνομαι. Ἄρφ. ἀπειχέτο τοῦ δόρατος. Πλ.

Σημ. Τὸ δρᾶ συντάσσεται πάντοτε μὲ αἰτιατικὴν.

Μὲ αἰτιατικὴν δὲ συνηθέστερον παρὰ μὲ γενικὴν συντάσσεται καὶ τὸ β. αἰσθάνομαι καὶ τὸ ἀκούω καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὅταν ἀντικείμενον αὐτῶν εἶναι οὐχὶ πρόσωπόν τι ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα, ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται ὅ,τι τις αἰσθάνεται ἢ ἀκούει, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται τις ἢ ἀκούει, (ἦτοι λόγοι, βρῆ, ἦχος κτ.). π.ε. τῶν μαρτύρων ἀηκόατε. ὄνος λύρας ἦκουε καὶ σάλπιγγος ὅς—ἀλλὰ—πάντ' ἀήκοας λόγον. ἦοθετο βοήν.

5) τὰ ἀποπειράς, ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας σημαντικὰ ὡς πειρᾶν, πειρᾶσθαι, τυγχάνειν, κλπ. (τινός. Καθ. γεν.)—ἀμαρτάνειν, ἀποτυγχάνειν, ψεύδεσθαι κλπ. (τινός. Ἄφαιρ.): πολλῶν κακῶν πεπειράμεθα. Ἄδρητος ἀκοντίζων τὸν ὕν τοῦ μὲν ἀμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροῖσου παιδός. Ἑρ. ἐφεύσθησαν τῶν ἐλπίδων.

6) τὰ ὁσμῆς σημαντικὰ ὡς ὄζειν, πνεῖν (τινος. Καθ. γεν.): ὄξουσι πίττης. Ἄρφ. μύρου πνεῖ. Ἄνακρ.

7) τὰ ἐνάρξεως ἢ λήξεως σημαντικὰ, ὡς ἄρχειν, ἄρχεσθαι (τινος. Καθ. γεν.)—λήγειν, παύεσθαι (τινος. Ἄφαιρ.): οἱ βάοβαροι ἦρξαν χειρῶν ἀδίκων (=ἐπετέθησαν πρῶτοι ἀδίκως). πειρᾶσθε σὺν τοῖς θεοῖς ἄρχεσθαι παντὸς ἔργου. παύσασθε μάχης. Ἄρφ. ἔληξε τῆς θήρας (=ἔπαυσε ἀπὸ τὸ κυνήγι). Ξ.

8) τὰ ἀρχῆς, ἦτοι ἐξουσίας σημαντικὰ, ὡς ἄρχειν, κρατεῖν, δεσπόζειν, ἡγεῖσθαι (τινος. Καθ. γεν.): ζήσεις βίον κράτιστον, ἦν θυμοῦ κρατῆς. ἄλλος ἄλλου δεσπόζειν ἀξιοῖ. Πλ.

Σημ. Τὸ βῆμα κρατῶ ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ νεκῶ, καταβάλλω συντάσσεται συνήθως μὲ αἰτιατικὴν: οἱ Ἀθηναῖοι Σικωνίους ἐκράτησαν.

9) τὰ χωρισμοῦ, ἀπομακρύνσεως, ἀποχῆς, ἀπαλλαγῆς σημαντικὰ, ὡς χωρίζεσθαι, ἀφίεσθαι, ἀπέχειν, ἀπέχεσθαι, ἀπαλλάττεσθαι (τινος. Ἄφαιρ.): πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς παρουργία φαίνεται. Πλ. ἀφίεται τοῦ δόρατος. Πλ.

10) τὰ καταγωγῆς σημαντικὰ, ὡς γίγνεσθαι, εἶναι, πεφυκέ-
Α. Τζαρτζάνου. Συντακτικὸν τῆς Ἄρχ. Ἑλλην. γλώσσης, ἔκδ. Ιη 4

ναι, φῦναί (τινός. Ἄφαιρ.) Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο. πατρός εἰμι ἄγαθοιο (= πατρός εἰμι ἀγαθοῦ = ἀπὸ πατέρα). Ὅμ. μιᾶς μητρὸς πάντες ἀδελφοὶ φύντες. Πλ.

Μετὰ τῶν τοιούτων ῥημάτων δύναται νὰ συνάπτεται ἀντι ἀντικειμένου ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς προθέσεως ἐκ ἢ ἀπὸ καὶ γενικῆς· ἐκ θεῶν ἐγεγόνει. Προκλῆς γεγονῶς ἀπὸ Δημαράτου. Ξ.

11) τὰ συγκρίσεως, διαφορᾶς, ὑπεροχῆς σημεντικά, ὡς πλεονεκτεῖν, μειονεκτεῖν, ὑστερεῖν, ὑπεριστερεῖν, ἠτιᾶσθαι, διαφέρειν, περιγίγνεσθαι, περιεῖναι, πρωτεύειν, κρατιστεύειν (τινός. Ἄφαιρ.)· ἦθελον ἡμῶν πλεονεκτεῖν. ἀγαθὸς ἄρχων οὐδὲν διαφέρει πατρός ἀγαθοῦ. Κῦρος τῶν ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευεν. Ξ.

12) ῥήματα συντασσόμενα κανονικῶς μετ' αἰτιατικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐκτείνεται εἰς μέρος τι μόνον τοῦ ἀντικειμένου· Κῦρος λαβὼν τῶν κρεῶν διεδίδου (= ἄφου ἐπῆρε ἀπὸ τὰ κρέατα) Ξ. τῆς γῆς ἔτεμον (= μέρος τῆς χώρας). Θ.

§ 69. Μετὰ γενικῆς συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων ἀπὸ, ἐκ, κατὰ, πρό, ὑπέρ, ὡς ἀποπηδᾶν, ἐκβαίνειν, καταφρονεῖν, καταγελᾶν, προτρέχειν, προκεισθαι, ὑπερκεισθαι, ὑπερέχειν (τινός)· οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πολλάκις τῶν δροτῶς λεγόντων καταγελῶσι. Ξ. πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα. Ξ. ἄνθρωπος ξυνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων. Πλ.

γ'. Μὲ δοτικὴν.

§ 70. Μὲ δοτικὴν (καθαρὴν ἢ ὀργανικὴν) συντάσσονται (τὰ ῥήματα ἀπὸ τὰ ὅποια προέρχεται ἡ ἐρώτησις σὲ ποιόν; σὲ ποιοῦ; γιὰ ποιόν; γιὰ ποιοῦ; ἢ μὲ ποιόν; μὲ ποιοῦ; ἤτοι)

1) τὰ ῥήματα πρέπειν, ἀρμόζειν καὶ τὰ συνώνυμα (καθ. δοτ.)· προσήκει μάλιστα ἐλευθέρῳ ἢ ἱππικῇ. Πλ.

2) τὰ σημερινὰ προσέγγισιν ἢ συνάντησιν ἀπλῆν ἢ φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν, ἀκολουθίαν, διαδοχὴν, ἐπικοινωνίαν, ἔνωσιν, ὡς πλησιάζειν, πελάζειν, ἐντυγχάνειν, συντυγχάνειν (τινί. Καθ. δοτ.)— ἀκολουθεῖν, ἔπεσθαι, διαδέχεσθαι, χοῖσθαι, διαλέγεσθαι, ὁμιλεῖν (τινί. Ὄργαν. δοτ.)· ὁμοίως ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. χρῶ τοῖς βελτίστοις. Ἰσ. νόμοις ἔπεσθαι τοῖς ἐπιχωρίοις καλόν. σοφοῖς ὁμιλῶν καὶ τὸς ἐκβήσει σοφός.

3) τὰ σηµαίνοντα φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν ἐνέργειαν ἢ διάθεσιν, ἀµίλλαν, ἔριν ἢ συμφιλίωσιν, ὡς εὐνοεῖν, ἀρέσκειν, χαλεπαίνειν, δογίζεσθαι, φθονεῖν, ἐπιβουλεύειν, βοηθεῖν, ἀμύνειν, δουλεύειν, πείθεσθαι, ἀπειθεῖν, εὐχεσθαι (τινι. Καθ. δοτ.) — ἀμιλλᾶσθαι, διαγωνίζεσθαι, διαμάχεσθαι, μάχεσθαι, πολεμεῖν, διαφέρεσθαι, λοιδορεῖσθαι, σπένδεσθαι (τινι. Ὁργ. δοτ.)· ἀμυνῶ τῇ πατριδί. Δαίδαλος Μίνω ἐδούλευε. Ξ. θεῶ μάχεσθαι δεινόν ἐστι καὶ τύχη. ἀμφισβητοῦσιν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσι δὲ οἱ ἐχθροὶ ἀλλήλοις. Πλ.

Σημ. Τὰ ῥήματα ὠφελεῖν, βλάπτειν καὶ τὰ συνώνυμα πλὴν τοῦ λυσιτελεῖν (= προξενῶ ὠφέλιαν) συντάσσονται μὲ ἀιτιατικὴν Σωκράτης ὠφέλει τοὺς συνόντας— Σωκράτης ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσιν. Ξ. Ὁμοίως τὸ (ἐνεργητικόν) λοιδορεῖν συντάσσεται μὲ ἀιτιατικὴν.

Τὸ πολεμεῖν σὺν τινι ἢ μετὰ τινος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σηµαίνει πολεμεῖν μετὰ τινος ὡς συμμάχου ἐναντίον ἄλλου Ἀθηναῖοι μετὰ Θηβαίων ἐπολέμησαν Λακεδαιμονίους (=ἐναντίον τῶν Α.).

4) τὰ σηµαίνοντα ἰσότητα, ὁμοιότητα, συμφωνίαν, ὡς ἰσοῦσθαι, ὁμοιάζειν, εἰκέναι, συμφωνεῖν, συνάδειν (τινί. δοτ. ὄργαν.)· φιλοσόφω εἰκας. Ξ. τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις.

§ 71. Μετὰ δοτικῆς (ὀργανικῆς ἢ τοπικῆς) συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τοῦ ὁμοῦ ἢ μετὰ τινος τῶν προθέσεων σὺν, ἐν, ἐπί, παρὰ, περὶ, πρὸς, ὑπό, ὡς ὁμολογεῖν, ὁμороεῖν, συνεῖναι, συνοικεῖν (τινι. Ὁργ. δοτ.) — ἐμμένειν, ἐπιίθεσθαι, παρακαθῆσθαι, περιπίπτειν, προσφέρεσθαι, ὑποκεῖσθαι (τινι. Τοπ. δοτ.)· ὁμороεῖτε ἀλλήλοις. οἱ συνόντες Σωκράτει. Ξ. ἐμμένω τοῖς ὁμολογημένοις. Πλ.

Δοτικὴ προσωπικὴ.

§ 72. Ἐκτὸς ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων μὲ δοτικὴν δύναται νὰ συντάσσεται καὶ πᾶν ῥήμα οἰασδῆποτε διαθέσεως, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ

1) ὁ κτήτωρ. Οὕτω συνήθως μετὰ τοῦ ῥήματος εἶναι ἢ γίνεσθαι· ἐνταῦθα Κύρω βασιλεία ἦν (=ἀνάκτορα γιὰ τὸν Κῦρον—τοῦ Κύρου) Ξ. (Δοτικὴ προσωπικὴ κτητικὴ).

2) τὸ πρόσωπον, πρὸς χάριν ἢ ὠφέλιαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποίου γίνεταί τι· σπαρταίεμα συνελέγετο τῷ Κύρῳ ἐν Χερσονήσῳ (=γιὰ

τὸν Κ., χάριν τοῦ Κ). *μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖνται τῇ πόλει* (= ἔχουν χαθῆ γιὰ τὴν πόλιν, πρὸς ζημίαν τῆς πόλεως) Δ. (Δοτικὴ προσωπικὴ *χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ*).

3) τὸ ἐνδιαφερόμενον πρόσωπον, ἦτοι τὸ πρόσωπον, πρὸς εὐαρέσκειαν ἢ δυσαρέσκειαν, πρὸς χαρὰν ἢ λύπην τοῦ ὁποίου γίνεται τι· ὡς καλὸς *μοι ὁ πάππος* (ἐστίν=τί ὥραϊος ποῦ μοῦ εἶναι ὁ π.) Ε. *καί μοι μὴ θορυβήσητε* (= παρακαλῶ, μὴ θορυβήσητε, πράγμα ποῦ θὰ μὲ λυπήσῃ). Πλ. (πβ. νὰ σοῦ ζήσῃ τὸ παιδί. μὴ μοῦ κρυώσῃς). (Δοτικὴ προσωπικὴ ἠθικὴ).

Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ δοτικὴ, μετὰ τῆς ὁποίας συνάπτεται μετοχὴ τοῦ ῥήματος *βούλομαι ἢ ἐθέλω ἢ ἠδομαι ἢ ἀχθομαι ἢ ἡ λέξις ἄσμενος*, διὰ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται φράσεις ἐκφράζουσαι παραστατικώτερον τὴν ἔννοιαν τῶν εἰρημένων ῥημάτων· εἴ *σοι βουλομένῳ ἐστὶν ἀποκοῖνεσθαι*, οὐ *ἐρήσομαι* (= ἂν σὺ ἔχεις τὴν θέλησιν νὰ) Πλ. *ὑπ' ἐκείνου ἐκελεύσθητε ἐξιέναι ὄτω ὑμῶν μὴ ἀχθόμενῳ* εἴη (= ὅποιος ἀπὸ σᾶς δὲν θὰ ἐστενοχωρεῖτο γι' αὐτό). Ε.

4) τὸ πρόσωπον, σχετικῶς μὲ τὸ ὅποσον ἢ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ὁποίου ἰσχύει τι· γέρον *γέροντι* γλώττιαν ἡδίστην *ἔχει*, *παῖς παιδί* (= ἕνας γέρον σχετικῶς μὲ ἄλλον γέροντα, κατὰ τὴν κρίσιν ἄλλου γέροντος κλπ.). (Δοτικὴ προσωπικὴ *τῆς ἀναφορᾶς ἢ τοῦ κρίνοντος προσώπου*).

Καὶ μετὰ τῆς τοιαύτης δοτικῆς δύναται νὰ συνάπτεται μετοχὴ, ἢ ὁποία δηλαδὲ, ὑπὸ τίνα περίστασιν ἰσχύει τι τοπικῶς ἢ χρονικῶς· *Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι τὸν Ἴόνιον κόλπον* (= εἰσπλέοντί τινι=γιὰ ἕναν ποῦ εἰσπλέει, ὅταν τις εἰσπλέῃ). Θ. *ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις* (= ἀφ' οὗ ἤρχισαν νὰ ἐπιπλέουν οἱ Ἀθ.). Ε.

5) τὸ ἐνεργούν πρόσωπον. Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ, ἢ ὁποία κανονικῶς τίθεται μετὰ τῶν εἰς — *τέος* ῥηματικῶν ἐπιθέτων, πολ- λάκις δὲ καὶ μετὰ παθητικῶν ῥημάτων, *ἰδίᾳ* ἔταν ταῦτα εἶναι χρόνου συντελικοῦ· ὁ ποταμὸς *ἔσιν ἡμῖν διαβατέος* (= πρέπει νὰ διαβῆθῃ ἀπὸ ἡμᾶς, πρέπει ἡμεῖς νὰ τὸν διαβώμεν). Ε. *συνεκποτέα ἐστί σοι καὶ τὴν ἰσθμῶν* (= πρέπει σὺ νὰ πῆγς μαζὶ . . .). Ἀφφ. ταῦτα *Θεμιστογένει γέγραπται* (= ὑπὸ τοῦ Θεμιστογένους ἔχουν γραφῆ, τὰ ἔχει γράψῃ ὁ Θ.). Ε. *ἀληθές*

ἀνθρώποις οὐχ εὐρίσκεται (= ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων). (Δοτική προσωπική τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου).

Ὅμοια εἶναι ἡ δοτική, ἡ ὁποία τίθεται παρὰ τὰ λεγόμενα τριτοπρόσωπα ἢ ἀπρόσωπα ῥήματα, ὡς μέλει, μεταμέλει, δεῖ, παρεσκεύασται **τινι**, κλπ. οὐ μεταμέλει **μοι** (= δὲν μετανῶ ἐγώ). Πλ. ἐπειδὴ **παρεσκεύαστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο** (= ἀφοῦ πλέον εἶχον ἐτοιμασθῆ οἱ Κορίνθιοι). Θ.

2. Δίπτωτα ῥήματα.

α'. Μετὰ δύο αἰτιατικῶν.

§ 73. Μετὰ δύο ἀντικειμένων ἀμφοτέρων κατ' αἰτιατικὴν πτῶσιν συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐρωτᾶν, αἰτεῖν, εἰσπράττειν, ἀποστερεῖν, ἀποκρύπτειν· οὐ **τοῦτο ἐρωτῶ σε**. Ἄρφ. (πβ. αὐτὸ σὲ ρώτησα). οὐδένα ἐγὼ ἐπραξάμην **μισθὸν ἢ ἤτησα** (= ἀπὸ κανένα ἐγὼ δέν). Πλ. **Διογείτων τὴν θυγατέρα ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς** (= ἀπὸ τὴν θυγατέρα).

Σημ. Λέγεται ὁμοῦ καὶ αἰτεῖν ἢ εἰσπράττειν τι παρὰ τίνος καὶ ἀποστερεῖν τινά τίνος· οὗτος ἐμὲ τῶν πατρῶων ἀποστέρηκεν. Δ.

2) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα διδάσκειν ἢ ὑπενθυμίζειν· διδάσκει **σε τὴν στρατηγίαν**. Ξ. (πβ. σὲ μαθαίνει γράμματα). **τὴν ξυμμαχίαν ἀνεμίμησκον τοὺς Ἀθηναίους**. Θ.

3) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐνδύειν ἢ ἐκδύειν· ὁ πάππος τὸν **Κῦρον καλὴν στολὴν ἐνέδυσε**. Ξ. (πβ. τὴν ἔντυσε μαῦρα ῥοῦχα).

4) πᾶν μεταβατικὸν ῥῆμα συντασσόμενον με αἰτιατικὴν, ὅταν ἔχῃ ἐκτὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον (§ 67, 2)· **ἕκαστον ὑμῶν εὐηργέτου τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν**. Πλ. **ὄδε κακὰ πολλὰ ἔοργεν Τρῶας**. Ὅμ.

Οὕτω συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ῥήματα **δραῖν, ἐργάζεσθαι, ποιεῖν**—ἀγορεύειν, λέγειν (**τινά τι, ἀγαθὸν ἢ κακόν**)· οἱ ὑποκρίται ἐν ταῖς τραγωδίαις **τὰ ἔσχατα λέγουσιν ἀλλήλους**. Ξ.

§ 74. Μετὰ δύο αἰτιατικῶν συντάσσονται προσέτι τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ὀνομάζειν, νομίζειν, ἐκλέγειν, διορίζειν, ποιεῖν. Ἐπὶ τούτων δὲ ἡ ἑτέρα τῶν δύο αἰτιατικῶν περιέχει κατηγορούμενον τῆς ἑτέρας, ὡς τοῦτο καταφαίνεται, ὅταν ἡ ἐνεργητικὴ σύνταξις

μετατραπῆ εἰς παθητικὴν τὴν τοιαύτην δύναμιν ἀνδρείαν ἔγωγε καλῶ. Πλ. πάντων δεσπότην ἑαυτὸν πεποιήκεν. Ξ. (Π6. ἡ τοιαύτη δύναμις ἀνδρεία καλεῖται — πάντων δεσπότης αὐτὸς γέγονε). (π6. § 10, 2 καὶ 3).

Σημ. Ἐπὶ τῆς τοιαύτης συντάξεως ἐνίοτε τὸ δεύτερον ἀντικείμενον, τὸ ὅποιον εἶναι κατηγορούμενον τοῦ πρώτου, λαμβάνεται προληπτικῶς, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ῥημάτων *αὔξειν, αἶρειν, τρέφειν* ἕνα τινὰ ἀεὶ ὁ δῆμος εἴωθε τρέφειν καὶ αὔξειν μέγαν. (π6. § 10, 4, Σημ. Π6. τὸν Πέτρο τὸν σπουδάζουν γιαιρό).

β'. Μετὰ αἰτιατικῆς καὶ γενικῆς.

§ 75. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατὰ αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ γενικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα *ἔστιαν, πληροῦν, κενοῦν*, κ.τ.τ. τῶν λόγων ἡμᾶς *Λυσίας εἰστία*. Πλ. ἀνδρῶν τήνδε πόλιν ἐκένωσε. Αἰσχ.

2) τὰ σημαίνοντα ἀκούειν ἢ πληροφορεῖσθαι: *ἔμευς ἔμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν*. Πλ. μάθε μου καὶ τάδε.

3) τὰ σημαίνοντα πιάνειν, ὀδηγεῖν, ἔλκειν κ.τ.τ. ἢ ἐμποδίζειν, ἀπομακρύνειν, ἀπαλλάσσειν, παύειν, ἀποστερεῖν κ.τ.τ. *ἔλαβον τῆς ζώνης τὸν Ὀρόντιαν* (=ἀπὸ τὴν ζώνην τὸν Ὀ.) Ξ. *ἄγει τῆς ἡνίας τὸν ἵππον*. Ξ. *Οἱ Ἡλεῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐκόλωον τοῦ ἀγῶνος*. Ξ. Ἰδὲ καὶ § 73, 1, Σημ.

4) τὰ σημαίνοντα ἀνταλλάσσειν, ἀγοράζειν, πωλεῖν, κ.τ.τ. ἀξιῶν, τιμᾶν, ἐκτιμᾶν κ.τ.τ. Ἐπὶ τῶν τοιούτων δὲ ῥημάτων ἡ γενικὴ σημαίνει τὸ ἀντάλλαγμα, τὸ τίμημα, τὴν ἀξίαν: *ἠλλάξαντο πολλῆς εὐδαιμονίας πολλὴν κακοδαιμονίαν* (=μὲ πολλὴν εὐδαιμονίαν) Ἄντιφ. *τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγάθ' οἱ θεοί. οἱ βάρβαροι τὸν Θεμιστοκλέα μεγίστων δωρεῶν ἠξίωσαν*. Ἰσ.

5) τὰ σημαίνοντα ψυχικὸν πάθημα, ὡς θαυμάζειν, εὐδαιμονίζειν, μακαρίζειν, οἰκτιρεῖν, ὀργίζεσθαι κ.λ.π. καὶ τὰ δικαστικά καὶ ἀναταποδοτικά, ὡς αἰτιασθαι, διώκειν, γράφεσθαι, δικάζειν, κρίνειν, τιμωρεῖσθαι κ.λ.π. Ἐπὶ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἡ γενικὴ σημαίνει τὴν αἰτίαν: *ζηλῶ σε τοῦ πλοῦτου* (=διὰ τὸν πλοῦτον) Ξ. *πολλάκις σε εὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου*. Πλ. *διώξομαί σε δειλίας*. Ἄρφ. *Μέλητος Σωκράτη ἀσεβείας ἐγράψατο*. Πλ.

Σημ. Μετά γενικῆς τῆς αἰτίας συντάσσονται καὶ τὰ ῥήματα φεύγω καὶ ἀλίσκομαι ἐπὶ δικαστικῆς ἐννοίας· ἀσεβείας φεύγω ὑπὸ Μελήτου (=κατηγοροῦμαι δι' ἀσέβειαν) Πλ. *ἐάλω κλοπῆς* (=κατεδικάσθη διὰ . . .) Δ. Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τὸ φεύγω τινός, ἀλίσκομαι τινος λέγεται καὶ κοίνομαι θανάτου (=δικάζομαι δι' ἔγκλημα ἐπαχρόμενον ποινὴν τὸν θάνατον).

§ 76. Μετὰ αἰτιατικῆς καὶ γενικῆς συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων τῶν συντασσομένων μετὰ γενικῆς, ὡς ἀπό, ἐκ, πρό, προπάντων δὲ ῥήματα σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως κατά, ἔχοντα δικαστικὴν ἐννοιαν, ὡς κατηγορεῖν, καταγγινώσκειν, καταψηφίζεσθαι κλπ. ἀποτρέπει με τοῦτου. Πλ. *προέταξε τῶν ὀπλιτῶν τοὺς ἰππέας*. Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι Σωκράτους θάνατον κατέγνωσαν (=κατέδικασαν τὸν Σωκράτην εἰς . . .) Ξ.

γ'. Μὲ αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν.

§ 77. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατ' αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα λέγειν, ὑπισχνεῖσθαι, ἐπιστέλλειν, δεικνύναι, δίδοναι, φέρειν, προσάγειν, προσαρμόζειν, ἀντιτάσσειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. Πλ. *ἡ μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακά. τίνα ἀντιτάξεις τῷδε*; Αἰσχ.

2) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐξίσωσιν, ὁμοίωσιν, μεῖξιν, συνδιαλλαγῆν· ὁ σίδηρος ἀπισοῖ τοὺς ἀσθενεῖς τοῖς ἰσχυροῖς ἐν τῷ πολέμῳ. Ξ. *κεράννυμι ὕδωρ τῷ οἴνω*. οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐδέοντο τῶν Κερκυραίων τοὺς φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι. Θ.

§ 78. Μετ' αἰτιατικῆς καὶ δοτικῆς συντάσσονται προσέτι πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ προθέσεων συντασσομένων μετὰ δοτικῆς, ἰδίᾳ σύνθετα μετὰ τῆς ἐν ἢ σύν· αἱ ἡδοαὶ οὔτε εὐεξίαν τῷ σώματι ἐνεργάζονται οὔτε ἐπιστήμην ἀξιόλογον τῇ ψυχῇ ἐμποιοῦσιν. Ξ. *ξυγκροεῖν αὐτοὺς ἀλλήλοις ἐβούλοντο*. Θ.

δ'. Μὲ γενικὴν καὶ δοτικὴν.

§ 79. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατὰ γενικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα μετέχειν, κοινωνεῖν, μεταδίδοναι, μεταλαμβάνειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν μετεσχέκαμεν ὑμῖν ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων. Ξ. *χρὴ τοῦ βάρους μεταδίδοναι τοῖς φίλοις*. Ξ.

2) τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ παραχωρεῖν καὶ τὸ ῥῆμα φθονεῖν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀρνεῖσθαι τι εἰς τινα ἐκ φθόνου· τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παρεχωρήσατε Φιλίππῳ. Δ. μή μοι φθονήσης τοῦ μαθήματος. Πλ.

3) τὰ ῥήματα τιμῶ καὶ τιμῶμαι εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν· τιμᾶ (ὁ δικαστής) τινί τιος = ὀρίζει εἰς τινα ὡς ποινὴν κατὰ τι. τιμᾶται (ὁ κατήγορος) τινί τιος = προτείνει, εἰς τινα ὡς ποινὴν κατὰ τι ἴσως ἂν μοι, ὧ ἄνδρες δικασταί, φυγῆς τιμῆσαίτε. Πλ. τιμᾶται μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου. Πλ.

β'. Τὰ μέσα ῥήματα.

§ 80. Τὰ μέσα ῥήματα σημαίνουν ἐνέργειαν, ἢ ὁποῖα ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐπιστρέφει εἰς τὸ ἴδιον τὸ ὑποκειμενόν καὶ ἐνδιαφέρει αὐτό. Κατὰ δὲ τὴν ἰδιαιτέραν των σημασίαν τὰ μέσα ῥήματα λέγονται

1) μέσα εὐθέα ἢ αὐτοπαθῆ, ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου ἐπιστρέφει κατ' εὐθείαν εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον, ὡς λούεσθαι, γυμνάζεσθαι, ἐνδύεσθαι, κ.τ.τ.

Ταῦτα δύνανται νὰ ἀναλύονται εἰς τὸ ἐνεργητικόν των μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν· γυμνάζομαι = γυμνάζω ἐμαυτόν· ὀπλίζεσθε = ὀπλίζετε ἑμᾶς αὐτούς.

Σημ. α') Ἀντὶ τῶν μέσων αὐτοπαθῶν οὐχὶ σπανίως λαμβάνεται τὸ ἐνεργητικόν μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν· ἔσθωσαν σφᾶς αὐτοὺς εἰς φρέατα (= ἐρρίψθησαν εἰς) Θ.

β') Πολλάκις καὶ μὲ τὸ μέσον αὐτοπαθῆς ῥήμα τίθεται ἡ ἀντίστοιχος αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ, οὕτω δὲ καθαρῶτερον καὶ ἐντονώτερον δηλοῦται ἡ αὐτοπάθεια· ἑαυτὸν ἀποκρούσεται ὁ ποιητής. (πδ. νίβεται—καί—νίβεται μόνος του. Χτενίζεται—καί—χτενίζεται μόνη τῆς).

γ') Ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῆ ὅτι ἡ αὐτοπάθεια περιορίζεται εἰς τι μόνον μέρος τοῦ ὅλου ὑποκειμένου, τὸ μέρος τοῦτο δηλοῦται διὰ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ οἰκείου ὀνόματος ὡς ἀντικείμενον τοῦ μέσου ῥήματος· ἐνίψατο χεῖρας· (πδ. ἐπλύθηκε—καί—ἐπλυσε τὰ χεῖρα του).

2) μέσα πλάγια, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου ἐπιστρέφουσαν πλάγιως, ἤτοι ἐμμέσως εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον. Τὰ μέσα πλάγια ὑποδικαιροῦνται εἰς

α') μέσα διάμεσα. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουσι ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ τι εἰς ἑαυτὸ ἢ δι' ἑαυτὸ ἢ εἰς τι τῶν ἑαυτοῦ διὰ μέσου ἄλλου· οἰκοδομεῖσθαι οἰκίαν (=οἰκοδομεῖν οἰκίαν διὰ τῶν οἰκοδόμων) Ξ. Πανσαρίας τράπεζαν περσικὴν παρειτίθετο (=παρετίθει· ἑαυτῷ διὰ τῶν ὑπηρετῶν, διέτασσε καὶ παρέθετον εἰς αὐτόν). Θ. ὁ πατήρ τοὺς παῖδας παιδεύεται (=ἐκπαιδεύει διὰ τῶν διδασκάλων).

Οὕτω περὶ μὲν τῆς πόλεως ἢ τοῦ λαοῦ λέγεται τίθεσθαι ἢ γράφεσθαι νόμους (=τιθέναι ἑαυτοῖς νόμους διὰ τῶν νομοθετῶν), περὶ δὲ τοῦ νομοθέτου λέγεται τιθέναι ἢ γράφειν νόμους· ὁ Σόλων τοῖς Ἀθηναίοις νόμους ἔθηκε ἢ ἔγραψε—οἱ Ἀθηναῖοι νόμους ἔθεντο ἢ ἐγράψαντο.

Σημ. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως κανονικῶς εἰς τὴν νέαν, λαμβάνεται ὀχλί· σπανίως τὸ ἐνεργητικὸν ῥήμα ἀντὶ τοῦ μέσου διαμέσου· Λύσανδρος τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζε (=ἐπισκευάζετο, ἦτοι διὰ τῶν τεχνιτῶν ἐπεσκεύαζε. πθ. κτιζει σπίτι, κόβει τὰ μαλλιά του στό κουρεῖο κλπ.).

β') μέσα ἀλληλοπαθῆ. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουσι ὅτι δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα ἐνεργοῦν ἀμοιβαίως κάτι τι εἰς ἑαυτὰ ἢ εἰς τι πρᾶγμα, τοῦ ὁποίου μετέχουσι ἀπὸ κοινοῦ. Ταῦτα ὡς ἐκ τῆς σημασίας των λαμβάνονται κανονικῶς εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν· φιλοῦνται, μισοῦνται (=φιλοῦσι, μισοῦσιν ἀλλήλους)· συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο (=ἐώθουσι ἀλλήλους) Ξ. διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων (=διένειμαν ἀλλήλοις, διεμεύρασαν ἀναμεταξύ των) Πλ.

Σημ. Ἀντὶ τοῦ μέσου ἀλληλοπαθοῦς λαμβάνεται πλειστακίς τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν (ἢ τὴν αὐτοπαθῆ τοῦ γ' προσώπου), ἐνίοτε δὲ καὶ ῥήμα παρασύνθετον μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν· οἱ ὑπηρεταὶ διέφθειρον ἀλλήλους. Θ. φθοροῦντες ἑαυτοῖς μισοῦσιν ἀλλήλους (=ἐπειδὴ φθοροῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον...) Ξ. ἀλληλοκτονοῦσιν (=κτείνουσιν ἀλλήλους) Ἀριστ. (πθ. ὑποστηρίζονται ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον—ὑποστηρίζει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον—ἀλληλοὑποστηρίζονται).

γ') μέσα δυναμικά. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια δηλοῦσι ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐντείνει τὰς δυνάμεις του, ἦτοι καταβάλλον πάσας τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις του, ἐνεργεῖ τι· λύομαι αἰχμάλωτον (=ἐνεργῶν πλησίον τῶν αἰχμαλωτισάντων καὶ καταβάλλον λύτρα ἐλευθερῶ τὸν αἰχμάλωτον). παρέ-

χομαι τοῖς συμμάχοις ναῦς (=παρέχω εἰς τοὺς συμμάχους πλοῖα, διὰ τὴν ναυπήγησιν τῶν ὁποίων ἐγὼ ἐφρόντισα καὶ ἔδαπάνησα).

Οὕτω πολιτεύω (= εἶμαι πολίτης)—πολιτεύομαι (= ἐνεργῶ ὡς πολίτης, μετέχω τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας). πρεσβεύω (=εἶμαι πρεσβευτής)—πρεσβεύομαι (=διαπραγματεύομαι διὰ πρεσβευτῶν ἢ ἐνεργῶ ὡς πρεσβευτής). (πβ. νῦν: προμηθεύομαι τρόφιμα, δανείζομαι χρήματα, συμβουλευόμεαι τὸν ἱατρόν, κλπ.).

Συνηθέστατον μέσον δυναμικὸν ῥήμα εἶναι τὸ ποιοῦμαι εἰς φράσεις, οἷα ποιοῦμαι πόλεμον, συμμαχίαν, εἰρήνην, κ.τ.τ. ἢ ποιοῦμαί τινα φίλον, σύμμαχον, πολέμιον κ.τ.τ.

Τὰ μέσα δυναμικὰ ῥήματα εἶναι συνηθέστατα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, σπανίως δὲ εἰς αὐτὴν λαμβάνεται ἄνευ προφανοῦς διαφορᾶς τὸ ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ μέσου δυναμικοῦ ῥήματος (ὅπως π. χ. σκοπῶ καὶ σκοποῦμαι, στρατοπεδεύω καὶ στρατοπεδεύομαι). Ἐλλὰ

ἄρχω λόγον=λαμβάνω τὸν λόγον πρῶτος, ὁμιλῶ πρῶτος--ἄρχομαι τοῦ λόγου = ἀρχίζω τὸν λόγον μου. (Ἐντίθετον παύομαι τοῦ λόγου).

μισθῶ τι = δίδω τι ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω τι εἰς ἄλλον — μισθοῦμαι τι = λαμβάνω τι ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω τι πρὸς ἰδίαν μου χρῆσιν.

ποιῶ τινα δοῦλον = καθιστῶ τινα δοῦλον, γίνομαι αἴτιος νὰ γίνῃ τις δοῦλος ἄλλου—ποιοῦμαί τινα δοῦλον=καθιστῶ τινα δοῦλον μου, ὑποδουλώνω τινά (εἰς τὸν ἑαυτὸν μου). πβ. ἐπειδὴ πρεσβύτερός εἰμι Κῦρον, εἰκόσ ἄρχειν με λόγου (= νὰ ὁμιλήσω ἐγὼ πρῶτος)—τοῦ λόγου Κῦρος ἤρχετο ὧδε (=ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ ὡς ἐξῆς). Ξ.

Σημ. Τὰ ὅρια τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας ἐνὸς ἐκάστου μέσου ῥήματος δὲν δύναται πάντοτε νὰ διαγράφονται ἀκριβῶς, καὶ τὸ αὐτὸ μέσον ῥήμα δύναται ἔχει μόνον εἰς διαφόρους φράσεις νὰ ἔχη διάφορον σημασίαν καὶ νὰ ἀνήκῃ εἰς διαφόρους τάξεις τῶν μέσων ῥημάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φράσιν νὰ συνδυάζῃ τὰς σημασίας δύο τάξεων. πβ. παρασκευάζομαι εἰς πόλεμον (μέσον αὐτοπαθές = παρασκευάζω ἑμαυτόν, ἐτοιμάζομαι)—παρασκευάζομαι ναυτικόν (μέσον δυναμικόν=ἐτοιμάζω ναυτικόν προμηθευόμενος ξυλῆαν, εὐρίσκων ναυπηγούς, θαπανῶν κλπ.). οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν (μέσον διάμεσον = οἰκοδομῶ οἰκίαν διὰ τῶν οἰκοδόμων, ἀλλὰ καὶ μέσον δυναμικόν = οἰκοδομῶ οἰκίαν προμηθευόμενος τὸ ἀναγκαῖον ὑλικόν, θαπανῶν, ἐπιθλέπων κλπ.).

Ἄοριστος δὲ μέσσω ῥήματος, τὸ ὅποιον λαμβάνεται καὶ ὡς εὐθύ καὶ ὡς πλάγιον, ὅταν μὲν τὸ ῥήμα τοῦτο εἶναι μέσσω εὐθύ, εἶναι ὁ παθητικός, ὅταν δὲ εἶναι μέσσω πλάγιον, ὁ μέσσω. πθ. σφίζομαι ἐκ τοῦ κινδύνου, ἐσωθήην ἐκ τοῦ κινδύνου (=ἔσωσα τὸν ἑαυτὸν του)—σφίζομαι τὴν οὐσίαν, ἐσωσάμεην τὴν οὐσίαν (=ἔσωσα τὴν περιουσίαν μου).

Ἄλλὰ μερικῶν μέσων ῥημάτων ὁ μέσσω καὶ ὁ παθητικός ἀόριστος ἔχουν τὴν αὐτὴν σημασίαν, ὡς ἀνηγαγόμεην ἢ ἀνήχθηην εἰς τὸ πέρατος, ὠπλισάμεην ἢ ὠπλίσθηην. Ἄλλων δὲ μέσων ῥημάτων ὁ παθητικός ἀόριστος λαμβάνεται ὡς μέσσω, ὡς ἠθροίσθηην, ἀπηλλάγηην, ἐπειραιώθηην κλπ. (Ἡ τελευταία αὕτη χρῆσις σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέθεκε καὶ οὕτω νῦν ὁ παθητικός ἀόριστος εἶναι καὶ μέσσω· ἐλοῦσθηην, ἐξυρίσθηην, ἐξηπλώθηην, ἐθανείσθηην κλπ.).

γ'. Τὰ παθητικὰ ῥήματα.

§ 81. 1) Τὰ παθητικὰ ῥήματα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει τι ὑπὸ ἄλλου.

2) Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται τὸ πάθος τοῦ ὑποκειμένου τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, λέγεται **ποιητικὸν αἷτιον**. Ἐκφέρεται δὲ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποιητικοῦ αἷτιου

α') διὰ τῆς ὑπὸ καὶ γενικῆς ἢ σπανιώτερον διὰ τῆς ἀπὸ, ἐκ, παρὰ, πρὸς καὶ γενικῆς· διδάσκεισθαι ἐθέλω ὑπὸ χρησίων μόνον. Πλ. ἐπράχθη οὐδὲν ἀπὸ τῶν τυράννων ἔργον ἀξιόλογον Θ. ἐκ Φοίβου δαμείς (=ὑπὸ τοῦ Φ.) Σοφ. τὰ παρὰ τῶν θεῶν σημαίνόμενα. Ξ. Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλὸς τε κἀγαθὸς ἐπινομάζετο. Ξ.

β) διὰ δοτικῆς προσωπικῆς, τοῦ ἐνεργούντος προσώπου· ταῦτα **Θεμιστογένει γέγραπται** = ὑπὸ τοῦ Θ. Ἰδὲ § 72, 5).

§ 82. Παθητικὰ ῥήματα κανονικῶς σχηματίζονται ἐκ τῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων, κυρίως μὲν τῶν συντασσόμενων μετ' αἰτιατικῆς ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου (§ 67, 1), σπανίως δὲ ἐκ τῶν ἄλλων ἢ ἐξ ἀμεταβάτων.

Κατὰ δὲ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεργητικοῦ, τὸ δὲ ὑποκείμενον τούτου μετατρέπεται εἰς προσδιορισμὸν τοῦ ποιητικοῦ αἷτιου τοῦ παθητικοῦ· (οἱ Ἕλληνας ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας)—οἱ Πέρσαι ἐνίκηθήσαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. (βασιεῖς ἄρχουσι τῶν Περσῶν)—οἱ Πέρσαι ἄρχονται ὑπὸ βασιλέων. (τοῖς παλαιοῖς ἀλλοφύλοι μᾶλλον ἐπεβούλευον)—οἱ παλαιοὶ ὑπ' ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο. Θ.

§ 83. Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων (§ 73 κ.ε.) κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν, ἐὰν μὲν τὸ διπτῶτον ῥῆμα εἶναι ἐκ τῶν συντασσομένων μὲ δύο αἰτιατικὰς καὶ τούτων ἢ μία εἶναι κατηγορούμενον τῆς ἄλλης (§ 74), τότε ἀμφότερα αἰ αἰτιατικὰ αὐτὰ γίνονται ὀνομαστικά, ἢ μὲν μία ὑποκειμένον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου. (Ἰσχύμαχον πάντες καλὸν τε κάγαθόν ἐπωνόμαζον) — Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλός τε κάγαθός ἐπωνομάζετο. Ε.

Εἰς πᾶσιν δὲ ἄλλῃν περίπτωσιν μόνον ἢ μία πτώσις, ἢ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου (κωνονικῶς αἰτιατικῆ), τρέπεται εἰς ὀνομαστικὴν γινόμενη ὑποκειμένον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη, ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου (αἰτιατικῆ ἢ γενικῆ ἢ δοτικῆ) παραμένει. (ὁ διδάσκαλος διδάσκει τὸν νεανίαν τὴν στρατηγίαν)—ὁ νεανίας διδάσκειται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τὴν στρατηγίαν. (οἱ Ἕλληνες ἐπίμπλασαν τὰς διφθέρας χόρτου κούφου)—αἱ διφθέραι ἐπίμπλαντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων χόρτου κούφου. (τὰς πόλεις ταύτας βασιλεὺς Παρυσάτιδι ἐδεδώκει)—αἱ πόλεις αὐταὶ ὑπὸ βασιλείως Παρυσάτιδι δεδομένα ἦσαν. Ε.

Σημ. Παθητικὸν ῥῆμα σχηματίζεται ἐνίοτε καὶ ἐξ ἐνεργητικοῦ ἔχοντος ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον (κινδυνεύομεν μέγαν κίνδυνον)—οὐκ ἐν τῷ Καρὶ ἡμῶν ὁ κίνδυνος κινδυνεύεται. Πλ.

Ἐπὶ δὲ τῶν διπτῶτων ῥημάτων ἀποκόπτω, ἀποτέμνω, ἐκκόπτω (τινός τι) καὶ ἐπιτάσσω, ἐπιτρέπω (τινί τι) κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκειμένον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται οὐχὶ τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, ἀλλὰ τὸ κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν. (οἱ βάρβαροι ἀπέτεμον τῶν στρατηγῶν τὰς κεφαλὰς)—οἱ στρατηγοὶ ἀπειμήθησαν τὰς κεφαλὰς. Ε. (ἐπέτρεψαν τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν φυλακὴν)—οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἐπιτετραμένοι ἦσαν τὴν φυλακὴν.

§ 84. 1) Μερικῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ὡς παθητικὸν χρησιμεύει ἄλλο ῥῆμα ἐνεργητικὸν ἀμετάθετον.

ἀποκτείνω τινά—ἀποθνήσκω (=φρονεύομαι) ὑπὸ τινος.

διώκω τινά—φεύγω (=καταδιώκομαι) ὑπὸ τινος.

ἐκβάλλω (=ἐξορίζω) τινά—ἐκπίπτω (=ἐξορίζομαι) ὑπὸ τινος.

εὖ λέγω (=ἐπαινῶ) τινα—εὖ ἀκούω (=ἐπαινοῦμαι) ὑπὸ τινος.

εὖ ποιῶ (=εὐεργετῶ) τινα—εὖ πάσχω (=εὐεργετοῦμαι) ὑπὸ τινος.

Σημ. Τοῦ β. *αἰρῶ* (= συλλαμβάνω, κυριεύω) παθητικόν εἶναι τὸ *ἀλλοσκομαι* (= συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι). Τοῦ δὲ μέσου *αἰροῦμαι* (= ἐκλέγω) τινά παθητικόν εἶναι πάλιν τὸ *αἰροῦμαι* (= ἐκλέγομαι) ὑπὸ τινος· Ἀθηναῖοι *αἰροῦνται Μιλτιάδην στρατηγόν—Μιλτιάδης αἰρεῖται* ὑπ' Ἀθηναίων στρατηγός.

2) Πολλῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων παθητικὸν σχηματίζεται καὶ διὰ περιφράσεως ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ ῥήματος *γίγνομαι, τυγχάνω, λαμβάνω, ἔχω* κ.τ.τ. καὶ συνωνύμου πρὸς τὸ ἐνεργητικὸν ῥήμα ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικοῦ· *μισῶ τινα—(μισοῦμαι καὶ) μισητὸς γίγνομαι ἢ μῖσος ἔχω πρὸς τινος.*

θεραπεύω τινα—(θεραπεύομαι καὶ) θεραπείας τυγχάνω ὑπὸ τινος.

ζημιῶ τινα—(ζημιοῦμαι καὶ) ζημίαν λαμβάνω παρὰ τινος.

Διὰ τοιαύτης δὲ περιφράσεως σχηματίζεται κανονικῶς τὸ παθητικὸν *ἀποθετικῶν* ῥημάτων ἐνεργητικῆς διαθέσεως· *αἰδοῦμαι* (= ἐντρέπομαι) *τινα—αἰδοῦς τυγχάνω ὑπὸ τινος.*

αἰτιῶμαι (= κατηγορῶ) *τινα—αἰτίαν ἔχω ἢ αἰτίαν λαμβάνω ὑπὸ τινος.* (πβ. *ἐπιθυμῶ—γίνομαι ἐπιθυμητός. συγχωρῶ—λαβάνω συγχώρησι. παρηγορῶ—ἔχω παρηγορίαν. περιποιῶμαι—εὐρίσκω περιποίησι).*

Σημ. Τοῦ *δίκην λαμβάνω παρὰ τινος* (= τιμῶ τινα) παθητικὸν εἶναι τὸ *δίκην δίδωμί τινι* (= τιμωροῦμαι ὑπὸ τινος)· οἱ τοὺς νόμους παραβαίνοντες *δίκην δίδασιν* (= τιμωροῦνται).

δ'. Τὰ οὐδέτερα ῥήματα.

§ 85. Οὐδέτερα ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν (οὐδετέραν)· *ζῶ, ὑγιαίνω, νοσῶ, σωφρονῶ, εὐδαιμονῶ* κλπ.

Σημ. Τὰ οὐδέτερα ῥήματα κυρίως εἶναι ἐνεργητικὰ ἀμετάβατα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 86. Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ καλοῦνται οἱ ἰδιαίτεροι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος (ἢ καὶ ἄλλων ὄρων τῆς προτάσεως), διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται αἱ διάφοροι ἐπιρρηματικαὶ σχέσεις, ἢτοι ἡ σχέσις τοῦ τόπου, τοῦ ὄργάνου, τοῦ τρόπου, τοῦ αἰτίου, τοῦ ποσοῦ, τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκφέρονται

1) δι' ἐπιρρήματος: *ἐνταῦθα, ἐκεῖ, χθές, σήμερον, οὕτω, ἄλλως* κ.λ.π. (*Καθαρῶς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί*).

2) διὰ τινος ὀνόματος πλάγιας πτώσεως ἢ δι' ἐμπροθέτου τινός: *ἐκείνης τῆς νυκτός οὐδεὶς ἐκοιμήθη. Ξ. οἱ πολέμοι ἐρηγόρεσαν καὶ ἔκαον πυρὰ πολλὰ διὰ νυκτός.* (πβ. *ἔθρεξε τὰ μεσάνυχτα — ἔθρεξε κατὰ τὰ μεσάνυχτα*). (*Ὡς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί*).

1. Αἱ πλάγιαι πτώσεις ἐπιρρηματικῶς.

§ 87. α' Ἡ αἰτιατικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) τὴν διεύθυνσιν ἢ τὸ τέρμα κινήσεώς τινος: (ποῦ; ἕως ποῦ);. Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς εἶναι μόνον ποιητικῆ: *κρίση δ' οὐρανὸν ἔκε* (= εἰς τὸν οὐρανόν, ἕως τὸν οὐρ.). *ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Οὐλύμπόν τε.* Ὅμ. (πβ. *πάω σπῖτι, πάω σχολεῖο*).

2) ἔκτασιν τοπικῶς ἢ χρονικῶς: (πόσον;): *ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα.* Θ. *αἱ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσσονται* (= ἐπὶ ἓν ἔτος). Θ.

Σημ. Τῆς αἰτιατικῆς ὀνομάτων δηλούντων φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν γίνεται χρῆσις μετὰ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ, ἐνίστα δὲ καὶ μετὰ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας οὗτος (οὗτοσί), πρὸς δήλωσιν τοῦ χρόνου, ὃ ὁποῖος ἔχει παρῆλθαι, ἀφότος ἔχει γίνεσθαι: *Πρωταγόρας ἐπιδεδήμηκε τρίτην ἤδη ἡμέραν* (= ἔδω καὶ τρεῖς ἡμέρας) Πλ. *ἀηγγέλη Φίλιππος τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τοιὶ Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν* (= ἔδω καὶ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη) Δ.

3) αἰτίαν ἢ σκοπὸν: (γιατί; πρὸς τί;). Μετὰ τοιαύτην σημασίαν λαμβάνεται συνήθως ἡ αἰτιατικὴ ἀντωνυμίας ἐρωτηματικῆς

ἢ δεικτικῆς ἢ ἀναφορικῆς· *τί τηρικάδε ἀφίξις*, ὡ Κρίτων; (=γιατί ἔχεις ἔλθει; πδ. *τί γελᾷτε*); Πλ. *ταῦτα δὴ ὑπαισχυρόμεθα τούτους τοὺς νεανίσκους* (=διὰ ταῦτα) Πλ. ἠρωτῶντο *δ,τι ἤκοιεν* (=γὰρ ποῖόν σκοπόν) Ξ.

4) τὸ κατὰ τι, ἦτοι ἀναφορὰν (σὲ τί; ὡς πρὸς τί;): *πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς*; Ὁμ. *ὁ ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός* ἔστι (=ὡς πρὸς τοῦτο) Ξ.

§ 88. β' Ἡ καθαρὰ γενικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) περιοχὴν τόπου τινός, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἢ διὰ τοῦ ὁποῖου γίνεται τι (ποῦ; ἀπὸ ποῦ); Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς γενικῆς εἶναι μόνον ποιητικὴ· ποῦ *Μενέλαος ἔην*; ἢ οὐκ *Ἄργεος ἦεν Ἀχαιῶκοῦ*; (=ἐντὸς τοῦ Ἄργους, ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος). Ἴππος εἰωθὼς *λοῦεσθαι ἐυρρεῖτος ποταμοῖο* (=ἐντὸς καλλιρροῦ ποταμοῦ). ἔρχονται *πεδίοιο μαχησόμενοι* (=διὰ τῆς πεδιάδος) Ὁμ. (πδ. ὁ *Κωνσταντῖνος ἔρχεται τοῦ κάμπου καθαλλάρης*).

Σημ. Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς γενικῆς τοπικῶς λαμβανομένης ἰδὲ § 29, 5.

2) διάστημα χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου γίνεται τι (πότε; τί καιρός); Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ γενικὴ ὀνομάτων δηλούντων φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν· οὐ *τῆς ἐπιούσης ἡμέρας* ἦξει τὸ πλοῖον, ἀλλὰ *τῆς ἐτέρας* (=ἐντὸς τῆς ἐρχομένης ἡμέρας κ.λ.π.) Πλ. *Ἰστρός ἴσος αἰεὶ ὄρει καὶ θέρεος καὶ χειμῶνος* (=καὶ ἐν καιρῷ θέρους...) Ἡρ. *οὐδέεις μέ πω ἠρώτηχε καινὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν* (=ἐντὸς πολλῶν ἐτῶν, πολλὰ χρόνια τῶρα) Πλ.

3) αἰτίαν (γιατί); *τῶν ἀντιῶν ἀδικημάτων δογίζονται* (=διὰ τὰ ἴδια ἀδικήματα) (πδ. § 75, 5).

Σημ. Ἰδὲ καὶ § 38, 1, β'.

4) ποσόν (πόσον); *πόσου διδάσκει Εὐήνος; πέντε μνῶν*. Πλ. (πδ. § 75, 4).

§ 89. γ'. Ἡ δοτικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

I. ἡ τοπικὴ δοτικὴ (§ 29, 7)

1) τὸν τόπον ἐπὶ στάσεως (ποῦ; σὲ ποῖο μέρος);

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς δοτικῆς εἶναι κυρίως ποιητικὴ· Ζεῦ, *αἰθέρι ναίων* (=ἐν τῷ αἰθέρι). *τόξα ὁμοίῳσιν εἶχεν* (=ἐπὶ τῶν ὤμων). Ὁμ.

Εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εὐχρηστοὶ οὕτως εἶναι μόνον αἱ δοτικαὶ **τῆδε** (= ἔδῳ), **ταύτη** (= αὐτοῦ), **ἐκείνη** (= ἐκεῖ), **ἄλλη** (= ἄλλου), **ἧ** (= ἔπου) καὶ ἡ δοτικὴ τοπικῶν ὀνομάτων, ἴδιαι δὲ ὀνομάτων δῆμων τῆς Ἀττικῆς, ὡς **Πανακίῳ**, **Βραυρωῶνι**, **Ἐλενσίῳ**, **Ραιμυοῦντι** κλπ. στήλας στήσαι **Ὀλυμπίασι** καὶ **Πυθοῖ** καὶ **Ἰσθμοῖ** καὶ **Ἀθήναις** ἐν πόλει (= καὶ ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ ἀκροπόλει). Θ. τὰ τρόπαια τὰ τε **Μαραθῶνι** καὶ **Σαλαμῖνι** καὶ **Πλαταιαῖς**. Πλ. ἐνίκησε **Ἰσθμοῖ** καὶ **Νεμέᾳ** (= ἐν Νεμέᾳ). Λυσ.

2) χρόνον ὠρισμένον, κατὰ τὸν ὅποιον συμβαίνει τι (ποιὰ ἡμέρα; ποιόν μῆνα; κλπ.). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ δοτικὴ ὀνομάτων δηλούντων χρόνον καὶ ὀνομάτων ἑσρτῶν ταύτη **τῇ ἡμέρᾳ**, **ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ**, **τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ**, **τῆδε τῇ νυκτί**, **τῷ ἐπιόντι μηνί**, **τῷ ἐπιόντι ἔτει**, **τῷ ὑστέρῳ ἔτει** κλπ.—**Παναθηναίοις**, **Διονυσίοις**, **Ἐλενσιοῖς**, **Ἀπαιτουροῖς**, **Θεσμοφοροῖς** κλπ. (= εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Παναθηναίων κλπ.)· ἐγὼ καταστάς χορηγὸς τραγωδοῖς ἀνήλωσα τριάκοντα μνᾶς καὶ **τρίτῳ μηνί**, **Θαργηλίοις**, νικήσας ἀνδρικῶ χορῶ δισχιλίας δραχμᾶς (= τὸν τρίτον μῆνα εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Θαργηλίων) Λυσ. **Λίχας ταῖς γυμνοπαιδείαις** τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαίμονι ξένους ἐδειπνίζε (= εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν γυμνοπαιδιῶν) Ξ.

II. ἡ ὄργανικὴ δοτικὴ (§ 29, 8)

1) τὸ ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκτελεῖται τι· **Ἴπποκράτης** τὴν θύραν **τῇ βακητηρίᾳ** ἔκρουε (= μὲ τὴν β.). Πλ. οὐδεὶς ἔπαινον **ἡδοναῖς** ἐκτίησατο (= μὲ ἡδονάς).

2) συνοδείαν, ἣτοι τὸ συνοδεῦσον τὸ ὑποκείμενον κατὰ τὴν πρᾶξιν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· **Ἀλκιβιάδης** κατέπλευσεν εἰς **Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν** (= μὲ εἴκοσι πλοῖα) Ξ.

Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ καὶ εἰς φράσεις, οἷα π. χ. **μίαν** ναῦν λαμβάνουσιν **αὐτοῖς ἀνδράσιν** (= μαζὶ μὲ τοὺς ἀνδρας, μαζὶ μὲ τὸ πλήρωμά της) Θ.

3) **τρόπον**· **δρομῶ** ἔεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. Ἑρ. (πδ. ἤρθε **τρέχοντας**).

Τοιαύτη δοτικὴ ὑπάρχει εἰς τὰς φράσεις **τῆδε**, **ταύτη** (= ἔτσι), **τῶδε** ἢ **τούτῳ** **τῷ τρόπῳ**, **οὐδενὶ τρόπῳ**, **σιγῇ**, **σιωπῇ**, **κρυαγῇ**, **βίᾳ**, **σποδῇ**, **παντὶ σθένει**, **πάσῃ τέχνῃ** κλπ.

4) **αίτιαν· λιμῶ** ἀπέθανον (= ἔνεκα πείνης, ἀπὸ πείναν) Πλ. καὶ ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ ἠχθόμεθα τοῖς γεγενημένοις (= διὰ τὰ γεγενημένα) Ξ.

5) **ποσόν**, ἤτοι μέτρον ἢ διαφοράν· **πολλῶ** μείζον ἐστίν (=κατὰ πολύ). Ἐπύραξα προτέρα Κύρου πέντε ἡμέραις εἰς Ταρσοῦς ἀφίκετο. Ξ.

Σημ. Ἰδὲ καὶ § 72.

2. Τὰ ἐπιρρήματα.

§ 90. Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων

1) πλεῖστα εἶναι κορίως πλάγια· πτώσεις ὀνομάτων, αἱ ὅποια λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς. π.θ. δωρεάν, μακράν, χάριν, τὴν ταχίστην (= τάχιστα) — αὐτοῦ, οὐδαμοῦ—κύκλω, ταύτη, ἄλλη (= ἄλλαχού) κλπ. Ἰδὲ § 87 κ. ε.

2) πολλὰ λαμβάνονται καὶ μὲ σημασίαν διάφορον τῆς ἀρχικῆς. Οὕτω π. χ.

α') τὸ ἄλλως (= ἀλλέως) λαμβάνεται καὶ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐκτός τούτου ἢ ἐν γένει ἢ ἀπλῶς· συγγενεῖς καὶ ἄλλως εὐμενεῖς. Πλ.

Ἡ δὲ φράσις ἄλλως τε καὶ ἢ σπανιώτερον ἄλλωστε σημαίνει καὶ μάλιστα· πάντων ἀποστρεφῆσθαι λυπηρόν ἐστι ἄλλως τε κἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῷ τοῦτο συμβαίη. Δ.

β') τὸ ἔτι (= ἀκόμη) εἰς προτάσεις ἀρνητικὰς ἢ ἐρωτηματικὰς ἰσοδυναμοῦσας μὲ ἀρνητικὰς σημαίνει πλέον, πιά· τίς αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται; (= τίς πλέον... οὐδεὶς πλέον). Ξ.

Σημ. Τὸ ὄχι ἀκόμη εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λέγεται οὕτω· οὕτω καιρός (ἐστὶ=δὲν εἶναι ἀκόμη καιρός. Οὐκέτι καιρός=δὲν εἶναι πιά καιρός).

γ') τὸ μάλιστα (=παρὰ πολύ, πρὸ πάντων) μετ' ἀριθμητικῶν σημαίνει περίπου· Ἡράκλεια ἀπέχει Θερμοπυλῶν σταδίους μάλιστα τεσσαράκοντα. (π.θ. ἐξώδευσε τὸ πολὺ πολὺ ἑκατὸ δραχμῆς).

δ') τὸ πολλάνις (=πολλές φορές) κατόπιν τοῦ εἰ (ἐάν), ἵνα μή, μή, σημαίνει τυχόν, ἴσως· εἰ ἄρα πολλάνις μὴ προσεσχίκατε τῷ τοιοῦτῳ. Πλ.

ε') τὸ ποτε (=μιά φορά, κάποτε) εὐρισκόμενον κατόπιν ἐρω-

Α. Τζαρτζάνου. Συνακτικὸν τῆς Ἀρχ. Ἑλλην. γλώσσης, ἔκδ. 1η 5

τηματικῆς λέξεως σημαίνει ἄραγε, τάχα, σάν· Πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτέ λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους (=μὲ ποιούς ἄραγε λόγους) Ξ. **τί ποτ'** ἐστὶ τοῦτο; (=σάν τί). Πλ. Ἰδὲ § 51, 1.

ζ') τὸ **τάχιστα** (=πολὺ ταχέως) κατόπιν χρονικῶν συνδέσμων (ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὡς κλπ.) σημαίνει ἀμέσως, εὐθύς· οἱ τριάκοντα ἠρέθησαν, ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τείχη καθηρόεθη (=εὐθύς ὡς) Ξ.

ζ') τὸ ἐπίρρημα ὡς ἀρχῆθεν δεικτικόν (=οὕτω, ἔτσι) ἢ ἀναφορικόν (=ὅπως) 1) μετὰ ὑπερθετικῶν ἐπιθέτων ἢ ἐπιρρημάτων σημαίνει ὅσον τὸ δυνατόν· ὡς πλεῖστος (=ἔσον τὸ δυνατόν πλεῖστος). ὡς τάχιστα (=ἔσον τὸ δυνατόν τάχιστα). 2) εἰς ἀναφωνήσεις ἐκφραζούσας θαυμασμὸν σημαίνει πόσον, τί ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος! (=πόσον ὠραῖος, τί ὠραῖος) Ξ.

Σημ. α'. Τὴν ἀρχικὴν τοῦ δεικτικῆν σημασίαν, (μὲ τὴν ὅποιαν ἀπαντᾷ συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ), διετήρησε τὸ ὡς (ἢ ὡς ἢ ὡς) εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον εἰς τὰς φράσεις **καὶ ὡς** (=καὶ ἔτσι), **οὐδ' ὡς** (=οὐδὲ ἔτσι, μῶλον τοῦτο δέν)· **οὐδ' ὡς** ὠροῖτο. Ξ.

Σημ. β'. Πολλὰ καὶ ποικίλα εἶναι αἱ σημασίαι καὶ αἱ συντακτικαὶ χρήσεις τοῦ μορίου ὡς. Εἶναι δὲ τοῦτο ἔχι μόνον ἐπίρρημα, ἀλλὰ καὶ **σύνδεσμος** εἰδικός (=ὅτι, πῶς), ἢ **χρονικός** (= ὅτε, ἀφοῦ) ἢ **αιτιολογικός** (= διότι) ἢ **τελικός** (=ἵνα) ἢ **συμπερασματικός** (=ὥστε), καὶ **προθέσεις** (καταχρηστική), ὅποτε συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς προσώπου καὶ σημαίνει **πρός**, ἢ μετὰ ἀριθμητικοῦ καὶ σημαίνει **περίπου**, ἴσαμε· κέλευσον ἐλθεῖν ὡς ἐμὲ τὸν Ἐρμογένη. Ξ. ὀπίλιτος εἶχεν ὡς πεντακοσίους. Ξ.

Σημ. γ'. Ἰδὲ καὶ § 38, 1, β'.

3. Αἱ προθέσεις ¹.

§ 91. α'. Αἱ κύριαι προθέσεις ἦσαν ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοπικά· (πῶ. σύνθετα ῥήματα ἀνατείνω = τείνω ἄνω, κατατίθημι = τίθημι κάτω, περιωρέω = ῥέω πέριξ κλπ.). Ὡς ἐπιρρήματα δὲ καθ' ἑαυτὰς χρησιμοποιοῦνται πλειστάκις αἱ προθέσεις ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου· μέλανες δ' ἀνὰ βότρυες ἦσαν (=ἐπάνω). ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον (=ἔξω δὲ) Ὀμ.

Εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον διετηρήθη μὲ ἐπιρρηματικὴν σημασίαν μόνον ἢ πρόθεσις **πρός** εἰς τὰς φράσεις **πρός δέ**, καὶ **πρός**, **πρός δὲ καὶ** (=προσέτι δέ)· **ἀσύμφορον**, **πρός δὲ καὶ οὐ δί-**

1. Αἱ προθέσεις, ὡς γνωστόν, εἶναι κύριαι καὶ καταχρηστικάι.

καιον. Πλ. (πβ. *ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ τὸ μεσημέρι—πήγαινε, κι' ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ*=κατόπιν).

Ἐγίνετο δὲ κατ' ἀρχὰς χρῆσις τῶν προθέσεων (ὡς ἐπιρρημάτων) πλησίον τινὸς τῶν πλαγίων πτώσεων, κυρίως ἵνα δι' αὐτῶν καθίσταται σαφεστέρα ἢ ἰδιαιτέρα σημασία τῆς πλαγίας πτώσεως λαμβανομένης ἐπιρρηματικῶς (§ 87 κ. ε.). πβ. *νέοι ἔχον πεμπόβολα χερσίν* (Ἰλ. Α. 463)—*στέμματα ἔχον ἐν χερσίν* (Α, 373). *κρίση οὐρανὸν ἵκεν* (Α, 317) — *᾽Οδυσσεὺς ἐς Χρῦσσην ἵκανε* (Α, 430).

Ἡ ἀρχικὴ ἐπιρρηματικὴ σημασία τῶν κυρίων προθέσεων καταφαίνεται:

1) ἐκ τοῦ ὅτι ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ τοῦ Ἡρόδοτου τινὲς ἐξ αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται ἀντὶ ῥήματος, (ἄνευ δηλαδὴ τοῦ *εἶσι*, ἢ *εἰσι* ἢ *ἦν* ἢ *ἦσαν* ἢ ἄλλου τινὸς ῥήματος), μὲ τὸν τόνον μάλιστα ἀναδιεσασμένον ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης, ὅταν εἶναι δυσόλλαθοι, συμφῶνως πρὸς τὸν ἀρχικὸν τονισμὸν αὐτῶν ὡς ἐπιρρημάτων: *πάρα πολλὰ ἐκάστω* (=πάρεσι). οὐ γάρ τις *μέτα* τοῖος ἀνὴρ, οἶος ᾽Οδυσσεὺς (=μέτεστι, ὑπάρχει μεταξὺ). οὐ οἱ *ἐνι* φρένες (=οὐκ αὐτῷ ἐνεῖσι φρένες). Ὅμ. *ἄνα* ἐξ ἐδράνων (=ἀνάστηθι) Σοφ.

2) ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν Ὅμηρον, τοὺς ἄλλους ποιητὰς καὶ εἰς τὸν Ἡρόδοτον παρεμβάλλονται πολλάκις μεταξὺ τῆς προθέσεως καὶ τοῦ ῥήματος μία ἢ περισσώτεροι λέξεις (*ἐκ* δὲ καὶ αὐτοὶ *βαῖνον*) ἢ τίθεται ἢ πρόθεσις καὶ κατόπιν τοῦ ῥήματος ἢ τοῦ ὀνόματος, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει: *νύμφη δὲ τίθει πάρα* πᾶσαν ἐδωδὴν (=παρετίθει, ἔθειτε πλησίον, παρέθετε). *Ἰθάκην* κάτα (=κατὰ τὴν Ἰθάκην) Ὅμ.

Σημ. α'. Ὁ χωρισμὸς τῆς προθέσεως ἀπὸ τοῦ ῥήματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται (*ἐκ* δ' ἄγαγε—ἐξήγαγε δέ, κατ' ἄρ' ἐξετο—καθέξετο ἄρα), ὠνομάσθη *τμησις*, διότι ἐσφαλμένως ἐνομήσθη, ὅτι κανονικῶς ἀρχῆθεν πρόθεσις καὶ ῥῆμα ἦσαν ἠνωμένα καὶ κατόπιν ἐχωρίσθησαν.

Ὅμοιως ἢ ἐπίταξις τῆς προθέσεως μετὰ τὸ ῥῆμα ἢ τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται, καὶ ὁ ἀναδιεσασμὸς τοῦ τόνου ἐπὶ τῶν δυσολλάθων προθέσεων ὠνομάσθη *ἀναστροφὴ* (τῆς προθέσεως), διότι ἐσφαλμένως πάλιν ἐνομήσθη ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς ληγοῦσης τονισμὸς ἦτο ὁ ἀρχῆθεν κανονικὸς.

1. Ἐκ τούτου τοῦ *ἐνι*, ἀρχικοῦ πληρωστοῦ τύπου τῆς προθέσεως *ἐν* (=ἐντός), προήλθε τὸ νεοελληνικὸν (*ἐναι*) εἶναι πβ. οὐκ *ἐνι* Ἰουδαίος οὐδὲ Ἑλλήν κλπ. Ἰβὲ καὶ 54, 1, Σημ. γ'.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται μὲ ἀναστροφὴν μό-
νον ἢ πρόθεσις *περὶ ἄρι ἐφάνης ἀνδρείας πέρι οὐδὲν εἰδῶς* (=περὶ ἀν-
δρείας) Πλ.

Σημ. β'. Μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται, τίθενται ἐνίοτε
εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς καὶ αἱ καταχρηστικαὶ πρόθεσις *ἐνεκα* καὶ
ἄνευ τοῦτου *ἐνεκα ὧν ἄνευ*.

§ 92. Ἡ ἐξασθένησις τῆς ἀρχικῆς ἐπιρρηματικῆς σημασίας
τῶν προθέσεων καὶ ἡ μετατροπὴ αὐτῶν ἀπὸ ἐπιρρημάτων (ἦτοι
αὐτοτελῶν λέξεων προσδιορίζουσῶν τοπικῶς τὸ ῥῆμα τῆς προτά-
σεως) εἰς προθέσεις (ἦτοι εἰς ἀπλᾶ μόρια προτασσόμενα τῶν πλα-
γίων πτώσεων καὶ ὁμοῦ μετ' αὐτῶν δηλοῦντα διαφόρους ἐπιρρη-
ματικὰς σχέσεις) ἐπῆλθε σὺν τῷ χρόνῳ

1) ἔνεκα τῆς στενῆς πολλάκις συνδέσεως τῶν τοιοῦτων ἐπιρρη-
μάτων μετὰ ῥημάτων εἰς μίαν ἔννοιαν, ὅποτε ταῦτα ἀπέβαλλον
τὸν ἰδιαιτέρον τόνον αὐτῶν. πβ. *ἐκ δ' ἄγαγε* (Πάτροκλος) Βρι-
σηίδα—*ἐξήγαγε* Ἀγησίλαος τὸ στρατεύμα. *κατ' ἄρ' ἔξετο*—
ταῦτ' εἰπὼν *ἐκαθέξετο*. (πβ. *δὲν τὸν εἶδα ξανά*—*δὲν τὸν ξανα-*
εἶδα).

2) κυρίως ἔνεκα μετακινήσεως τῆς συντακτικῆς σχέσεως τῶν
ὄρων τῆς προτάσεως. Οὕτω εἰς τινα πρότασιν, ὡς π. χ. *ἐκ δὲ*
Χρυσῆς νηὸς βῆ (Α, 439), ἦτο εὐκόλον ἢ λέξις *ἐκ* (=ἔξω), ἢ
ὁποία ὡς τοπικὸν ἐπιρρημα προσδιορίζει τὸ ῥῆμα *βῆ* (=ἔδῃ), νά
νομισθῆ ὡς συνδεομένη συντακτικῶς μὲ τὴν (ἀφαιρετικὴν) γενικὴν
νηὸς (=ἀπὸ τὴν ναῦν), ἀφοῦ καὶ αὕτη εἶναι ὡς ἐπιρρηματικὸς
προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος καὶ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν δηλοῖ καὶ
αὕτη, ἦτοι ἢ ἀνωτέρω πρότασις ἠδύνατο νά νοηθῆ συντασσομένη
ὄχι μόνον οὕτω· *Χρυσῆς ἐκ βῆ νηὸς* (=ἢ Χ. ἔξω ἐβάδισε ἀπὸ
τὸ πλοῖον), ἀλλὰ καὶ οὕτω· *Χρυσῆς ἐκ νηὸς βῆ* (=ἢ Χ. ἔξω
ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐβάδισε). Ἄλλ' οὕτω ἢ λέξις *ἐκ* παύει νά εἶναι
αὐτοτελής, καὶ τὴν ἐπιρρηματικὴν σχέσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως
ἐκφράζει πλέον αὕτη οὐχὶ μόνη, ἀλλὰ μετὰ τῆς γενικῆς (ἀφαιρε-
τικῆς) *νηὸς*.

§ 93. Ἐκάστη τῶν κυρίων προθέσεων συντάσσεται μὲ μίαν ἢ
περισσότερας ἐκ τῶν πλαγίων πτώσεων ἀναλόγως τῆς ἰδιαίτερας
σημασίας τῆς καὶ ἀναλόγως τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων, παρὰ τὰ
ὁποῖα ἀρχῆθεν ἐτίθετο ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς. Τοῦτο ἐν
συνόψει καταφαίνεται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

		<i>Μετὰ γενικῆς</i>	<i>Μετὰ δοτικῆς</i>	<i>Μετὰ αιτιατικῆς</i>
<i>Μονότιμοι</i>	ἀντι	ἀπέναντι· ἀντίς γιά· γιά.		
	ἀπό ἐκ, ἐξ	μακράν ἀπό· ἀπό· μέ. ἀπό μέσα ἀπό, ἀπό· εὐθύς μετὰ· ἔνεκα.		
	πρό	ἐμπρός ἀπό· πρὶν ἀπό· ὑπέρ, γιά.		
	ἐν σύν, ξύν	ἐντός, μέσα εἰς· μέ. μαζί μέ, μέ.	
	εἰς		μέσα εἰς· ὡς πρός· γιά.
<i>Δίτιμοι</i>	ἀνά	(ἐπάνω εἰς) ¹ .	ἐπάνω εἰς· πρός τὰ ἄνω τοῦ· κατά. (διά μέσου) ¹ . ἔνεκα, γιά.
	διά	διά μέσου· κατά τήν διάρκειαν τοῦ· ὕ- στερ' ἀπό· μέ.	
	κατά	κάτω ἀπό ἢ κάτω εἰς· ἐναντίον· σχε- τικῶς μέ, γιά.	καθ' ὄλην τήν ἔκτα- σιν· καθ' ὄλην τήν διάρκειαν· δια μέ- σου· σύμφωνα μέ.
	ὑπέρ	ἀπό πάνω ἀπό· χάριν γιά· σχετικῶς μέ.	ἐπάνω ἀπό, πέραν ἀπό· περισσότερο ἀπό.
<i>Τρίτιμοι</i>	ἀμφι	σχετικῶς μέ, γιά.	(γύρω ἀπό) ¹ . ἔ- νεκα· γιά.	γύρω ἀπό· περίπου· ἴσως.
	ἐπί	ἐπάνω εἰς (ἐπί στά- σεως)· ἐπὶ ἐποχῆ τοῦ· πλησίον· ἐνώ- πιον· γιά (ἐπί σκο- πίμου διευθύνσεως).	ἐπάνω εἰς (ἐπί στάσεως)· εὐθύς μετὰ· πλησίον· κα- τόπιν· ἐκτός ἀπό· γιά (ἐπί αἰτίας ἢ σκοποῦ). (μεταξὺ) ¹ .	ἐπάνω εἰς (ἐπί κινή- σεως)· διαρκῶς ἐπὶ· πρός· ἐναντίον γιά (ἐπί σκοποῦ).
	μετὰ	(μεταξὺ) ¹ . μαζί μέ, μέ.	(μεταξὺ) ¹ .	(μεταξὺ) ¹ . ὕστερ' ἀπό.
	παρά	(ἀπό κοντά ἀπό) ¹ . ἐκ μέρους.	πλησίον, κοντά εἰς.	πλησίον και κατά μήκος· κοντά εἰς· ἐν συγκρίσει πρός· ἐναντίον, κατά πα- ράθασιν· πλὴν, παρά.
	περί	(γύρω ἀπό) ¹ . σχετι- κῶς μέ, σέ, γιά.	(γύρω ἀπό· σχε- τικῶς μέ, γιά) ¹ .	γύρω ἀπό· περίπου κατά· περίπου· σχε- τικῶς μέ.
	πρός	ἀπέναντι πρός· ἐνώ- πιον· ὡς πρός· γιά.	κοντά εἰς.	πρός τὸ μέρος, πρός ἐναντίον, μέ· σχε- τικῶς μέ, ὡς πρός· γιά (ἐπί σκοποῦ).
	ὑπό	ὑποκάτω ἀπό· ἔνε- κα, ἀπό· ἐν συνο- δείᾳ.	ὑποκάτω ἀπό (ἐπί στάσεως)· ὑπὸ τήν ἐξουσίαν ἢ ἐπίβλε- ψιν.	ὑποκάτω ἀπό (ἐπί κινήσεως)· ὑπὸ τήν ἐξουσίαν.

¹. Χρήσις ποιητικῆ ἢ μάλλον ποιητικῆ.

§ 94. Ἡ σύνταξις καὶ αἱ ἰδιαιτέρας σημασίαι ἐκάστης τῶν προθέσεων εἶναι αἱ ἑξῆς·

I. Ἄμφι. Ἀρχικὴ σημασία εἰς τὰ δύο ἢ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. πβ. ἄμφω. (Εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἢ συνώνυμος περί).

1. Μετ' αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς=πέριξ, γύρω ἀπὸ· ἄμφι πῦρ ἐκάθηντο. Ξ. οἱ ἄμφι Ἀριαῖον=οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Ἀριαίου ἢ ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἀκόλουθοί του. β') χρονικῶς = περίπου, κατὰ ἄμφι μέσας νύκτας. Ξ. γ') μεταφορικῶς=περίπου, ἴσαμε' ἄμφι τὰ πενήκοντα ἔτη. Θ.

2. Μετὰ γενικῆς· (σπανίως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς)· μεταφορικῶς=σχετικῶς μέ, γιά· ἄμφι ὧν εἶχον διεφέροντο (=ἄμφι τούτων, ἃ εἶχον=περὶ τούτων κ.λ.π.) Ξ.

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς), μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ τὸν Ἡρόδοτον. α') τοπικῶς = περίξ, γύρω ἀπὸ· Ἀχαιοὶ ἔστασαν ἄμφι Μενoitιάδῃ. Ὅμ. β') μεταφορικῶς = ἔνεκα, γιά· ἄμφ' ἐμοὶ στένει (= γιά μέ) Σοφ. ἢ = σχετικῶς μέ, γιά· ἄμφι τῷ θανάτῳ αὐτῆς διζὸς λόγος λέγεται. Ἡρ.

Ἐν συνθέσει = ἐκατέρωθεν (ἄμφιθάλασσοσ), ἢ=πέριξ (ἄμφιέννυμι).

II. Ἄνά (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ ἄν). Ἀρχικὴ σημασία ἐπάνω, πρὸς τὰ ἐπάνω. πβ. ἄνω. (Ἀντίθετος κατὰ).

1. Μετ' αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = (καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν) ἐπάνω εἰς· ὦκον ἀνά τὰ ὄρη. Ξ. ἢ=πρὸς τὰ ἄνω· ἀνά τὸν ποταμὸν ἔπλεον (=ἀντιθέτως πρὸς τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ). β') χρονικῶς=(καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ), κατὰ· ἀνά τὸν πόλεμον τοῦτον. Ἡρ. γ') μεταφορικῶς· ἀνά κράτος (=μέ ὅλην τὴν δύναμιν)—ἀνά λόγον (=κατ' ἀναλογίαν)—ἀνά πέντε (=πέντε πέντε, ἀπὸ πέντε).

2. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς ἢ ὀργανικῆς), μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς, τοπικῶς=ἐπάνω εἰς· χρυσέφ' ἀνά σκήπτρω. Ὅμ. ἤξει ἀνά νηυσί. Εὐρ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐπάνω (ἀναγράφω) σημαίνει ὀπίσω (ἀναχωρῶ), πάλιν (ἀναβιώσκομαι).

III. Ἀντί. Ἀρχικὴ σημασία ἀντικρῶ, ἀπέναντι· πρ. Ὅμηρον ἄντα καὶ τὴν λέξιν ἐν-αντί-ος.

Μόνον μετὰ γενικῆς· α') τοπικῶς=ἀπέραντι· εἰσήκεσαν ἀντὶ τῶν πιτύων. Ξ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀντικαταστάσεως =στὸν τόπο τοῦ, ἀντὶς γιὰ· ἐβασίλευεν ἀντ' ἐκείνου. Ξ. Σωκράτης οὐδέποτε προηγεῖτο τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίστου. Ξ. ἢ ὁμοιότητος=οὐδ' ἀντὶ κυνὸς εἰ φύλαξ. Ξ. ἢ αἰτίας=γιὰ· ὠφελῶ αὐτὸν ἀνθ' ὧν (= ἀντὶ τούτων, ἄ) εὐ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου (=γιὰ ἔσα) Ξ.

Ἐν συνθέσει· ἐκτός τοῦ ἀπέραντι (ἀντιπαράτασσομαι) σημαίνει· ἐναντίον (ἀντιλέγω), ἐπίσης, ὁμοίως (ἀντιδίδωμι).

IV. Ἀπό. Ἀρχικὴ σημασία μακρὰν ἀπό, ἀπό· πβ. ἄπω. (Συνώνυμος τῆς ἐκ, ἀλλ' ἢ μὲν ἀπὸ σημαίνει ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ ἔξω τινός, ἢ δὲ ἐκ ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ ἔσω τινός).

Μόνον μετὰ γενικῆς (ἀφαιρετικῆς· α') τοπικῶς (ἀπὸ ποῦ; ἀπὸ ποιῶν); Κῦρος ὠρμᾶτο ἀπὸ Σάρδεων. Ξ. τοὺς νίεις οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν. Ξ. β') χρονικῶς (ἀπὸ πότε); ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου. Ξ. ἀφ' οὗ (=ἀφ' ἔτου). γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν καταγωγῆς (ἐμμέσου); γεγονὼς ἀπὸ Δημαράτου. Ξ. ἢ ὕλης· εἴματα ἀπὸ ξύλου πεποιημένα (=ἀπὸ ξύλου) Ἡρ. ἢ αἰτίας=ἀπὸ, γιὰ· ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος ἐπηρέθη (πβ. § 88, 3); ἢ τοῦ μέσου ἢ τοῦ τρόπου=μέ· στρατευμα συνέλεξε ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων. Ξ. ἀπὸ στόματος λέγω τι. Ξ. ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατὰ. Ταῦτα οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρότερον ξυμβάσεως. Θ.

Ἐν συνθέσει· ἐκτός τῆς σημασίας τοῦ μακρὰν (ὡς ἀπέρχομαι) καὶ τοῦ ὀπίσω (ὡς ἀπαιτῶ, ἀποδίδωμι), λαμβάνει καὶ διαφόρους ἄλλας σημασίας, ὡς ἀπομανθάνω (=ξεμαθάνω, λησμονῶ), ἀποφοιτῶ (=παύω νὰ φοιτῶ), ἀπαξιῶ (=οὐκ ἀξιῶ), κλπ.

V. Διά. Ἀρχικὴ σημασία διὰ μέσου ὡς πέρα ἢ εἰς δύο χωριστά. πβ. δι-ς.

1. Μετ' αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς ἢ χρονικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιητάς=διὰ μέσου τοῦ, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· βῆ διὰ δώματα. θεῖός μοι ἦλθεν ὄνειρος ἀμβροσίην διὰ νύκτα. Ὅμ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν αἰτίας=ἐνεκα, γιὰ· Λαίδαλος διὰ τὴν σοφίαν ἠραγκάζετο Μίνω δουλεύειν. Ξ. τίνας Ἀθηναίων δι' ἐκείνον ἀγαθοὶ γέγονασιν; (=ἐξ αἰτίας ἐκείνου, χάρις εἰς ἐκεῖνον) Πλ.

2. Μετὰ γενικῆς· α') τοπικῶς=διὰ μέσου· ἐξελευνέει διὰ τῆς **Συρίας**. Ξ. β') χρονικῶς=κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· διὰ **ῥυκτός**. Θ. διὰ παντός τοῦ βίου. Ξ. ἦ = μετὰ παρέλευσιν, ὕστερ' ἀπὸ ἀρχαῖον ἑταῖρον διὰ χρόνου εἶδεν. Ξ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ μέσου ἢ τοῦ ὄργανου=μέ· δι' ἐρμηνέως διελέγετο. Ξ. πάντα διὰ λόγου ἐμάθομεν. Ξ. ἦ τοῦ τρόπου=μέ· διὰ τάχους, διὰ βίας.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ διὰ μέσον (ὡς διέρχομαι) σημαίνει μέχρι τέλους (διαμένω), χωριστὰ εἰς δύο (διασχίζω, διαχωρίζω), ἀμοιβαίως (διατοξέομαι), ἐντελῶς, πέρα καὶ πέρα (διαφθείρω).

VI. Εἰς ἢ ἐς. Ἀρχικὴ σημασία μέσα εἰς, ἐπὶ κινήσεως. (Προηλήθεν ἐκ τῆς ἐνς=ἐν-ς, ἀντιθέτου τῆς ἐξ=ἐκς).

Μετὰ αἰτιατικῆς μόνον· α') τοπικῶς πρὸς δῆλωσιν διευθύνσεως εἰς τὰ ἔνδον τινός=εἰς· Σικελοὶ ἐξ Ἰταλίας διέβησαν ἐς **Σικελίαν**. Θ. Οὕτω καί: εἰς Φωκέας, εἰς Πέρσας (=εἰς τὴν χώραν τῶν Φωκέων κλπ.) Δ. ἦ πρὸς δῆλωσιν ἀπλῆς διευθύνσεως ἢ τοῦ τέρματος τῆς κινήσεως = πρὸς, μέχρι, ἕως· ἐντεῦθεν ἐξελευνέει εἰς **Πέλιαν**. Ξ. ἀπὸ θαλάττης εἰς **θάλατταν** (= ἀπὸ τὴν μίαν θάλασσαν ἕως τὴν ἄλλην) Ξ. β') χρονικῶς = μέχρι· εἰς τὴν ὕστεραίαν (= μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας). εἰς ἐμὲ (= μέχρι ἐμοῦ, ἦτοι· μέχρι τῶν χρόνων τῆς ζωῆς μου) Ἡρ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς=σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς, σέ· εἰς πάντα πρῶτος. Πλ. ἦ σκοποῦ=γιά, σέ· εἰς **συμβουλήν** παρεκάλεσαν ἡμᾶς. Πλ. ἦ ὀρίου ἀριθμητικοῦ=ἐν συνόλῳ, ὅλο ὅλο· εἶχε τοξότας καὶ σφενδονήτας εἰς **τετρακοσίους**. Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ ἐντός, μέσα (ὡς εἰσέρχομαι) σημαίνει καλὰ, ἀκριβῶς (εἰσορῶ, εἰσκαούω).

Σημ. Περὶ τῆς ἰδιορρήμου συντάξεως εἰς Ἄδου (=στὸν Ἄδην), εἰς διδασκάλου (=στὸ δάσκαλο, στὸ σχολεῖο) κ. τ. τ. ἰδὲ κατωτέρω τὴν πρόθεσιν ἐν.

VII. Ἐν (ποιητικῶς καὶ ἐνὶ ἢ μετ' ἀναστροφῆς ἔνι, § 91, 1). Ἀρχικὴ σημασία ἐντός, μέσα εἰς (ἐπὶ στάσεως καὶ ἐν γένει ἐνεργείας ἐκτελουμένης ἐντός ὠρισμένης περιοχῆς).

Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς) μόνον· α') τοπικῶς=εἰς, σέ, μεταξύ· ἐν οἴκοις ἢ ἐν ἀγροῖς. Σοφ. ἐν τοῖς δένδροις ἔστασαν (=ἀνάμεσα ἀπὸ) Ξ. β') χρονικῶς=ἐντός, σέ· ἐν τρισὶν ἡμέραις. Ξ. ἐν

ταῖς σπονδαῖς (=ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἀνακωχῆς) Ξ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐνώπιον· οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινεῖν. Πλ. ἢ τοῦ πλησίον=παρά· πόλις οἰκουμένη ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ (=εἰς τὰ παράλια τοῦ) Ξ. ἢ τοῦ ὄργανου ἢ τοῦ τρόπου=μέ· οἱ θεοὶ σημαίνουσιν ἐν οὐρανόις σημεῖοις. Ξ. ἐν τάχει (=μέ ταχύτητα, ταχέως) ἢ συμφωνίαις=κατά· ἐν τοῖς νόμοις δεῖ τὰς κρίσεις ποιῆσθαι (=σύμφωνα μέ) Ἰσ.

Ἐν συνθέσει· ἐκτὸς τοῦ μέσα (ὡς ἐνοικῶ, ἐμψαίνω) σημαίνει μέ· (ἔμψυχος=μέ ψυχὴν, ἐμμελής=μέ μέλος), πολὺ, ἐντελῶς (ἔμπλεως).

Σημ. Εἰς φράσεις οἷα ἐν Ἀσκήπιου, ἐν Ἄδου, ἐν Ἀρίφρονος, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀντιστοιχοῦς τούτων εἰς Ἄδου, ἐς τοῦ Κλεομένους, εἰς διδασκάλου κατὰ τινὰς ἢ γενικὴ εἶναι (καθαρὰ γενικὴ) τοῦ ὅλου, δηλοῦσα περιοχὴν (ἐν Ἄδου=ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἄδου). Πιθανώτερον ὁμως αἱ φράσεις αὗται εἶναι· κατ' ἔλλειψιν αἱ μὲν πρῶται τῆς λέξεως οἴκῳ, αἱ δὲ δευτέραι τῆς λέξεως οἴκον· ἐν Ἀσκήπιου = ἐν (τῷ) οἴκῳ τοῦ Ἀσκήπιου. ἐς τοῦ Κλεομένους = ἐς τὸν οἶκον τοῦ Κλεομένους. (πβ. πέρασε τῇ βραδνᾷ τὸ τοῦ Πέτρου—πᾶν στῶ θεῖοι μου=εἰς τὸ σπίτι τοῦ...)

VIII. ἐξ, ἐκ. Ἀρχικὴ σημασία ἀπὸ μέσα, ἀπὸ μέσα ἀπὸ· (Ἀντίθ. εἰς. Ἰδὲ καὶ ἀπὸ).

Μετὰ γενικῆς (ἄφαιρετικῆς) μόνον· α') τοπικῶς=ἀπὸ (μέσα ἀπὸ)· τὰ ἐκ γῆς φνόμενα. Ξ. β') χρονικῶς συνήθως εἰς δῆλωσιν ἀμέσου καταγωγῆς· οἱ ἐξ Ἡρακλέους (=οἱ παῖδες τοῦ Ἡρ.) ἢ τῆς ὕλης ἢ τοῦ ὄργανου=ἀπὸ, μέ· ἐποιοῦντο διαβάσεις ἐκ τῶν φοινίκων. Ξ. ἢ τοῦ τρόπου=μέ· πάτριον ἡμῶν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι (=μέ τοὺς κόπους) Θ. ἐκ παντὸς τρόπου (=μέ). Λυσ. ἐκ δόλου (=μέ δ.) Σοφ. ἢ αἰτίας=ἀπὸ, ἔνεκα· ἐκ ταύτης τῆς ἐξετάσεως πολλὰ ἀπέχθειαί μοι γέγονασι. Πλ. (Ἰδὲ καὶ § 81, 2, α') ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατὰ· ἐκ τῶν ἔργων χορὴ μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν λόγων τὴν ψῆφον φέρειν. Δ.

Ἐν συνθέσει σημαίνει· ἔξω (ἐκπλέω), πέρα καὶ πέρα, τελείως (ἐκκόπτω, ἐξεργάζομαι).

IX. Ἐπί. Ἀρχικὴ σημασία ἐπάνω, ἐπάνω εἰς. (Ἀντίθ. ὑπό).

1. Μετ' αἰτιατικῆς α') τοπικῶς ἐπὶ κινήσεως = ἐπάνω εἰς· ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἵππον. Ξ. Καὶ μέ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐκτάσεως· τὸ ὄμμα δύναται ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι (=εἰς ἔκτασιν πολλῶν σταδίων) Ξ. β') χρονικῶς=κατὰ τὴν διάρκειαν· ἐπὶ δέκα

ἔτη. ἐπὶ πολὺν χρόνον. Θ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν διευθύνσεως ἀπλῆς ἢ (συνήθως) ἐχθρικῆς = πρὸς, ἐναντίον ἤλθον ἐπὶ **τινα** τῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι (= πρὸς **τινα**) Πλ. ἐστρατεύετο ἐπὶ **Δυδοῦς** (= ἐναντίον τῶν Δ.) Ἡρ. ἢ σκοποῦ = σέ, γιά' τοὺς στρατηγούς ἐπὶ **δεῖπνον** ἐκάλεσε. φρούρανα συνέλεγον ἐπὶ **πῦρ** (= γιὰ φωτιά) Ξ.

2. Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς) α') τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως = ἐπάνω εἰς ἤλαυνεν ἐφ' **ἄρματος**. Ξ. τὰ ἐπὶ **Θεράκης χωρία** (= τὰ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Θ., ἦτοι εἰς τὰ παράλια τῆς Θ.) β') χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν χρονικῆς τιнос περιόδου ἐπὶ τῶν **τριάκοντα** (τυράννων). Λυσ. ἐφ' ἡμῶν (= τὰ χρόνια μας, εἰς τὴν ἐποχὴ μας). οἱ ἐφ' ἡμῶν (= οἱ σύγχρονοί μας) Ξ. (πδ. ἐπὶ Ὀθωνος, ἐπὶ Τουρκοκρατίας). γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἐπιστάσις: ὁ ἐπὶ τῶν νεῶν, ὁ ἐπὶ τῶν ὀπλιτῶν. ἢ τοῦ πλησίον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ. Ξ. ἢ τοῦ ἐνώπιον ἐπ' ὀλίγων μαρτύρων. Ξ. ἢ σκοπίμου διευθύνσεως = γιά' ἀπιέναι ἔφη ἐπὶ **Ἰωνίας** (= γιὰ τὴν Ἰωνία). ἢ δικνομηῆς = εἰς, ἀπό' ἐτάχθησαν ἐπὶ **τεττάρων** (= εἰς τέσσαρας γραμμάς, ἀπὸ τέσσαρες τέσσαρες) Ξ.

3. Μετὰ δοτικῆς (καθαρᾶς ἢ τοπικῆς ἢ ὀργανικῆς) α') τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως = ἐπάνω εἰς οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ **Ἰσθμῷ** τῆς Παλλήνης. Θ. β') χρονικῶς = εὐθὺς μετὰ ἐπὶ τῷ τρίτῳ σημείῳ. Ξ. ἐπὶ **τούτοις** Ξενοφῶν εἶπε. Ξ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ (βλως) πλησίον ἐπὶ τῷ **Εὐφράτῃ ποταμῷ** ἦν. Ξ. ἢ ἐπιστάσις = ἐπὶ (μετὰ γενικῆς). ὁ ἐπὶ τῷ **θεωρικῷ** ὄν. Δ. ἢ τοῦ ἐνώπιον ταῦτα ἐπὶ **τοῖς δικασταῖς** ἔλεγε. Λυσ. ἢ τοῦ κατόπιν ἢ ὀπισθεν ἐτάχθησαν ἐπὶ **τοῖς ὀπλίταις** πελοποῦροι. Ξ. ἢ προσθήκης = ἐκτός ἀπό, κοντὰ εἰς κάρδαμον μόνον ἔχουσιν ἐπὶ τῷ **σίτῳ**. Ξ. ἢ ἐξαρτήσεως = εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπὶ τινί εἰμι ἢ ἐπὶ τινὶ γίγνομαι (= εἶμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός, κλπ.). ἢ αἰτίας = γιά' μέγα φρονεῖ ἐπὶ **πλούτῳ**. Ξ. ἢ σκοποῦ = γιά' οὐκ ἐπὶ **τούτῳ** κἀθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ **καταχαρίζεσθαι** τὰ δίκαια, ἀλλ' ἐπὶ τῷ **κρίνειν**. Πλ. ἢ ἔρου ἢ συμφωνίας: ἀφιέμεν σε, ὦ Σώκράτες, ἐπὶ **τούτῳ** μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν (= με αὐτὴν τὴν συμφωνίαν, δηλαδὴ με τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ) Πλ.

Ἐν συνθέσει: ἐκτός τοῦ ἐπάνω (ὡς ἐπιτίθημι) σημαίνει πλησίον (ἐπιθαλάττιος), κατόπιν (ἐφέπομαι), ἐναντίον (ἐπιπλέω), προσεῖ (ἐπικτῶμαι), λίαν (ἐπιποθῶ), ἀμοιβαίως (ἐπιμείγνυνται).

X. Κατά. Ἀρχικὴ σημασία κάτω, πρὸς τὰ κάτω, κάτω ἀπό, Ἀντίθ. ἀνά.

1. Μετὰ κλιτικῆς: α') τοπικῶς=καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ κατὰ τὴν Ἀσίαν (=πενταχοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν) Ξ. κατ' οἰκίαν τὰ πολλὰ διατριβομεν (=εἰς τὸ σπίτι) Πλ.

Καὶ ἄνευ τῆς ἐννοίας τῆς ἐκτάσεως: Κῦρος παῖει βασιλέα κατὰ τὸ στέρον (= κάπου εἰς τὸ στέρον) Ξ. β') χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον. Ἡρ. τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων ἠρίστευσαν (=τῶν συγχρόνων τῶν) Ξ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ διὰ μέσου=διά' κατὰ γῆν ἐπορεύοντο (=διὰ ξηρᾶς) Ξ. ἢ τοῦ ἀπέναντι' οἱ κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένοι. Ξ. ἢ τοῦ κατοπίν' ἦσαν κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς προϋόντας (=κατόπιν τῶν ἄλλων) Ξ. ἢ τρόπου=μέ' κατὰ τάχος, καθ' ἡσυχίαν. ἢ διανομῆς=ἀπό' ἐγὼ ἐθέλω διαβιβᾶσαι ὑμᾶς κατὰ τετρακισχιλίουσ. Ξ. ἢ συμφωνίας=σύμφωνα μέ, κατὰ κατὰ τοὺς νόμους. ἢ ἀναφορᾶς=σχετικῶς μέ' οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμέ (=ὅσον ἀφορᾶ εἰς ἐμέ) Ξ. ἢ αἰτίας=ἐνεκα, ἀπό' κατ' ἔχθος (=ἀπὸ μίσους) Θ.

2. Μετὰ γενικῆς: α') τοπικῶς=ἀπὸ κάτω ἢ ὑποκάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς ὄχοντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι (=ἀπὸ τοὺς βράχους κάτω. Ἀφαιρετικὴ γενικὴ) Ξ. κατὰ τῆς θαλάσσης ἠφανίσθη (=ὑποκάτω τῆς θ., κάτω εἰς τὴν θ. Καθαρὰ γενικὴ) Πλ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐναντίον' τοῦτο κατ' ἐμοῦ εἶπε. Ξ. ἢ ἀναφορᾶς=σχετικῶς μέ, γιὰ τοῦτο μέγιστόν ἐστιν καθ' ἡμῶν ἐγκώμιον (=γιὰ μᾶς) Δ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ κάτω (κατατίθημι) σημαίνει ἐναντίον (καταβοῶ τινος), ὀπίσω (κατάγω φυγάδα=ἐπαναφέρω ἐξ ὀπίσθου εἰς τὴν πατρίδα του), πέρα καὶ πέρα, τελείως (καταναλίσκω, καθορῶ), χωριστὰ (καταγράφω, κατανέμω).

XI. Μετά. Ἀρχικὴ σημασία μεταξύ, ἐν μέσῳ.

1. Μετὰ κλιτικῆς: α') τοπικῶς = μεταξύ. Ἡ τοιαύτη σύνταξις εἶναι συνήθης μόνον εἰς τὸν Ὅμηρον ἀίσσων ὡς τ' αἰγυπιὸς μετὰ χῆνας. Εἰς δὲ τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἐπὶ τῆς σημασίας τούτης συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς ἢ πρόθεσις μετὰ μόνον εἰς τὴν φράσιν ἔχω τι μετὰ χειρας (=ἀνάμεσά ἐξ ἀ χέρια μου. πβ. μεταχειρίζομαι τι). β') χρονικῶς=ἔστερ' ἀπό, μετά' μετά τὰ Τρωικά. Θ. μεθ' ἡμέραν (=ἐν καιρῷ ἡμέρας. Κυρίως=μετὰ

τὰ ἐξημερώματα). γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τάξεως καὶ ἀκο-
λουθίας=ἕστερ' ἀπό· θειότατον **μετὰ θεοῦς** ἢ ψυχῆ. Πλ.

2. Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς). α') τοπικῶς (σπανίως) = μεταξὺ
ἕως ἢν **μετ' ἀνθρώπων** (=μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων=ς' αὐτὸν τὸν
κόσμο) Ἰσ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν συνεργείας=**μαζὶ μέ, μέ**
ἐπολέμησαν μετὰ ξυμμάχων. Θ. (Ἰδὲ § 70, 3, Σημ.). ἢ τοῦ
τρόπου=**μέ ἵκετενεὶ μετὰ πολλῶν δακρῶν.**

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς), μόνον εἰς τοὺς ποιητάς=**μεταξὺ**
μετὰ τοῖσιν ἀνέστη (=μεταξὺ τούτων) Ὅμ.

Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν τοῦ **μεταξὺ** μόνον εἰς
τοὺς ποιητάς (**μέτεμμι, μεθρομιλῶ, μεταίχιμιον**), συνήθως δὲ ση-
μαίνει **μαζὶ (μετέχω, μεταλαμβάνω), κατόπιν (μεθέπομαι, με-**
ταδιώκω), ἀλλέως, διαφόρως (μεταγινώσκω).

XII. *Παρά* (εἰς τοὺς ποιητάς καὶ πάρ). Κυρία σημασία πλη-
σίον, κοντὰ εἰς.

1. Μετὰ αἰτιατικῆς. α') τοπικῶς = πλησίον καὶ κατὰ μῆκος
τινός· **παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπορευόνοιο.** Ξ. Καὶ ἀπλῶς πλησίον,
κοντὰ εἰς· **παρὰ τὴν ὄδον ἦν κρήνη.** Ξ. β') χρονικῶς=κατὰ τὴν
διάρκειαν τοῦ, κατὰ· **δόλιον ἄνδρα φεῦγε παρ' ὄλον τὸν βίον.**
γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν συγκρίσεως=**ἐν συγκρίσει πρὸς·**
παρὰ τοὺς ἄλλους εὐτακτος ἦν. Ξ. ἢ διαφορᾶς ἢ ἐναντιότητος=
διαφόρως ἀπό, ἐναντίον· **ἐὰν λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς.**
Πλ. πράττει **παρὰ τοὺς νόμους.** ἢ ἐξαίρεσεως=**παρὰ παρὰ**
τέσσαρας ψήφους μετέσχε τῆς λώλεως. (πδ. εἶκος· παρὰ ἕνα,
ἕκατὸ παρὰ δύο). Οὕτω καὶ **παρὰ μικρόν, παρ' ὀλίγον, παρ'**
οὐδὲν (=διὰ τίποτε). ἢ αἰτίας=**ἐνεκα' παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέ-**
λειαν ἐπηύξηται Φίλιππος. Δ.

2. Μετὰ γενικῆς (ἀφαιρετικῆς). α') τοπικῶς, μόνον εἰς τοὺς
ποιητάς=**ἀπὸ κοντὰ ἀπό· φάσγαγον ἐρύσσατο παρὰ μηροῦ.** Ὅμ.
β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν προελεύσεως=**ἐκ μέρους, ἀπὸ (μόνον**
μετὰ γενικῆς προσώπου)· παρ' ἡμῶν ἀπάγγελε τάδε. Ξ. (Ἰδὲ καὶ
§ 81, 2, α').

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ προσώ-
πων. α') τοπικῶς=**πλησίον· Πρωταγόρας καταλείπει παρὰ Καλ-**
λίᾳ. Πλ. **παρ' ὄχθησιν ποταμοῦ.** Ὅμ. β') μεταφορικῶς=**κατὰ**
τὴν κρίσιν· δοκεῖς παρ' ἡμῖν οὐ βεβουλεῦσθαι κακῶς (=κατὰ
τὴν κρίσιν ἡμῶν) Σοφ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ πλησίον (ὡς παρίσταμαι) σημαίνει *παραλλήλως* (παραπλέω), *πλαγίως ἢ κρυφίως* (παραδύομαι), *ἐναντίον* (παρανομῶ), *οὐχὶ δευθῶς ἢ ἐσφαλμένως* (παρακούω, παρερμηνεύω).

XIII. Περί. Ἀρχικὴ σημασία *πέριξ, γύρω γύρω*. (Ἴδὲ καὶ ἄμφι).

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς=γύρω ἀπὸ κατεστορατοπεδεύσατο *περὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν*. Ξ. Οἱ *περὶ* τινα (π. χ. οἱ *περὶ* Ξενοφῶντα. Ἴδὲ ἄμφι). β') χρονικῶς εἰς δῆλωσιν χρόνου κατὰ προσέγγισιν=*περίπου, κατὰ* *περὶ* μέσας νύκτας (=κατὰ τὰ μεσάνυχτα) Ξ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς=*σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς· καὶ περὶ ἵππους οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν*; Πλ. ἢ προσεγγίσεως ἐπὶ ἀριθμητικοῦ ποσοῦ=*περίπου· περὶ ἑβδομήκοντα*. Θ.

2. Μετὰ γενικῆς· α') τοπικῶς (σπανίως καὶ μόνον εἰς τοὺς ποιητάς)=*πέριξ, γύρω ἀπὸ· τείχη περὶ* Δαρδανίας (=πέριξ τῆς Δ.) Εὐρ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς=*σχετικῶς μέ, σέ, γιά· σοφός ἐστι περὶ τούτων* (=σ' αὐτά) Πλ. *κίρκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν* (=γιά ἀναχωρή) Ξ.

Συνήθεις εἶναι αἱ φράσεις *περὶ πολλοῦ ἢ περὶ παντὸς ποιεῖσθαι ἢ ἡγεῖσθαι* τι (=θεωρῶ τι πολὺ σπουδαῖον, θεωρῶ τι ἀνώτερον παντὸς ἄλλου)· *ἀλήθειαν περὶ πολλοῦ ποιητέον ἐστίν*. Πλ. Κατὰ ταύτας δὲ τὰς φράσεις ἐσχηματίσθησαν καὶ αἱ φράσεις *περὶ πλείονος, περὶ πλείστου ποιεῖσθαι τι, περὶ ὀλίγου, περὶ ἐλάττονος, περὶ ἐλαχίστου ἢ περὶ οὐδενὸς ποιεῖσθαι τι* (=θεωρῶ τι σπουδαιότερον, προτιμῶ κλπ.)· τὰ πλείστου ἄξια *περὶ ἐλαχίστου ποιεῖται* (=θεωρεῖ ἕως ἀσήμεντα, περιφρονεῖ) Πλ.

Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις ἡ *περὶ* ἔχει ἐτέραν ἀρχικὴν σημασίαν, συνήθη εἰς τὸν Ὅμηρον, ἣτοι τὴν σημασίαν τοῦ *ἐπέκεινα, πέρα, περισσότερον*, καὶ ἢ μετ' αὐτῆς συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀφαιρετικῆ· πδ. *χαλεπὸς περὶ πάντων εἰς μνηστῆρων* (=περισσότερον ἀπὸ ἄλλων κλπ.) Ὀδ. ρ. 388.

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς) σπανίως· α') τοπικῶς=*πέριξ, γύρω ἀπὸ· περὶ τῇ χειρὶ* χρυσοῦν δακτύλιον φέρει. Πλ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς=*σχετικῶς μέ, γιά· Ζεὺς ἔδισε περὶ τῷ γένει* ἡμῶν, μὴ ἀπόλοιτο. Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ *πέριξ* (ὡς *περιέρχομαι*) καὶ τοῦ *περισσότερον*, εἰς ἀνώτερον βαθμὸν (ὡς *περιγίγνομαι*=*ὑπερτερῶ*, νικῶ) σημαίνει *πολὺ ἢ ἐντελῶς* (*περιδεῖς*, *περιπίμπλημι*), *ὑπὲρ τὸ δέον* (*περιεργάζομαι*).

XIV. *Πρό*. Κυρία σημασία *ἐμπροσθεν*, *ἐμπρός ἀπό*. Μετὰ γενικῆς (*ἀφαιρετικῆς*) μόνον· α') τοπικῶς=*ἐμπρός ἀπό· πρὸ τῶν πυλῶν*. Ξ. β') χρονικῶς=*πρὶν ἀπό· πρὸ τῆς μάχης*. Ξ. οἱ *πρὸ ἡμῶν γεγονότες* (=οἱ προγενέστεροι ἡμῶν) Ἰσ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ὑπερασπίσεως=*ὑπέρ, χάριν, γιά· πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθηήσκει*. Ἡρ. ἢ ἀντιπροσωπεύσεως (σπανίως)=*ἐξ ὀνόματος, γιά· πρέπων ἔφυς πρὸ τῶνδε φωνεῖν*. Σοφ. ἢ συγκρίσεως=*ἐμπρός εἰς, ἀντί· τότε ἤροῦ πρὸ τῆς φυγῆς θάνατιον*. Πλ. (πδ. *ἐμπρός στήν ὑγεία τὰ χρήματα δὲν ἀξίζουσι τίποτε*).

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ *ἐμπρός* καὶ τοῦ *πρότερον* (*προπορεύομαι*—*προλέγω*) σημαίνει *φανερὰ, δημοσίᾳ* (*προχωρεῖω, προεἶπον, προκηρύττω*), *περισσότερον* (*προτιμῶ*).

XV. *Πρὸς* (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ *πρὸτι ἢ ποιῖ*). Ἀρχικῆ σημασία *ἀπέναντι, πρὸς τὸ μέρος*.

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = *πρὸς τὸ μέρος, πρὸς· ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον*. Θ. *πρὸς ἄρκιον, πρὸς μεσημβρίαν. ἄξομεν ὑμᾶς πρὸς αὐτούς*. Ξ. β') χρονικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ *περίπου· πρὸς ἐσπέραν ἦν* (= πρὸς τὸ βράδυ) Ξ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν φιλικῆς ἢ ἐχθρικῆς ἐνεργείας ἢ διαθέσεως = *μέ ἢ ἐναντίον· συνηλλάγη πρὸς τοὺς οἴκοι* (= μέ τοὺς) Ξ. *πρὸς τοὺς Θραῖκας ἐπολέμησα* (= ἐναντίον τῶν Θ.) Ξ. ἢ ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς· ἀθνημοῦσι πρὸς τὴν ἐξοδον*. Ξ. ἢ παραβολῆς καὶ συγκρίσεως = *ἐν συγκρίσει πρὸς, ἐμπρός εἰς· οὐδὲν τὰ χρήματα πρὸς τὴν σοφίαν*. ἢ σκοποῦ = *γιά· πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾷς*; (= γιά ποιὸν σκοπὸν) Ξ. *πρὸς χάριν λέγουσι* (= γιά εὐχαριστήσι, γιανὰ εὐχαριστοῦν) Δ.

2. Μετὰ γενικῆς (*καθαράς*)· α') τοπικῶς = *πρὸς τὸ μέρος, ἀπέναντι πρὸς· Χαλκίς πρὸς τῆς Βοιωτίας κεῖται*. Δ. *πρὸς τῶν θεῶν* (κυρίως = ἐνώπιον τῶν θεῶν, καὶ ἔπειτα = ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν) β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς· ἐλεύθερος καὶ πρὸς πατρός καὶ πρὸς μητρός*. ἢ συμφωνίας = *σύμφωνα μέ· ἄτοπα λέγεις καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ*. Ξ. ἢ ὠφελείας, συμφέροντος = *πρὸς ὠφέλειαν, πρὸς τὸ συμφέρον*.

σπονδάς ἐποιήσαντο πρὸς τῶν Θηβαίων μᾶλλον ἢ πρὸς ἐαυτῶν. Ε. (ιδὲ καὶ § 81, 2, α').

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς)· α') τοπικῶς = πλησίον, κοντὰ εἰς· πρὸς Βαβυλῶνι ἢν Κῦρος. Ε. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀσχολίας = μέ· πρὸς τῷ εἰρημένῳ λόγῳ ἦν (=εἶχε νὰ κάμη μέ)· Πλ. ἢ προσθήκης=κοντὰ εἰς, ἐκτός· πρὸς τούτοις, πρὸς τοῖς ἄλλοις (=κοντὰ εἰς ἄλλα). Θ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ πρὸς τὸ μέρος τινός (ὡς προσέρχουμαι πρὸς τινα) σημαίνει πλησίον (προσοικῶ), προσέτι (προσαιτώ, πρόσσεσι).

XVI. Σὺν ἢ ξύν. (Εἰς τοὺς ἄλλους πλὴν τοῦ Ἐνεοφώντος πεζοῦς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἀντ' αὐτῆς ἢ μετὰ μὲ γενικήν). Ἄρχικῆ σημασία **μαζί, μαζί μέ.**

Μετὰ δοτικῆς (ὀργανικῆς) μόνον, εἰς δῆλωσιν συνοδείας=**μαζί μέ, μέ·** βασιλεὺς σὺν πολλῶ στρατεύμαι προσέρχεται. Ε. ἢ συνδρομῆς = **μέ τὴν βοήθειαν· σὺν τοῖς θεοῖς ἀμνοῦμεθα τοὺς πολεμίους.** Ε. ἢ τοῦ τρόπου=**μέ· σὺν γέλῳτι ἦλθον ἐπὶ τὰς σκηνάς.** Ε. ἢ συμφωνίας=**σύμφωνα μέ· σὺν τῷ νόμῳ τὴν πῆφον τίθεσθε.** Ε.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ **μαζί** (ὡς συνοικῶ) σημαίνει ἐντελῶς, **καλὰ** (συγκαλύπτω, συνορῶ).

XVII. Ὑπέρ. Κυρία σημασία **ὑπεράνω, ἀπὸ πάνω ἀπό.**

1) Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς=**ἐπάνω ἀπό, πέραν·** ἐπολέμει τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι. Ε. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ περισσότερον ἢ ὑπερβάσεως ὅριου τινός ἢ μέτρου· **οἱ ὑπὲρ τὰ τετραράκοντα ἔτη γεγονότες.** Ε. ὑπὲρ τὴν δύναμιν. ὑπὲρ ἄνθρωπον. ὑπὲρ ἡμᾶς (=ὑπὲρ τὰς δυνάμεις μας τὰς σωματικὰς ἢ τὰς πνευματικὰς) Πλ.

2) Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς)· α') τοπικῶς = **ὑπεράνω ἀπό, ἐπάνω ἀπό·** πόλις ὑπὲρ τοῦ λιμένος κεῖται. Θ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ὑπερασπίσεως=**χάριν, γιά·** νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών. Αἰσχ. ἢ ἀντιπροσωπεύσεως = **ἀντί, γιά·** ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ ἀποκρινοῦμαι (=ἀντὶς γιὰ σένα) Πλ. ἢ σκοποῦ=**γιά·** ἢ τελευτῆ τοῦ πολέμου ἤδη ἐστὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς (= γιανὰ μὴ) Δ. ἢ αἰτίας=**ἐνεκα, γιά·** ὑπὲρ τῶν γεγεννημένων ὠργίζετο. Ἰσ. ἢ ἀναφορᾶς = **σχετικῶς μέ, περὶ ἢ ὑπὲρ τοῦ πολέμου**

γνώμη. (Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς ὑπὲρ ἀντὶ τῆς περὶ συνήθης ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους καὶ ἐντεῦθεν).

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ὑπεράνω (ὡς ὑπερκάθημαι) σημαίνει **πέραν, πιδό πέρα** (ὑπερβάλλω, ὑπερπόντιος—ὑπερρωῶ=περιφρονῶ), **ὑπερβολικά** (ὑπερπονῶ), **πρὸς χάριν** (ὑπεραπολογουμαί τις).

XVIII. Ὑπό. Ἀρχικὴ σημασία ὑποκάτω, ὑποκάτω ἀπό. (Ἀντίθ. ἐπί).

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ ἢ εἰς τὸ κάτω μέρος, πλησίον (τῆς βάσεώς τις)· ὑπὸ τὰ δένδρα ἀπῆλθον. Ξ. ὑπὸ τὸν λόφον ἔστησε τὸ στρατεύμα (=εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, πλησίον τοῦ λόφου) Ξ. β') χρονικῶς **κατά**· ὑπὸ νύκτα (=διαρκούσης τῆς νυκτός) Θ. ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Θ. γ') μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν ὑποταγῆς = ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν· Αἴγυπτος ὑπὸ βασιλέα ἐγένετο. Θ.

2. Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς)· α') τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ· ξιφίδια ὑπὸ μάλης εἶχον. Ξ. τὰ ὑπὸ γῆς. Πλ. β') μεταφορικῶς ἐπὶ αἰτίας=ἐνεκα, ἀπό· ἀπώλετο ὑπὸ λιμοῦ (=ἀπὸ πείνας) Ξ. (Ἴδὲ καὶ § 81, 2, α'). ἐπὶ συνοδείας=ἐν συνοδείᾳ, μέ· τὰ μακρὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων (=ἐνῶ συγχρόνως αὐλητρίδες ἦν) Ξ.

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς)· α') τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως = ὑποκάτω ἀπὸ, κάτω ἀπὸ· ἔστι δὲ καὶ βασιλεία ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει. Ξ. β') μεταφορικῶς = ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν· οἱ ὑπὸ βασιλεῖ ὄντες (=οἱ ὑπήκοοι τοῦ β.) Ξ. ἢ = ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν· ὑπὸ παιδοτρίβῃ ἀγαθῶ πεπαιδευμένος. Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ὑποκάτω (ὡς ὑπόκειμαι, ὑπόγειος) σημαίνει **κρυφίως** (ὑποπέμπω), **ὀλίγον, λίγο λίγο** (ὑπόπικρος, ὑποπίνω=κουτσοπίνω), **ἐμπρός, πρότερον** (ὑψηγοῦμαι=προηγοῦμαι, ὑπάγω, ὑπάρχω=πρῶτος ἀρχίζω), **συγχρόνως** (ὑπαυλῶ).

§ 95. β'. Αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις διαφέρουν τῶν κυρίων προθέσεων κατὰ τοῦτο, ὅτι αὐταὶ λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν συνθέσει. (Ἡ καταχρηστικὴ πρόθεσις **πλήν** συντίθεται μόνον μετὰ τὴν λέξιν **μέλος**—πλημμελῆς).

Ἐκ τῶν καταχρηστικῶν προθέσεων

1) ἢ *ἄνευ*, *ἄχρι*, *μέχρι*, *ἐνεκα* ἢ *ἐνεκεν* (καὶ Ἰονικῶς *εἰνεκα* ἢ *εἰνεκεν*) καὶ *χωρὶς* συντάσσονται μετὰ γενικῆς.

2) ἢ *ὡς* συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς (Ἰδὲ § 90, 2, ζ', Σημ 2).

3) ἢ *πλὴν* κανονικῶς μὲν συντάσσεται μετὰ γενικῆς· *πλὴν ἐμοῦ* (=ἐκτός ἢ ἐξαίρεσει ἐμοῦ) Σοφ. Συντάσσεται ὅμως καὶ μὲ οἰκνδήποτε ἄλλῃν πτώσιν ὁμοιοπτῶτως πρὸς τινα προηγούμενον ὄρον τῆς προτάσεως, ἀπὸ τοῦ ὁποίου γίνεται ἢ ἐξαίρεσις· *συνήλθον πάντες πλὴν οἱ Νέωνος* (=ἔλοι ἐκτός ἀπὸ τοὺς ἄνδρας τοῦ Ν.) Ξ. *παντὶ δῆλον πλὴν ἐμοῖ* (=ἐκτός ἀπὸ ἐμέ) Πλ. οὐκ οἶδα πλὴν ἐν (=οὐκ οἶδα οὐδὲν ἄλλο πλὴν ἐν = παρὰ μόνον ἕνα πράγμα) Σοφ.

Σημ. Ἡ λέξις *πλὴν* λαμβάνεται καὶ ὡς σύνθεσμος συνθέσων πρότασιν τινα πρὸς τὰ προηγούμενα παρατακτικῶς (= καὶ μόνον, παρὰ μόνον)· νῦν δ' οὐδεμία πάρεστιν, *πλὴν ἢ γ'* ἐμὴ κωμῆτις ἦδ' ἐξέρχεται. Ἄριστ.

§ 96. 1) Ἡ πρόθεσις *ἐνεκα* δηλοῖ α') αἰτίαν—*ἐξ αἰτίας, γιὰ*· οὐ τῶν ἀδικημάτων *ἐνεκα* αὐτοῦς ἀπέκτειναν. Λυσ. β') σκοπὸν = *χάριν, γιὰ*· τῶν παιδῶν *ἐνεκα* βούλει ζῆν, (ἵνα αὐτοὺς ἐκθρέψῃς). Πλ. γ') ἀναφορὰν—*ὅσον ἀφορᾷ εἰς, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ*· φῶς εἰ μὴ εἵχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν *ἐνεκά γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν*. Ξ.

2) Αἱ συνώνυμοι προθέσεις *ἄνευ* (=χωρὶς, δίχως) καὶ *χωρὶς* (=χωριστὰ ἀπὸ, δίχως) λαμβάνονται ὅχι μόνον εἰς δῆλωσιν ἐξαίρεσεως, ἀλλὰ καὶ προσθήκης (=ἐκτός τοῦ, χωρὶς νὰ λογαριάσῃ κανεῖς, ἀνεξαρτήτως τοῦ, κοντὰ εἰς)· ὁ τότε ἐνστάς πόλεμος *ἄνευ τοῦ* καλῆν δόξαν *ἐνεγκεῖν* ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις καὶ εὐωτοτέροις διῆγεν ὑμᾶς (=ἐκτός τοῦ ὅτι ἔφερε καλῆν δόξαν). Δ. *χωρὶς δὲ τῆς δόξης* οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ εἶναι δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ (=ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τῆς δόξης) Πλ.

4. Ἐπιφωνήματα.

§ 97. Τὰ ἐπιφωνήματα, ἧτοι αἱ λέξεις αἱ ἐκφράζουσαι ἰσχυρόν τι ψυχικὸν πάθημα (οἷον ἐκπληξιν, θυμασμόν, χαρὰν, λύπην, ἀγανάκτησιν, ὀργήν, φέδον, κ.τ.τ.) ἐκφέρονται συνήθως

A. Τζαριζάνου. Συντακτικὸν τῆς Ἀρχ. Ἑλλην. γλώσσης Ἐκδ. Ιη 6

καθ' ἑαυτὰ ἢ μετὰ τινος γενικῆς δηλούσης τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος. Οὕτω ἀποτελοῦνται μονομελεῖς (ἐπιφωνηματικά) προτάσεις: οἴμοι! φεῦ! παπαῖ! ἰὼ!—φεῦ τῆς ἀνοίας (= ἄλλοίμονο τί ἀνοια!) Σ. Ἴδὲ § 38, 2.

Τὸ ψυχικῶς πάσχον πρόσωπον δηλοῦται δι' ὀνομαστικῆς ἢ δοτικῆς (προσωπικῆς) συναπτομένης μετὰ τοῦ ἐπιφωνήματος: οἴμοι ἐγὼ τλήμων! (= ἄλλοίμονο σ' ἐμένα τὸν δυστυχῆ!). ὦμοι μοι. Σοφ.

§ 98. Ἐπιφωνηματικῶς λαμβάνεται προσέτι

1) κλητικῆ πτώσις ὀνόματος θεοῦ τινος ἢ ἥρωος καθ' ἑαυτὴν ἢ συνημμένη μετὰ γενικῆς: Ἡράκλεις!—ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τῆς λεπτότητος τῶν φρενῶν! (= Θεέ μου! τί λεπτότης φρενῶν!) Ἄρφ. (πῶ. Χριστέ μου! Παναγιά μου! Ἄγιε Γεράσιμε!).

2) πρότισις ἀπαρεμφατικῆ ἢ (συνηθέστατα) ἀναφορικῆ: ἐμὲ παθεῖν τάδε! (= ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά!). οἶα ποιεῖς, ὦ ἑταῖρε! (= τί εἶναι αὐτά, ποῦ κάνεις, φίλε!) Πλ. ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος! (= τί ὄρατος....!) Ξ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5'.

Χρόνοι καὶ ἐγκλίσεις.

1. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν.

§ 99. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶναι τύποι αὐτοῦ, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ χρονικὴ βαθμῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον (ἦτοι τὸ παρελθὸν ἢ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον), ἀφ' ἐτέρου δὲ ὁ τρόπος τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζομένου (ἦτοι ἐξέλιξις ἢ διάρκεια, σύμπτυξις ἢ σύνοψις, τετελεσμένον τῆς πράξεως).

§ 100. Ἡ σημασία τῶν χρόνων δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ κατὰ πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἀλλ' ἄλλη μὲν εἰς τὴν ὀριστικὴν, ἄλλη δὲ εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις.

Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν

1) ἀναφέρονται εἰς μὲν τὸ παρελθὸν ὁ παρατατικός, ὁ ἀόριστος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ἐν μέρει ὁ παρακείμενος, εἰς δὲ τὸ παρὸν ὁ

ἐνεστώσ και ἐν μέρει ὁ παρακείμενος, εἰς δὲ τὸ μέλλον οἱ δύο μέλλοντες. ¹

2) ἐμφανίζουσι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνοντα ἐξελισσόμενον μὲν ἢ διαρκοῦν ὁ ἐνεστώσ, ὁ παρατατικός και ὁ ἄπλοῦς μέλλον ἐν μέρει, συνεπτυγμένον δὲ ἢ ἐν συνόψει ὁ ἄριστος και ὁ ἄπλοῦς μέλλον ἐν μέρει, τετελεσμένον δὲ ὁ παρακείμενος ἐν μέρει, ὁ ὑπερσυντέλικος και ὁ τετελεσμένος μέλλον.

Συνοπτικῶς ἢ σημασία τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν δηλοῦται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

		Κατὰ τὴν χρονικὴν βαθμίδα		
	Χρόνοι	τοῦ παρελθόντος	τοῦ παρόντος	τοῦ μέλλοντος
Κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σημαίνοντος ὑπὸ τοῦ ῥήματος	τοῦ ἐξελισσόμενου ἢ τοῦ διαρκοῦς	ὁ παρατατικός ἔγραφον	1) ὁ ἐνεστώσ γράφω 2) ὁ παρακείμενος ἐν μέρει ἔστικα = στέκομαι	ὁ ἄπλοῦς μέλλον, ἐν μέρει γράψω = θά γράψω ἔξω = θά ἔχω
	τοῦ συνεπτυγμένου ἢ συνοπτικοῦ	ὁ ἄριστος ἔγραψα		ὁ ἄπλοῦς μέλλον, ἐν μέρει γράψω = θά γράψω σχίσω = θά λάβω
	τοῦ τετελεσμένου	ὁ ὑπερσυντέλικος ἐγγράφειν	ὁ παρακείμενος γέγραφα	ὁ τετελεσμένος μέλλον γεγραφώς ἔσομαι

Αἱ εἰδικώτεροι σημασίαι ἐκάστου χρόνου εἰς τὴν ὀριστικὴν ἀναπτύσσονται ἐν ταῖς ἐξῆς.

1. Ὁ ἐνεστώσ, ὁ μέλλον και ὁ παρακείμενος λέγονται ἄριστοι χρόνοι, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἄριστος και ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται παραγόμενοι ἢ ἱστορικοί.

§ 101. α' Ὁ ἐνεστώσ ἐς τὴν ὀριστικὴν κανονικῶς σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον γίνεται τώρα, ἤτοι κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὅποιον ὁμιλεῖ ὁ λέγων· γράφω· ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ (=τώρα σὰς ἐπαινῶ) Ξ.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων ὁ ἐνεστώσ σημαίνει προσέτι ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον

1) συμβαίνει πάντοτε ἢ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τι ἔθος ἢ ἀορίστως. Μὲ τοιαύτην σημασίαν δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα ὁ ἐνεστώσ ἐς ἀποφθέγματα, γνωμικὰ καὶ παροιμίας (καὶ τότε λέγεται γνωμικὸς ἐνεστώσ)· πάντων οἱ θεοὶ κρατοῦσιν. Ξ. αἶε τὰ αὐτὰ λέγω. Ξ. χεῖρ χεῖρα νίξει. (πβ. στάλα τῆ στάλα τὸ νερὸ τρυπάει τὸ λιθάρι).

2) εἶναι τι, τὸ ὅποιον θέλει ἢ προσπαθεῖ νὰ πράξῃ τὸ ὑποκείμενον. (Βουλευτικὸς ἢ ἀποπειρατικὸς ἐνεστώσ)· ἐπεὶ ἡμῖν φίλοι ἐγένεσθε, νῦν δὲ ἐξελαύνετε ὑμᾶς ἐκ τῆσδε τῆς χώρας (=θέλετε ἢ ζητεῖτε νὰ μᾶς ἐκδιώξετε) Ξ. πείθω τινὰ (=προσπαθῶ νὰ πείσω). (πβ. ποιὸς παίρνει κόρην ὁμορφη, ποιὸς παίρνει μαυρομάτα; = θέλει νὰ πάρῃ).

3) εἶναι τι, τὸ ὅποιον προέρχεται ἐκ τοῦ παρελθόντος. (Ἀποτελεσματικὸς ἐνεστώσ, συγγενὴς κατὰ τὴν σημασίαν μὲ τὸν παρακειμένον)· ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι (=ἔπωσ πληροφοροῦμαι, ἤτοι ἔχω πληροφορηθῆ καὶ εἶμαι πληροφορημένος) Θ.

Ὅτῳ λαμβάνεται καὶ μὲ σημασίαν παρακειμένου ὁ ἐνεστώσ τῶν ῥημάτων ἀκούω, (ἀίω ἐς τὸν Ὅμηρον, κλύω ἐς τοὺς τραγικούς), αἰσθάνομαι, γιννώσκω, κλπ. νικῶ (=εἶμαι νικητής), κρατῶ, φεύγω (=εἶμαι φυγὰς), ἀδικῶ κλπ. (πβ. τί νέα μαθαίνεις; =ἔμαθες καὶ γνωρίζεις. ἀκούω πὼς τ' ἀναχωρήσῃ).

Κανονικῶς δὲ ἔχει σημασίαν παρακειμένου ὁ ἐνεστώσ τῶν ῥημάτων ἤκω (=ἔχω ἔλθει), οἴχομαι (=ἔχω ἀπέλθει), κάθημαι καὶ κεῖμαι.

4) εἶναι βεβαιότατον καὶ τρόπον τινὰ γίνεται τώρα, ἐνῶ κυρίως πρόκειται νὰ γίνῃ ἐς τὸ μέλλον, ἐὰν πραγματοποιηθῇ ἄλλη τις μέλλουσα πράξις. (Ἐνεστώσ ἀντὶ μέλλοντος)· εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία (=ἐξάπαντος θὰ καταληφθῇ) Θ. (πβ. τῆρα καλά, καλόγερε, καὶ μὴ μᾶς μαρτυρήσῃς·

σοῦ κόβει ὁ Γιάννης τὰ μαλλιά κι' ὁ Γιώργης τὸ κεφάλι= τότε χωρὶς ἄλλο θὰ σοῦ κόψῃ).

Κανονικῶς δὲ ἔχει σημασίαν μέλλοντος εἰς τὴν ὀριστικὴν ὁ ἐνεστώς **εἶμι** (=θὰ πάω), ἀναπληρούμενος ὡς ἐνεστώς ὑπὸ τοῦ **ἔρχομαι** (=πηγαίνω)· νῦν δ' **εἶμι Φθίηνδε** (=θὰ πάω εἰς τὴν Φθίαν) Ὁμ. (πβ. **μεῖνε σὺ ἐδῶ, ἐγὼ πάω σπῖτι**).

§ 102. Συνηθέστατα ὁ ἐνεστώς λαμβάνεται ἀντὶ ἀορίστου εἰς διηγήσεις παρελθόντων γεγονότων, καὶ τότε καλεῖται **ιστορικὸς ἐνεστώς**. Τοῦτου διακρίνονται δύο εἶδη·

1) ὁ **δραματικὸς ἐνεστώς**. Ὁ διηγούμενος δηλαδὴ διὰ τῆς φαντασίας του μεταφέρεται εἰς τὸν παρελθόντα χρόνον, ὅτε συνέβαινε ἢ ἱστορουμένη πράξις καὶ τρόπον τινὰ θεᾶται αὐτὴν ἐτελουμένην καὶ τὴν προβάλλει ὡς εἰς δράμα τι καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας. Οὕτω δὲ ἡ διήγησις καθίσταται λίαν ζωηρὰ καὶ ἐναργής· ὁ δὲ ἀκούσας **ἀνίστησί τε τὸν Θεμιστοκλέα μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ νείους καὶ ὕστερον οὐ πολλῶ τοῖς τε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἐλθοῦσι οὐκ ἐκδίδωσι, ἀλλ' ἀποστέλλει εἰς Πύδναν. Θ.** (πβ. **σηκῶνομαι μιὰ χαρᾶνγῃ μαῦρος ἀπὸ τὸν ὕπνο, παίρνω νερό καὶ νίβομαι κλπ.**).

2) ὁ **ἐνεστώς τῶν ἀπλῶν ἱστορικῶν ἀναγραφῶν**, (ἔστις κυρίως εἶναι ἄχρονος ἐνεστώς, περὶ τοῦ ὁποίου ἰδὲ κατωτέρω)· **Δαρκεῖον καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο. Ξ.**

Σημ. Ἀρχῆθεν οἱ τύποι τοῦ ἐνεστώτος ἦσαν ἄχροι ῥηματικοὶ τύποι, ἤτοι ῥηματικοὶ τύποι ἐστερημένοι χρονικῆς σημασίας, δυνάμενοι δὲ ὡς ἐκ τούτου νὰ χρησιμεύουσιν περὶ πράξεως ἔχει μόνον νῦν γινομένης, ἀλλὰ καὶ παρελθούσης ἢ μελλούσης. Τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι καὶ εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα συγγραφεῖς συνδέεται ὁ ἐνεστώς μετὰ ἐπιρρημάτων δηλοῦντων τὸ **πρότερον** ἢ τὸ **κατόπι**· (**πάρος** = πρότερον, **πάλαι** = πρὸ πολλοῦ, **προσθεν** = πρότερον, **ἄρι** = πρὸ ἐλίγου)· **πάρος γε μὲν οὐ τι θαμίξεις** (=ἐθάμιξες). **ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον** (=ἔξει) Ὁμ. (πβ. **δουλεύει εἴκοσι χρόνια τώρα καὶ τίποτε δὲν ἔκαμε—αὔριο ἀναχωρῶ γιὰ τὴν πατρίδα**).

§ 103. β' Ὁ **παρατατικὸς** εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον **ἐγίνετο εἰς τὸ παρελθὸν** κατὰ τι χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων καὶ τὸ ὁποῖον ἢ δηλοῦται ῥητικῶς ἢ νοεῖται ἐκ τῶν συμφραζομένων· **Μετὰ**

ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρην οἱ Ἕλληνες ἡμέρας εἴκοσιν. Ξ. πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἐστῶς. Ξ.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαίτερας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων καὶ ὁ παρατατικός, ὅπως ὁ ἐνεστώς, δύναται νὰ εἶναι

1) ἐπαναληπτικός (πβ. § 101, 1): ἐργαζόμενα μὲν ἠρίστων, ἐργασάμενα δὲ ἐδείπνου. Ξ. (πβ. "Ὅταν ἤμουν παιδί, ἔλεγα σὴν ἐκκλησία τὸν Ἀπόστολο).

2) βουλευτικός ἢ ἀποπειρατικός (πβ. § 101, 2): ἐπίτηδές σε οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἡδιστα διάγῃς (=δὲν ἤθελα νὰ σὲ ξυπνήσω) Πλ. ἕκαστος ἐπειθεν αὐτὸν ἀποστῆναι τὴν ἀρχὴν (= προσεπάθει νὰ τὸν πείσῃ) Ξ. (πβ. σαράντα πέντε μάστοροι καὶ ἑξήντα μαθητᾶδες γεφύριον ἐθεμελίωσαν στῆς Ἀρίας τὸ ποτάμι=προσπαθοῦσαν νὰ θεμελιώσουν).

Σημ. Ὁ παρατατικός ῥημάτων, τὰ ὁποῖα εἰς τὸν ἐνεστώτα λαμβάνονται καὶ μὲ σημασίαν παρακειμένου, λαμβάνεται καὶ αὐτός μὲ σημασίαν ὑπερσυντελικῆς ἐνίκων (=ἤμουν νικητής), ἔφυγον (=ἤμουν φυγᾶς). Ὁ παρατατικός ὁμοῦς τῶν ῥημάτων ἤκω καὶ οἴχομαι (ἤκον, ὄχομαι) συνήθως λαμβάνεται μὲ σημασίαν ἀόριστου: Φαλίνοσ μὲν δὴ ὄχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ οἱ δὲ παρὰ Ἀρσίου ἤκον Προκλῆς καὶ Χειρόσφοσ (=ἀπῆλθε—ἤλθον) Ξ.

§ 104. γ' Ὁ ἀόριστος εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ἀπλῶς ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον ἐγίνε· ἐγραψα ἐπιστολήν. ἀνέβη ἐπὶ τὸ ὄρος.

Διαφέρει δὲ ὁ ἀόριστος τοῦ παρατατικοῦ κατὰ τοῦτο, ὅτι τὴν πρᾶξιν τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸ παρελθὸν ὁ μὲν παρατατικός τὴν ἐμφανίζει ἐξελισσομένην καὶ μήπω λαβοῦσαν πέρας, ὁ δὲ ἀόριστος τὴν ἐμφανίζει ἐν τῷ συνόλω της ἐν συνόψει, ἤτοι συνεπτυγμένην (πβ. Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης οὐκ ἀρέσκοιτοσ αὐτοῖσ Σωκράτοσ ὠμιλησάτην ἐν χρόνον ὠμιλείτην αὐτῷ = τὸν συνανεστράφησαν ὅσον καιρὸν τὸν συνανεστρέφοντο). Ξ. ἐβασίλευσε ἕτα δυώδεκα. Ἦρ.

Ὡς ἐκ τῆς ἰδιαίτερας του δὲ σημασίας ταύτης ὁ ἀόριστος χρησιμοποιεῖται, καὶ ὁσάκις πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔναρξις πράξεώς τινος ἢ εἴσοδος τοῦ ὑποκειμένου εἰς τινα κατάστασιν, ἰδίᾳ ἐπὶ ῥημάτων σημαίνοντων ψυχικὸν πάθημα. (Ἐναρκτικός ἀόριστος): ἔφυγον (=ἐτράπησαν εἰς φυγὴν). ἐκ τούτου ἐπλούτησε (=ἐγίνε

πλούσιος). *ἐνόσησε* (= ἔπεσεν ἄρρωστος). *ἐπειδὴ δὲ ἐβασίλευσε Θησεύς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὔσαν ξυνώκισε πάντας* (= ἅμα ἔγινε βασιλεύς, εὐθὺς ὡς ἔλαβε τὴν βασιλείαν) Θ. *ἐχάρα, ἐφοβήθη* (=κατελήφθη ἀπὸ χαράν, φόβον).

§ 105. Ὁ ἀόριστος λαμβάνεται πολλάκις

1) ἀντὶ ἐνεστώτος, εἰς γνωμικά, τὰ ὅποια ἐν γένει σημαίνουν κάτι τι, τὸ ὅποιον ἰσχύει διὰ πάντα χρόνον. Τοῦτο συμβαίνει, διότι ὁ ἀόριστος ὡς ἐκ τῆς κυρίας σημασίας του δύναται νὰ παριστᾷ καὶ τὰ ἐκ τῆς πείρας δεδομένα ῥεχθὲν δέ τε νήπιος *ἔγνω* (=τὸ καταλαβαίνει) Ὅμ. *τὰς τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε* (=διαλύει) Ἴσ. (*Γνωμικὸς ἀόριστος*).

Ὁμοίως λαμβάνεται εἰς τοὺς ποιητὰς ὁ ἀόριστος ἐπὶ παρομοιώσεων ὡς δ' ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδὼν παλίνοστος *ἀπέστη, ἅψ δ' ἀνεχώρησεν*, ὡς αὐτίς καθ' ὄμιλον ἔδν Ἀλέξανδρος (=ὡς ἀφίσταται—ἀναχωρεῖ) Ὅμ.

2) ἀντὶ μέλλοντος, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι κάτι τι ἀφεύκτως θὰ γίνῃ, ἐὰν γίνῃ ἄλλο τι, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ λέγων θεωρεῖ αὐτὸ ὡς γενόμενον ἤδη (πβ. § 103, 4) *ἀπωλόμεσθ' ἄρ', εἰ κακὸν προσοίσομεν νέον παλαιῶ* (=ἐχαθήκαμε, ἀφεύκτως θὰ χαθῶμεν). (πβ. *χάθηκες, ἂν σὲ καταλάβουν*).

§ 106. δ' Ὁ παρακείμενος συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημεινόμενον *ἔχει γίνε*, ἤτοι ἐξετελέσθη εἰς τὸ παρελθὲν καὶ ἐπάρχει τετελεσμένον εἰς τι πρόσωπον ἢ πρᾶγμα κατὰ τὸ παρόν· *γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης* (= τὰ ἔχει γράψῃ, ἤτοι τὰ ἔγραψε καὶ τώρα παραμένουν γεγραμμένα). Θ. *τέθαπται πρὸ τοῦ ἄστεως* (=ἐτάφη καὶ παραμένει θηκμένος). (Ἀποτελεσματικὸς παρακείμενος, ὁ ὅποιος δὲν ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὸν Ὅμηρον).

Σημ. Ὁ παρακείμενος ἀρχῆθεν εἶναι χρόνος λίαν συγγενῆς κατὰ τὴν σημασίαν πρὸς τὸν ἐνεστώτα. Σημαίνει δηλαδὴ ἀρχῆθεν ὁ χρόνος οὗτος (διὰ τοῦ ἀνακλιπασμοῦ του)

1) *κατάστασιν ὑπάρχουσαν εἰς τὸ παρόν προελθοῦσαν ἐκ προηγηθείσης ἐνεργείας* ἔσθηκα (=ἔστην καὶ παραμένω ἰστάμενος=στέκομαι). *τέθηκα* (=ἠπέθανε καὶ εἶναι πεθαμένος = εἶναι νεκρός). *ἦ θύρα ἀνεῴκται* (=ἦνοιχθη καὶ παραμένει ἀνοιγμένη=εἶναι ἀνοιχτή).

Ἐκ τούτου προέρχεται ὅτι πολλοὶ παρακείμενοι ἔχουν σημασίαν ἐνε-

στῶτος· δέδοικα (=φοβοῦμαι), εἶκα (=δμοιάζω), κέκτημαι (=ἔχω), μέμνημαι (=θυμῶμαι), οἶδα (=γνωρίζω).

2) ἐπίτασιν ἢ ἐπανάληψιν πράξεως κατὰ τὸ παρόν, ἦτοι ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζ�όμενον ἐκτελεῖται κατὰ τὸ παρόν εἰς μέγαν βαθμὸν ἢ κατ' ἐπανάληψιν. Τοιοῦτοι παρακείμενοι εἰς τὸν Ὅμηρον ἢ τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εἶναι π. χ. βέβουχε (=βρουχάται πολὺ καὶ δυνατὰ, βογγάει), κέκοιγε (=κράζει ἰσχυρῶς, σκούζει), γέγηθε (=γῆθει ἰσχυρῶς, χαίρει μεγάλως) —πεφόβηται (=φοβεῖται ἰσχυρῶς, ἔχει μέγαν φόβον)—πεποιήται (=πεπότηται=ποτῶνται=πέτονται ἐδῶ κι' ἐκεῖ).

Ἐντεῦθεν προέρχεται ὅτι ὁ παρακείμενος λαμβάνεται, καὶ ἵνα δηλωθῇ σειρὰ ὁμοίων πράξεων, αἱ ὅποια συνέστησαν μὲν εἰς τὸ παρελθόν, λαμβάνονται δὲ συγκεντρωμένοι κατὰ τὸ παρόν ἢ δὴ μωρὶ Ὀδυσσεὺς εὐθλά εἶργεν, (ῆν δὲ τότε μέγ' ἄριστον ἐν Ἀργείοισιν εἶρεξεν) (=ἀληθῶς ἀπίρους καλὰς πράξεις ὁ Ὀδυσσεὺς ἕως τώρα ἔχει πράξει). Ὅμ. πολλοὶ διὰ δόξαν καὶ πολιτικὴν δύναμιν μεγάλα κακὰ πεπόνθησαι (=ἔχουν πάθει εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἕως τώρα). Ξ.

§ 107. Ὁ παρακείμενος λαμβάνεται ἐνίστε ἀντὶ μέλλοντος, ὅπως καὶ ὁ ἀόριστος (§ 105, 2)· εἴ με τόξων ἐγκρατὴς αἰσθήσεται, ὄλωλα (=εἶμαι χαμένος, θά χαθῶ χωρὶς ἄλλο) Σοφ. (πθ. ἄν σὲ νοιώσουν, εἶσαι χαμένος).

§ 108. ε' Ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζ�όμενον εἶχε γίνεῖ εἰς τὸ παρελθόν, ἦτοι ἦτο τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος, τὸ ὅποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων· ἐν δ' ἦν χωρίον μητρόπολις αὐτῶν· εἰς τοῦτο πάντες συνερρηήκεσαν (=εἶχαν συρρεῦσαι, τότε ποῦ ἔγινε ἡ ἐπιδρομὴ) Ξ. ἐπὶ δὲ τὸ ναυτικόν, δ ἐκείνος ἠθροίκε ἀπὸ τῶν συμμάχων, ἐξεπέμφθη Κρατησιπίδας (=τὸ ὅποῖον ἐκείνος εἶχε συναθροίσει ἕως τότε). Ξ.

Σημ. α'. Ὁ ὑπερσυντέλικος ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος, ἀλλὰ διὰ τὸ παρελθόν. Οὕτω εἰσότηκει (=εἰστέκετο), ἡ θύρα ἀνέφκτο (=ἦτο ἀνοικτὴ) Ξ.—ἐδεδοίκεν (=ἐφοβούμην), ἐφόκειν (=ὀμοιάζα), κλπ.—ἐκεκράγετε (=ἐφωνάζατε δυνατὰ) Ξ. ἐγεγήθει (=ἔχαιρε μεγάλως)—πολλὰ ἐπεπόνθησαν (=εἶχαν πάθει, ἕως τότε εἰς διαφόρους περιπτώσεις). (Ἴδὲ § 106, Σημ. 1 καὶ 2).

Σημ. β'. Ὁ ὑπερσυντέλικος λαμβάνεται πολλάκις, ἵνα δηλωθῇ πρᾶξις παρελθούσα, ἡ ὅποια ἠκολούθησε εὐθὺς κατόπιν ἄλλης πράξεως ὡσαύτως παρελθούσης, καὶ ὡς ἐκ τούτου νοεῖται ὡς τετελεσμένη μετ' ἐκείνης. Τότε ὁ ὑπερσυντέλικος πρέπει νὰ ἀποθίθεται εἰς τὴν γλώσσάν μας δι' ἀόριστου μετ' εὐθὺς ἢ ἀμέσως στὴ στιγμὴν πρὸ αὐτοῦ· τὸν δ' ἔλιπε ψυχὴ, κατὰ

δ' ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλὺς· (κέχυτο δέ=καὶ ἀμέσως ἐπάνω τὰ μάτια του χύθηκε σκότος). "Ομ. ὡς δ' ἐλήφθησαν οὗτοι, ἐλέλυτο αἱ σπονδαὶ (=ἀμέσως ἐλύθησαν αἱ συνθήκαι). θ.

§ 109. ς' 'Ο τετελεσμένος μέλλον εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον **θὰ ἔχῃ γίνεαι**, ἢ τοι θὰ εἶναι τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος, τὸ ὅποσον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων· φίλος ἡμῖν οὐδείς **λελείπεται** (=κανεὶς δὲν θὰ μὰς ἔχῃ μείνει τότε). Ξ.

Σημ. 'Ο τετελεσμένος μέλλον ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρκαίμενος ἢ ὁ ὑπερουτέλικος, ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον· ἢ γε μὴν θύρα ἢ ἐμὴ ἀνέφικτο μὲν καὶ πρόσθεν, ἀνεφύξεται δὲ καὶ νῦν (= θὰ εἶναι ἢ θὰ μένη ἀνοικτή) Ξ.—ἀφροσύνη (= θὰ ἀποστατήσω), μεμνήσομαι (= θὰ θυμοῦμαι), κενήσομαι (=θὰ ἔχω) (Ψδ § 106, Σημ. 1 καὶ 2).

Πολλάκις δὲ ὁ τετελεσμένος μέλλον λαμβάνεται, ἕνα δηλωθῆ μέλλουσα πράξις, ἢ ὅποια θὰ ἀκολουθήσῃ ἀμέσως ἢ ἀφεύκτως κατόπιν ἄλλης μελλούσης ὡσαύτως πράξεως· φράζε καὶ πεπραγέται (= καὶ ἀμέσως θὰ πράξῃ, αὐτὸ ποῦ θὰ πῆς). 'Αρφ.

§ 110. 'Ο (ἀπλοῦς) μέλλον εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον **θὰ γίνῃ** εἰς τὸ μέλλον· **γράψω ἐπιστολὴν** (=θὰ γράψω). ἢ στρατιὰ **ἔξει** τὰ ἐπιτιθήδεια (=θὰ ἔχῃ) Ξ.

Σημ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὁ ἀπλοῦς μέλλον δὲν ἔχει δύο τύπους, ὅπως εἰς τὴν νέαν (**θὰ γράψω**—**θὰ γράψω**), ἀλλὰ μόνον ἕνα (**γράψω**), καὶ οὗτος εἶναι καὶ μέλλον διαρκείας ἢ ἐπαναλήψεως (**θὰ γράψω**) καὶ συνοπτικός μέλλον (**θὰ γράψω**). 'Εκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ ἐκ τῶν συμπραζομένων νοεῖται, ἂν ἢ μέλλουσα πράξις λαμβάνεται ὡς διαρκῆς ἢ κατ' ἐπανάληψιν, ἢ ἐν συνόψει· ἐκεῖθεν θάλατταν ὄψεσθε (= θὰ ἰδῆτε), ὅταν ἡμεῖς πλῆρη ἔχητε τὰ ἐπιτιθήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὄψεσθε ἀφρονώτερον διατιόμενον (=θὰ μὲ βλέπετε νὰ ζαιτώμαι) Ξ.

§ 111. 'Αναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμπραζομένων τροποποιεῖται ἢ ἀρχικὴ σημασία τοῦ μέλλοντος καὶ πολλάκις οὗτος ἔχει τὴν ἐννοίαν

1) τοῦ δυνατοῦ ἢ ἐπιτρεπομένου· πρὸς ταῦτα **πράξεις οἶον ἂν θέλῃς** (=δύνασαι νὰ πράξῃς) Σοφ. λέγει ὅτι **ἄξει** αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ὅθεν ὄφονται θάλατταν (=ὅτι ἡμπορεῖ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν) Ξ. (πβ. μὰ **θὰ μου**

*πῆς, γιατί νά τὸ κάμω ἀφοῦ ἤξευρα, πῶς θὰ ζημιωθῶ=ἤμ-
πορεῖς νά μοῦ πῆς)*

2) *βουλήσεως. (Βουλευτικὸς μέλλον)*: *κεῖ τὸ μηδὲν ἐξεροῶ, φράσω δ' ὅμως (=θέλω ὅμως νά δηλώσω) Σοφ. τί χροῖμα δράσεις; (=τί θέλεις νά κάμης) Σοφ. (πβ. ἐγὼ βάγια γεννήθηκα καὶ βάγια θὰ πεθάνω—καὶ—ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα, Γραικὸς θενὰ πεθάνω=θέλω νά πεθάνω).*

Ὁῦτω λαμβάνεται συνήθως τὸ β', ἢ σπανίως τὸ γ' πρόσωπον, τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος ἀντὶ εὐγενικῆς προστακτικῆς, ὅταν πρόκειται νά δηλωθῆ ὅτι ὁ λέγων εἶναι βέβαιος ὅτι ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται θὰ πράξῃ σύμφωνα μὲ τὴν θέλησίν του· ὡς οὖν ποιήσετε (=ἔτσι λοιπὸν θὰ κάμετε=ἔτσι κάμετε) Πλ.

Συνηθέστατα δὲ ἔχει τὸ β' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος σημασίαν προστακτικῆς εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις εἰσαγομένας διὰ μὲν τοῦ οὐ πρὸς δῆλωσιν ἐντόνου προσταγῆς, διὰ δὲ τοῦ οὐ μὴ πρὸς δῆλωσιν ἐντόνου ἀπαγορευσεως· οὐ περιμενεῖς; (=περίμενε, περίμενε). Πλ. οὐ μὴ ληρήσεις; (=μὴ φλυαρήσῃς, ἄφησε τὲς φλυαρίες) Ἀρφ.

3) *τοῦ πρόεπιτος, ἰδίᾳ εἰς ἐρωτήσεις περὶ τοῦ πρακτέου· φιλόσοφος ἡμῖν ἔσται ὁ μέλλον καλὸς κἀγαθὸς ἔσεσθαι φύλαξ (=φιλόσοφος πρέπει νά εἶναι) Πλ. πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους τὸν λόγον ποιήσομαι ἢ πρὸς σέ; (=πρέπει νά κάμω τὸν λόγον, πρέπει νά ὁμιλήσω) Πλ.*

Ὁῦτω καὶ ἐν συνδέσει ὀριστικῆς μέλλοντος μετ' ἀπορηματικῆς ὑποτακτικῆς· εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; ἢ τί δράσομεν; (=ἢ τί πρέπει νά κάμωμεν;) Εὐρ.

§ 112. Ὁ μέλλον λαμβάνεται καὶ πρὸς δῆλωσιν τοῦ συνήθως συμβαίνοντος, ἰδίᾳ εἰς γνώμας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γενικὸν κύρος καὶ ὡς τοιαῦτα ἰσχύουν βεβαίως καὶ εἰς τὸ μέλλον. (Γνωμικὸς μέλλον πβ. § 101, 1)· οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτείσει (=πᾶς ἄνθρωπος ἀδικῶν τίσιν ἀποτείσει =θὰ τιμωρηθῆ, τιμωρεῖται) Ἑρ. (πβ. ἢ πετροπέδικα, ὀπὸδρη μύρη καψαλιά, θὰ κάτση, νά βοσκῆση=κάθεται καὶ βόσκει).

Σημ. Ἡ περίφρασις ἢ ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸ βῆμα μέλλω μετ' ἀπαρμάρτου ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ σπανιότερον ἀορίστου) δὲν σημαίνει ὅτι ἀκριβῶς καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλον τοῦ ἀντιστοίχου βῆματος· π.χ. μέλλω

διδάξιν δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ διδάξω. (πβ. θὰ χάσω τὸ μυαλό μου—καὶ—πάω νὰ χάσω τὸ μυαλό μου. θὰ βροῦξη—καὶ—πάει νὰ βροῦξη).

Τὸ μέλλω ἀρχήθεν σημαίνει **ἀναβάλλω, βραδύνω**, ἔπειτα μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ ἀορίστου) συνήθως σημαίνει: α') ἔχω κατὰ νοῦν, προτίθεμαι, σκοπεύω, πρόκειται νὰ **μέλλω ὑμᾶς διδάξειν**, ὅθεν μοι ἢ διαβολὴ γέγονεν. Πλ. β') πρέπει νὰ **περιμένῃ κανεὶς (νὰ),** πρέπει (νὰ), ἐπόμενον εἶναι (νὰ)· σύντημέ μοι τὰς ἀποκρίσεις, εἰ **μέλλω σοι ἔπεσθαι**. Πλ. ἠριθμοῦντο πολλοὶ τὰς ἐπιβολὰς τῶν λίθων καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες **ἀμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι** τοῦ ἀληθοῦς λογιζομένου (=καὶ ἐπόμενον ἦτο μερικοὶ μὲν νὰ ἀποτύχουν κλπ.) θ.

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

§ 113. 1) Ἐγκλίσεις λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται ἢ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ λέγοντος σχετικῶς μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον, ἢτοι οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται:

α') ἢ πραγματικότης ἢ ἢ δυνατότης τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένου κατὰ τὸν λέγοντα (ἔρχεται—ἔλθοι ἂν) καὶ

β') τὸ ἐπιθυμητὸν (ἢ μὴ) τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένου διὰ τὸν λέγοντα (ἴωμεν—ἴτε—μὴ ἔλθῃτε).

2) Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τέσσαρες, ἢτοι ὀριστικὴ, ὑποτακτικὴ, εὐκτικὴ καὶ προστακτικὴ.

3) Ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἶναι διάφορος, καθ' ὅσον αὐταὶ λαμβάνονται εἰς προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἢ εἰς προτάσεις ἐξηρητημένας.

Κατωτέρω ἐξετάζεται ἢ σημασία καὶ ἢ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

§ 114. α'. Ὀριστικὴ. Ἡ ὀριστικὴ κυρίως εἶναι ἢ ἐγκλίσις τοῦ **πραγματικοῦ**.

1) Ἡ ὀριστικὴ ἀπλῆ κατὰ πάντα χρόνον ἐκφράζει τι τὸ πραγματικόν, ὄντως ἢ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος. ("Ἀρνήσις οὐ). Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς. Ξ. Σωκράτης οὐ νομίζει θεοῦς. Ξ.

Σημ. α'. Ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἀορίστου μὲ τὴν λέξιν **ὀλίγου ἢ μικροῦ** πρὸ αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ νεοελληνικόν **λίγο ἔλειπε** νὰ καὶ **ὑποτακτικὴν ὀλίγου ἔμεινε** **ἐπελαθόμεν** (=λίγο ἔλειπε νὰ ληρονησῶ) Πλ. **μικροῦ κάκεινον ἐξετραχίλιεν**. Ξ.

Ἡ αὐτὴ ἔννοια ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ δλίγου ἢ μικροῦ ἐδέησα, (—ας, —ε κλπ.) μετ' ἀπαρεμφάτου ἀορίστου· τὸ πῦρ τοὺς Πλαταιάς ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι. Θ.

Σημ. β'. Ὁ παρατακτικὸς τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων ἔδει, ἐχερῆν, προσῆκεν κττ. — ἐξῆν, εἰκὸς ἦν, δίκαιον ἦν, καλὸν ἦν κττ. μετ' ἀπαρεμφάτου λαμβάνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου σημαίνονμενον δὲν ἔγινε ἢ δὲν γίνεται παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος· ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν (=ἔπρεπε νὰ λάβῃς, ἀλλὰ δὲν ἔλαβες) Ξ. τί σιγῆς; οὐκ ἐχερῆν σιγᾶν, τέκνον (= δὲν πρέπει νὰ σιωπᾷς, ὅπως σιωπᾷς) Εὐρ.

2) Ἡ ὀριστικὴ ἱστορικῶν χρόνων μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) ἂν ἐκφράζει τι τὸ δυνατόν κατὰ τὸ παρελθὸν ἢ τι τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ. (Δυνητικὴ ὀριστικὴ. Ἄρνησις οὐ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν θὰ μὲ ὀριστικὴν παρατακτικῶν ἢ σπανιώτερον ὑπερσυντελείου)· ἠγγῆσω ἂν (=θὰ νόμιζες)—φῶς εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν (= θὰ ἤμαστε, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα) Ξ. οὐκ ἂν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα (= δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε—δὲν θὰ τὸ εἶχε κάμει, ἀλλὰ τὸ ἔκαμνε) Ξ.

Σημ. α'. Ὁ ἀόριστος ἢ ὁ παρατακτικὸς τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἂν λαμβάνεται ἐνίοτε, ἵνα δηλωθῇ ὅχι τὸ δυνατόν, ἀλλὰ τι τὸ κατ' ἐπανάληψιν ἢ συνήθως συμβαῖνον εἰς τὸ παρελθόν· εἴ τις Κλεάρχῳ ἐδόκει βλακεῖν, ἔπαισεν ἂν (= τὸν ἐκτύπη) Ξ. ἀναλαμβάνων αὐτῶν τὰ ποιήματα διηρώτων ἂν αὐτοῦς, τί λέγοιεν (= τοὺς ἐζήτησα, συνήθιστα νὰ τοὺς ἐξετάζω) Πλ. (πβ. Ἀπὸ τότε γενήκαμε φίλοι· νύχτα ἡμέρα μαζί· θὰ πῆραϊνε καίνος ἐπὶ βάρδια, κοντὰ καὶ γῶ=δούκις πήγαίνε).

3) Ἡ ὀριστικὴ τοῦ παρατακτικῶν ἢ σπανιώτερον τοῦ ἀορίστου μετὰ τοῦ εἰ γὰρ ἢ εἴθε (ποιητικῶς καὶ αἴθε) πρὸ αὐτοῦ ἐκφράζει· εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον, ἤτοι μὴ δυναμένην νὰ πραγματοποιηθῇ ἢ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ. (Εὐχειτικὴ ὀριστικὴ. Ἄρνησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μακάρι νὰ ἦ εἴθε νὰ μὲ ὀριστικὴν παρατακτικῶν ἢ ὑπερσυντελείου)· εἴθ' ἦσθα δυνατός δοῦν, ὅσον πρόθυμος εἰ (= ἄμποτε νὰ ἦσουν, ἀλλὰ δὲν εἶσαι) Εὐρ. εἴθ' ἠύρομέν σ', Ἀδμητε, μὴ λυπούμενον (= εἴθε νὰ σὲ βρῖσκαμε—νὰ σὲ εἴχαμε βρεῖ). Εὐρ.

Σημ. Ἡ τοιαύτη εὐχὴ ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ ὄφελον (—ες, —ε κλπ.) ἢ ὡς ὄφελον μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου· ὄφελε Κῦρος ζῆν (=ἔπρεπε νὰ ζῆ—εἴθε νὰ ζοῦσε) Ξ. ὡς ὄφελον πάροιδεν ἐκλιπεῖν βίον (=ἄμποτε νὰ πέθαινα πρωτίτερα) Εὐρ.

§ 115. β'. Ὑποτακτική. Ἡ ὑποτακτικὴ κυρίως εἶναι ἡ ἔγκλις τοῦ προσδοκώμενου. Εἰδικώτερον δὲ ἡ ὑποτακτικὴ

1) ἐκφράζει βούλησιν τοῦ λέγοντος, ὅποτε συνήθως (μάλιστα κατὰ τὸ α' πρόσωπον) εἰσάγεται διὰ τοῦ *ἄγε, ἄγε δὴ, ἴθι, ἴθι δὴ, φέρε, φέρε δὴ* (=ἐμπρός, ἐμπρός λοιπόν, ἔλα, ἔλα κι' ἄς). (*Βουλευτικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις μὴ*). ἴωμεν (=πάμε). *μὴπω ἴωμεν ἐκεῖσε* (=μὴν πάμε ἀκόμη) Πλ. *ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν* (= ἔλα ἄς ἐξετάσωμε) Ξ. *μὴ σὲ κινήω* (= νὰ μὴ σὲ συναντήσω) Ὅμ.

Οὕτω κατὰ τὸ β' ἢ τὸ γ' πρόσωπον ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς· *μὴ ἄλλως ποιήσης* (=νὰ μὴν κάμῃς) Πλ. *μὴ σε πείση Κρίτων ποιεῖν ἃ λέγει* (=ἄς μὴ σὲ πείση) Πλ.

Σημ. Εἰς τὸν Ὅμηρον ἡ ὑποτακτικὴ λαμβάνεται πολλάκις μὲ σημασίαν μέλλοντος. (*Μελλοντικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις οὐ*)· οὐ γὰρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι (=οὔτε ἐλπίζω νὰ ἰδῶ, οὔτε θὰ ἰδῶ). καὶ νύ τις ὧδ' εἴπῃσι (=ἔτοι θὰ πῆ). Τῆς τοιαύτης δὲ ὑποτακτικῆς λείψανα εἰς τὴν μετὰ ταῦτα γλώσσαν εἶναι τὸ *ἔδομαι* (=θὰ φάγω) καὶ *πίομαι* (=θὰ πῖω), τὰ ὅποια ἔναι κυρίως μελλοντικαὶ ὑποτακτικαὶ μὲ βραχὺ θεματικὸν φωνῆν.

2) εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις ἐκφερομένης κατὰ τὸ α' πρόσωπον ἐκφράζει ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου. (*Ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις μὴ*). Εἰς τὴν νέαν γλώσσαν *νὰ* μετὰ ὑποτακτικῆς· *τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων;* (=τί νὰ ποῦμε;) Πλ. *εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν;* (= νὰ μιλήσωμε ἢ νὰ σιωπῶμε;) Εὐρ.

Ἡ τοιαύτη ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ πολλάκις ἔχει πρὸ αὐτῆς τὸ *βούλει ἢ βούλεσθε*, διὰ τῶν ὁποίων σαφέστερον δηλοῦται ὅτι πρόκειται περὶ πράξεως ἐξαρτωμένης ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἐρωτωμένου· *βούλει σκοπῶμεν;* (=θέλεις νὰ ἐξετάσωμεν;) Ξ.

§ 116. γ'. Εὐκτική. Ἡ εὐκτικὴ κυρίως εἶναι ἡ ἔγκλις τῆς ἀπλῆς ὑποκειμενικῆς σκέψεως, ἄνευ τινὸς ἀναστροφῆς πρὸς τὴν πραγματικότητα ἢ πρὸς τὸ προσδοκώμενον. Εἰδικώτερον δὲ ἡ εὐκτικὴ

1) ἀπλῆ ἐκφράζει εὐχὴν, ἣτις κανονικῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον καὶ ἐπομένως δύναται νὰ ἐκπληρωθῇ. (*Εὐχαιτικὴ εὐκτικὴ. Ἄρνησις μὴ*)· ὦ παῖ, γένοιο πατὴρ εὐτυχέστερος (= εἴθε νὰ γίνῃς) Σοφ. *μὴ μοι γένοιθ' ἢ βούλομ', ἀλλ' ἢ συμφέρει* (=εἴθε νὰ μὴ μοῦ γίνουιν...).

Τῆς εὐχετικῆς εὐκτικῆς προτάσσεται συνήθως τὸ εἶθε, εἰ γάρ, (ποιητ. καὶ αἶθε, ὡς· πδ. § 114, 3, ἔνθα ὁ λόγος περὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου)· εἶθε σὺ τοιοῦτος ὢν φίλος ἡμῖν γένοιο. Ξ.

Σημ. Ἀρχῆθεν ἡ εὐχετικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο καὶ ἐπὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου (§ 114, 3)· εἶθ' ὡς ἠβόοιμι, ὡς ὁπότ' ἠλείοισι καὶ ἡμῖν νεῖκος εἰύχθη (= ἄμποτε νὰ εἶχα τώρα τὰ νεῖατα, πού εἶχα θῆν) Ὁμ.

Ἐλαμβάνετο δὲ προσέτι κατὰ τὸ β' ἢ τὸ γ' πρόσωπον ἐπὶ προσταγῆς γινομένης μετὰ λεπτότητος καὶ εὐγενείας ἢ ἐπὶ παραχωρήσεως ταῦτ' εἵποις Ἀχιλλῆι (= αὐτὰ λάβε τὴν καλωσύνην νὰ τὰ πῆς, αὐτὰ πές τα, παρακαλῶ). Ὁμ. (πδ. § 111, 2). λῆγ' ἔριδος, Τρωῶας δὲ καὶ αὐτίκα διος Ἀχιλλεύς ἄστεος ἐξελάσει (= κ' ἄς ἐκδιώξῃ ἀμέσως ὁ Ἀχιλλεύς...). Ὁμ.

2) μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) ἄν (ποιητικῶς καὶ κεν ἢ κε) ἐκφράζει: τι τὸ δυνατόν κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. (Δυνητικὴ εὐκτικὴ. Ἄρνησις οὐ)· ἴδοι τις ἄν (= μπορεῖ νὰ ἰδῇ κανεῖς, θὰ ἔδλεπε κανεῖς) Δ. δις εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἄν ἐμβαίης. Πλ. ἔχοις ἄν με διδάξαι, τί ἐστὶ νόμος; (= θὰ μπορούσες νὰ με διδάξῃς;) Ξ.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ προσέτι πρὸς δῆλωσιν τοῦ πιθανοῦ ἀντὶ μέλλοντος, ἢ πρὸς ἔκφρασιν μετριόφρονος γνώμης, ἢ ἐπὶ προσταγῆς μετὰ λεπτότητος γινομένης ταῦτα ποιοῦντων ἡμῶν εὐθὺς ἄν Ἀρῖαιος ἀποσταίη (= ἀποστήσεται ὡς τὸ εἰκὸς=θὰ ἀποστατήσῃ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα). Ξ. ὦ παῖ, γένοιο πατρός εὐτυχεστερος, τὰ δ' ἄλλ' ὁμοίως, καὶ γένοιο ἄν οὐ κακὸς (= καὶ θὰ γίνῃς, πιστεύω, ὄχι ἀνάξιος). Σοφ. χωροῖς ἄν εἴσω (= ἔμπα μέσα, παρακαλῶ—ἔμπα μέσα, ἄν εὐχαριστεῖσαι). Σοφ. (πδ. § 111, 2).

Σημ. α'. Ἀρχῆθεν ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο ὄχι μόνον διὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ παρελθόν· Τυδεΐδην δ' οὐκ ἄν γνοίης, ποιήσοι μετῆ (=οὐκ ἄν ἔγνωσ = θὲν θὰ μπορούσες νὰ καταλάβῃς τότε, πού ἐμάχετο) Ὁμ. (Ἰδὲ § 114, 2).

Σημ. β'. Ἀρχῆθεν ἐλαμβάνετο ἡ εὐκτικὴ ἀπλῆ, ἤτοι ἄνευ τοῦ ἄν (κεν, κε) καὶ ὡς δυνητικὴ ῥεῖτα θεός γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σώσασαι (= σώσαι ἄν ἢ σώσειεν ἄν = μπορεῖ νὰ σώσῃ) Ὁμ. Τὸ μόριον ἄν, (κεν, κε) ἀρχῆθεν ἐπίρρημα ἔχον τὴν σημασίαν τοῦ «τυχόν, ἐνδεχομένου, ὅσον ἐξαργαῖται ἀπὸ τὰς περιστάσεις» προσετίθετο, ἀπλῶς ἵνα καθιστᾷ σαφέστεραν τὴν δυνητικὴν σημασίαν τῆς εὐκτικῆς. Ἐκ τῆς δυνητικῆς δὲ εὐκτικῆς τὸ ἄν, ἀφοῦ κατέστη ἀναπόσπαστον στοιχεῖον αὐτῆς, ἐλήφθη καὶ συνεδέθη μετὰ τὴν ὀριστικὴν τῶν ἱστορικῶν χρόνων πρὸς δῆλωσιν τοῦ δυνατοῦ κατὰ τὸ παρελθόν· (§ 114, 2). (πδ. τὸ νεοελληνικὸν θὰ, τὸ ὁποῖον προηλ-

θεν ἐκ τοῦ θέλει νά, θενά μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μέλλει νά, πρόκειται νά, καὶ τὸ ὅποτον ἀρχῆθεν μὲν συνετάσσοτο μόνον μὲ ὑποτακτικὴν, κατόπιν δὲ ἤρχισεν νά συντάσσεται καὶ μὲ ὀριστικὴν· θά γράψῃ, θά γράψῃς—θά ἔγραφε, θά ἔγραφε κλπ.).

Ἡ δὲ θέσις τοῦ δυνητικοῦ ἄν, (κεν, κε) εἶναι μετὰ τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὅποτον ἀνήκει (ἔχουσ ἄν, ἔλθοις ἄν)· ἀλλ' ἄν εἰς τὴν πρότασιν ὑπάρχῃ ἀρνησις ἢ ἀντωνομία τις ἢ ἐπίρρημα ἢ ἄλλη τις λέξις ἰσχυρῶς τονισομένη, τότε τὸ ἄν τίθεται κατόπιν αὐτῶν (οὐκ ἄν λάβοις, τί ἄν τις εἴποι; ποῦ ἄν ἴδοι; ταῦτ' ἄν εἶη βλαβερά. Οὕτω προέκυψαν καὶ οἱ σύνδεσμοι ἐπὶ ἄν, ἐπειδὴ ἄν, ὅτε ἄν, ὅποτε ἄν κλπ.).

Σημ. γ'. Εἰς ἐξηγητημένας προτάσεις, περὶ ὧν ὁ λόγος κατωτέρω, ἢ εὐκτικὴ εἶναι προσέτι α') τοῦ πλαγίου λόγου. Αἴτη ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς τὴν ὀριστικὴν συνήθως ἱστορικοῦ χρόνου ἢ πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν. Κανονικῶς δὲ εἶναι εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου ἢ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος. β') ἐπαναληπτικὴ, εἰς προτάσεις ὑποθετικὰς ἢ χρονικὰς ἢ ἀναφορικὰς. (Ἰβὲ παραδείγματα εἰς τὰ σχετικὰ κεφάλαια).

§ 117. δ'. Προστακτικὴ. Ἡ προστακτικὴ εἶναι ἢ ἐγκλίσις τῆς δεδηλωμένης ἀπαιτήσεως. (Ἄρνησις μὴ). Εἰδικώτερον δὲ σημαίνει ἢ προστακτικὴ

1) προσταγὴν ἢ ἀπαγόρευσιν· ἄπτε, παῖ, λόχρον. Ἄρφ. ταῦτα μὴ ἐρώτα. Ξ.

2) προτροπὴν ἢ ἀποτροπὴν ἢ παραινέσιν· ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖ. Πλ. ἠδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις. Ἰσ.

3) συγκατάθεσιν ἢ παραχώρησιν· ἔστω (=ἄς εἶναι). ἐγὼ παρὰ χωρῶ καὶ λεγέτω (=ἄς λέγῃ, ἄς πῆ) Πλ. οἱ δ' οὖν βοῶντων (=ἄς φωνάζουν, ἔσο θέλουν) Ἄρφ.

4) δέησιν ἢ παράκλησιν, εὐχὴν ἢ κατάραν· Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει. μὴ θοορυβεῖτε. υγιάνει. ἐρρέτω (=ἄς πάῃ, στὸ διάβολο).

Σημ. Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι χρόνου ἄοριστου, λαμβάνεται συνήθως ἢ ὑποτακτικὴ, σπανιώτερον δὲ ἢ προστακτικὴ, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου· μὴ ποιήσης, μὴ ποιήσητε. Μηδενὶ συμφορὰν δνειδίσσης. Ἰσ. μὴ ποιήσῃ ἢ μὴ ποιησάτω. μηδεὶς θαυμάσῃ. Δ. μηδεὶς ὑμῶν προσδοκῆσάτω ἄλλως. Πλ. (Ἰβὲ § 115, 1).

§ 118. Ἄνασκόπησις. Ἄνασκοποῦντες τὰ εἰρημένα περὶ τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις παρατηροῦμεν, ὅτι

1) ἢ (κυρίως) ὀριστικὴ καὶ αἱ δύο δυνητικαὶ (ἦτοι ἢ δυνητικὴ

εὐχτική § 116, 2 καὶ ἡ δυνητική ὀριστική § 114, 2) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων κρίσεως, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτάς εἶναι οὐ (= δέν).

2) ἡ ὑποτακτική, ἡ προστακτική καὶ αἱ δύο εὐχετικά (ἦτοι ἡ εὐχετική εὐχτική § 116, 1 καὶ ἡ εὐχετική ὀριστική § 114, 3) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων ἐπιθυμίας, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτάς εἶναι μή.

§ 119. Ἰδιαίτεροι παρατηρήσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις ἦτοι τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις ἐρωτήσεως.

1) Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐν γένει οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ τῆς προτάσεως κρίσεως ἢ προτάσεως ἐπιθυμίας ὑπὸ ἐρωτηματικῆν μορφήν. Καὶ ὅταν μὲν ἔχουν ἀντίστοιχον πρότασιν κρίσεως, ἐκφέρονται κατὰ τινα τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 118, 1) τί τηνικαδε ἀφῖξαι; Πλ. (ἀφίγμαι, ἔνα κλπ.)—τίνι ἂν ἀρέσκει πόλις ἄνευ νόμων; Πλ. (οὐδενὶ ἂν ἀρέσκει, κλπ.). Ὅταν δὲ ἀντιστοιχοῦν πρὸς πρότασιν ἐπιθυμίας, ἦτοι ὅταν εἶναι ἀπορηματικά, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορηματικὴν (§ 115, 2) εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; (εἴπατε, σιγαῖτε—μὴ εἴπατε κλπ.).

2) Αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἶναι

α') ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας, ἦτοι ἐρωτήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ζητεῖται βεβαίωσις ἢ ἄρνησις τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀπάντησις δύναται νὰ εἶναι ἐν ἀπλοῦν ναὶ ἢ ἐν ἀπλοῦν οὐ (= ὄχι) ἢ ἄλλη τις βεβαιωτικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἔκφρασις (μάλιστα, πάνυ μὲν οὖν, πῶς γὰρ οὐ; κλπ.—οὐδαμῶς, ἡκιστά γε, κλπ.).

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις ἢ ἐξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς ἢ εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων ἄρα, ἄραγε, ἄρ' οὖν, ἦ, μή, μῶν (= μὴ οὖν), οὐκοῦν, οὐκουν κλπ. Ὁ παιηό σε ἄρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε; Μάλιστα. Ξ. μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; Οὐκουν ἔργαγε. Ξ.

Ἐὰν δὲ ἡ ἐρώτησις εἶναι διμερῆς, συνήθως προτάσεται τοῦ πρώτου μέρους αὐτῆς ἡ λέξις πότερον ἢ πότερα, πρὸ δὲ τοῦ δευτέρου μέρους τίθεται τὸ ἦ· πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὄπλα ἦ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα; Ξ.

Σημ. Γενικῶς εἰς ἐρωτήσεις εἰσαγομέναις διὰ τοῦ οὐ, ἄρ' οὐ, οὐκοῦν κττ. περιμένεται ἀπάντησις καταφατικὴ, εἰς ἐρωτήσεις δὲ εἰσαγομέναις διὰ

τοῦ μή, ἄρα μή, μῶν κττ. περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική· οὐκ ἐχθρὸς Φίλιππος; (Περιμένεται ἀπάντησις: **Ναί**). ἄρ' οὐκ ἐπὶ πᾶν ἔλθοι βασιλεὺς, ὡς πᾶσι ἀνθρώποις φόβον παράσχοι; Ξ. (Περιμένεται ἀπάντησις καταφατική: **Ναί**, ἐπὶ πᾶν ἔλθοι ἂν κλπ.)· οὐκ οὖν γέλωσ ἡδίστος εἰς ἐχθροὺς γελᾶν; Σοφ. (**Ναί**)—μή ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; **Οὐκ οὖν** ἔγωγε. Ξ. ἄρα γέ μή ἐμοῦ προμηθεὶ; Πλ. (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική: **Οὐ** σοῦ προμηθεῦμαι). μῶν τί σε ἠδίκηκε Πρωταγόρας; Πλ. (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική: **Οὐδέν** με ἠδίκηκε).

β) ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, ἤτοι ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀνάγκην διασαφήσεως μόνον ὡς πρὸς ἓν μέρος τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν.

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις εἰσάγονται διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ διὰ τινος ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος (**τίς, ποῖος, πόσος** κλπ. **ποῦ, πόθεν, πῶς** κλπ.)· **Μανία δὲ τίνος ἦν; Φαρναβάζου.** Ξ. **Ἐμὲ δὲ ποῦ χωρὴ οἰκεῖν;** **Ἐν Σιῆψει.** Ξ.

3. Πολλάκις αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις δὲν εἶναι κυρίως εἰπεῖν ἐρωτήσεις, ἤτοι ἐκφράσεις, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἐρωτῶν ζητεῖ νὰ πληροφορηθῇ τι, ἀλλ' ἀπλῶς τρόποι τοῦ λέγειν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ λόγος καθίσταται ζωηρὸς καὶ ἔντονος. (**Ῥητορικαὶ ἐρωτήσεις**). Οὕτω

α') πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐρωτηματικὴ πρότασις εἰσαγομένη διὰ τοῦ **τί οὐ ἢ τί οὖν οὐ** καὶ ἐκφερομένη καθ' ὀριστικὴν ἀορίστου ἢ, σπανιώτερον, ἐνεστώτος ἀντὶ προστακτικῆς ἢ ὑποτακτικῆς (προτρεπτικῆς § 115, 1), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔντονος προτροπὴ ἢ θερμὴ παράκλησις καὶ ἅμα ἀνυπομονησία τοῦ λέγοντος· **τί οὖν οὐ καὶ Πυρόδικον ἐκαλέσαμεν;** (=καλέσωμεν οὖν τάχιστα καὶ Π.) Πλ. **τί οὐ καλοῦμεν δῆτα Λυσιστράτην;** (=καλέσωμεν τάχιστα) Ἄρφ. (πβ. **Λιάκαινα δὲν παντρεύεσαι, δὲν παίρνεις Τοῦρκον ἄντρα;** =παντρεύου—πᾶρε).

β') ἐνίστε προβάλλεται ἐρώτησις ἀντὶ ὑποθέσεως· **ἐξημαρτέ τις ἄκων;** **συγγνώμη** τούτῳ (=ἐάν τις ἐξαμάρτη ἄκων). (πβ. **καλὸ εἶδα γώ;** **καλὸ θὰ πῶ, καλὸ θὰ μαρτυρήσω**=ἂν ἐγὼ εἶδα καλὸ, κλπ.).

γ') προβάλλεται πολλάκις ἐρώτησις ἀντὶ ἐντόνου βεβαιώσεως ἢ ἐντόνου ἀρνήσεως· **οὐκ ἐχθρὸς ὁ Φίλιππος;** (=ἀναμφισβητήτως

ἐχθρός ἐστιν ὁ Φ.) Δ. *τίνι ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων;*
(=οὐδενί γε ἀρέσκοι ἄν..) Πλ.

3. Οἱ χρόνοι εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἐκτὸς τῆς ὀριστικῆς.

§ 120. Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν, τὴν προστακτικὴν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἕκαστος χρόνος διατηρεῖ τὴν σημασίαν τοῦ μόνου ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζομένου, ἤτοι ἕκαστος χρόνος δηλοῖ καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας ὅπως εἰς τὴν ὀριστικὴν, *διάρκειαν ἢ ἐπανάληψιν* τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζομένου, *σύνοψιν ἢ ἀπλήν πραγματοποίησιν ἢ τὸ τετελεσμένον αὐτοῦ.* (§ 100, 2). Δὲν διατηροῦν ὁμοῦς οἱ χρόνοι καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχουν εἰς τὴν ὀριστικὴν, καὶ ὡς πρὸς τὴν χρονικὴν βραχυτάτην (§ 100, 1), ἀλλὰ

1) εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις πάντες οἱ χρόνοι καθ' ὑποτακτικὴν, εὐκτικὴν καὶ προστακτικὴν (καὶ τὸ ἀνεξαρτήτως ἐκφερόμενον ἀπαρέμφατον) *ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον* ἴθι *ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν* (§ 115, 1). *εἴπωμεν ἢ οἰχώμεν;* (§ 115, 2). *ὦ παῖ, γένοιο πατρὸς εὐτηχέστερος* (§ 116, 1). *ἴδοι τις ἂν* (§ 116, 2). *ἄπτε, παῖ, λύχρον.* (§ 117). *θαροσῶν, Διόμηδες, μάχεσθαι* (=μάχου) Ὅμ

2) εἰς τὰς ἐξηρημένας προτάσεις, καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν γενικῶς πάντες οἱ χρόνοι δύνανται νὰ ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὸ παρὸν εἴτε εἰς τὸ παρελθὸν εἴτε εἰς τὸ μέλλον, ἀναλόγως τοῦ χρόνου τοῦ κυρίου ῥήματος ἢ τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, καὶ ἀναλόγως τῆς ἑλθῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων

λέγω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε (ὁ ἄορισ. ἀναφέρεται εἰς τὸ παρὸν)

ἔλεγον ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε (» » εἰς τὸ παρελθόν)

ἢ ἵνα πεισθείητε (» » »)

ἐρῶ ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε (» » εἰς τὸ μέλλον)

Οἱ στρατιῶται ἔφασαν τοὺς στρατηγοὺς *πάλαι ταῦτ' εἰδότας κρύπτειν* (=ὄτι εἰ καὶ ἤδεσαν, ἔκρυπτον. Οἱ ἐνεστώτες εἰδότης καὶ κρύπτειν ἀναφέρονται εἰς τὸ παρελθόν) Ξ. *Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο* (=ἴνα ἄρξῃ, τότε. Ὁ μέλων ἄρξων ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθόν).

ΜΕΡΟΣ Β΄

Συνθετικοὶ λόγοι

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Σύνδεσις προτάσεων καὶ εἶδη αὐτῆς.

§ 121. Προτάσεις σχετικαὶ πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸ περιεχόμενον νόημα συνείρονται κατὰ τρεῖς τρόπους, ἤτοι

1) παρατίθενται ἀπλῶς ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης ἄνευ οὐδενὸς συνδέσμου. Ἡ τοιαύτη ἀπλή παράθεσις τῶν προτάσεων καλεῖται σχῆμα ἀσύνδετον, εἶναι δὲ ὁ πρῶτος καὶ ἀρχικὸς τρόπος τοῦ συνειρμοῦ τῶν προτάσεων εἰς τὴν γλῶσσαν μας (ὅπως εἰς πάσας τὰς γλώσσας ἐν γένει) καὶ συνήθης κανονικῶς μὲν εἰς τὸν λόγον τῶν μικρῶν παιδίων, οὐχὶ σπανίως δὲ εἰς τὸν ἀφελῆ καθημερινὸν λόγον καὶ εἰς τὰ ἀφελῆ λαϊκὰ ποιήματα. (πρβλ. *Κλαῖνε τὰ μαῦρα τὰ βουνά, παρηγοριὰ δὲν ἔχουν. Δὲν κλαῖνε γιὰ τὸ ψῆλωμα, δὲν κλαῖνε γιὰ τὰ χιόνια* ἢ *κλεφτουργιὰ τ' ἀρνήθηκε, κλπ.*).

Τὸ ἀσύνδετον σχῆμα εὐρίσκεται συχνὰ ὄχι μόνον εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὅμηρου, τὰ ὅποια εἶναι τὸ ἀρχαιότατον μνημεῖον τῆς γλώσσης μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα πεζοὺς συγγραφεῖς, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἕμως χρησιμοποιοῦται ἰδίᾳ, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ τι μετὰ γοργότητος καὶ ζωηρότητος καὶ πολλὰ νοήματα νὰ παρουσιασθοῦν ἠνωμένα εἰς ἓν ὅλον. (Πρβλ. *συμβalόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον. Ξ. Παύσομαι κατηγοῶν' ἀκηκόατε, ἐωράκατε, πεπόνθατε, ἔχετε, δικάζετε. Δυσ.*).

Κανονικῶς δὲ χρησιμοποιοῦται τὸ ἀσύνδετον σχῆμα, ὅταν περιόδός τις ἢ κῶλον περιόδου ἀρχίζῃ ἀπὸ δεικτικὴν λέξιν, διότι αὐτὴ αὕτη ἢ δεικτικὴ λέξις ὡς ἐκ τῆς σημασίας της χρησιμεύει ὡς σύνδεσμος τῶν ἐπομένων μὲ τὰ προηγούμενα ἢ τῶν προηγούμενων μὲ τὰ ἐπόμενα. Ἄλλο δὲ στράτευμα αὐτῶ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ *τόνδε* τὸν τρόπον Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φηγὰς ἦν *τούτῳ* συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν κλπ. (Πρβλ. § 47, 2).

2) συνδέονται κατά παράταξιν, ἤτοι διὰ παρατακτικῶν συνδέσμων (πβ. ἔφαγε **καὶ** ἐκοιμήθη· ἔφαγε πολὺ **καὶ** ἐκακοδιαθέτησε κλπ. Ἴδὲ § 5, 1).

Καὶ ὁ δεύτερος οὗτος τρόπος συνδέσεως προτάσεων, ὁ κατὰ παράταξιν, εἶναι ἀρχαῖκός, προήλθε δὲ ἐκ τοῦ πρώτου, ἤτοι τοῦ ἀσύνδετου, ἀφοῦ λέξεις τινὲς (ἐπιρρηματικαὶ ἢ ἀντωνυμικαὶ) σὺν τῷ χρόνῳ μετέβαλον τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ ἀπὸ ἀνεξαρτήτων λέξεων μετέπεσαν εἰς ἀπλᾶ μόρια συνδετικὰ προτάσεων ἢ ἀπλῶν ὄρων μιᾶς προτάσεως. Οὕτω π. χ. ἡ λέξις **καὶ** ἀρχῆθεν ἦτο ἐπιρρημα μετὴν σημασίαν τοῦ **προσέει, ἐπίσης**, καὶ φράσεις οἷαι π. χ. **παίζει καὶ ᾄδει**—ἢ—**Ζεὺς καὶ Ἥρα**, ἀρχῆθεν ἐσήμαινον **παίζει, προσέει ᾄδει**—ὁ **Ζεὺς, προσέει ἢ Ἥρα**.

3) συνδέονται καθ' ὑπόταξιν, ἤτοι δι' ὑποτακτικῶν συνδέσμων (εἰδικῶν, αἰτιολογικῶν κλπ.) ἢ δι' ἀναφορικῶν λέξεων. Διὰ τῆς ταιαύτης συνδέσεως τῶν προτάσεων ἐκφράζεται ἡ ἐσωτερικὴ, ἤτοι ἡ λογικὴ σχέσις αὐτῶν, ἤτοι δηλοῦται, τίς ἐκ τῶν δύο προτάσεων ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα καὶ τίς τὸ δευτερεύον, ἀμα δὲ τίς ἢ σχέσις τοῦ νοήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως πρὸς τὸ νόημα τῆς κυρίας· (πβ. ἀφοῦ ἔφαγε, ἐκοιμήθη—*επειδὴ* ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε κλπ. Ἴδὲ § 5, 2).

Ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων, χρησιμοποιοιμένη πρὸ πάντων εἰς τὸν γραπτὸν λόγον, εἰς τὸν ὅποιον ἐπιδιώκεται κατὰ τὸ δυνατόν μεγίστη ἀκρίβεια τῆς διατυπώσεως τῶν νοημάτων, προήλθεν ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀσύνδετον σχῆμα καὶ ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως τῶν προτάσεων, ὅπως τοῦτο εἶναι δυνατόν εὐκόλως νὰ παρατηρηθῇ εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, εἰς τὰ ὅποια καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι λέξεις, αἱ ὅποια κανονικῶς λαμβάνονται κατόπιν ὡς ἀναφορικαί, ἦσαν ἀρχῆθεν δεικτικαί. Οὕτω π.χ. τὰ ἀναφορικὰ ὡς (=ὅπως, καθὼς, κλπ.) καὶ **ἐνθα** (=ὅπου) εἰς τὸν στίχον Ὀδυσσεΐας ζ, 1 λαμβάνονται ὡς δεικτικὰ ὡς ὁ μὲν **ἐνθα** καθεῦθε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς (=ἔτσι ἐκεῖνος μὲν ἐκεῖ ἐκοιμάτο κλπ.).

Ἡ δύνατο δὲ νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως τῶν προτάσεων ἢ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ ἐτέρα τῶν συνδεομένων προτάσεων (ἢ δευτερεύουσα) ἔχει χάσει πλέον τὴν αὐτοτέλειάν της καὶ χρησιμεύει ὡς προσδιορισμὸς τῆς ἐτέρας,

(τῆς κυρίας), ἔνεκα τοῦ ἐξῆς λόγου. Καί κατά τήν κατά παράταξιν σύνδεσιν δύο προτάσεων ὁ λέγων ἔχει βέβαια συνείδησιν τῆς ἐσωτερικῆς, ἤτοι τῆς λογικῆς σχέσεως τῶν νοημάτων τῶν παρατασσομένων προτάσεων, καί συνήθως δηλοῖ ταύτην διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλας θέσεως τῶν προτάσεων ἢ διὰ τοῦ τόπου τῆς φωνῆς. (Ἔφαγε, ἐκοιμήθη—ἔφαγε καὶ ἐκοιμήθη=Ἄφου ἔφαγε, ἐκοιμήθη. Ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε — Ἔφαγε πολὺ καὶ κακοδιαθέτησε = Ἐπειδὴ ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε). Ἄλλὰ κατά τήν τοιαύτην ἀρχικὴν σύνδεσιν ἦτο δυνατόν λέξις τις τῆς μιᾶς τῶν παρατασσομένων προτάσεων, τῆς περιεχοῦσης τὸ δευτερεῦον νόημα, (ἤτοι ἐπίρρημά τι ἢ ἀντωνυμία) ἰδιαίτερος πὼς τονιζομένη, νὰ νομισθῇ ὅτι αὐτὴ τρόπον τινὰ εἶναι ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν δύο παρατασσομένων προτάσεων καὶ ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἑτέραν ἐξ αὐτῶν καὶ δηλοῖ τὴν μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσαν λογικὴν σχέσιν. Οὕτω π. χ. ἡ λέξις ὥστε ἀρχῆθεν εἶχε δεικτικὴν σημασίαν (ὥς τε=καὶ οὕτω, καὶ ἔτσι). Ἄλλ' αὕτη εἰς σύμπλεγμα δύο προτάσεων, ὡς π.χ. Ἔπεσε χιῶν πολλή, ὥστε ἐκαλύφθη πᾶν τὸ πεδίον (=Ἔπεσε χιῶν πολλή καὶ οὕτω ἐκαλύφθη κλπ.) εὐκόλον ἦτο νὰ νομισθῇ ὅτι ἐκφράζει τὴν λογικὴν σχέσιν τῆς δευτέρας πρὸς τὴν πρώτην καὶ νὰ ἐκληφθῇ ὡς **σύνδεσμος ἀποτελεσματικὸς**. Ὁμοίως ἡ ἀρχῆθεν δεικτικὴ λέξις ὁ (δ=οὗτος) εἰς σύμπλεγμα προτάσεων, ὡς π.χ. Ὀδυσσεύς γ, 307. (Ὀρέστης) κατὰ δ' ἔκτανε πατροφονῆα, Αἴγισθον δολόμητιν, **δ** οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα (=Ὁ Ὀρέστης ἐφόνευσε τὸν φονέα τοῦ πατρός του, τὸν πανοῦργον Αἴγισθον, οὗτος τοῦ ἐφόνευσε τὸν πατέρα του), ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ἢ ὡς ἀναφέρουσα τὴν δευτέραν πρότασιν (οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα) εἰς τὴν πρώτην καὶ οὕτω νὰ κατανηθῇ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία (δ=δς=ὁ ὁποῖος) ἢ ὡς σύνδεσμος αἰτιολογικὸς (δ=διότι).

Ὁμοίως τὸ μόριον **εἰ** (ποιητικῶς καὶ **αι**) ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα δεικτικόν (=ἔτσι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τότε), ὡς τοιοῦτον δὲ ἐλαμβάνετο κανονικῶς μετὰ τοῦ (βεβαιωτικοῦ) γὰρ ὡς εἰσαγωγικόν εὐχῆς: (**εἰ γὰρ** ἐγὼ ὡς **εἶην** ἀθάνατος καὶ ἀγήραος κλπ.=μακάρι ἀλήθεια ἐγὼ νὰ ἦμουν κλπ. Ἰλιάδος Θ. 538. Πβ. προσέτι τὰ ἐκ τοῦ **εἰ** καὶ **αι** προελθόντα εὐχετικά μόρια εἶθε, αἶθε, καὶ φράσεις τῆς νέας γλώσσης, ὡς π. χ. Ἔτσι νὰ ζήσης, πῆγαινε νὰ ἰδῆς, ποῦ εἶναι τὸ παιδί). Ἄλλὰ εἰς σύμπλεγμα

προτάσεων, ὅποιον π. χ. Ὀδυσσεΐας υ, 236 αἱ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τελέσειε Κρονίων· γνοίης χ' (=γνοίης κε), οἷη ἐμῆ δύναμις καὶ χεῖρες ἔπονται (=εἶθε βέβαια, ξένε, νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου· τότε θὰ γνώριζες κλπ.), ἦτο εὐκόλον τὸ μῦριον αἱ (=εἰ) τὸ εἰσάγον τὴν πρώτην, τὴν εὐχετικὴν πρότασιν, νὰ ἐκληφθῆ ὡς εἰσάγον ὑπόθεσιν, ἀφοῦ ἡ πρώτη αὕτη εὐχετικὴ πρότασις ἐν σχέσει πρὸς τὴν δευτέραν περιέχει συγχρόνως τὴν περίπτωσιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῆ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον αὕτη ἐκφράζει (=Ἄν βέβαια, ξένε, ἦθελεν ἐκτελέσει αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου, τότε θὰ γνώριζες κλπ.). Πθ. καὶ Ἰλιάδος Θ, 366 κ. ἐ. *Εἰ γὰρ ἐγὼ τάδε ἦδε* ἐνὶ φρεσὶ πενκαλίμησιν, εἴτε μιν (Ἡρακλῆα) εἰς Ἄϊδαο πυλάρταο προὔπεμψεν ἐξ ἐρέβους ἄξοντα κίνα σιγγροῦ Ἄϊδαο· οὐκ ἂν ὑπεξέφυγε Στυγὸς ὕδατος αἰπὰ ῥέεθρα (=Εἴθε βέβαια νὰ τὰ γνώριζα αὐτά. Τότε δὲν θὰ γλύτωνε κλπ. —Ἄν βέβαια τὰ γνώριζα αὐτά . . . δὲν θὰ γλύτωνε κλπ.).

Α'. Σύνδεσις προτάσεων κατὰ παράταξιν

1. Συμπλεκτικοὶ σύνδεσμοι

§ 122. α' Συμπλοκὴ καταφατικὴ (καί, τέ).

Καταφατικὴ συμπλοκὴ προτάσεων (ἢ ὅρων προτάσεως) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γίνεται διὰ τοῦ **καί** (ὅπως εἰς τὴν νέαν), καὶ διὰ τοῦ **τέ** (=καί).

Ὁ **καί** ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν. Ὁ **τέ** ὡς ἐγκλινομένη λέξις τίθεται πάντοτε κατόπιν τῆς λέξεως, τὴν ὁποίαν συνδέει μὲ ἄλλην προηγουμένην, ἐὰν δὲ συνδέῃ σύναρθρον ὄνομα, τότε κανονικῶς ὁ **τέ** ἐγκλίνεται εἰς τὸ ἄρθρον. (Ἴδὲ παραδείγματα κατωτέρω).

Ὅταν τὰ καταφατικῶς συμπλεκόμενα εἶναι δύο, εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἡ σύνδεσις κανονικῶς γίνεται

1) ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἢ δι' ἐνὸς ἀπλοῦ **καί**, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται ἄνευ ἐμφάσεως, ἢ διὰ δύο **καί** (καί—καί—), ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται μετ' ἐμφάσεως· οἱ πολέμοι ἐργηγόρεσαν **καὶ** ἔκαον πυρὰ πολλά. Ξ.—ὁ ἀνὴρ σοὶ ὁ ἐμὸς **καὶ** τὰλλα φίλος ἦν

καὶ τοὺς φόρους ἀπεδίδον. Ξ. ἠσχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους. Ξ.

2) συνηθέστατα διὰ τοῦ **τέ—καί—**, ἔταν ἡ σύνδεσις γίνεται μετ' ἐμφάσεως ἔπως καὶ διὰ τοῦ **καί—καί—**. ὁ Κύριος ἠγάσθη **τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς**. Ξ.

Καταφατική δὲ συμπλοκή δύο προτάσεων ἢ δύο ἔρων προτάσεως δι' ἑνὸς ἀπλοῦ **τέ** ἢ διὰ τοῦ **—τέ—τέ** εἶναι συνήθης μὲν εἰς τοὺς ποιητάς, σπανία ὅμως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς· τὸν δ' ὁ γέρων ἠγάσατο φώνησέν **τε**. Ὅμ. πατήρ ἀνδρῶν **τε** θεῶν **τε**. Ὅμ. ἢ **τε** βουλή ἠδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο οἷ **τε** ἄλλοι οὐδὲν ἤχθοντο Ξ.

Σημ. Διὰ τοῦ **καί** συνδέεται πολλακίς πρότασις μὲ προηγουμένην πρότασιν ἔχουσαν τὸ **ἅμα** ἢ **ἅμα τε**, **εὐθύς** ἢ **εὐθύς τε**, **ἤδη** ἢ **ἤδη τε**, **οὐπω** ἢ **οὐπω τε**, **σχεδόν** ἢ **σχεδόν τε**, ἢ τὴν φράσιν **οὐκ ἔφθην** (-ης, -η, κλπ.) μετὰ μετοχής, διὰ δὲ τῆς τοιαύτης συνθέσεως δηλοῦται τὸ ὅπως σύγχερον δύο πράξεων· **καὶ ἤδη τε ἦν περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως κήρυκες**. Ξ. **οὐκ ἔφθισαν** πωθόμενοι τὸν περὶ Ἀιτικὴν πόλεμον **καὶ ἦγον ἡμῖν ἀμνησῶντες** (=δὲν ἐπρόφθασαν νὰ πληροφορηθοῦν καὶ ἦρθαν=μόλις ἐπληροφορήθησαν, ἀμέσως ἦρθαν). Ἰσ. (πβ. Μόλις εἴχαμε καθῆσι στό τραπέζι· καὶ γάσσου ἔρχεται κι' ὁ Πάτρος).

§ 123. Σημασίαι τοῦ **καί**.

1) Ἀρχήθεν τὸ **καί** ἦτο ἐπίρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **προσέτι, ἐπίσης. (Προσθετικὸς καί)**. ἔστι δὲ **καί** μεγάλου βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαίναϊς. Ξ. (πβ. κλαίει καὶ μιὰ χανούμισσα γιὰ τὸν μοναχογιό της. § 121, 2).

Ἐκ ταύτης τῆς ἀρχικῆς σημασίας προήλθον πάσαι αἱ ἄλλαι σημασίαι τοῦ **καί**.

2) Ὁ **καί** εἶναι ἐπιδοτικὸς εἴτε ἐπὶ **τι** τὸ μείζον εἴτε ἐπὶ **τι** τὸ ἔλασσον (=ἀκόμη καὶ — ἔστω καί—): **ἀνάγκη καὶ** θεοὶ **πείθονται**. **καὶ** **τριχὸς** ἄξιον (= ποῦ νὰ ἀξιζῆ ἔστω καὶ μιὰ τρίχα). Ἀρφ. (πβ. Τὰ ρούχα μου **καὶ** τὰ καλά, ὅποιος τὰ βρῆ, ἄς τὰ πάρῃ. **Καὶ** δέκα δραχμῆς νὰ σοῦ δώσῃ, καλά εἶναι).

3) Ὁ **καί** εἶναι ἐναντιωματικὸς (=ἂν καί, μολοντί), ὡς τοιοῦτος δὲ συντάσσεται κανονικῶς μετὰ μετοχής (ὅπως καὶ τὸ **καί—περ**): Ἀθηναῖοι **καὶ** οὐ μεταλαβόντες τοῦ χροσίου πρόδημοι ἦσαν εἰς τὸν πόλεμον (= μολοντί δὲν ἔλαβον μέρος). Ξ. (πβ. ἐστὺς χίλιους μέσα **καὶ** χωρὶς συντροφιά—καὶ ὅμως χωρὶς...).

4) Ὁ **καὶ** εἶναι μεταβατικός, ἤτοι τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου ἢ κύλου περιόδου, ἀπλῶς ἔνα ὁ λόγος μεταβῆ ἀπὸ τὰ προηγούμενα εἰς τὰ ἐπόμενα (ὅπως συνήθως καὶ ὁ σύνδεσμος **δέ**). Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἐπτά **καὶ** ἦκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὀπίλιτας ἔχων χιλίους. Ξ. (πβ. Πέφτουν τὰ βόλια σὰ βροχὴ καὶ τὰ βουνά βρογγᾶνε. **Κι** ἔνα πουλάκι φώναξεν ἀπὸ ψηλὸ κλαράκι κλπ.).

Ὁ μεταβατικός **καὶ** πολλάκις εἰσάγει τι, τὸ ὅποιον χρησιμεύει ὡς παράδειγμα ἐπιθεσιαστικὸν τῶν προηγουμένων ἢ τὸ ὅποιον εἶναι ἐπακολούθημα τῶν προηγουμένων· φιλοθηρότατος ἦν Κῦρος καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος. **Καὶ** ἄρκον ποτὲ ἐπιφερομένην οὐκ ἔτρεσε (= Ἔτσι παραδείγματος χάριν μὰ φορὰ). Ξ. Ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι Τισσαφέρει **καὶ** ἔπεμψέ τινα ἐροῦντα ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χρῆζει (= ὅθεν ἔστειλε κάποιον). Ξ.

5) Ὁ **καὶ** εἶναι συνδετικός· (Ἰδὲ § 121, 2 καὶ § 122).

Σημ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τίθεται πολλάκις ὁ **καὶ** κατόπιν λέξεως θηλοῦσης ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα ἀντὶ νὰ τίθεται μετὰ τὴν τοιαύτην λέξιν δοτικὴ πτώσις ἢ φράσις τις κατάλληλος περιέχουσα δοτικὴν προσδιοριστικὴν τῆς προηγουμένης λέξεως τῆς θηλοῦσης ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα· (§ 36, 2, β')· ἐν τῷ ἱερῷ Ἰσα καὶ ἰκέται ἐομέν (= Ἰσα ἰκέταις = σάν ἰκέταις). Θ. οὐχ ὁμοίως ἀποιήκασι καὶ Ὅμηρος (= τῷ Ὅμηρῳ = μετὸν Ὅμηρον). Πλ. παραπλήσια ἐπεπόνθεσαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Συρακούσαις καὶ ἔδρασαν ἐν Πύλῳ (= παραπλήσια τοῦτοις, ἂ ἔδρασαν). Θ.

§ 124. β' Συμπλοκὴ ἀποφατικὴ. Κατὰ τινα ἀποφατικὴν συμπλοκὴν δυνατὸν νὰ ἀποφάσκειται, ἤτοι νὰ ἐκφέρεται ἀποφατικῶς τὸ ἕτερον μόνον τῶν συμπλεκομένων μερῶν (προτάσεων ἢ ὄρων προτάσεως), δυτατὸν δὲ νὰ ἀποφάσκωνται ἀμφοτέρω τὰ συμπλεκόμενα, ἤτοι

1) δυνατὸν νὰ συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) ἀποφατικὴ μὲ προηγούμενην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καταφατικὴν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ **καὶ οὐ**, (**καὶ μὴ**)· ἐμὲ ἐχειροτόνησαν καὶ οὐχ ὑμᾶς. Δ. αὔριον ἔωθεν ἀφίκου οἶκαδε καὶ μὴ ἄλλως ποιήσης. Πλ.

Σημ. Εἰς τὸν Ὅμηρον διὰ τοιαύτην συμπλοκὴν χρησιμοποιεῖται καὶ τὸ **οὐ δέ** = καὶ δέν, ἀλλὰ δέν, ἀλλ' ὄχι, (διάφορον τοῦ οὐδέ, τὸ ὅποιον γράφεται ὡς μία λέξις)· ἐνθ' ἄλλοις μὲν πᾶσιν ἐάνδανεν, οὐ δέ ποθ' Ἥρη (= ἀλλ' ὄχι καὶ εἰς τὴν Ἥραν) Ὅμ.

2) δυνατόν νά συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) καταφατική μέ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) ἀποφατικήν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ **οὔτε-τε, (μήτε-τε)· οὔτε ἐπεμείγνυτο παρ' ἀλλήλους καταστάντες τε ξυνεχώσ ἐπολέμου.** Θ.

3) δυνατόν νά συνδέωνται δύο προτάσεις (ἢ ἔννοιαι) ἀμφοτέραι ἀποφατικά. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ **οὔτε-οὔτε, (μήτε-μήτε, οὔτε-μήτε, μήτε—οὔτε)· ἄνευ ὁμοιοῦσ οὔτ' ἂν πόλις εὖ πολιτευθεῖη οὔτ' οἶκος καλῶσ οἰκηθεῖη.**

Σημ. α'. Ἀποφατική πρότασις ἢ (ἔννοια) συνδέεται μέ προηγουμένην ἀποφατικήν ὡσαύτως πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καί διὰ τοῦ **οὐδέ (μηδέ=οὔτε, μήτε)**, ὅταν τὸ δεῦτερον τῶν συμπλεκόμενων θέν λαμβάνεται ὡσ ἰσότιμον μέ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὡσ συμπλήρωμα αὐτοῦ· **τούτων οὐδέν ἔφερον οἱ Ἕλληνας οὐδέ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον.** Ξ.

Τὸ **οὐδέ, μηδέ** λαμβάνεται καί ἐπιδοτικῶσ (=οὔτε, οὔτε καί)· **ἕβριν οὐ στέργουσι οὐδέ δαίμονες.** Σοφ. **Οὐδέ εἰς, οὐδέ μία** κλπ. (πδ. § 123, 2).

Σημ. β'. Κατὰ τὰς ὡσ ἄνω συμπλοκάσ χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τοῦ **οὔ, οὔτε, οὐδέ** τὸ **μή, μήτε, μηδέ**, ὅταν τὸ δι' αὐτῶν συνδεόμενον εἶναι πρότασις ἐπιθυμίας· (§ 118, 2)· **διατείνου μάλλον πρὸσ τὸ σαυτῷ προσέχειν καί μὴ ἀμέλει τῶν τῆσ πόλεωσ.** Ξ. **ἐγὼ θρασὺσ οὔτ' εἰμί μήτε γενοίμην.** Σοφ. (πδ. πίστευε καί μὴ ἐρεῦνα. μὴ σὲ νοιάζῃ γιά μένα, μήτε νά ρωτᾶσ τί κάνω).

§ 125. γ' Συμπλοκή ἐπιδοτική. Οὔτω καλεῖται ἡ συμπλοκή δύο προτάσεων ἢ ὅρων προτάσεωσ, κατὰ τὴν ὁποῖαν τὸ δεῦτερον τῶν συμπλεκόμενων παρίσταται ὡσ μείζον καί σπουδαιότερον τοῦ πρῶτου. Γίνεται δὲ ἡ τοιαύτη συμπλοκή

1) διὰ τοῦ **οὐ μόνον ἢ μὴ μόνον ἢ οὐχ ὅτι ἢ μὴ ὅτι—ἀλλὰ καί**, ὅταν ἀμφοτέραι τὰ συμπλεκόμενα καταφάσκωνται. ("Ὅσον τὸ ἐν τόσσον καί τὸ ἄλλο)· **Οὐ μόνον** ἀεὶ τὰ αὐτὰ λέγω, **ἀλλὰ καί περὶ τῶν αὐτῶν** (λέγω). Ξ. **Οὐχ ὅτι μόνος ὁ Κρίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, ἀλλὰ καί οἱ φίλοι αὐτοῦ** (= ὅχι μόνον ὁ Κ.) Ξ. **Μὴ ὅτι θεός, ἀλλὰ καί ἄνθρωποι καλοὶ κἀγαθοί**, ἐπειδὰν γινῶσιν ἀπιστοῦμενοι, οὐ φιλοῦσι τοὺσ ἀπιστοῦντας (= ὅχι μόνον θεός, ἀλλὰ καί ἄνθρωποι. . .) Ξ.

Σημ. Εἰς τὰσ τοιαύτασ φράσεις τὸ μέν **οὐχ ὅτι** προήλθεν ἐξ ἀποσπάσεωσ ἐκ τῆσ πληρεστέρας φράσεωσ **οὐ λέγω ὅτι ἢ οὐκ ἐρῶ ὅτι** (= θέν θέλω νά πῶ ὅτι), τὸ δὲ **μὴ ὅτι** ἐξ ἀποσπάσεωσ ἐκ τῆσ πληρεστέρας φράσεωσ **μὴ εἶπῃσ ὅτι** (**Μὴ εἶπῃσ ὅτι** θεός οὐ φιλεῖ τοὺσ ἀπιστοῦντας, ἀλλὰ καί ἄνθρωποι κλπ.).

2) διὰ τοῦ οὐχ ὅπως ἢ μὴ ὅπως ἢ μὴ ὅτι ἤ, σπανίως, οὐχ ὅτι—ἀλλ' οὐδὲ ἢ ἀλλὰ μηδέ, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα ἀποφάσκονται: (= ὄχι μόνον δὲν—ἀλλὰ καὶ δὲν. Οὔτε τὸ ἐν οὔτε καὶ τὸ ἄλλο). Οὐχ ὅπως τῆς κοινῆς ἐλευθερίας μετέχομεν, ἀλλ' οὐδὲ δουλείας μετρίας ἠξιώθημεν (= ὄχι μόνον δὲν μετέχομεν, ἀλλ' οὔτε . . .) Ἰσ. ἐγὼ μὴ ὅτι ὑπὲρ ἄλλον, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ἐμαντοῦ πρόποτε δίκην ἰδίαν εἴρηκα (= ὄχι μόνον ὑπὲρ ἄλλου δὲν ἔχω συνηγορήσει, ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ μου...) Ἰσαί.

Σημ. Τὸ μὴ ὅτι καθὼς καὶ τὸ μὴ τί γε κατόπιν τοῦ ἐπιδοτικῆς οὐδὲ ἢ μηδέ (§ 124, 3, Σημ.) ἢ ἄλλης οἰασθήποτε ἀρνητικῆς ἐκφράσεως ἰσοδυναμεῖ πολλάκις μὲ τὴν φράσιν «πολὺ περισσώτερον» ἢ «πολὺ ὀλιγώτερον» ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμπραζομένων ἄχρηστοι (= οὐ χρήσιμοι) καὶ γυναιξί, μὴ ὅτι ἀνδράσιν (= πολὺ περισσώτερον εἰς ἀνδρας). Πλ. οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μὴ τί γε δὴ θεοῖς (= πολὺ ὀλιγώτερον εἰς θεούς). Δ.

3) διὰ τοῦ οὐχ ὅπως — ἀλλὰ καὶ ἢ σπανίως ἀλλά, ὅταν τὸ μὲν πρῶτον τῶν συμπλεκομένων ἀποφάσκειται, τὸ δὲ δεύτερον καταφάσκειται (= ὄχι μόνον δὲν — ἀλλὰ καὶ). Τῶν Ἀθηναίων οἱ βοιωτιάζοντες ἐδίδασκον τὸν δῆμον, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὅπως τιμωροῦσαντο, ἀλλὰ καὶ ἐπαινεῖσαν τὸν Σφοδρίαν (= ἔτι ὄχι μόνον δὲν θὰ ἐτιμωροῦσαν τὸν Σφοδρίαν, ἀλλὰ καὶ θὰ τὸν ἐπαινοῦσαν). Ξ. τῶν ἄλλων ὅσων ἐδημεύσατε τὰ χρήματα, οὐχ ὅπως σκευὴ ἀπέδοσθε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι ἀπὸ τῶν οἰκημάτων ἀφηρηπάσθησαν (= ὄχι μόνον σκευὴ δὲν ἐπωλήσατε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι . . .) Λυσ.

2. Ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι.

§ 126. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες ἀντιθετικῶς συνήθεις εἶναι οἱ ἑξῆς: μέν, δέ, ἀλλά, ἀτὰρ (= ἀλλά), μέντοι (= ὅμως), μὴν (= ὅμως), ἀλλὰ μὴν, καὶ μὴν, οὐ μὴν ἀλλὰ (= ἀλλ' ὅμως), ὅμως (συνήθως μετὰ τινος τῶν ἄλλων ἀντιθετικῶν συνδέσμων, οἷον ὅμως δέ, δ' ὅμως, ἀλλ' ὅμως, ὅμως μέντοι κλπ.), καίτοι (= καὶ ὅμως, ἐν τούτοις). Ἐκ τούτων

1) οἱ σύνδεσμοι μέν, δέ, μέντοι, μὴν δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε κατόπιν μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων αὐτῆς. (Ἰδὲ τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

2) μόνον ὁ μὲν παρέχει ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐπόμενα, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι παρέχουν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ προηγούμενα.

3) ὁ καίτοι συνδέει μόνον κῶλικ περιόδου ἢ περιόδους, οὐχὶ δὲ καὶ προτάσεις ἢ ὅρους προτάσεως, ἔπως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι· (ἴδὲ κατωτέρω)· οὕτω πιθανῶς ἔλεγον· καίτοι ἀληθές γε οὐδὲν εἰρήκασι (=καὶ ἔμως, μᾶλα ταῦτα) Πλ.

§ 127. Προτάσεις ἢ ὅροι προτάσεως μὲ ἀντίθετον ἢ διάφορον περιεχόμενον συνήθως συνδέονται διὰ τοῦ μὲν—δέ· ἡγεῖτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. Ξ. ἦν ἡδὺ μὲν, κεφαλαλγὴς δὲ Ξ.

Ὅταν ἔμως πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ ἰσχυροτέρα ἀντίθεσις τοῦ δευτέρου μέλους πρὸς τὸ πρῶτον, τότε μετὰ τὸ μὲν ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ δὲ ἀκολουθεῖ τὸ δ' αὖ (=δὲ πάλιν, δὲ ἐξ ἄλλου), ἢ τὸ μέντοι ἢ ἀλλὰ ἢ ὁμῶς δὲ ἢ ἀλλ' ὁμῶς ἢ οὐ μὴν ἢ οὐ μὴν ἀλλά· καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὸ στρατεύμα ἔχων ἐν τάξει. Ξ. τοῖς στρατιώταις ὑποψία μὲν ἦν ὅτι Κῦρος ἄγοι πρὸς βασιλέα, ὁμῶς δὲ ἐδόκει ἔπεσθαι. Ξ.

§ 128. 1) Ὁ μὲν λαμβάνεται ἐνίστη ἀνευ ἀνταποδόσεως, ἦτοι χωρὶς νὰ ἀκολουθῇ δέ, κατὰ τινὰ βραχυλογίαν, ἢ δὲ παραλειπομένη ἀντίθεσις νοεῖται ἐξωθεν κατὰ τὰ συμπραξόμενα. (Σχῆμα ἀνανταπόδοτον). Τότε ὁ μὲν δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν διὰ τῆς λέξεως *τουλάχιστον*· λέγεται δὲ καὶ ὅδε ὁ λόγος, ἐμοὶ μὲν οὐ πιθανός (ἐνν. ἄλλοις δὲ ἴσως πιθανός) Ἦρ.

Σημ. Δὲν ἀκολουθεῖ δὲ κατόπιν τοῦ μὲν, καὶ ὅταν οὗτος λαμβάνεται (μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἦτοι) ὡς *βεβαιωτικός* (=ἀλήθεια, βεβαίως)· καὶ μὰ τὸδε σῆμα, τὸ μὲν οὐποτε φύλλα καὶ ὄζους φύσει (= τὸ ὅποσον βέβαια δὲν θὰ βγάλλῃ ποτέ). Ὅμ.

Τοιαύτην βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ μὲν καὶ εἰς τὸ πᾶν μὲν οὖν (=βεβαιότατα) κτ.

2) Καὶ ὁ δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα, χωρὶς νὰ προηγῆται αὐτοῦ ὁ μὲν. Εἶναι δὲ τότε ὁ δὲ α') ἀντιθετικός σύνδεσμος (=ἔμως)· ταῦτα πάντες αἰεὶ γλίσχονται λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδεὶς δεδύνηται. Θ. β') μεταθετικός, ἦτοι σύνδεσμος συνδέων ἄπλως κῶλον περιόδου ἢ περίοδον μὲ τὰ προηγούμενα· (πβ. καὶ § 123, 4)· Ἐπεὶ δὲ καλῶς εἶχεν, ἐπορεύοντο· ἡγοῦντο δ' οἱ νεανίσκοι ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸν ποταμόν· ὁδὸς δὲ ἦν ἐπὶ τὴν διάβασιν ὡς

τέτταρες στάδιοι πορευομένων δ' αὐτῶν ἀντιπαρῆσαν αἱ τάξεις τῶν ἰππέων. Ξ.

Σημ. Ὡς μεταβατικός σύνδεσμος χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε καὶ ὁ μέντοι. Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λόγος μεταβαίνει εἰς τι νέον καὶ πολὺ σπουδαιότερον τῶν προηγούμενων, χρησιμοποιεῖται ὡς μεταβατικός σύνδεσμος τὸ **ἀλλὰ μὴν** (=προσέτι δέ, ἐκτός δὲ τούτου) ἢ τὸ **καὶ μὴν**, ἰδίως εἰς ἀπαντήσεις ἢ παρατηρήσεις σχετικῶς μὲ τὰ ὑπὸ ἄλλου λεχθέντα (=ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις). **Ἄλλὰ μὴν ἐκείνός γε αἰεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανεροῦ.** Ξ. **ἐνταῦθα Γαυλίτης εἶπεν· καὶ μὴν, ὦ Κῦρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχεῖ (=ἀλλ' ὅμως). Ξ.**

§ 129. Ὁ σύνδεσμος **ἀλλὰ** λαμβάνεται συνήθως

1) ὡς καθαρῶς ἀντιθετικός ἐπὶ ἰσχυρᾶς ἀντιθέσεως δύο τινῶν ὅλως ἀντιθέτων ἢ ὅλως διαφόρων. Δι' αὐτοῦ δὲ ἀντιτίθεται συνήθως καταφατικόν τι πρὸς προηγούμενον ἀποφατικόν· (**οὐκ—ἀλλὰ ἢ μὴ—ἀλλὰ**=δὲν—ἀλλά, ὄχι—ἀλλά, μὴ—ἀλλά. Σχῆμα κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν): **οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα.** Ξ. **αὐξέειν μὴ τὴν βασιλείωσ, ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ ἀρχήν.** Ξ.

Σπανιώτερον ὅμως ἀντιτίθεται διὰ τοῦ **ἀλλὰ** καὶ ἀποφατικόν τι πρὸς προηγούμενον καταφατικόν· (**ἀλλ' οὐ ἢ ἀλλὰ μὴ**=καὶ ὄχι): **δεῦρο νόμος (ἔστι) εἰσάγειν τοὺς κολάσεως δεομένους, ἀλλ' οὐ μαθήσεως** (=καὶ ὄχι μαθήσεως). Πλ.

2) ἀπλῶς ὡς περιοριστικός, ἤτοι πρὸς περιορισμὸν τοῦ προηγούμενου νοήματος, τὸ ὅποιον παρουσιάζεται κάπως εὐρὺ· (**ἀλλὰ** = **μόνον**): **τὰ μὲν καθ' ἡμᾶς ἔμοιγε δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἀλλὰ τὰ πλάγια λυπεῖ.** Ξ.

Τοιαύτην περιοριστικὴν σημασίαν ἔχει κανονικῶς ὁ **ἀλλὰ** κατόπιν ἀποφατικῆς προτάσεως περιεχούσης τὴν λέξιν **ἄλλος** ἢ **ἕτερος**· (**ἀλλὰ**=παρὰ μόνον)· **ἐν τῷ μέσῳ ἄλλη μὲν πόλις οὐδεμία οὔτε φιλία οὔτε Ἑλληνίς, ἀλλὰ Θορᾶκες Βιδυνοί.** Ξ.

Ἄλλὰ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **παρὰ μόνον** λαμβάνεται συνήθως κατόπιν ἀρνήσεως οὐχὶ τὸ ἀπλοῦν **ἀλλά**, ἀλλὰ τὸ **ἀλλ' ἢ**· **ἄνδρες οὐδαμοῦ φυλάττοντες ἡμᾶς φανεροί εἰσιν, ἀλλ' ἢ κατ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν** (=παρὰ μόνον) Ξ. Προήλθε δὲ ἡ φράσις αὕτη (**ἀλλ' ἢ**) ἐκ συμφύσεως δύο συντάξεων, ἤτοι ἐκ φράσεων, οἷαι π. χ. **οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε, ἀλλὰ τοῦτο—καὶ—οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε ἢ τοῦτο** προήλθεν ἔπειτα ἡ φράσις **οὐδὲν ἄλλο ἔπραξεν ἀλλ' ἢ τοῦτο.**

Σημ. α'. Ποικίλη είναι ή χρήση και ποικίλαι αι σημαοίαι του συνδέσμου *ἀλλά* και εις την αρχαίαν γλώσσαν. Οὕτω πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ *ἀλλά* λαμβάνεται 1) εις την ἀρχὴν περιόδου, ἰδίᾳ κατόπιν ἀρνητικῆς ἢ ἐρωτηματικῆς προτάσεως, μετὴν σημασίαν τοῦ *ἀπεναντίας*: πὸς οὖν αὐτὸς ὢν τοιοῦτος ἄλλος ἂν ἢ ἀσβεῖς ἢ παρανόμους ἐποίησεν; *ἀλλ'* ἔπαυσε μὲν τούτων πολλοὺς ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμῆιν. Σ. 2) μετὰ ῥήματος προστακτικῆς ἐγκλίσεως ἐπὶ ἐντόνου προσταγῆς ἢ ἐντόνου προτροπῆς: (*ἀλλά*=ἐμπρὸς λοιπόν, λοιπόν): *ἀλλά* πίθεσθε (=λοιπόν ἀκούσατέ με) Ὅμ. 3) μετὰ πρότασιν ἰδίᾳ ὑποθετικῆν ἢ αἰτιολογικῆν μετὴν σημασίαν τοῦ τοῦλάχιστον: εἰ τοῖνυν οὕτω γινώσκεις, ὦ παῖ, *ἀλλά* κρεῖα γε εὐωχοῦ (=τοῦλάχιστον τρώγε ἄφθονα κρέατα) Σ. ὦ θεοὶ πατρώοι, συγγένεσθ' *ἀλλά* νῦν (=τοῦλάχιστον τώρα' ἐνν. εἰ μὴ πρότερον).

Σημ. β'. Ἡ φράσις *οὐ μὴν ἀλλά* (=ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις) εἶναι βραχυλογικὴ καὶ προήλθεν ἐκ παραλείψεως μετὰ τὸ *οὐ μὴν* ῥήματος ὑπάρχοντος εις τὰ προηγούμενα ἢ νοουμένου ἐξωθεν: ὁ ἵππος πίπτει εις τὰ γόνατα καὶ μικροῦ κάκεινον ἐξετραχίλισεν' *οὐ μὴν ἀλλ'* ἐπίμεινεν ὁ Κῦρος (=οὐ μὴν ἐξετραχίλισεν αὐτὸν ὁ ἵππος—ἢ—οὐ μὴν κατέπεσεν ὁ Κῦρος, ἀλλὰ κλπ.) Σ. Καθ' ὅμοιον τρόπον παρήχθησαν καὶ αἱ φράσεις *οὐ μέντοι ἀλλά*—*καὶ—οὐ γὰρ ἀλλά*.

Σημ. γ' Ὁ σύνδεσμος *ἀλλά* ἀρχῆθεν εἶναι προκλιτικὸς τύπος τοῦ οὐδέτερου πληθυντικοῦ *ἄλλα* τῆς ἀνωνομίας *ἄλλος*. Ἡ ἀρχικὴ αὕτη σημασία τοῦ *ἀλλά* διαφαίνεται εις φράσεις, ὅσα π. χ. Ἰλ. Α, 280 *Εἰ δὲ σὺ κρατερός* ἔσοι, θεὰ δὲ σε γέιναιτο μήτηρ, *ἀλλ'* ὅδε φέριτερός ἐστι, ἐπεὶ πλεόνεσσι ἀνάσσει (α') =εις ἄλλα οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ. β')=μὰ οὗτος εἶναι ἀνώτερος σου, ἐπειδὴ κλπ.).

Ὁ δὲ σύνδεσμος *ὅμως* (συγγενῆς ἐτυμολογικῶς τοῦ ἐπιρρήματος *δομῶ*) προήλθεν ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος *δομῶς* (=ὁμοίως, συγχρόνως, ἐξ ἴσου). Ἰδὲ Ἰλιάδος Α. 196, Σ. 62 κλπ. καὶ Μ. 293 ἢ Ὀδυσσεύς λ, 565.

Οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι *μέν, μὴν, μέντοι* (=μέντοι), *καίτοι* (=καὶ τοι) ἀρχῆθεν εἶναι μόρια βεβαιωτικά (=ἀλήθεια, βέβαια, κλπ.). Ἰδὲ § 121, 3.

3. Διαζευκτικοὶ σύνδεσμοι

§ 130. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες διαζευκτικῶς εἶναι ὁ *ἢ* καὶ ὁ *εἴτε*, ὅπως καὶ εις τὴν νέαν γλώσσαν, καὶ ὁ *ἢτοι*, *ἐάντε*, *ἄντε*, *ἦντε*.

1) Ὁ διαζευκτικὸς *ἢ* εις τὴν ἀρχαίαν γλώσσαν χρησιμοποιεῖται ὁμοίως ὅπως καὶ εις τὴν νέαν, ἦτοι ὅταν μὲν ἢ διάζευξις γίνεται ἄνευ ἐμφάσεως, τίθεται ἄπαξ μεταξύ τῶν διαζευγνυμένων μελῶν, ὅταν δὲ ἢ διάζευξις γίνεται μετ' ἐμφάσεως, τίθεται πρὸ ἐνὸς ἐκάστου τῶν διαζευγνυμένων μελῶν. Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην πε-

ρίπτωσιν ἀντὶ τοῦ ἥ—ἥ τίθενται προσέτι: ἦτοι—ἥ ἢ ἥ—ἥ καί·
 χρῶ τοῖς εἰρημένοις ἥ ζήτει βελτίω τούτων. Ἴσ. ἥ λέγε τι σι-
 γῆς κρείττον ἥ σιγὴν ἔχε. ἦτοι κεινόν γε δεῖ ἀπόλλυσθαι ἥ σέ.
 Ἦρ. ἥ ξένος ἥ καὶ τις πολίτης. Δγμ.

Τὰ διαζευγνόμενα δύνανται νὰ εἶναι καὶ περισσότερα τῶν
 δύο (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν): εἰς δέ τις ἀρχὸς ἀνήρ
 βουληφόρος ἔστω, ἥ Αἴας ἥ Ἰδομενεὺς ἥ δῖος Ὀδυσσεὺς ἥδὲ
 (=ἦ) σὺ Πηλεΐδη. Ὅμ.

Σημ. Τὸ μόριον ἥ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως
 καὶ εἰς τὴν νέαν, προσέτι:

α') εἰς ἐπανόρθωσιν προηγουμένης λεχθέντος. (**Ἐπανορθωτικός ἦ**)·
 ἐροῦ δὲ τὴν κυναγὸν Ἄριεμιν, τίνας ποινὰς τὰ πολλὰ ἀνεύματ' ἔσχεν ἐν Αὐ-
 λίδι· ἥ γὰρ φράσω (=ἥ καλύτερα θὰ τὸ δηλώσω ἐγὼ) Σοφ.

β') εἰς διασάφην προηγουμένης ἐρωτήσεως, ἢ ὅποια παρίσταται γενική
 πὺς καὶ ἀόριστος. (**Διασαφητικός ἦ**)· τί τηνικάδε ἀφίξαι, ὦ Κρίτων; ἥ
 οὐ πρὸς ἔτι ἐστίν; Πλ. (πθ. τί κάθησαι ἐδῶ; ἥ περιμένεις κανένα;).

γ') μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως, εἰ δ' ἄλλως, ἐν ἐναντία δὲ περι-
 πτώσει· οὐκ ἔξοσιν αὐτῷ εἰς τὸ ἴσον εἰσείναι, ἥ ἀποθανεῖται. (πθ. γὰρ
 θῶσε μας τὴν κόρη σου, ἥ θενὰ πᾶμε σένα=εἰδ' ἄλλως θὰ πᾶμε κλπ.) Ἰδὲ
 καὶ § 32, 3 (συγκριτικὸν ἦ).

2) Διὰ τοῦ εἴτε—εἴτε, (ἐάντε—ἐάντε, ἄντε—ἄντε, ἦντε—
 ἦντε) συνδέονται διαζευκτικῶς δύο τινά, ὅταν πρόκειται νὰ δη-
 λωθῇ ἀδιαφορία τοῦ λέγοντος ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν διαζευ-
 γνυμένων· εἴτε Λύσανδρος εἴτε ἄλλος τις. Ξ. ἐάντε νῦν ἐάντε
 αὐθις ζητήσητε ταῦτα, οὕτως εὐρήσετε. Πλ. (Ἰδὲ καὶ ὑποθετι-
 κὰς προτάσεις).

4. Αἰτιολογικοὶ (παρατακτικοὶ) σύνδεσμοι

§ 131. 1) Κανονικῶς λαμβάνεται ὡς παρατακτικὸς αἰτιολογι-
 κὸς σύνδεσμος ὁ γὰρ (=διότι), σπανίως δὲ ὁ ὡς (=διότι) καὶ ὁ
 ἐπεὶ (=καθόσον). Συνδέουσι δὲ οὗτοι πάντοτε κῶλα περιόδων ἢ
 περιόδους (§ 121, 2)· μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης· κοινὴ γὰρ ἢ
 τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον. Ἴσ.—ἦν νικῶμεν, φυλάξασθαι δεῖ
 τὸ ἐφ' ἀρπαγὴν τραπέσθαι· ὡς ὁ τοῦτο ποιῶν οὐκέτ' ἀνήρ
 ἔστιν, ἀλλ' ἀχθοφόρος. Ξ. μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφεῖναι· ἐπεὶ καὶ
 τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντροφῶν (=καθόσον
 καὶ εἰς τὰ θηρία κλπ.) Ξ.

2) Ὁ γὰρ συντάσσεται ὁμοίως καὶ ὡς διασαφηντικὸς σύνδεσμος, ἦτοι ὡς σύνδεσμος εἰσάγων διασαφηνσιν ἢ ἐπεξηγήσιν τινα τῶν προηγουμένων. (Διασαφηντικὸς γὰρ=δηλαδὴ): Σωκράτης δ' ὡσπερ ἐγίγνωσκεν, οὕτως ἔλεγε· τὸ δαιμόνιον γὰρ ἔφη σημαίνει (=ἔλεγε δηλαδὴ ἔτι κλπ.) Ξ. Οὕτω κανονικῶς χρησιμοποιεῖται ὁ γὰρ κατόπιν δεικτικῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων σημείον δέ, τεκμήριον δέ, τὸ δὲ μέγιστον, κττ.

Σημ. α' Τὸ ἐπεὶ συνδέον παρατακτικῶς λαμβάνει πολλάκις τὴν σημασίαν τοῦ καίτοι· ἐγὼ τὰ μικρὰ ταῦτα ἀδύνατός (εἰμι)· ἐπεὶ ἐβουλόμην ἂν οἶός τ' εἶναι (=καίτοι ἐβουλόμην ἂν=μολονότι θὰ ἦθελα κλπ.) Πλ.

Σημ. β'. Πρὸ τοῦ αἰτιολογικοῦ γὰρ προτάσσεται πολλάκις ὁ ἐπιδοτικὸς καὶ (ἢ ἐπὶ ἀρνήσεως τὸ ἐπιδοτικὸν οὐδέ), ἀνήκει δὲ οὗτος ὁ καὶ ἢ εἰς τὴν μετὰ τὸ γὰρ λέξιν (καὶ τότε τὸ καὶ γὰρ=διότι καὶ) ἢ εἰς ἄλλην τὴν διὰ τοῦ γὰρ εἰσαγομένην πρότασιν (καὶ τότε τὸ καὶ γὰρ=καὶ μάλιστα). Ἐνίοτε λέγεται προσέτι καὶ γὰρ καί· ἀποπέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ οὐν αὐτοῖς Χειρῖσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετιάλον· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο (=διότι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μένων τὸ ἤθελε). Ξ. ὥστε (βασιλεὺς) οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμούντων· καὶ γὰρ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γενομένους δασμοὺς βασιλεῖ (=διότι μάλιστα ἔ. Κ. κλπ.) Ξ. Οὐδέεις πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσβῆς . . . λέγοντος ἤκουσεν· οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως διελέγετο (=διότι μάλιστα δὲν συνεζήτει περὶ κλπ.) Ξ.

§ 132. Πολλάκις ἢ διὰ τοῦ γὰρ εἰσαγομένη πρότασις παρεμβάλλεται μετὰ τῶν λέξεων τῆς αἰτιολογουμένης προτάσεως καὶ οὕτω ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ παρένθεσιν τοῦ λόγου, ὁ ὁποῖος διακόπτεται διὰ τῆς παρεμβαλλομένης προτάσεως. Τότε ὁ γὰρ φαίνεται συνδέων καθ' ὑπόταξιν καὶ ἰσοδυναμῶν πρὸς τὸν αἰτιολογικὸν σύνδεσμον ἐπεὶ ἢ ἐπειδὴ· Ξενοφῶν λαβὼν βοῶν ἕφ' ἀμάξης, οὐ γὰρ ἦν ἄλλα ἰερεῖα, σφαιμασάμενος ἐβοήθει (=ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχαν ἄλλα κλπ.) Ξ.

Ἡ τοιαύτη σύνταξις τοῦ γὰρ εἶναι λίαν συνήθης εἰς τὸν Ὅμηρον (ἴδτε κατόπιν κλητικῆς τινος) καὶ εἰς τὸν Ἡρόδοτον· Φῆμιε, πολλὰ γὰρ ἄλλα βορῶν θελκτήρια οἶδας, τῶν ἔν γέ σφιν ἀεῖδε (=ἐπειδὴ πολλὰ ἄλλα κλπ.) Ὅμ. ἐνταῦθα Κῦρος, ἦν γὰρ τις χώρος τῆς Περσικῆς ἀκανθώδης, τοῦτόν σφι τὸν χώρον προεῖπε ἐξημερῶσαι. Ἡρόδ.

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας συντάξεις δύναται πολλάκις ὁ γὰρ νὰ ἀποδίδεται καὶ μὲ (τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἦτοι μὲ) τὸ βέβαια· ἡμεῖς δὲ πρὸς ἃ ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι καὶ ἡ πόλις ἡμῶν αἰτιά-

ζεται, ἴστε γὰρ αὐτὰ ὡσπερ καὶ ἐγώ, συμβουλεύετε τὰ ἄριστα (=καὶ τὰ γνωρίζετε βέβαια αὐτὰ κλπ.) Ε.

Σημ. α'. Ἐκ τοιούτων συντάξεων προήλθεν, ὥστε ἡ βραχυλογικὴ φράσις **ἄλλ' οὐ γὰρ** νὰ σημαίνει **ἄλλ' ὅμως· ἐκαλλυνόμεν ἂν καὶ ἡβρυνόμεν, εἰ ἠπιστάμην ταῦτα· ἄλλ' οὐ γὰρ ἐπίσταμαι** (=ἄλλ' ὅμως δὲν τὰ γνωρίζω. Ἡ φράσις δύναται νὰ συμπληρωθῇ οὕτω: **ἄλλ' οὐ καλλύνομαι οὐδὲ ἄβρυνομαι· οὐ γὰρ ἐπίσταμαι**).

Σημ. β'. Τὸ γὰρ προήλθε διὰ συνθέσεως ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ γέ καὶ τοῦ ἄρ (ἄρα), τὰ ὅποια ἀμφότερα δὲν τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ γὰρ οὐδέποτε τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Ἀρχικὴ δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι ἡ βεβαιωτικὴ, τὴν ὅποιαν συνηθέστατα ἔχει εἰς ἀπαντήσεις· τὸ φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ταῦτόν; Ταῦτόν γὰρ (=τὸ ἴδιο βέβαια) Πλ. Ἐκ τῆς βεβαιωτικῆς δὲ σημασίας προήλθε κατόπιν ἡ αιτιολογικὴ καὶ ἡ διασφατικὴ (πδ. § 121, 2).

5. Συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι.

§ 133. 1) Οἱ συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι **ἄρα, δὴ, οὖν, γοῦν, οὐκοῦν, οὐκουν, τοίνυν, τοιγαροῦν, τοιγάρτοι** καὶ ὥστε συνδέουν μὲ τὰ προηγούμενα κῶλα περιόδων ἢ περιόδους.

2) Ἐκ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων ὁ **ἄρα, δὴ, οὖν, γοῦν** καὶ **τοίνυν** οὐδέποτε τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως. (Ἴδὲ κατωτέρω παραδείγματα καὶ παράδειξε § 122 τέ, § 126, 1 καὶ § 132, Σημ. 2).

§ 134. α' Οἱ σύνδεσμοι **ἄρα, δὴ, οὖν** καὶ **τοίνυν** ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸν σύνδεσμον τῆς νέας γλώσσης **λοιπὸν** καὶ χρησιμοποιοῦνται, ὅπως ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ **λοιπὸν**. Εἰδικῶς δὲ περὶ ἐκάστου αὐτῶν παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς:

1) Ὁ σύνδεσμος **ἄρα** κανονικῶς εἰσάγει συμπέρασμα λογικόν, ἦτοι συμπέρασμα προκύπτον ἐκ προηγουμένων κρίσεων ἢ ἐκ συλλογισμοῦ· **εἰ ἀναγκαῖον εἶη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, εἰλοίμην ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι. Σὺ ἄρα τυραννεῖν οὐκ ἂν δέξαιο** (=Σὺ λοιπὸν ἢ λοιπὸν σὺ) Πλ. **Εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί· ἀλλὰ μὴν εἰσὶ βωμοί· εἰσὶν ἄρα καὶ θεοί.** Δουκ.

Σημ. Τὸ μέρος **ἄρα** (ποιητικῶς καὶ **ἄρ** ἢ **ῥά** ἀρχήθεν ἐλαμβάνετο, ἵνα δηλώσῃ τὴν ἄμεσον ἀκολουθίαν καὶ στενὴν σχέσιν δύο ἐνοιαῶν, ἦτοι ἐσήμεριε εὐθύς κατόπι, φυσικά, ἀκριβῶς· ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ εἶπετο (=ἀμέ-

σως κατόπιν ἐκάθισε). "Ὁμ. μνήσατο γὰρ κατὰ θνητῶν ἀμόμονος Αἰγίοθοιο, τὸν δ' (=δρα) Ἀγαμμεμονίδης ἔκταν' Ὀρέστης (= τὸν ἔποτον ἀκριβῶς ἐφάρνεσε . . .) "Ὁμ.

Πολλάκις δὲ τὸ ἄρα λαμβάνεται μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ κατὰ τὰ φαινόμενα, καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν ὑστέρων, καθὼς βλέπω τώρα, κ. τ. τ., ἦτοι ἵνα δηλωθῇ κριτικὸς τοῦ λέγοντος σύμφωνος πρὸς τὰ νῦν πράγματι συμβαίνοντα, ἀντίθετος δὲ πρὸς τοὺς ἰσχυρισμοὺς ἄλλου τινὸς ἢ πρὸς προηγουμένην πεπλανημένην γνώμην αὐτοῦ τοῦ λέγοντος· οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα τῷ Μήδῳ ἀντίστησαν. Θ. ὦ πόποι, οὐκ ἄρα πάντα νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι ἦσαν Φαιήκων ἡγήτορες. "Ὁμ.

Εἰς δὲ τὴν φράσιν εἰ μὴ ἄρα, ἢ ὅποια ἐκφράζει εἰρωνεῖαν, τὸ ἄρα λαμβάνεται μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἴσως· πῶς ἂν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθεῖροι τοὺς νέους; εἰ μὴ ἄρα ἢ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά ἐστιν (=ἐκτός ἐάν ἴσως ἢ ἐπιμέλεια κλπ.). Ε.

2) Τοῦ δὴ καὶ τοῦ οὖν ὡς συμπερασματικῶν συνδέσμων ἢ χρῆσις εἶναι ἐν γένει ἢ αὐτῇ. Ἦτοι ταῦτα

α') εἰσάγουσαν κανονικῶς συμπέρασμα πραγματικόν, ἦτοι ἐπακολούθημα προκυπτὸν ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἢ ἐκ τινος πραγματικοῦ γεγονότος (=φυσικὰ λοιπόν, λοιπόν). Οἱ Θαυμαστοὶ ἔλεγον ὅτι οὐ πόποθ' οὗτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο, εἰ μὴ τότε. ἐδόκει δὴ θεῖον εἶναι. Ε. Ἐν Ἐφέσῳ ἤδη ὄντιος αὐτοῦ (τοῦ Θίβρωνος) Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ στρατεύμα. ὁ μὲν οὖν Θίβρων ἀπῆλθεν οἴκαδε. Ε.

β') χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἀνακεφαλαίωσιν προλεχθέντων ἢ πρὸς ἀνάληψιν καὶ συνέχισιν λόγου διακοπέντος διὰ τινος βραχυτέρας ἢ μακροτέρας παρενθέσεως· (πβ. § 132). Οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταίᾳ οὕτως ἐπεπράγεσαν. Θ. ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι (διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν ὄλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ ἡ κατάβασις), τότε δὴ συλλεγέντες τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς τελευταίοις ἐπέθεντο κλπ. Ε.— Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ ταῦτα ἦσαν. Ε. ὁ δὲ Πρόξενος (ἔτυχε γὰρ ὕστερος προσῶν καὶ τάξις αὐτῷ ἐπομένη τῶν ὀπλιτῶν), εὐθὺς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ὅπλα. Ε.

Σημ. α'. Τὸ μόριον δὴ ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο, ὁσάκις ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς τι πικρὸν καὶ πρόδηλον γεγονός, ἦτοι ἀρχῆ-

Α. Τζαρτζάνου. Συνακτικὸν τῆς Ἀρχ. Ἑλλήν. γλώσσης Ἐκδ. 1η 8

θεν ἦτο δεικτικόν, χρονικόν καί βεβαιωτικόν (=τόρα, νά! πιά, ἐά) Τεῦκερ πέπον, δὴ τῶν ἀπέκτατο πιστός ἑταῖρος (=νά! καθὼς βλέπεις, μὰς ἐσκοτώθηκε—νά! μὰς ἐσκοτώθηκε—τόρα μὰς ἐσκοτώθηκε) Ὅμ. Οὕτω νῦν δὴ =τόρα δὲ ἢ τόρα πιά, τότε δὴ=τότε πιά, πάλαι δὴ=εἰναί πολὺς καιρὸς πιά, καὶ δὴ=λοιπὸν νά. Βλέπον κάτω. Καὶ δὴ βλέπω (=λοιπὸν νά! κοιτάζω) Ἄρφ.

Σημ. β'. Τὸ μόριον οὖν ἐχρησιμοποιοῦτο ἀρχῆθεν εἰς διαβεβαιώσεις, ἦτοι καὶ τοῦτο ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα βεβαιωτικόν μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἐν πάσῃ περιπτώσει, βέβαια, ἀληθινά, πράγματι. Νῦν δ' ἐπεὶ ἡμετέραν τε πόλιν καὶ γαίαν ἰκάνεις, οὐτ' οὖν ἐσθῆτος δευῆσαι οὔτε τεν ἄλλον (=οὔτε φορέματα, σὲ βεβαίω, θὰ σοῦ λείψουν—οὔτε φορέματα βέβαια θὰ σοῦ λείψουν κλπ.) Ὅμ. Εἰ δ' ἐστίν, ὥσπερ οὖν ἐστίν, θεὸς ἢ θεῖόν τι ὁ ἔρωσ, οὐδὲν κακὸν ἂν εἴη (=ὅπως πράγματι εἶναι) Πλ. Πάνυ μὲν οὖν (=βεβαιότατα) Πβ. § 128, 1. Σημ.

Βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ οὖν καὶ εἰς τὸ δ' οὖν, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπάγεται κάτι τι τὸ ἀδιαμφισβήτητον καὶ πραγματικόν κατόπιν ἄλλων προλεχθέντων, τὰ ἑποῖα ἐνέχουν τι τὸ θυνάμενον νὰ ἀμφισβητηθῆ. Ἐνταῦθα ἀρκείνεται Ἐπίαξα ἢ Συνερείσιος γυνὴ παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγετο Κῦρος δοῦναι χρήματα πολλὰ. Τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τετάρων μηνῶν (=Ὅπωςδήποτε τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Κῦρος ἐπλήρωσε τότε εἰς τὸ στράτευμα κλπ.) Ξ. Εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω, οὐκ οἶδα, αἰρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς (=ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως θὰ προτιμήσω σὰς) Ξ.

Σημ. γ'. Τὸ μὲν οὖν πολλάκις λαμβάνεται εἰς ἀποκρίσεις μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ (ὄλως) τοῦναντίον, (ὄλως) ἀπεναντίας. Οἱ παρὰ σοὶ τούτων οὐδὲν ἐπίστανται; Πάντα μὲν οὖν (=Ἀπεναντίας ὅλα τὰ γνωρίζουν) Ξ.

Σημ. δ'. Τὸ γοῦν (προελθὸν ἐξ ἐνώσεως τοῦ οὖν μετὰ προηγούμενου γέ=βεβαίως ἢ τοῦλάχιστον) σημαίνει ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμπραζομένων 1) βέβαια, 2) παραδείγματος χάριν καὶ 3) τοῦλάχιστον, ὅπωςδήποτε.

3) Οὐκοῦν, οὐκουν. Ταῦτα προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τοῦ οὐ (οὐκ) καὶ τοῦ οὖν. Καὶ τὸ μὲν οὐκοῦν εἰσάγει συμπέρασμα καταφατικόν (=λοιπὸν), τὸ δὲ οὐκουν εἰσάγει συμπέρασμα ἀποφατικόν (=λοιπὸν δέν). Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Φαρνάβαζος, ἀπλῶς ὑμῖν ἀποκρίνωμαι; (=λοιπὸν, εἶπεν ὁ Φ.) Ξ. Οὐκουν μ' ἐάσεις; (=λοιπὸν δέν θὰ μ' ἀφήσης;) Σοφ.

Σημ. Τὸ οὐκουν εἰς διαλόγους εἰσάγον ἀποφατικὴν ἀπόκρισιν ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ οὐδαμῶς, οὐδόλως. Ἀλλὰ μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; Οὐκουν ἔγωγε. Ξ.

4) Τὸ τοίνυν (συγκείμενον ἐκ τοῦ τοί=βεβαίως καὶ τοῦ νῦν — νῦν = τῶρα, λοιπὸν) εἰσάγει συμπέρασμα ὅπως τὸ δὴ καὶ τὸ οὖν, ἀλλὰ μὲ ἀσθενέστερον τόνον. Λέγε δὴ, τί φῆς εἶναι τὸ ὅσιον

καὶ τὸ ἀνόσιον. Λέγω **τοίνυν** ὅτι τὸ μὲν οἰόν ἐστιν, ὅπερ ἐγὼ νῦν ποιῶ (= λέγω λοιπὸν ὅτι κλπ.) Πλ.

§ 135. β' 1) Τὸ **τοιγαροῦν** καὶ τὸ **τοιγάροι**, (ποιητικῶς δὲ καὶ παρ' Ἡροδότῃ **τοιγάρῳ**) εἰσάγουσιν συμπέρασμα, τὸ ὅποιον παρίσταται ὡς ἰσχυρὰ πεποιθήσις τοῦ λέγοντος (= γιὰ τὸ ἀκριβῶς λοιπὸν, γιὰ τὸ ἴσια ἴσια). **Πρόξενος** ᾤετο ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν. **Τοιγαροῦν** αὐτῷ οἱ μὲν καλοὶ τε κἀγαθοὶ τῶν συνότων εἶνοι ἦσαν, οἱ δὲ ἀδικοὶ ἐπεβούλευον. Ξ.

2) Τὸ **ὥστε** συνδέον κατὰ παράταξιν (περίοδον ἢ συνηθέστερον κῶλον περιόδου) ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἐπομένως, γιὰ τὸ λοιπὸν, ὥστε. Καὶ εἰς μὲν τὴν ὀστεραίαν οὐχ ἦκε **Τισσαφέρνης** ὥσθ' οἱ Ἕλληες ἐφρόντιζον. Ξ.

Β'. Σύνδεσις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν.

1. Εἰδικαὶ προτάσεις.

§. 136. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν εἰδικῶν συνδέσμων ὅτι καὶ ὥς, (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ διὰ τοῦ ὄ, εἰς τοὺς ποιητὰς ἐν γένει καὶ διὰ τοῦ οὐνεκα, εἰς τοὺς τραγικοὺς καὶ διὰ τοῦ ὀθούνεκα, εἰς δὲ τὸν Ἡρόδοτον καὶ διὰ τοῦ διότι = ὅτι, πῶς, πού) καὶ χρησιμεύουσιν

1) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἦτοι ὡς ἀντικείμενον) ῥημάτων λεκτικῶν (λέγειν, ἀγγέλλειν, κλπ.) ἢ αἰσθητικῶν (αἰσθάνεσθαι, ὁρᾶν, ἀκούειν, κλπ.) ἢ γνωστικῶν (γινώσκειν, εἰδέναι, κλπ.), ἢ ὡς ἐπεξηγησις ἀντωνυμίας οὐδετέρου γένους, συνήθως δεικτικῆς τοῦτο, ταῦτα — ὄ.

2) ὡς ὑποκείμενον ἀπροσώπων ῥημάτων (ἀγγέλλεται, ἀρκεῖ, κλπ.) ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων ἄλλης (ἐστίν), δῆλόν (ἐστίν) κλπ.

§ 137. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν εἶναι προτάσεις κρίσεως, διὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων κρίσεως (§ 118, 1. Ἄρνησις οὐ.). Ὅταν ὅμως τὸ ῥήμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου, συνήθως ἀντὶ τῆς (κυρίως) ὀριστικῆς τίθεται εἰς τὴν εἰδικὴν πρότασιν εὐκτικὴ τοῦ πλα-

γίου λόγου· (Ἰδὲ § 116, 2, Σημ. 3) λέγει ὁ κατήγορος ὡς ὑβρι-
 στικής εἶμι (= πὼς εἶμαι) Λυσ. Κῦρος ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο
πρὸς βασιλέα μέγαν (= ὅτι ἡ ἐκστρατεία θὰ γίνῃ. . .) Ξ. Ἰσως
 εἴποιεν ἂν πολλοὶ ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο
 (= ὅτι δὲν ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ γίνῃ) Ξ. (πβ. ὁ δίκαιος οὐκ ἂν
 ποτε γένοιτο ἄδικος).—Ἔλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκε,
Ἄρταίος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη. Ξ.—ἠγγέλη αὐτῷ
ὅτι Μέγαρα ἀφέστηκε. Θ. ἀρκεῖ ὅτι τῶν ἄλλων καταγελαῖς.
 Ξ. ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοὺς (= αὐτὰ
 ἰσχυρίζομαι, ὅτι δηλαδὴ κλπ.) Πλ.

Σημ. α' Εἰς τὰς φράσεις οἶδ' ὅτι (= τὸ ξέρω ἢ βέβαια), εὐ οἶδ' ὅτι
 (= τὸ ξέρω καλὰ ἢ βεβαιότατα), δῆλον ὅτι (= προδήλως, προφανῶς),
 αἱ ἔποιται παρήχθησαν κατὰ παράλειψιν τοῦ ῥήματος εἰδικῆς προτάσεως
 καὶ λαμβάνονται οὕτω παρενθετικῶς ὡς βεβαιωτικὰ ἐπιρρήματα, τὸ ὅτι δὲν
 ἔχει κατόπιν αὐτοῦ ῥήμα, εἰς τὸ ἔποισιν νὰ ἀναφέρεται· Ἀκούετε, εὐ οἶδ'
 ὅτι, καὶ ἔμεις Ἰάσονος ὄνομα. Ξ. Οὕτω σοι διαφερόντως ἤρεσκεν ἡ πόλις
 καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι δῆλον ὅτι. Πλ. (Ἐντεῦθεν προήλθε τῆς νέας γλώσσης
 τὸ ἐπίρρημα δηλονότι καὶ δηλαδὴ).

Σημ. β' Ὁ εἰδικὸς σύνδεσμος ὡς διαφέρει τοῦ εἰδικοῦ ὅτι κατὰ τοῦτο,
 ὅτι διὰ τοῦ ὡς συνήθως εἰσάγεται κάτι τι, τὸ ὅποσον παρίσταται ὡς οὐχὶ
 ἀληθὲς ἢ ἀβέβαιον. Διὰ τοῦτο δὲ κανονικῶς τὸ ὡς τίθεται μετὰ τὸ ῥήμα
 διαβάλλειν, πείθειν, κ.τ.τ. Τισσαφέρους διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν
 ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλευοὶ αὐτῷ (= ὅτι τάχα τὸν ἐπεβουλεύετο) Ξ.

Σημ. γ' Εἰς τὰς εἰδικὰς προτάσεις ἢ εἰδικῆ τοῦ πλαιγίου λόγου τοῦ
 μὲν ἐνεστώτος δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος πάλ-
 λιν ἢ τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ δὲ παρακειμένου δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν
 ὀριστικὴν τοῦ παρακειμένου πάλιν ἢ τοῦ ὑπερσυντελείου· ἔλεγεν ὅτι ἀδι-
 κοστον = ὅτι ἀδικοῦσι — ἢ — ὅτι ἠδίκουν. ἔλεγον ὅτι πεφευγὼς εἶη = ὅτι
 πέφευγε — ἢ — ὅτι ἐπεφεύγει.

Σημ. δ' Τὰ λεκτικὰ ῥήματα συντάσσονται καὶ μὲ (εἰδικόν) ἀπαρέμφα-
 τον ὡς ἀντικείμενον. Οὕτω δὲ συντάσσεται κανονικῶς τὸ ῥήμα φημί (κα-
 θὼς καὶ τὰ δοξαστικὰ ῥήματα νομίζω, ἠγείσθαι, οἴεσθαι, κλπ.).

Τὰ δὲ αἰθητικὰ καὶ τὰ γνωστικὰ ῥήματα συντάσσονται συνηθέστατα
 καὶ μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς). (Ἰδὲ τὰ περὶ ἀπαρέμφατον καὶ με-
 τοχῆς).

2. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις.

§ 138. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων ὅτι, διότι, ὡς
 (= διότι ἢ ἐπειδὴ) καὶ διὰ τῶν (κυρίως χρονικῶν) συνδέσμων

λέμιοι προσέχοιεν τὸν τοῦν (=γιατὰ ἔχουν τὴν προσοχὴν τους ἐστραμμένην) Ξ. Ἀβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκασε, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῆ. Ξ. Μὴ φθόνοι τοῖς εὐτυχοῦσι, μὴ δοκῆς εἶναι κακὸς (=γιατὰ μὴ φαίνεσαι). Ἰσ.

Σημ. α΄ Ἡ τελικὴ πρότασις ἐκφέρεται ἐνίοτε δι' εὐκτικῆς καὶ χωρὶς νὰ προηγηθῆται ἱστορικὸς χρόνος, εἴτε ἕνεκα ἑλξέως πρὸς προηγουμένην εὐκτικὴν ἢ ἵνα παρασταθῆ ὁ σκοπὸς ὡς ἀπλῆ τις σκέψις μόνον τοῦ λέγοντος. Νῦν δ' ὦρη δόροισι· τάχιστα μοι ἔνδον ἑταῖροι εἶεν, ἔν' ἐν κλισίῃ λαρὸν τετυκοίμεθα δόρον. Ὅδυσ. Ἰσως δὲ που ἡ ἀποσκάπτει τι ἢ ἀποτειχίζει, ὡς ἄπορος εἴη ἡ ὁδὸς (=γιατὰ εἶναι ἀδιάδατος) Ξ.

Ἐκφέρεται δὲ προσέτι ἡ τελικὴ πρότασις καὶ δι' ὀριστικῆς ἱστορικῶν χρόνου, πρὸς θήλωσιν σκοποῦ μὴ δυναμένου νὰ πραγματοποιηθῆ, ὅταν προηγηθῆται κτύπη εὐχὴ ἀνεκπλήρωτος ἢ ἐν γένει πρότασις δηλοῦσα κάτιτι, τὸ ὅποιον τὸν ἔγινε· Εἰ γὰρ ὄφελον οἶοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, ἵνα οἶοί τε ἦσαν αὐ καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα (=γιατὰ ἤμποροῦσαν) Πλ. Ἐδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὡς μὴ εἰδύνατο ἔξαιπατῶν (=γιατὰ μὴν μποροῦσε τότε) Ξ. (πδ. ἔπρεπε νὰ ἦσσαν ἐκεῖ, γιατὰ ἔβλεπε, τί ἔκανε).

Σημ. β΄ Μετὰ τὸν τελικὸν σύνδεσμον ὅπως καὶ ὡς τίθεται πολλάκις τὸ δυνητικὸν μέρος ἄν (ποιητ. κεν, κε § 116,2) ἴδι, μὴ μ' ἐροῖσθε, σαώτερος ὡς κε νέηαι (=ὡς ἂν ἀπέλθης—γιατὰ ἐπιστρέψης) Ὅμ. Τοῦτ' αὐτὸ νῦν δίδασκε, ὅπως ἂν ἐκμάθω (=γιατὰ τὸ μάθω καλὰ) Σοφ. Τοῖς νικῶσι πᾶσι δίδου βῆου, ἔπως ἂν θύσαντες ἐστιῶντο (=γιατὰ συμποσιάζου) Ξ.

Σημ. γ΄ Οἱ τελικοὶ σύνδεσμοι πάντες ἀρχῆθεν ἦσαν ἐπιρρήματα.

1) Τὸ ἵνα ἀρχῆθεν ἦτο δεικτικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐκεῖ, ἢ συνηθέστερον ἀναφορικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ὅπου. Πθ. Ἰλ. Κ, 128 κείνους δὲ κίχρσμέθα πρὸ πυλάων ἐν φυλάκῃσ'· ἵνα γὰρ σφιν ἐπέφραδον ἠγερέθεσθαι (=διότι ἐκεῖ κλπ.)—Ἰλ. Ε, 359 δὸς δέ μοι ἵππους, ὄφρ' ἐς Ὀλυμπον ἴκωμαι, ἔν' ἀθανάτων ἔδος ἐστίν (=ὅπου εἶναι κλπ.). Ἀλλ' εἰς φράσεις, οἷα π.χ. Ὅδυσ. ν, 363 χρήματα μὲν μυχῷ ἄντρου θεοπελοῖο θεόμεν ἀντίκα νῦν, ἵνα περ τάδε τοῖ σάα μίμνη, τὸ ἵνα ἦτο δυνατόν νὰ ἐκλαμβάνεται ὄχι μόνον ὡς ἀναφορικὸν τοπικὸν (=ὅπου νὰ μένουν), ἀλλὰ καὶ ὡς καθαρῶς τελικὸν (=γιατὰ μένουν).

2) Τοῦ μορίου ὡς, ἀρχῆθεν δεικτικῶν (=οὕτως, ἔτσι· § 121,2), ἡ τελικὴ σημασία ἦτο δυνατόν νὰ προέλθῃ ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ἰλ. Γ, 429 ἄσπον ἴθ', ὡς κεν θάσπον ὀλέθρου πείραθ' ἴκηαι (=ἔτσι νὰ φθάσῃς—γιατὰ φθάσης). Ὁμοίως τοῦ ὅπως σημαίνοντος ἀρχῆθεν πῶς, μὲ ποῖον τρόπον ἡ τελικὴ σημασία (=γιατὰ) προήλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ὅδυσ. α, 76 περιφραζώμεθα πάντες νόστον, ὅπως ἔλθῃοι (=πῶς νὰ ἔλθῃ—γιατὰ ἔλθῃ).

3) Τοῦ δὲ ὄφρα, ἀρχῆθεν χρονικοῦ ἀναφορικοῦ μορίου (=ἕως ὅτου), ἡ τελικὴ σημασία προήλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ἰλ. Β, 299 πλῆτε, φίλοι, καὶ μείναι' ἐπὶ χροῖον, ὄφρα δαῶμεν, ἢ ἐπεὶ Κάλχας μαντεύεται ἠὲ καὶ οὐκί (=ἕως ὅτου νὰ γνωρίσωμεν—γιατὰ γνωρίσωμεν).

4) Τοῦ δὲ ἐνδοιαστικοῦ μὴ (=μήπως), ἢ τελικὴ σημασία (=γιατὰ μὴ) προήλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ἰλ. Α, 522 ἀπόστιχε, μὴ τι νοήση Ἥρη (=μήπως καταλάβῃ τίποτε—γιατὰ μὴ καταλάβῃ τίποτε).

4. Ὑποθετικαὶ προτάσεις.

§ 140. Ὑποθετικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν *ὑπόθεσιν*, ἤτοι ὄρον τινά, ὑπὲρ τὸν ὁποῖον δύναται νὰ συμβαίῃ ἢ νὰ ἀληθεύῃ τι (*Ἄν θέλει, ἡμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ*).

Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται διὰ τοῦ εἰ (=ἐάν, ἄν, σάν, ἄμα) καὶ διὰ τοῦ εἰάν (ἄν, ἦν, τὰ ὁποῖα προήλθον ἐξ ἐνώσεως τοῦ εἰ μετὰ τοῦ δυνητικοῦ ἄν. Ἰδὲ § 139,2 Σημ. β' καὶ παράβαλε τὰ Ὀμηρικὰ εἴ κεν, εἴ κε, αἶ κεν, αἶ κε=εἰάν).

Ἡ δὲ ἄρνησις εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι *μὴ* καὶ σπανιώτατα *οὐ*, (ἐνῶ αὐταὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι προτάσεις κρίσεως. Αἰτία τούτου εἶναι ὅτι αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις προήλθον ἀπὸ προτάσεις εὐχετικὰς, αἱ ὁποῖαι ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας εἶχον τὴν ἄρνησιν *μὴ*. Ἰδὲ § 121, 3 καὶ παράβαλε τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς νέας γλώσσης, ἐκ τῶν ὁποίων ὅσαι μὲν εἰσάγονται μὲ τὸ εἰάν ἢ ἄν ἢ σάν ἢ ἄμα ἔχουν ἄρνησιν τὸ *δέν*, ἀντίστοιχον τοῦ ἀρχαίου *οὐ*, ὅσαι δὲ εἰσάγονται μὲ τὸ *νὰ* ἔχουν ἄρνησιν τὸ *μὴ*. Ἄν δέν τὸ *ἔβλεπα*, δέν θὰ τὸ *πίστευα*—*νὰ μὴν* τὸ *ἔβλεπα*, δέν θὰ τὸ *πίστευα*).

§ 141. Ἡ ὑποθετικὴ πρότασις λέγεται ἀπλῶς καὶ *ὑπόθεσις* (ἢ ἡγούμενον), ἢ δὲ πρότασις, τὴν ὁποῖαν αὕτη προσδιορίζει, λέγεται *ἀπόδοσις* ἢ *ἐπόμενον* ἢ *συμπέρασμα*. Ὑπόθεσις δὲ καὶ ἀπόδοσις ὁμοῦ λαμβανόμενα λέγονται *ὑποθετικὸς λόγος*.

Ὑποθετικῶν λόγων ὑπάρχουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, τέσσαρα εἶδη.

1. **Πρῶτον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον λαμβάνεται ὡς πραγματικόν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἄν ὄντως τοῦτο εἶναι τι τὸ πραγματικόν. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς οἰουδὴποτε χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις καθ' οἰανδὴποτε ἔγκλισιν ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων ἐξάγει ἐκ τῆς ὑποθέσεως. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως) *εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί*

(=άν πράγματι υπάρχουν βωμοί, τότε κλπ.) Λουκ. Κλέαρχος εἰ παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλυε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει (=άν πράγματι, ὅπως ἰσχυρίζεσθε σεῖς, ἐπεχειρεῖ νὰ διαλύσῃ τὰς συνθήκας, κλπ.) Ξ. εἰ Ἐκτορα ἀποκτενεῖς, καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖ. Πλ. εἰ ψεύδομαι, ἐξέλεγε. Πλ.

2. Δεύτερον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν πραγματικότητα, ἤτοι κάτι τι ἀντίθετον πρὸς ὅ,τι πράγματι συμβαίνει ἢ πράγματι ἐγινε. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς δυνητικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν οὐδέποτε χρησιμοποιεῖται ἀόριστος εἰς τοιοῦτους ὑποθετικοὺς λόγους): φῶς εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν (= ἂν δὲν εἶχαμε, θὰ ἦμαστε) Ξ. οὐκ ἂν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα (= δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε, ἂν δὲν τὸν διέταζα ἐγώ). Ξ.

3. Τρίτον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι ἀπλῆ τις σκέψις τοῦ λέγοντος, ἤτοι κάτιτι, τὸ ὅποσον ἀπλῶς θέτει τις εἰς τὸν νοῦν του, χωρὶς νὰ ἐξετάζεται, ἂν τοῦτο εἶναι καὶ τι προσδοκώμενον. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις διὰ δυνητικῆς εὐκτικῆς (§ 116, 2) ἢ σπανίως δι' ὀριστικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἢ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς παρατατικοῦ, ἢ δὲ ἀπόδοσις συνήθως δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μὲ τὸ θὰ ἢ τὸ ἤθελα, ἤθελες κλπ.): οὐκ ἂν τις ζῶη, εἰ μὴ τρέφοιτο (= δὲν θὰ ἐζοῦσε κανεῖς, ἂν δὲν θὰ ἐτρέφετο). Ξ. εἰ τις περιέλοιτο τῆς ποιήσεως πάσης τό τε μέλος καὶ τὸν ὀνυθμόν καὶ τὸ μέτρον, λόγοι γίνονται τὸ λειπόμενον (= ἂν κανεῖς ἤθελεν ἀφαιρέσει, κλπ.) Πλ.

4. Τέταρτον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτιτι ἢ τὸ προσδοκώμενον ἢ τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβάνόμενον. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰάν, (ἂν, ἦν, ποιητικῶς δὲ καὶ διὰ τοῦ εἰ κεν, αἰ κεν) καὶ ὑποτακτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις

α') ὅταν μὲν τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι τι τὸ προσδοκώμενον, ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως ἀναφερομένης εἰς τὸ μέλλον, συνήθως δὲ διὰ προστακτικῆς. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως): Ἐὰν ἐμὲ ἀποκτείνητε, βλάψετε ἡμᾶς αὐτοὺς (= ἂν με θανατώσετε, θὰ κλπ.). Πλ. ἦν κακοῖσι συμμίσης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἔοντα νόον (= ἂν συναναστρέφε-

σαι, θά χάσῃς) **Ξ. ἦν θάνης σὺ, παῖς ὄδ' ἐκφεύγει μόρον** (= ἐκφεύζεται. πβ. § 101, 4). **ἦν πόλεμον αἰρήσθε, μηκέτι ἦκετε δεῦρο ἄνευ ὀπλων.** **Ξ.**

β') ὅταν δὲ τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι τι τὸ ἀόριστως ἐπαναλαμβάνομενον, ἦτοι τὸ χρονικῶς ἀόριστον, ἢ ἀπόδοσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς ἐνεστώτος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως ἀντιστοιχοῦσης πρὸς ἐνεστώτα. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως): **Ἦν ἐγγὺς ἔλθῃ θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θηήσκειν** (= ἄμα ἔρθῃ..., δσάκις ἔλθῃ..) **Εὐρ. ἦν τις τούτων τι παραβαίῃη, ζημίαν αὐτοῖς ἐπέθεσαν** (= ἐπιτιθέασιν=ἐπιβάλλουν συνήθως. πβ. 105, 1).

γ') ὅταν ἢ ἐπανάληψις ἀναφέρεται ὀρισμένως εἰς τὸ **παρελθόν**, ἢ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ **εἰ** καὶ εὐκτικῆς ἐπαναληπτικῆς (§ 116, 2. Σημ. γ), ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς **παρατατικοῦ** ἢ δι' ὀριστικῆς ἀόριστου μετὰ τοῦ **ἄν**. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν συνήθως ἀντὶ ὑποθετικῆς χρησιμοποιεῖται χρονικὴ πρότασις ἐκφερομένη διὰ τοῦ **ἄμα** ἢ **δσάκις** καὶ ὀριστικῆς παρατατικοῦ): **Εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο** (= δσάκις μὲν ἐπετίθεντο οἱ Ἀθηναῖοι..., δσάκις δὲ ἐπέστρεφον...) **Θ. Εἴ τις αὐτῶ δοκοίῃ βλακεῦεν, ἔπαισεν ἄν** (= ἄμα κανεῖς τοῦ ἐφαίνετο πῶς ἐχάζεσε, τὸν ἐκτυποῦσε) **Ξ.**

§ 142. Παρατηρήσεις τινὲς εἰς τοὺς ὑποθετικοὺς λόγους.

Πολλάκις ὑποθετικοῦ τινος λόγου παραλείπεται ἢ ἀπόδοσις ἢ ἢ ὑπόθεσις καὶ ἀφήνεται νὰ νοῆται ἐκ τῶν συμφραζομένων. Ἐκ τοιούτων δὲ ἑλλειπτικῶν ἐκφράσεων ἀποσπασθὲν κατόπιν τὸ μόριον **εἰ** καὶ ἄλλα μόρια μετ' αὐτοῦ ἔλαβον διαφόρους ἐπιρρηματικὰς σημασίας. Οὕτω

1) Πολλάκις ἑλλείπει ὑποθετικοῦ τινος λόγου ἢ ἀπόδοσις: **Εἴπερ γὰρ κ' ἐθέλῃσιν Ὀλύμπιος ἀστεροπητῆς ἐξ ἐδέων σιφελίξαι ὁ γὰρ πολὺ φέριτατός ἐστιν.** (Μετὰ τὸ σιφελίξαι νοητόν δύναται ποιῆσαι τοῦτο—ἢ—ἡμεῖς οὐ δυνησόμεθα ἀντιστῆναι) Ὅμ.

Ἡ τοιαύτη ἑλλειψὶς τῆς ἀποδόσεως συμβαίνει συνήθως εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων ἐκφερομένων μετὰ τινος πάθους: (**εἰ μὲν—εἰ δέ, ἐάν μὲν—ἐάν δέ**). Τότε παραλείπεται ἢ ἀπόδοσις τοῦ πρώτου ὑποθετικοῦ λόγου καὶ ὡς τοιαύτη νοεῖται ἔξωθεν ἢ φράσις καλῶς ἔχει ἢ καλῶς ἔξει ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον: **Εἰ μὲν δώ-**

σουσι γέρας μεγάθυμοι Ἄχαιοί.... εἰ δέ κε μὴ δώωσι, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι ἢ τεὸν κλπ. (=ἐάν μὲν θὰ μοῦ δώσουν.... αἱ Ἄχαιοί, πάει καλά, ἂν θυωσ δὲν μοῦ δώσουν, κλπ.) "Ομ.

2) Ἄλλ' εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων, ὅποια αἱ ἀνωτέρω, παραλείπεται συνηθέστατα καὶ τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως τοῦ δευτέρου ὑποθετικοῦ λόγου, ὡς εὐκόλως νοοῦμενον ἐκ τῶν συμφραζομένων. *Εἰ μὲν τοίνυν καὶ διαγινώσκειν σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μὴ, τί σοι ὄφελος;* (=Εἰ μὲν τοίνυν.... ἐδίδαξεν, καλῶς ἔχει· εἰ δὲ μὴ ἐδίδαξε, τί σοι κλπ.) Ξ. *Καὶ ἐάν μὲν ἐκὼν πείθεται· εἰ δὲ μὴ, ὥσπερ ξύλον διαστρεφόμενον καὶ καμπτόμενον εὐθύνουσιν ἀπειλαῖς καὶ πληγαῖς* (=Καὶ ἐάν μὲν ἐκὼν πείθεται, καλῶς ἔχει—ἢ—οὐδόλως κολάζουσιν αὐτόν· εἰ δὲ μὴ πείθεται, ὥσπερ ξύλον κλπ.) Πλ.

Ἐκ τοιούτων δὲ συντακτικῶν πλοκῶν ἀποσπασθὲν τὸ *εἰ δὲ μὴ* κατήντησε κατόπιν ἐπιρρηματικῆ ἔκφρασις (*εἰδεμῆ*) μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως, *ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει* κ.τ.τ. (μὲ τὴν ὁποίαν σημασίαν σφύζεται καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· *μὴ ποιήσης ταῦτα· εἰ δὲ μὴ αἰτίαν ἔξεις* (=ἄλλως θὰ κατηγορηθῆς) Ξ. (πβ. σῶπασε· *εἰδεμῆ* θὰ σὲ βγάλω ἔξω).

Σημ. α' Τὸ *εἰμῆ* καθ' ὅμοιον τρόπον ἀποσπασθὲν κατήντησεν ἐπιρρηματικῆ ἔκφρασις, ἢ ὁποία λαμβάνεται κατόπιν ἀρνήσεως μὲ τὴν σημασίαν τοῦ πλῆν, *ἐκτός μόνον, παρὰ μόνον*. Οὐδέ τις ἄλλος αἴτιος ἀθανάτων *εἰμῆ* νεφεληγερέτα Ζεὺς. "Ομ. "Υμ. Οὐ χρήσιμος οὐδὲν ἢ ἡρωική, εἰ μὴ εἶς ὑπολάβοι, κλπ. (=ἐκτός μόνον ἂν κανεῖς ἤθελε νομίσει κλπ.) Πλ.

Εἰ μὴ ἄρα = ἐκτός ἐάν ἴσως. Ἰδὲ § 134, 1, Σημ.

Σημ. β' Τὸ *ἐάν μόνον* τῆς ἀρχαίας γλώσσης σημαίνει ἀρκεῖ μόνον· *νά Ἐλαῖνον τῦξεται, ἐάν μόνον τὸ ταχθὲν εὐ τολμᾷ τέλει* (=ἀρκεῖ μόνον· *νά* τολμᾷ).

3) *Καὶ αἱ φράσεις εἴ τις καὶ ἄλλος ἢ εἴπερ τις καὶ ἄλλος* (=περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον), *εἴπερ ποτὲ ἢ εἴποτε καὶ ἄλλοτε ἢ εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε* (=περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά) κ.τ.τ. προήλθον ἐξ ἀποσπάσεως ἐξ ὑποθετικῶν λόγων, εἰς τοὺς ὁποίους παραλείπεται τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως· *ἀνθρώπου ψυχῆ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων, τοῦ θεοῦ μετέχει* (=περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων μετέχει τοῦ θεοῦ. Τὸ πλῆρες θὰ ἦτο· ἀνθρώπου ψυχῆ, *εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων μετέχει τοῦ θεοῦ, τοῦ θεοῦ με-*

τέχει καὶ αὐτῇ) Ξ. Οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὰ πολεμικά, εἵπερ ποτέ, μάλιστα δὴ δεινότεροι ἐγένοντο. (= τότε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλην φοράν) Θ.

4) Καὶ αἱ φράσεις ὥσπερ εἰ, ὥσπερ ἂν εἰ, ὡς εἰ, ὥσπερ ἂν, ὡς ἂν κατήντησαν νὰ λαμβάνωνται ὡς ἀπλᾶ (ἀναφορικά) ἐπιρρήματα, ἰσοδύναμα πρὸς τὸ ἀπλοῦν ὥσπερ ἢ ὡς (= καθὼς, σάν), ἕνεκα παραλείψεως εἰς ἐκφράσεις παρομοιώσεως τοῦ ῥήματος τῆς ἀποδόσεως ἢ συγχρόνως τοῦ ῥήματος τῆς τε ὑποθέσεως καὶ τῆς ἀποδόσεως. Κῆρος εὐθύς ἠσπάζετο τὸν πάππον, ὥσπερ ἂν εἴ τις πάλαι φίλων αὐτὸν ἀσπάζοιτο (= ὥσπερ ἂν ἀσπάζοιτό τις, εἰ πάλαι φίλων κλπ.) Ξ. Οἱ Μύριοι ἐπὶ τοῦ Τισσαφέρονος παρὰ πᾶσαν ἐπιβουλεύομενοι τὴν ὁδὸν ὁμοίως διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν εἰ προπεμπόμενοι (= διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν διεπορεύθησαν, εἰ διεπορεύθησαν προπεμπόμενοι) Ξ.

Ὡς τὼ κατόπιν ταῦτα ὥσπερ εἰ (ἢ ὥσπερεῖ) στοιχεῖά ἐστι (= τρόπον τινὰ στοιχεῖα εἶναι) Πλ. φοβεῖται ὥσπερ ἂν εἰ (ἢ ὥσπερανεῖ) παῖς (= ὥσπερ παῖς, σάν παιδί) Ξ. νέες (= νῆες) ὠκεῖα ὡς εἰ (ἢ ὡσεῖ) πτερὸν ἢ ἐ νόημα (= σάν φτερωτὰ πουλλιά κλπ.) "Ομ. ταῦτα προσδέχονται ἂν ὡς ἂν οἰκεῖα (= ὥσπερ οἰκεῖα, σάν ἰδικά του) Πλ.

Σημ. α' Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνεκφορῶν ἐπεκράτησε κατόπιν ἡ τοῦ ὡς ἂν (ὡσάν), καὶ ἐκ τούτου προήλθεν ἔπειτα τὸ σάν (σὰ) τῆς νέας γλώσσης μὲ τὰς ποικίλας σημασίας του. (= ὅπως, καθὼς — ἔταν, ὁσάκις — ἐπειδὴ, ἀφοῦ — ἔάν, κλπ.).

Σημ. β' Περὶ τοῦ εἴτε, εἰάντε, ἦντε ἰδὲ § 130, 2.

5. Παραχωρητικαὶ προτάσεις.

§ 143. 1) Παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν παραχώρησιν. Αὐταὶ εἰσάγονται διὰ τοῦ εἰ καί, ἂν καὶ (= ἂν καί, μόνον ἔτι), ἔταν ἢ παρὰχώρησις γίνεται πρὸς τι, τὸ ὅποιον ὁ λέγων δέχεται ὡς πραγματικὸν (εἰ καὶ θνητός εἰμι), διὰ δὲ τοῦ καὶ εἰ, καὶ ἂν ἢ συνηθέστερον κἂν (= κί' ἂν, καὶ νά, κί' ἂν ἀκόμα) ἢ ἐάν ἢ κυρία πρότασις εἶναι ἀρνητικῆ, διὰ τοῦ οὐδ' εἰ, οὐδ' ἐάν = οὔτε κί' ἂν), ἔταν ἢ παρὰχώρησις γίνεται πρὸς τι, τὸ ὅποιον διὰ τὴν λέγονται εἶναι ἀδύνατον ἢ ἀπίθανον (καὶ εἰ ἀθάνατος ἦν . . .).

Ἡ σχέσις τῆς κυρίως προτάσεως πρὸς τὴν παραχωρητικὴν εἶναι ἀντιθετικὴ καὶ διὰ τοῦτο εἰς ταύτην πολλακίς ὑπάρχει ὁ ἀντιθετικὸς σύνδεσμος δμως.

2) Αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις οὐδὲν ἄλλο κυρίως εἶναι ἢ ὑποθετικαὶ προτάσεις μὲ τὸ ἐπιδοτικὸν καὶ (ἢ οὐδὲ) παρὰ τὸν ὑποθετικὸν σύνδεσμον (§ 123, 2 καὶ § 124,3, Σημ. α'). Διὰ τοῦτο καὶ αὗται ἄρνησιν μὲν ἔχουν τὸ μὴ, ἐκφέρονται δὲ καθ' ὃν τρόπον αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις: Πόλιμ μὲν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὅμως, οἷα νόσω εὐνεεσιν (= μολονότι δὲν βλέπεις) Σοφ. κεῖ (=καὶ εἰ) μὴ πέλοιθα, τοῦργόν ἐστ' ἐργαστέον (=καὶ ἂν δὲν εἶμαι πεπεσμένος) Αἰσχ. τῆς γῆς κρατοῦντες καὶ εἰ θαλάττης εἴργονται, δύναιτ' ἂν καλῶς διαζῆν. Ξ. ἀνὴρ πονηρὸς δυστυχεῖ, κὰν εὐτυχεῖ. Μέν.

6. Χρονικαὶ προτάσεις.

§ 144. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται διὰ τῶν χρονικῶν συνδέσμων δτε, ὁπότε (καὶ σπανίως ὀσάκις, ὀποσάκις), ὥς (= ἄμα), ἠνίκα, ὀπηνίκα (= καθ' ἣν ὥραν, ὅτε), ἐν ᾧ (= καθ' ὃν χρόνον), ἐπεὶ, ἐπειδὴ (εἰς τὸν Ἡρόδοτον καὶ ἐπεὶ τε—ἀφοῦ), ἕως, ἕστε, μέχρι, μέχρι οὔ (=μέχρις ὅτου, ἐφ' ὅσον), ἐξ οὔ, ἐξ ὅτου, ἀφ' οὔ, ἀφ' ὅτου (= ἀφ' ὅτου), ἐπεὶ πρῶτον, ἐπειδὴ πρῶτον, ἐπεὶ τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα, ὥς τάχιστα (= εὐθὺς ὡς), πρίν, οὐ πρότερον... πρίν, οὐ πρόσθεν... πρίν. (Εἰς τὸν Ὅμηρον χρονικοὶ σύνδεσμοι εἶναι προσέτι εὔτε = ὅτε, ὥσπερ, ὅπως = ὡς, ὅτε, ἦμος—ὅτε, ἦος ἢ εἶος—ἕως, ὄφρα—ἕως ὅτου).

2) ἐκφέρονται

α') δι' ὀριστικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται ὀρισμένον τι καὶ πραγματικὸν γεγονός: ("Ἀρνησις οὐ"). Ὅτε αὐτὴ ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρτης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὄν. Ξ. ταῦτα ἐποίουν, μέχρι σκότος ἐγένετο. Ξ. Οἶδα κακείνω σωφρονοῦντε, ἕστε Σωκράτει συνήστην (=μέχρις ὅτου ἢ ἐφ' ὅσον συνανεστρέφοντο) Ξ.

β') δι' ὑποτακτικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πράξις προσδοκωμένη ἢ ἀορίστως ἐπαναλαμβανομένη κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην μετὰ τὸν χρονικὸν σύνδεσμον ἀκολουθεῖ κανονικῶς ὁ δυνητικὸς ἂν (ποιητικῶς κεν ἢ κε), μετὰ

του όποιου οι χρονικοί σύνδεσμοι *ότε, όποτε, επει και επειδή* ενώνονται εις μίαν λέξιν· (*όταν, όπόταν, επάν η επήν, επειδάν*)· (**Αρνησις μή*)· *αυτου διατριψωμεν, εως αν φως γενηται* (=εως ετου νά...) Πλ. *μαινόμεθα πάντες, όπόταν όργιζόμεθα* (=εταν όργιζόμεθα, ητοι κάθε φορά που όργιζόμεθα) Ε. *επειδάν πυθώμεθά τι γιγνόμενον, τηρικαυτα θορυβούμεθα* (=εμα πληροφορηθόμε, όσάκις πληροφορηθόμεν) Δ. (Πδ. § 141, 4, 6').

γ') δι' εϋκτικης (επαναληπτικης), εταν δι' αυτων δηλοϋται πρᾶξις επαναλαμβανομένη κατὰ τὸ παρελθόν. (**Αρνησις μή*)· *όποτε θύοι Κρίτων, εκάλει Αρχέδημον* (=όσάκις προσέφερε θυσιάν) Ε. *περιεμένομεν εκάστοτε, εως ανοιχθείη τὸ δεσμητήριον* (=περιεμέναμεν κάθε φορά, εως ετου νά ανοιχθῆ, ὡσπου ανοιγοταν) Πλ. (πρ. § 116, 2, Σημ. γ' και § 141, 4, γ').

§ 145. Ἰδιαιτέρως περί του *πρίν*. Τὸ *πρίν* ὡς χρονικός σύνδεσμος κανονικῶς συντάσσεται

1) με όριστικὴν ἢ με ὑποτακτικὴν, εταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι ἀρνητικὴ. (Με όριστικὴν τὸ *πρίν*=εως ετου ἢ παρὰ ἀφου)· *Ὁδ' πρότερόν γε ελαύσαντο εν όργῆ έχοντες αυτόν, πρίν εξημίωσαν χόρημασιν* (=παρὰ ἀφου) Θ.—*μη ἀπέλθῃτε, πρίν αν ακούσῃτε* (=προτου νά ακούσετε) Ε. *οὐ πρότερον (ό ποιητής) οἶός τέ (εστι) ποιεῖν, πρίν αν ενθεός τε γενηται και εκφρων* (=προτου νά γίνῃ) Πλ. (Πρ. § 144, 2, β').

Σημ. Καὶ εταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, τὸ *πρίν* συντάσσεται σπανιώτερον με όριστικὴν, ἰδίᾳ ὑπὸ του Θουκυδιδου· και *εθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρῶμταν κρονομένους, πρίν τινεσ ιδόντες εἶπον οὐ νῆεσ εκείναι επιπλέουσι* (=εως ετου τινέσ ειδον και ειπον κλπ.) Θ. *ο,τι εποίηον (οι βάρβαροι) ἡμφεγνόνουν (οι Ἕλληνεσ), πρίν Νικαρχοσ Ἀρκάσ ἤκεν* (=εως ετου ἤλθεν) Ε.

2) με ἀπαρέμφατον, συνήθωσ εταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, σπανίωσ δὲ και εταν αυτη εἶναι ἀποφατικὴ (*πρίν* = προτου νά, προτου)· *Και ἐπὶ τὸ ἄκρον αναβαίνει Χειρίσσοφοσ, πρίν τινεσ αισθέσθαι τῶν πολεμίων* (=προτου νά αντιληφθούν) Ε. *οὐδὲ πρὸσ δικαστηρίῳ ὤφθῃν οὐδεπώποτε, πρίν ταύτην τὴν συμφορὰν γενέσθαι* (=προτου γίνῃ, προτου ἔλθῃ αυτη ἢ συμφορά). Λυσ.

Σημ. α' Με εϋκτικὴν τὸ *πρίν* συντάσσεται, μόνον εταν γίνεται ἀφομοίωσις ἐγκλίσεωσ καθ' ἑλξιν ἢ εταν εισάγῃ χρονικὴν πρότασιν εις πλάγιον.

λόγον ὄλοιο μῆ πω, πρὶν μάθοιμι (= ὄλοιο μῆπω, πρὶν ἂν μάθω)
 Σοφ. Καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε (Κῦρος) σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑπο-
 σχόμενος αὐτοῖς, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε
 (= πρὶν ἂν καταγάγοι. Εὐθύς λόγος· Ὁ πρόσθεν παύσασθαι, πρὶν ἂν ἡμᾶς
 καταγάγω οἴκαδε) Ξ.

Σημ. β' Καὶ τὸ μόριον πρὶν ἀρχῆθεν εἶναι ἐπίρρημα, βαθμοῦ συγκρι-
 τικοῦ, μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ πρότερον· πβ. Ἰλ. Α, 29 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω,
 πρὶν μιν καὶ γῆρας ἐπεισιν. Ἄλλ' εἰς φράσεις, οἷα π. χ. Ὀδυσσ. κ, 174
 ὦ φίλοι, οὐ γάρ πω καταδυσόμεθ' ἀχνύμενοί περ εἰς Αἴδαο δόμους, πρὶν
 μόροισιν ἡμᾶς ἐπέλθῃ, ἡδύνατο τὸ πρὶν νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς ἐπίρ-
 ρημα μετὰ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν (= πρότερον θὰ ἐπέλθῃ) καὶ ὡς σύνδε-
 σμος χρονικὸς μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ προτοῦ (=προτοῦ ἐπέλθῃ).

7. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ συμπερασματικαὶ προτάσεις.

§ 146. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ συμπερασματικαὶ ἢ ἀκολουθίας
 προτάσεις λεγόνται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποιαὶ δηλοῦν
 τὸ ἀποτέλεσμα ἢ ἐπακολουθήματα ἐνεργείας τινός. Αὗται εἰσάγονται
 διὰ τοῦ συνδέσμου ὥστε ἢ τοῦ ὡς (= ὥστε), ἐκφέρονται δέ

1) διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 118, 1),
 ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς πραγματικὸν γεγονός ἢ ὡς δυ-
 νάμενον νὰ πραγματοποιηθῇ (κατὰ τὸ παρὸν § 116, 2, ἢ κατὰ
 τὸ παρελθόν § 114, 2). (Ἄρνησις οὐ). (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν
 ὥστε ἢ πού=ὥστε, μετὰ ὁμοίαν ἐγκλίσειν)· Ἐνταῦθα ἐπιπίπτει χιών
 ἄπλετος, ὥστε ἀπέκρουσε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους
 κατακειμένους. Ξ. πλοῖα ὑμῖν πάρεσιν, ὥστε, ὅπη ἂν βούλη-
 σθε, ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε (= ὥστε μορεῖτε νὰ ἐπιτεθῆτε)
 Ξ. κατεφαίνεται πάντα αὐτόθεν, ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν ὀρμώ-
 μενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ (= ὥστε δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ δια-
 φύγῃ τὴν προσοχὴν των ὁ Κλέων). Θ.

2) δι' ἀπαρεμφάτου, ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς ἀπλῆ
 σκέψις τοῦ λέγοντος, ἢ τοι ὡς ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν, ἂν καὶ
 πολλάκις τοῦτο εἶναι καὶ πραγματικὸν γεγονός· (Ἄρνησις μή).
 (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ὥστε νὰ ἦ γιὰ τὴν ἢ ἀπλῶς νὰ μετὰ ὑπο-
 τακτικῆς)· Ἐχω τριήρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον (=ὥστε
 ἡμπορῶ νὰ συλλάβω κλπ.) Ξ. χαλεπὸν οὗτω τι ποιῆσαι, ὥστε
 μηδὲν ἀμαρτεῖν (=ὥστε νὰ μὴ σφαλῇ εἰς τίποτε) Ξ. ἐνετύχα-
 νον τάφρους ὕδατος πλήρῃσιν, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ
 γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο (γεφύρας) ἐκ τῶν φοινίκων κλπ.

(= ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ διαδραίνουσι, ὥστε δὲν ἠμποροῦσαν νὰ διαδραίνουσι κλπ.) Ε.

Σημ. α' Τὸ μετὰ τὸ ὥστε ἀπαρέμφατον δύναται νὰ συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ δυνητικοῦ ἄν, καὶ τότε ἰσοδυναμεῖ μὲ δυνητικὴν εὐκτικὴν (§ 116, 2) ἢ μὲ δυνητικὴν ὀριστικὴν (§ 114, 2): ὥστε λιμῶ ἄν ἀποθάνειν τὸν ἰατρὸν (= ὥστε λιμῶ ἄν ἀποθάνοι) Πλ. ὥστε καὶ ἰδιώτην ἄν γνῶναι (= ὥστε καὶ ἰδιώτης ἄν ἔγνω) Ε.

Σημ. β' Τὸ ὥστε μετ' ἀπαρέμφατου χρησιμοποιεῖται προσέτι

1) ἵνα δηλωθῆ ἐπιδικώμενον ἀποτέλεσμα, ἥτοι σκοπός· (ὥστε=γιανὰ)· οἱ τριάκοντα ἐβουλήθησαν Ἐλενοσίνα ἐξειδιώσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγήν (= γιανὰ ὑπάρχει εἰς αὐτοὺς) Ε.

2) ὅρος ἢ συμφωνία ἢ προὑπάθεσις· (ὥστε=ὑπὸ τὸν ὅρον, μὲ τὴν συμφωνίαν — γιανὰ, ἂν πρόκειται νὰ)· σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ἐποιήσατο καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (= μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ θεωροῦν) Θ. πολλὰ χρήματα ἔδωκεν ἄν Φιλισίδης, ὥστ' ἔχειν Ὁρεὸν (= γιανὰ ἔχῃ, ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἔχῃ) Δ.

Ἐπὶ τῆς τισαύτης ὁμοῦ σημασίας ἀντὶ τοῦ ὥστε μετὰ τὸν Ὅμηρον χρησιμοποιεῖται συνηθέστερον τὸ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε, εἴτε μετ' ἀπαρέμφατου εἴτε μετὰ ὀριστικῆς μέλλοντος χρόνου. Συνηθὼς δὲ προηγείται τοῦ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τὸ ἐπὶ τούτῳ ἢ ἐπὶ τοῖσδε (§ 94, IX, 3.)· ἀφίμεν σε, ᾧ Σώκρατες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν (= μὲ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν ὁμοῦ, δηλαδὴ μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ κλπ.) Πλ. Οἱ ἐν Ἰθώμῃ συνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧτε ἐξίασιν ἐκ Πελοποννήσου (=μὲ τὴν συμφωνίαν ὅτι θά) Θ.

Ἴδὲ καὶ § 31, 3, β', Σημ.

8. Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις.

§ 147. 1) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποσαι ἐκφράζουσι (ἐνδοιασμόν ἦται) φόβον διὰ πιθανόν τι κακὸν ἢ ἐν γένει διὰ κάτι τι τὸ ἀνεπιθύμητον· (φοβεῖται μὴ ἀρρωστήσῃ τὸ παιδί της. φοβοῦμαι μὴ τὸν δυσσαγέστησα μ' αὐτὰ τὰ λόγια). Αἱ προτάσεις αὗται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται διὰ τοῦ (ἐνδοιαστικοῦ) μὴ, ἢ διὰ τοῦ μὴ οὐ. Καὶ διὰ μὲν τοῦ μὴ (=μή, μὴν, μήπως, νὰ μὴ) εἰσάγονται, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μήπως γίνη τι τὸ φοβερόν ἢ ἀνεπιθύμητον, διὰ δὲ τοῦ μὴ οὐ (=μὴ δέν, μήπως δέν), ὅταν ὁ φόβος εἶναι, μήπως δέν γίνη τι, τοῦθ' ἕπερ τότε εἶναι τὸ ἀνεπιθύμητον· (φοβεῖται μὴ φύγης—φοβεῖται μὴ δέν ἔρθῃς).

2) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀκολουθοῦν α') μετὰ ῥήματα φό-

βου σημαντικά, ὡς φοβοῦμαι, δέδοικα ἢ δέδια, ὀκνῶ (=μὲ κατέχει φόβος), κλπ. β') μετὰ ῥήματα ἢ λέξεις ἢ φράσεις, ποῦ ἐνέχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ φόβου, ὡς ὑποπιεύω, φυλάττομαι, ὀρῶ (=κοιτάζω, προσέχω), τρόμος ἔχει με, κίνδυνός ἐστι, κττ.

3) Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται

α') μετὰ ἀρκτικὸν χρόνον κανονικῶς δι' ὑποτακτικῆς, σπανίως δὲ δι' ὀριστικῆς, ὅταν τὸ τοθερὸν ἢ ἀνεπιθύμητον τὸ φαντάζεται τις οὐχί ὡς ἐνδεχόμενον, ἀλλ' ὡς τι πραγματικόν· Ἄθηναῖοι φοβοῦνται, μὴ Βοιωτοὶ δηώσωσι τὴν Ἀττικὴν (=μήπως ἐρημώσουσιν) Ξ. ἐγὼ δὲ αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ δυννηθῶ δηλωῶσαι περὶ τῶν πραγμάτων ἡμῶν (=μήπως δὲν δυννηθῶ) Δ. — νῦν δὲ φοβούμεθα, μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν (=μήπως ἔχομεν ἀποτύχει) Θ. δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω ταύτην τὴν σοφίαν (=μὴ δὲν ἔχω) Ξ.

Σημ. Ὅρα μὴ (ὄρατε μὴ) μεθ' ὑποτακτικῆς=προσεχε μὴ (προσεχετε μὴ)· ὄρατε μὴ πάθωμεν, ἅπερ πολλοὺς λέγουσι λεπονθέναι. Ξ. (πβ. τίρα μὴ σὰς μεθύσουσιν καὶ σὰς πιάσουσιν).— Ὅρα μὴ (ὄρατε μὴ) μεθ' ὀριστικῆς=κοῖτα μὴ, σκέψου μὴ· ὄρα μὴ παίζων ἔλεγε (=μήπως ἀστεειυόμενος ἔλεγε) Πλ.

β') μετὰ ἱστορικὸν χρόνον δι' ὑποτακτικῆς ἢ συνηθέστερον δι' εὐκτικῆς (τοῦ πλαγίου λόγου)· οἱ μέγροι Θερμοπυλῶν Ἕλληνες ἐφοβήθησαν, μὴ καὶ ἐπὶ σφῶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ (=μήπως ἐπέλθῃ) Θ. Μενέλαος ἔχε (=εἶχε) τρόμος, μὴ τι πάθοιεν Ἀργεῖοι (=μὴν πάθουν τίποτε) Ὅμ. οὐδεὶς κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μὴ τις ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιτο (=μὴν ἐπιτεθῆῃ κανεῖς) Ξ.

Σημ. Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀρχῆθεν ἦσαν αὐτοτελεῖς, ἦτοι ἀνεξάρτητοι προτάσεις δηλοῦσαι τι, τὸ ἕποτον ἐπέκρουεν ὁ λέγων μετὰ φόβου (πβ. νῦν : Μὴν πάθω τίποτε μ' αὐτὸ τὸ φάρμακο. Μὴ σὲ δαγκάσῃ αὐτὸ τὸ σκυλί κττ.). Ἐπειδὴ ὅμως πολλάκις ἐπροτάσαστο πρὸ αὐτῶν τὸ ῥήμα τὸ δηλοῦν τὴν συναισθηματικὴν κατάστασιν τοῦ λέγοντος (φοβοῦμαι, δέδοικα, ὑποπιεύω, κλπ.), εὐκόλον ἦτο στενώτερον συνεκφερόμεναι αὐταὶ μετ' αὐτοῦ νὰ ἐκλαμβάνωνται ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτοῦ τοῦ προτασσομένου ῥήματος, ἦτοι ὡς ἐξαρτώμεναι ἐξ αὐτοῦ διὰ τοῦ μόριου μὴ, τὸ ἕποτον οὕτω κατήντησε συνδετικὸν μόριον (πβ. § 121, 2 καὶ 3). Πρβλ.

1) δεῖδια· μὴ θήρῃσιν ἔλωσ καὶ κύρια γένομαι=φοβοῦμαι· μὴ γίνω ἄγρα καὶ λεία τῶν θηρίων. 2) δεῖδια, μὴ θήρῃσιν ἔλωσ καὶ κύρια γένομαι=φοβοῦμαι, μήπως γίνω κλπ.).

Αὐτοτελεῖς δὲ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται ὄχι μόνον διὰ τοῦ

μη ἢ μη οὐ καὶ ὑποτακτικῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ὅπως μὴ καὶ οὐ μὴ μεθ' ὑποτακτικῆς ἢ καὶ ὀριστικῆς μέλλοντος· *Μὴ ἀγροικότερον ἢ τὸ ἀληθές εἰπεῖν* (=μήπως εἶναι κλπως ἀγροῖκον κλπ.) Πλ. *μη οὐ τοῦτ' ἢ χαλεπὸν, ὃ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺν χαλεπώτερον πονηρίαν* (=μήπως δὲν εἶναι τοῦτο δύσκολον κλπ.) Πλ.—*Καὶ ὅπως γε μὴ ὁ σοφιστὴς ἐξαπατήσῃ ἡμᾶς* (=Καὶ ἄς προσέξωμε, μήπως ὁ σοφιστὴς κλπ.) Πλ. *Ἐωσπερ ἂν ἐμπνέω καὶ οἴός τε ψ, οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν* (=κατ' οὐδένα τρόπον ἢ ποτὲ δὲν θὰ παύσω) Πλ. *τοὺς πονηροὺς οὐ μὴ ποτε βελτίους ποιήσετε* (= τοὺς κακοὺς ποτὲ δὲν θὰ ἡμπορέσετε νὰ τοὺς κάμετε καλοὺς) Αἰσχιν.

9. Πλάγια ἐρωτήσεις

§ 148. 1) Πλάγια ἐρωτήσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι πρότασες, αἱ ὁποῖαι περιέχουν ἐρώτησιν, ἢ ὁποῖα ἐγίνε ἢ πρόκειται νὰ γίνῃ καὶ ἀνακοινουται εἰς τινα. (πβ. *Θὰ ταξιδέψῃς καὶ σύ; —Με ρωτᾷτε, ἂν θὰ ταξιδέψω κι' ἐγώ. Ἦρθα νὰ σὲ ῥωτήσω, ἂν θὰ ταξιδέψῃς καὶ σύ*).

Αὗται εἰσάγονται

α') ἐὰν μὲν εἶναι ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας (§ 119, 2, α') διὰ τοῦ (ἐρωτηματικοῦ) *εἰ* (=ἂν), αἱ δὲ διμελεῖς διὰ τοῦ *εἰ—ἢ* (=ἂν—ἢ), *πότερον ἢ πότερα—ἢ, εἴτε—εἴτε* (=ἂν—ἢ). Εἰς δὲ τὸ δεῦτερον μέλος διμελοῦς πλκγίας ἐρωτήσεως ἢ ἄρνησις δύναται νὰ εἶναι *οὐ ἢ μὴ*.

Σημ. Μετὰ τὸ ἀπορηματικὸν *εἰ* ἢ ἄρνησις εἶναι οὐ (*εἰ οὐ*), ὅταν ὁ ἐρωτῶν προσδοκᾷ ἀπάντησιν καταφατικὴν, *μὴ* δὲ, ὅταν ὁ ἐρωτῶν ἀμφιβάλλῃ, ἂν ἢ βοηθημένη ἀπάντησις θὰ εἶναι καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ· Ἐρωτᾷς, *εἰ οὐ καλὴ μοι δοκεῖ εἶναι ἡ ἱστορικὴ* (=ἂν δὲν μοι φαίνεται) Πλ. *Βούλειαι ἐρεῖσθαι, εἰ μαθὼν τίς τι μεμνημένος μὴ οἶδεν* (=μὴ τυχόν) Πλ. (πβ. § 119, 2, α', Σημ.).

β') ἐὰν δὲ εἶναι ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, διὰ τῶν ὁποίων εἰσάγονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεταὶ ἐρωτήσεις (§ 119, 2, β'), ἢ συνηθέστερον διὰ τῶν ἀντιστοίχων ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, μάλιστα δὲ τῶν ἀριστολογικῶν (*ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος κλπ.= τίς, ποῖος, πόσος κλπ.— ὅπου, ὅποι, ὁπόθεν κλπ.= ποῦ, ποι, πόθεν κλπ.* § 54, 3, β').

2) Πλάγια ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν

Α. Τζαρτζάνου. Συνακτικὸν τῆς Ἀρχ. Ἑλλήν. γλώσσης Ἐκδ. 1η 9

α') μετὰ τὰ ῥήματα ἐρωτᾶν, ἀπορεῖν, θαυμάζειν, σκοπεῖν ἢ σκοπεῖσθαι, λέγειν, δεικνύναι, αἰσθάνεσθαι, γινώσκειν καὶ ἄλλα ἔχοντα παρομοίαν σημασίαν.

β') μετὰ τὰ ῥήματα ἐπιμελεῖσθαι, φυλάττεσθαι, πειραῖσθαι καὶ τὰ ἔχοντα παρομοίαν σημασίαν.

γ') μετὰ λέξεις ἢ φράσεις ἐχούσας παρομοίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ῥήματα σημασίαν.

3) Αἱ πλάγια ἐρωτήσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἐγκλίσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφέρονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις. Ὅταν ὅμως αὗται ἀκολουθοῦν μετὰ ἱστορικὸν χρόνον, συνηθέστερον ἐκφέρονται δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου, μάλιστα δὲ αἱ ἀπορηματικαὶ πλάγια ἐρωτήσεις: *Πρωταγόρας ἐρωτᾷ, εἰ οὐκ αἰσχύνομαι τὰ ἀγαθὰ δεινὰ καλῶν.* (Εὐθεῖα ἐρώτησις: Ὁὐκ αἰσχύνει τὰχρὰ κλπ.;) Πλ. *οὐκ οἶδα, ὅπως ἔχει παιδείας βασιλεύς.* (Εὐθ. ἐρ. *Πῶς ἔχει παιδείας;*) Πλ. *οὐ γνώσεται γ', ὅς εἰμι* ἔγω. (Εὐθ. ἐρ. *Τίς εἰμι ἐγώ;*) Εὐρ. *θαυμάζω, ὦ Σώκρατες, ἡ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἔκλινεν.* (Εὐθ. ἐρ. *Πῶς ποτε. . . ἔκλινεν;*) Ξ. *ἠρώτα Μειδίας, ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιτο.* (Εὐθ. ἐρ. Ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γενοίμην;) Ξ. Ἐπεχείρησας σαυτὸν ἐπισκοπεῖν, ὅστις εἴης; (Εὐθ. ἐρ. *Τίς εἰμι;*) Ξ. Ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. (Τὸ ἐρωτῶσιν ἱστορικὸς ἐνεστῶς = ἠρώτησαν. Εὐθ. ἐρ. *Τίς ἐθέλει κλπ.*) Ξ. Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤρreto, εἴ τι εἰδείη ἀγαθόν. (Εὐθ. ἐρ. *Οἶσθά τι ἀγαθόν;*) Ξ. Ἡρακλῆς ἠπόρει, ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται. (Εὐθ. ἐρ. *Ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπωμαι;*) Ξ. ὁ Εὐθύδημος διεσιώπησεν σκοπῶν, ὅτι ἀποκρίναιτο. (Εὐθ. ἐρ. *Τί ἀποκρίνωμαι;*) Ξ.

Σημ. α' Μετὰ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ φροντίζειν ἀκολουθεῖ συνηθὸς πλαγία ἐρώτησις εἰσαγομένη διὰ τοῦ ὅπως καὶ ἐκφερομένη διὰ μέλλοντος ὀριστικῆς ἢ καὶ εὐκτικῆς μετὰ ἱστορικὸν χρόνον τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως σφαι ἔσονται αἱ οἴες. Ξ. *Κῦρος ἐπεμέλετο, ὅπως οἱ δουλεύοντες μὴ ἄσαιο ἔσονται.* Ξ.

Ἐνίστη δὲ τὸ ὅπως μὲ ὀριστικὴν μέλλοντος λαμβάνεται εἰς ἀνεξάρτητον πρότασιν, ἵνα δηλωθῇ παραίνεσις ἢ ἔντονος προτροπή. Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε (=Κοιτάξετε λοιπὸν νὰ φανῆτε ἄξιοι κλπ.) Ξ.

Σημ. β' Πλάγια ἐρωτήσεις καὶ ἐνδοιαστικά ἢ τελικαὶ προτάσεις εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ ὅπως, ὅπως μὴ ἢ μὴ πολλακίς συμπύπτουν κατὰ τὴν

σημασίαν. Πβ. Οἱ νόμοι ἐπιμέλονται, ὅπως ἀγαθοὶ ἔσονται οἱ πολῖται (= πῶς θὰ εἶναι—γιατὰ εἶναι ἢ γιατὰ γίνουσι) Ξ. φυλάττου, ὅπως μὴ καὶ σὺ ἐλάττους τὰς βοῦς ποιήσης (=μήπως κάμης—γιατὰ μὴ κάμης) Ξ.

10. Ἀναφορικαὶ προτάσεις.

§ 149. 1) Ἀναφορικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται δι' ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν (§ 54) ἢ ἀναφορικῶν ἐπιρρημάτων (οὗ, ὅπου, ὅθεν, ὁπόθεν, ὡς, ὅπως, κλπ.) καὶ διὰ τούτων ἀναφέρονται (ἦτοι ἀποδίδονται) εἰς τινα ὄρον ἐτέρας προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἔξωθεν νοούμενον. Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὄρα. Σίτω τοσοῦτω ἐχρήτο Σωκράτης, ὅσον ἡδέως ἦσθι. Ξ. ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος (=ἄνθρωπος, ὄν κλπ).

2) Ἀναφορικὴ τις πρότασις δύναιται νὰ ἀναπληροῖ ὄρον τινα ἐτέρας προτάσεως κύριον ἢ δευτερεύοντα, ἦτοι ἀναφορικὴ τις πρότασις δύναιται νὰ λαμβάνεται

α') ὡς ὑποκείμενον. Νέος δ' ἀπόλλυθ' ὃν τινα φιλεῖ θεός. (πβ. Νέος ἀπόλλυται ὁ θεοφιλής).

β') ὡς κατηγορούμενον. Οὗτός ἐστιν, ὃς ἀπέκτεινε τοὺς στρατηγούς. Ξ. (πβ. Οὗτός ἐστιν ὁ φονεὺς τῶν στρατηγῶν).

γ') ὡς ἀντικείμενον. Κῦρος ἔχων οὖς εἴρηκα ὤρματο ἀπὸ Σάρδεων. Ξ. (πβ. Κῦρος ἔχων τὸ στράτευμα ὤρματο κλπ.).

δ') ὡς προσδιορισμὸς οἰοσθήποτε. Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός, ὃς Φαρναβάζω ἐτύγχανε ξένος ὢν. Ξ. (Παράθεσις: πβ. Ἀπολλοφάνης, ξένος Φαρναβάζω). Ὡ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὃ, τι σοι δοκεῖ. Ξ. (Ἐπεξήγησις=εἰπέ γνώμην, δηλαδή τί νομίζεις)—θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν οἶον εἰκός ἐστι φόβου ἐμπεσόντος γίνεσθαι. Ξ. (Ἐπιθετικὸς προσδιορισμός: πβ. θόρυβος καὶ δοῦπος μέγας ἦν).—Τισσαφέρνης σατράπης κατεπέμφθη ὢν αὐτὸς πρόσθεν ἤρχεν καὶ ὢν Κῦρος. Ξ. (Προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν κτητικὴν: πβ. σατράπης τῶν Ἰωνικῶν πόλεων)—οἱ βάρβαροι ἔφευγον ἢ ἕκαστος ἐδύνατο. Ξ. (Ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμός: πβ. ἔφευγον πανταχόσε).

§ 150. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν καὶ τῆς σχέσεως τοῦ νόηματος αὐτῶν πρὸς τὸ νόημα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, διακρίνονται

1) εἰς ἀναφορικὰς προσδιοριστικὰς ἢ διασαφητικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια χρησιμεύουν, ἵνα ἀκριβέστερον ὀρίσουν ἢ διασαφήσουν ὅρον τινὰ μᾶς προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφοραμένον ἢ ἔξωθεν νοούμενον. Αὐταὶ κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν δύνανται νὰ εἶναι ἢ προτάσεις κρίσεως (ἄρνησις οὐ) ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας ἄρνησις μὴ), καὶ ἐπομένως ἐκφέρονται διὰ πάσης· ἐγκλίσεως· λέγει πρᾶγμα, δ (οὐ) γίννεται, δ (οὐκ) ἐγένετο, δ (οὐ) γενήσεται—δ (οὐκ) ἂν γένοιτο, δ (οὐκ) ἂν ἐγένετο—δ (μὴ) γένοιτο—δ (μὴ) ποιῶμεν—δ (μὴ) ποιεῖτε, δ (ποιήσατε), δ μὴ ποιήσητε.—Οἱ ἡγεμόνες, οὗς ἔχομεν, οὗ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδόν. Ξ. Σωκράτης ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι, οἷος ἂν εἴη ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονότατος. Ξ. οὐκ ἔστιν ἡτις τοῦτ' ἂν ἔτιλη. Εὐρ. εἰς καλὸν ἡμῖν Ἄνυτος ὅδε παρεκαθέζετο, ᾧ μεταδῶμεν τῆς ζητήσεως. Πλ. Οἶμαι ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν. Ξ.

2) ἀναφορικὰς αἰτιολογικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν αἰτίαν. (Ἄρνησις οὐ, ἐγκλίσεις αἱ τῶν αἰτιολογικῶν προτάσεων § 138)· θανυμαστόν ποιεῖς, δς ἡμῖν οὐδὲν δίδως (=ἔτι ἡμῖν οὐδὲν δίδως=διότι εἰς ἡμᾶς κλπ.) Ξ.

3) ἀναφορικὰς τελικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν σκοπόν. Αὐταὶ ἐκφέρονται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος. (Ἄρνησις μὴ. πῶ. § 139)· Ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἐλέσθαι, οὗ τοὺς πατέρας νόμους συγγράψουσι (=οἱ ὅποιοι νὰ συντάξουν—γινὰ συντάξουν) Ξ. Ἡγεμόνα αἰτήσωμεν Κῦρον, ὅστις διὰ φιλίας τῆς χώρας ἡμᾶς ἀπάξει (=ὁ ὅποιος νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ὀπίσω—γινὰ μᾶς ὀδηγήσῃ κλπ.) Ξ.

4) ἀναφορικὰς ἀποτελεσματικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν ἀποτέλεσμα. Αὐταὶ ἐκφέρονται, ὅπως αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, ἢ διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων προτάσεων κρίσεως (§ 146, 1. Ἄρνησις οὐ) ἢ δι' ἀπαρεμφάτου (§ 146, 2. Ἄρνησις μὴ)· οὐδεὶς οὕτω ἀνόητός ἐστι, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρεῖται (=ὥστε αἰρεῖται) Ἡρ. ὁ Τίγρης ποταμὸς ἐστὶ γανσίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυναίμεθα ἀνευ πλοίων διαβῆναι (=ὥστε οὐκ ἂν δυναίμεθα αὐτὸν κλπ.) Ξ. οὐκ ἦν ὄρα, οἷα τὸ πεδίον ἄρδειν (=ὥστε ἄρδειν) Ξ. ἐλείπετο τῆς γυκτὸς ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον (=τοσοῦτον, ὥστε διελθεῖν) Ξ.

Σημ. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς ἀποτελεσματικὰς ἐκφερομένας διὰ τοῦ ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου ἐκφέρονται καὶ δι' ὀριστικῆς μέλλοντος· (**Ἀρνησις πάλιν μὴ!*· *Παῖδες μοι οὕτω εἰσίν, οἳ με θεραπεύουσιν* (= ὥστε θεραπεύειν με) *Λυσ.*

5) ἀναφορικὰς ὑποθετικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν πρὸς ὑπόθεσιν. (**Ἐγκλίσεις αἱ τῶν ὑποθετικῶν προτάσεων, ἄρνησις δὲ μὴ*).

α') *ἃ μὴ οἶδα* οὐδὲ οἶμαι εἰδέναι (= εἶ τινα μὴ οἶδα) *Πλ.* *ἃ μὴ προσήκει μῆτ' ἄκουε, μῆθ' ὄρα* (= εἶ μὴ τινα προσήκει). *Ἰδὲ § 141, 1.*

β') *οὐκ ἂν ἐπεχειροῦμεν πρῶτιτεν ἃ μὴ ἠπιστάμεθα* (= εἶ τινα μὴ ἠπιστάμεθα) *Πλ.* *οἱ παῖδες ἡμῶν, ὅσοι ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο* (= εἶ τινες ἐνθάδε ἦσαν). *Λυσ.* *Ἰδὲ § 141, 2.*

γ') *ἐγὼ δοκιοῖην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν Κῦρος δοίη* (= εἶ τινα ἡμῖν δοίη) *Ξ.* *Ἰδὲ § 141, 3* — *τὰ μέντοι ἐπιτήδεια, ὅπου τις ἐντυγχάνοι, ἐλάμβανον* (= εἶ πού τις ἐντυγχάνοι) *Ξ.* *Ἰδὲ § 141, 4, γ'.*

δ') *τῷ ἀνδρὶ, ὃν ἂν ἐλησθε, πείσομαι* (= ἐάν τινα ἐλησθε) *Ξ.* *τούτων γράφω, ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω* (= ἐάν τινα διαμνημονεύσω) *Ξ.* *Ἰδὲ § 141, 4, α'—δ κεραινός, οἷς ἂν ἐντύχη, πάντων κρατεῖ* (= ἐάν τισιν ἐντύχη) *Ξ.* *Ἰδὲ § 141, 4, β'.*

Σημ. *Ὅταν ὁ λόγος εἶναι πλάγιος τίθεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ὑποθετικὴν πρότασιν ἀπλῆ εὐκτική καὶ ἀντὶ ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ (ζωνητικοῦ) *ἂν*. **Σωκράτης ἐτεκμαίρετο τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχὺ μανθάνειν οἷς προσέχοιεν καὶ μνημονεύειν ἃ μάθοιεν.* *Ξ.* (πδ. Αἱ ἀγαθαὶ φύσεις ταχὺ μανθάνουσι οἷς ἂν προσέχωσι καὶ μνημονεύουσι ἃ ἂν μάθοισι).

§ 151. Οὐχὶ σπανίως προτάσεις (ἢ συνηθέστερον κῶλα περιόδων ἢ περίοδοι) εἰσαγόμεναι διὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας *ὅς* (*ἧ, δ*) συνδέονται λίαν χαλαρῶς μὲ τὰ προηγούμενα καὶ εἶναι κατὰ τύπον μόνον ἀναφορικὰς προτάσεις, κατ' ἔννοιαν δὲ ἀνεξάρτητοι προτάσεις συνδεδόμεναι παρατακτικῶς μὲ τὰ προηγούμενα. Εἰς τὰς τοιαύτας ἀναφορικὰς προτάσεις ἢ ἀντωνυμία *ὅς* (*ἧ, δ*) ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν δεικτικὴν *οὗτος* (§ 47, 2) μετὰ τινος παρατακτικοῦ συνδέσμου (*καί, δέ, ἀλλὰ* κλπ.). *Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπῆλθον καὶ ἤκον ταχύ ᾧ καὶ δῆλον ἦν ὅτι ἐγγύς που ἦν βασιλεὺς* (= τούτῳ δὲ καὶ δῆλον ἦν) *Ξ.* Οὕτω δὴ ἐς

Λεωνίδα ἄνεβαινε ἢ βασιλεὴν καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένης θυγατέρα· ὅς τότε ἦε ἐς Θερμοπύλας (= οὗτος δὴ τότε ὁ Λεωνίδας). Ἦρ. Πῶς οὖν ἂν ἐνοχος εἴη (Σωκράτης) τῇ γραφῇ; ὅς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοῦς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγγράπτο, φανερός ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς κλπ. (= οὗτος γὰρ — ἢ — ἀλλ' οὗτος ἀντὶ μὲν κλπ.). Ξ.

Σημ. Ἰδὲ καὶ § 54 καὶ ἐξῆς.

Πλάγιος λόγος.

§ 152. 1) Τῶν λόγων τινὸς λαμβάνει ἄλλος τις γνώσιν ἢ ἀμέσως, ἦτοι ἀπ' εὐθείας ἀκούων αὐτοὺς ἐκ τοῦ στόματος ἐκείνου, ἢ ἐμμέσως, ἦτοι πληροφορούμενους αὐτοὺς παρὰ τρίτου, ὁ ὁποῖος τοὺς ἤκουσε πρότερον. (Βρέχει. Λέει πῶς βρέχει. — Θὰ φύγη αὔριον. Ὁ Πέτρος εἶπε ὅτι θὰ φύγη αὔριον. — Στείλε μου τὰ βιβλία. Ὁ Πέτρος εἶπε νὰ τοῦ στείλω τὰ βιβλία).

2) Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν οἱ λόγοι τινὸς μεταδίδονται εἰς ἄλλον ὑπό τινος (π.χ. ὑπὸ τοῦ συγγραφέως)

α') αὐτολεξεῖ, ὅπως ἐλέχθησαν, εἰς ἀνεξάρτητον λόγον, προτασσομένης ἀπλῶς τῆς λέξεως λέγει, εἶπε, ἔφη κ.τ.τ. ἢ ἐρωτᾷ, ἠρώτησε ἢ ἤρετο κ.τ.τ. Οἱ παρόντες τῶν Σκηπτίων εἶπον· Ψεύδεται σε οὗτος, ὦ Δερκυλίδα. — Ἦρετο ὁ Μειδίας· Ἐμὲ δὲ ποῦ χρὴ οἰκεῖν, ὦ Δερκυλίδα; Ξ.

β') μεταβεβλημένοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἀναλόγως τῆς μορφῆς τῆς διηγήσεως καὶ εἰς ἐξηρητημένον λόγον (μὲ μεταβεβλημένον τὸ πρόσωπον, τὸν χρόνον τοῦ ῥήματος, τὴν ἐγκλισιν, κλπ. Ἰδὲ παραδείγματα κατωτέρω).

3) Ὁ λόγος τινὸς ὁ μεταδιδόμενος εἰς ἄλλον ἐξηρητημένος ἐκ τινος λεκτικοῦ, αἰσθητικοῦ ἢ γνωστικοῦ ἢ ἐρωτηματικοῦ ῥήματος λέγεται πλάγιος λόγος.

4) Πλάγιός τις λόγος δύναται νὰ προέρχεται ἀπὸ μίαν κυρίαν πρότασιν κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας ἢ ἐρωτηματικῆν, δύναται ἕμως νὰ προέρχεται ἐν μέρει μὲν ἀπὸ κυρίαν τινὰ πρότασιν, ἐν μέρει δὲ ἀπὸ πρότασιν δευτερεύουσάν· λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι. (Εὐθ. λ. Ὑβριστῆς εἰ) Αὐσ. Ἐκέλευον αὐτοὺς πορεύεσθαι. (Εὐθ. λ. Πορεύεσθε!) Ξ. Κλέαρχος ἀνηρώτα τοὺς ἀγγέλους, τί βούλοιντο.

(Εὐθ. λ. τί βούλεσθε ;) Ξ. — Ὁ Κλέανδρος εἶπεν, *ὅτι Δέξιππον οὐκ ἐπαινοίη, εἰ ταῦτα πεποικῶς εἶη.* (Εὐθ. λ. Δέξιππον οὐκ ἐπαινώ, εἰ ταῦτα πεποίηκε). Ξ. Ἀστυάγης ἀπηγόρευε *μηδένα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλησθῆι θηρῶν.* (Εὐθ. λ. Μηδεὶς βαλλέτω, πρὶν ἂν Κῦρος ἐμπλησθῆι θηρῶν) Ξ.

§ 153. Εἰς τὸν πλάγιον λόγον

I. αἱ κύρια ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τοῦ εὐθέως λόγου

1) ἔάν εἶναι προτάσεις κρίσεως, μετατρέπονται εἰς *εἰδικὰς προτάσεις* (μετὰ ῥήματα λεκτικὰ ἢ γνωστικὰ § 136 κ. ε) ἢ εἰς ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις (μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, μετὰ ῥήματα λεκτικὰ) ἢ εἰς μετοχικὰς προτάσεις (μὲ κατηγορηματικὴν μετοχήν, μετὰ ῥήματα αἰσθητικὰ ἢ γνωστικὰ): Ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν, ὡς οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα. Θ. (Εὐθὺς λόγος. Οἱ Π. φάρμακα ἐσβεβλήκασι ἐς τὰ φρέατα). Πάντες ἂν ὁμολογήσατε *ὁμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι.* Δυσ. (Εὐθ. λ. Ὅμόνοια μέγιστον ἀγαθὸν ἐστί). Ἀβροκόμας ἤκουσε *Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα* (= ὅτι Κῦρος ἦν ἢ εἶη) Ξ. (Εὐθ. λ. Κῦρος ἐν Κιλικίᾳ ἐστί).

2) ἔάν εἶναι προτάσεις ἐπιθυμίας, (δικταγαί, ἀξιώσεις, εὐχαί, κ.τ.τ.) μετατρέπονται εἰς ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις (μὲ ἀπαρέμφατον τελικόν, μετὰ ῥήματα λεκτικὰ ἢ κελευστικὰ ἢ εὐχετικὰ κ.τ.τ.): Ὁ Μειδίας ἐκέλευσεν *ἀνοῖξαι τὰς πύλας.* Ξ. (Εὐθ. λ. Ἀνοίξατε τὰς πύλας) Ξ. Οἱ στρατιῶται ἠῤῥοντο *Κῦρον εὐτυχεῖν.* Ξ. (Εὐθ. λ. Εὐτυχήσειε Κῦρος!).

3) ἔάν εἶναι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (ἦτοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις), μετατρέπονται εἰς *πλαγιαίας ἐρωτήσεις*: Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤρωτο, *εἴ τι εἰδείη ἀγαθόν.* Ξ. (Εὐθ. λ. Οἴσθ' αὖτις, ὦ Σώκρατες, ἀγαθόν). Ἴδὲ § 148 κ. ε.

II. Αἱ δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρητημένα προτάσεις τοῦ εὐθέως λόγου

1) μετὰ ῥήμα ἀρκτικοῦ χρόνου διατηροῦν καὶ εἰς τὸν πλάγιον λόγον τὸν χρόνον καὶ τὴν ἔγκλισιν τοῦ εὐθέως λόγου: λέγουσιν ὡς, *ἐπειδάν τις ἀγαθὸς ὦν τελευτήσῃ, μεγάλην τιμὴν ἔχει.* Πλ. (Εὐθ. λ. Ἐπειδάν τις ἀγαθὸς ὦν τελευτήσῃ, μεγάλην κλπ.). Ὅρω σε, ὦ Ἡράκλεις, *ἀποροῦντα, ποίαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τραπήη.* Ξ. (Εὐθ. λ. Ἡρακλῆς ἀπορεῖ, ποίαν. . . τραπήηται).

2) μετὰ ῥήμα δὲ ἱστορικοῦ χρόνου διατηροῦν πάντοτε μόνον τὴν δυνητικὴν ὀριστικὴν ἢ δυνητικὴν εὐκτικὴν, τὴν δὲ ἀπλήν ὀριστικὴν ἢ τὴν ὑποτακτικὴν (μετὰ τοῦ *ἄν* ἢ *ἄνευ* τοῦ *ἄν*) συνήθως μὲν τὴν μετατρέπουν εἰς εὐκτικὴν τοῦ πλάγιου λόγου, τὴν διατηροῦν δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ διηγούμενος ἐκφέρει τὸ εἰς τὴν δευτερεύουσαν ταύτην πρότασιν περιεχόμενον νόημα οὐχὶ ὡς ἰδικήν του σκέψιν, ἀλλ' ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ προσώπου, περὶ οὗ ὁ λόγος: *Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στρατεύμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι (= διότι) ἐκεῖ βασιλεύς εἶη.* Ε. (Εὐθ. λ. *Ἄγε, ὦ Κλεάρχε, τὸ στρατεύμα. . . ὅτι ἐκεῖ βασιλεύς ἐστί.*) *Ἀπεκρίνατο ὅτι μανθάνοιεν, α οὐκ ἐπίσταντο.* Πλ. (Εὐθ. λ. *Μανθάνομεν, ἃ οὐκ ἐπιστάμεθα*)—*ἠὔξαντο σωτήρια θύσειν, ἐνθα πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφικοῖντο.* Ε. (Εὐθ. λ. *Σωτήρια θύσομεν, ἐνθα ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφικώμεθα*). *Προεῖπον αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν.* Θ. (*Ἦδύνατο νὰ λεχθῆ καί: Προεῖπον αὐτοῖς μὴ . . . εἰ μὴ πλείοιεν καὶ μέλλοιεν. . .* Εὐθ. λ. *Μὴ ναυμαχεῖτε Κορινθίους, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι κλπ.*). *Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν.* Ε. (*Ἦδύνατο νὰ λεχθῆ καί: Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ στρατεία λήξει, εὐθὺς ἀποπέμψω αὐτόν.* Εὐθ. λ. *Ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψω σε*).

Σημ. Πολλάκις εἰς τὸν πλάγιον λόγον πρότασις αἰτιολογικὴ εἰσαγομένη διὰ τοῦ γὰρ ἢ ἀλλή τις δευτερεύουσα πρότασις ἐκφέρεται εἰς ἀπαρμυφάτου Ὅ δὲ αὐτοῦς εἰς Λακεδαίμονα ἐκέλευεν εἶναι οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός (=οὐ γὰρ ἦν κύριος αὐτός=διότι, καθὼς ἔλεγε, δὲν ἦτο κλπ.) Ε. (Εὐθ. λ. *Ἦτε εἰς Λακεδαίμονα οὐ γὰρ εἰμι κύριος ἐγὼ*). λέγεται δὲ καὶ Ἀλκίμωνι τῷ Ἀμφιάρῳ, ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτόν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητροῦς, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χοῦσαι οἰκεῖν (=ὅτε δὴ ἤλατο) Θ. Μετὰ δὲ τοῦτον (λέγεται) βασιλεύσαι ἄνδρα τυφλόν, τῷ (=ῶ) οὐνομα Ἄνουσιν εἶναι (=ῶ ἄνομα Ἄνουσις ἦν) Ἦρ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Ὀνοματικοὶ ῥηματικοὶ τύποι.

1. Τὸ ἀπαρέμφατον.

§ 154. 1) Τὸ ἀπαρέμφατον ἀρχήθεν εἶναι ἀφηρημένον ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν ἄκλιτον πτώσεως δοτικῆς (καθαρᾶς, ἥτοι τοῦ σκοποῦ, ἢ τοπικῆς. Πδ. § 29, 6 καὶ 7).

Μετὰ τὴν ἀρχικὴν του δὲ σημασίαν τοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ ἀποτελέσματος κανονικῶς λαμβάνεται τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τὰ ῥήματα λέναι, φέρειν, δίδοναι, καταλείπειν, αἰρεῖσθαι (=ἐκλέγειν), πέμπειν καὶ ἄλλα συνώνυμα· βῆ δ' λέναι κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν (=ἔδην λέναι=ἔδᾶδισε ἢ ἐκίνησε, γὰρ γὰ πάη) Ὅμ. τὴν πόλιν φυλάττειν αὐτοῖς παρέδωκαν (=γὰ τὴν φυλάγουν) Ἑρ. τίς σφῶε ξυνέηκε μάχεσθαι; (=ὥστε μάχεσθαι=ὥστε γὰ φιλονικήσου) Ὅμ.

Σημ. Μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ σκοποῦ λαμβάνεται ἐπίσης εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφῆς τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τοῦ ἄρθρου τοῦ· *Μίνως τὸ ληστικὸν καθήρει ἐκ τῆς θαλάσσης τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον λέναι αὐτῶ (=ἵνα ῥωσιν ἢ ἵνα ῥωσεν αἱ πρόσοδοι κλπ.).*

2) Ἡ ὀνοματικὴ φύσις τοῦ ἀπαρεμφάτου καταφαίνεται κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι τοῦτο δύναται γὰρ συνεχέρεται μετὰ τοῦ (οὐδετέρου) ἄρθρου κατὰ πᾶσαν πτώσιν· Νέοις τὸ σιγᾶν κροῖττόν ἐστι τοῦ λαλεῖν. Νίκησον ὄργην τῶ λογιζέσθαι καλῶς ἢ δὲ ῥηματικὴ φύσις αὐτοῦ καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι δύναται γὰρ προσδιορίζεται δι' ἐπιρρημάτος, ὅπως καὶ τὸ ῥῆμα, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει τὸ ἀντικείμενον του εἰς τὴν αὐτὴν πτώσιν μετὰ τοὺς ἄλλους τύπους τοῦ οἰκείου ῥήματος, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει χρόνους καὶ διάθεσιν, καὶ τέλος ἐκ τοῦ ὅτι δύναται γὰρ συνάπτεται μετ' αὐτοῦ τὸ δυνητικὸν μόριον ἄν (§ 114, 2 καὶ § 116, 2 κ. ἐ.)· Τὸ ἀκριβῶς πείθεσθαι τοῖς νόμοις. Οἶμαι οὐδενός γ' ἄν ἦτιον φανῆναι δίκαιος (=ὅτι φανείην ἄν) Ξ. Κῦρος εἰ ἐβίω, ἄριστος ἄν δοκεῖ ἄρχων γενέσθαι (=ὅτι ἐγένετο ἄν) Ξ.

§ 155. Τὸ ἀπαρέμφατον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς εἰδικὴν πρότασιν (πδ. § 153, 1) καὶ τότε λέγεται εἰδικὸν ἀπα-

ρέμφατον, ἢ πρὸς οἰκνῆήποτε πρότασιν ἐπιθυμίας (πβ. § 153, 2) καὶ τότε λέγεται τελικὸν ἀπαρέμφατον.

Εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν, (ἢ ὅποια κυρίως εἶπειν στερεῖται ἀπαρεμφάτου), τὸ μὲν εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται δι' εἰδικῆς προτάσεως (ὅτι... πῶς...), τὸ δὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται διὰ προτάσεως βουλευτικῆς, ἥτοι διὰ τοῦ νά καὶ ὑποτακτικῆς: Σωκράτης ἠγείτο θεοὺς πάντα εἰδέναι (=ἔτι ἴσασι=ἔτι γνωρίζουν) Ξ. Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρεπεν (=νά ἐπιμελῶνται) Ξ.

§ 156. Μετὰ τοῦ ἄρθρου τὸ ἀπαρέμφατον ἐκφέρεται κανονικῶς μὲν, ὅταν χρησιμοποιηται ὡς ἀντικείμενον ἢ ὡς προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν πτῶσιν ἢ ὅταν συνάπτεται μετὰ προθέσεως, πολλάκις δὲ καὶ ὅταν χρησιμοποιηται ὡς ὑποκείμενον ἢ ὡς ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, ἢ ὡς ἐπεξηγήσις τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπεστέρησεν. Αἰσχ. νέοις τὸ σιγᾶν κρεῖττόν ἐστι τοῦ λαλεῖν. τῷ ζῆν ἐστι τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐργηγορέναι τὸ καθεύδειν. Πλ. Ἀγησίλαος ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν ἰέναι ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο (=ἀντὶ νὰ πάγῃ) Ξ. Σωκράτης ἐθανμάζετο ἐπὶ τῷ εὐθύμως τε καὶ εὐκόλως ζῆν (=διὰ τὸ ἔτι ἔζη, διότι ἔζη) Ξ. Ὠρμησαν εἰς τὸ διώκειν (=εἰς καταδίωξιν) Ξ. Κῦρος ἐφέρετο ὁρῶν μόνον τὸ παίειν. Ξ. τοῦτό ἐστι τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλέον τῶν ἄλλων ζητεῖν ἔχειν. Πλ.

§ 157. Τὸ ἄναρθρον ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται

1) ὡς ὑποκείμενον· πόλεός ἐστι θάνατος ἀνάστατον γενέσθαι (=τὸ νὰ γίνῃ ἀνάστατος) Λυκ. οὕτω χρῆ ποιεῖν. Ξ.

2) ὡς κατηγορούμενον· τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν.

3) ὡς ἀντικείμενον· φοβοῦμαι διελέγχειν σε. Πλ.

4) ὡς ἐπεξηγήσις· εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης (=δηλαδὴ τὸ νὰ ἀμύνεται τις) Ὅμ.

5) ὡς προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς. Οὕτω δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τῶν ἐπιθέτων ἀγαθός, ἐπιτήδειος, ἰκανός, δεινός, ἄξιος, ῥάδιος, χαλεπός, ἡδὺς κ.ἄ.τ. δεινὸς λέγειν. ῥάδια πάντα θεῶ τελέσαι. (116. νιδὸς ἀμείνων παντοίας ἀρετάς, ἡμὲν πόδας ἡδὲ μάχεσθαι = καὶ ὡς πρὸ τὸ μάχεσθαι) Ὅμ. ἄξιος θυνμάσαι (=ἄξιος θαυμάζεσθαι, Οὕτω καὶ λέγεται ἐπίσης ἀλλὰ σπανιώτερον) Θ.

Ὅστω καὶ οἷός τέ εἰμι ποιεῖν τι (=εἴμαι ἱκανός, δύναμαι νᾶ πράττω τι).

6) ἀπολύτως, εἰς τινὰς στερεοτύπους ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὸ ὅλον περιεχόμενον μιᾶς προτάσεως καὶ περιορίζουν πῶς τὴν ἔκτασιν τοῦ νοήματος αὐτοῦ. Τοιαῦται ἐκφράσεις εἶναι ἐκὼν εἶναι (= ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν), τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι (= ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτον), τὸ ἐπὶ τούτῳ εἶναι (= ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦτον), τὸ νῦν εἶναι (= ὅσο γιὰ τώρα), ἐμοὶ δοκεῖν ἢ ὡς ἐμοὶ δοκεῖν (= ὅπως νομίζω ἐγώ, κατὰ τὴν γνώμην μου), ὀλίγου δεῖν ἢ μικροῦ δεῖν (=λίγο λείπει ἢ ἔλειψε, σχεδόν), ὡς εἰπεῖν ἢ ὡς ἔπος εἰπεῖν (= γιανὰ πῶ ἔτσι), ὡς συντόμως εἰπεῖν ἢ συνελόντι εἰπεῖν (= γιανὰ μιλῆσω συντόμως) κ.ἄ.τ. **Ἐκὼν εἶναι** οὐδὲν ψεύσομαι. Πλ. λέγουσιν ἐμοὶ δοκέειν οὐκ ὀρθῶς. Ἦρ. τὸ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομιμηθήσκειν καὶ λέγειν μικροῦ δεῖν ὁμοίον ἐστὶ τῷ ὀνειδίζειν. Δ.

Σημ. Καὶ τὸ ἀπολύτως λαμβανόμενον ἀπαρέμφατον οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰ μὴ ἀπαρέμφατον τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς, προσδιορίζον ἑμῶς οὐχὶ μίαν λέξιν, ἀλλ' ὀλόκληρον πρότασιν. Ἄμφότερα δὲ πάλιν τὰ ἀπαρέμφατα ταῦτα κυρίως εἶναι ἀπαρέμφατα τοῦ σκοποῦ (154, 1).

7) ἀντὶ προστακτικῆς, ἐνίστε δὲ καὶ ἀντὶ εὐκτικῆς (εὐχετικῆς): θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι (= θαρσῶν μάχου) Ὅμ. Π6. τεύχεα συλήσας φερέτω κοίλας ἐπὶ νῆας, σῶμα δὲ οἴκαδ' ἐμὸν δόμεναι πάλιν (= δότω) Ὅμ.—Ζεῦ πάτερ, ἢ Αἴαντα λαχεῖν ἢ Τυδέος υἱὸν (= λάχαι=εἴθε νὰ λάβῃ τὸν κλῆρον) Ὅμ. θεοὶ πολλοὶ, μὴ με δουλείας τυχεῖν (= μὴ τύχομι ἐγώ) Αἰσχ.

8) ἐπιφωνηματικῶς εἰς ἀναφωνήσεις: Ἐμὲ τὰδε παθεῖν, φεῦ! (= Ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά!)

Σημ. Ἰδὲ καὶ § 154, 1.

§ 158. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου. (Ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις). Ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ εἶναι

1) αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον (Ταντοπροσωπεῖα): φοβοῦμαι διελέγχειν σε. (Ἐγὼ φοβοῦμαι, ἐγὼ διελέγχειν) Πλ. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. (Σὺ θέλε, σὺ ἀκούειν, σὺ πλουτεῖν) Μέν. ἀδικεῖσθαι ἢφ' ἡμῶν νομίζει Κῦρος. (Κῦρος νομίζει, Κῦρος ἀδικεῖσθαι) Ξ.

2) τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον, ἢ ἄλλο τι ὄνομα· (Ἐτεροπροσωπεία) Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρεπε (=νὰ ἐπιμελῶνται, οἱ συνόντες) Ξ. Τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδωσαν Θυρέαν οἰκεῖν (=ἵνα οἰκῶσιν, οἱ Αἰγινήται) Θ. Ἀναξαγόρας τὸν ἥλιον λίθον φησὶν εἶναι (=λέγει ὅτι ὁ ἥλιός ἐστι κλπ.) Πλ.

Σημ. Ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τινὰ ὡς γενικὸν καὶ ἀόριστον ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου συνήθως παραλείπεται, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπάρχουν προσδιορισμοὶ αὐτῆς· ἀδυνατὸν ἐστὶ πονηρὸν ὄντα καλοὺς καγαθοὺς φίλους κηῖσασθαι (=κηῖσασθαι τινὰ ὄντα πονηρὸν=νὰ ἀποκτήσῃ τις ὄν πονηρός) Ξ. Ὅμοιος παραλείπεται ἢ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τινὰς ἢ τοὺς ἀνθρώπους. Ἰδὲ π. χ. Ξεν. Ἀπομν. 1. 1, 9.

§ 159. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καθὼς καὶ τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου, ἂν ὑπάρχη, καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐν γένει ἐπὶ ἑτεροπροσωπείας κανονικῶς ἐκφέρονται κατὰ πτώσιν αἰτιατικὴν. Ὅταν δὲ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος κατὰ πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, τότε τὸ κατηγορούμενον ἢ προσδιορισμὸς τις τοῦ ἀντικειμένου τούτου δύναται μὲν νὰ ἐκφέρεται καὶ αὐτὸς κατὰ πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, δύναται ὅπως νὰ ἐκφέρεται καὶ κατ' αἰτιατικὴν. Σωκράτης ἠγείτο θεοὺς πάντα εἰδέναι. Ξ. Νομίζω ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ φίλους καὶ συμμάχους. Ξ.—Οἱ πρόσβεις Κύρου ἐδέοντο ὡς προθυμοτάτου πρὸς τὸν πόλεμον γενέσθαι. (πθ. γενοῦ ὡς προθυμότητος) Ξ. Ἐρετριεὺς Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. (πθ. βοηθοὶ γένεσθε) Ἡρ. Κύρος παραγγέλλει τῷ Κλεάρχῳ λαβόντι ἦκειν, ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα· καὶ Ξενία ἦκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους. Ξ.

Σημ. Ἀρχῆθην τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καθὼς καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐξέφεροντο κατ' ὀνομαστικὴν πτῶσιν, ὅπως τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ προσδιορισμοὶ παντὸς ἐν γένει ῥηματικοῦ τύπου· θαρσαῶν νῦν, διόμηδες, μάχεσθαι. πάντα τὰδ' ἀγγεῖλαι μὴδὲ ψευδάγγελος (οὐ) εἶναι. Ὅμ. Σὺ δέ, Κλεορίδα, ἀφριδίως τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν. Θ.

Ἡ δὲ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις, ἣτοι ἢ σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου μὲ ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν (ἐπὶ ἑτεροπροσωπείας), προήλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἀπὸ προτάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπῆρχον ῥήματα συντασσόμενα μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν καὶ μὲ ἀπαρέμφατον. Εἰς προτάσεις δηλαδὴ, ὁποῖα π. χ. μένειν αὐτοὺς ἐκέλευσε, ἢ αἰτιατικὴ αὐτοὺς, ἢ ὁποῖα

κυρίως είναι αντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἐκέλευσε (=τοὺς διέταξε νὰ μείνουν), ἤτο δυνατόν νὰ συνθεθῆ στενωτέρον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον μένειν καὶ νὰ νομιθῆ ὅτι εἰς αὐτὸ κυρίως ἀνήκει ὡς ὑποκείμενον (=διέταξε αὐτοὶ νὰ μείνουν). Ἀπὸ τοιαύτας λοιπὸν προτάσεις σὺν τῷ χρόνῳ παρήχθη ἡ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις, ἣτοι ἐπειδὴ ἐνομιθῆ ὅτι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου πρέπει νὰ ἐκφέρεται κατ' αἰτιατικὴν, ἤρχισε νὰ τίθεται αἰτιατικὴ μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ κατόπιν ῥημάτων, τὰ ὅποια δὲν συντάσσονται μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, ἀλλὰ μὲ γενικὴν ἢ δοτικὴν, ἢ κατόπιν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων· οὐ σε ἔοικε κακὸν ὡς δευδοῖσσοσθαι. Ὅμ. (πδ. ἔοικά τινι). δέομαι ὑμᾶς συγγνώμην ἔχειν* (πδ. δέομαί τινος) Λυσ. παρήγγειλεν ὁ Κλέαρχος εἰς τὰς τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ἕλληνας* (πδ. τοῖς ἄλλοις πᾶσι παρήγγειλεν ἐξοπλίσσοσθαι) Ε. ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι. Ἰσ. (Πδ. ὁμολογεῖται Κῦρος κράτιστος γενέσθαι. Ε.) κίνδυνός (ἔστι) πολλοὺς ἀπόλλυσθαι. Ε.

Τέλος δὲ ἤρχισε νὰ χρησιμοποιηθῆ ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπείας, ἰδίᾳ ἐπὶ ἐμφάσεως ἢ ἀντιθέσεως· Ἐμὲ παθεῖν ταῦτα, φεῖθ' Αἰσχ. Βουλοίμην δ' ἂν ἐμὲ τε τυχεῖν ὧν βούλομαι, τοῦτόν τε παθεῖν ὧν ἀξιός ἐστι. (Ἐγὼ βουλοίμην—ἐμὲ τυχεῖν!).

§ 160. Ἄναρθρον ἀπαρέμφατον (ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἣτοι) ὡς ἀντικείμενον δέχονται πλεῖστα ῥήματα.

1) Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον (κατὰ πάντα χρόνον) ὡς ἀντικείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ λεκτικά καὶ τὰ δοξαστικά, ὡς λέγω, φημί, ὁμολογῶ κλπ. δοκῶ, νομίζω, οἶμαι, κλπ. (Ἄρνησις κανονικῶς οὐ, σπανιώτερον μή). Τὸν μὲν καλὸν γὰγαθὸν ἄνδρα εὐδαίμονα εἶναι φημι, τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν ἄθλιον (=ἰσχυρίζομαι ὅτι εἶναι) Πλ. ὅ,τι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄραῖν θεοὺς τινος (=νόμιζε ὅτι ὄρωσι θεοὶ τινες). ἔλπιζε τιμῶν τὸν θεὸν πράξειν καλῶς (=ὅτι πράξεις καλῶς = ὅτι θὰ εὐτυχήσης). ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι (=ὅτι δὲν ἦσαν) Θ. ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν ἐκόντα ἄρχειν (=ὅτι κανεῖς δὲν ἤθελε) Πλ. Ἴδὲ καὶ § 137 Σημ. δ'.

2) Τελικὸν ἀπαρέμφατον (κατὰ πάντα χρόνον, πλὴν μέλλοντος) ὡς ἀντικείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ ἐφελκτικά, τὰ κελευστικά ἢ προτροπικά, τὰ κωλυτικά ἢ ἀπαγορευτικά, τὰ δυνατήκα καὶ ἄλλα ἔχοντα παρομοίαν σημασίαν, ὡς ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ, ποθῶ, ἐθέλω, βούλομαι, φοβοῦμαι, δέδοικα (=ἐκ φόβου δὲν θέλω τι), κλπ. κελεύω, λέγω (=διατάσσω), προτρέπω, συμβουλεύω, πείθω (=προσπαθῶ νὰ πείσω) — ἀπαγορεύω, κωλύω—δύναμαι, ἔχω (=δύναμαι), πέφυκα, (=εἶμαι πλασμένος,

εἶμι φύσει ἐπιτήδειος), *ἐπίσταμαι*, *οἶδα* (= γινώσκω ἢ εἶμαι ἰκανός), *μανθάνω* κλπ. (Ἄρνησις *μή*)· *Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε*. φοβοῦμαι διελέγχειν σε. Πλ. *ἐκέλευον σοί δίδοναι τὰριστέα τοὺς στρατηγούς* (= εἰς σὲ γὰρ δώσουν). Πλ. οἱ Ἀθηναῖοι *προεῖπον τοῖς στρατηγοῖς μὴ ναυμαχεῖν* (= διέταξαν γὰρ μή) Θ.—οἱ στρατιῶται *οὐκ ἐδύναντο καθεύδειν* (= γὰρ κοιμηθῶν) Ξ. *τὴν τῶν κρατούντων μάθε φέρειν ἐξουσίαν* (= μάθε γὰρ ὑποφέρειν).

Σημ. Τὰ ῥήματα ὑπιοχνοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι, ὄμνυμι — ἐλπίζω, προσδοκῶ κανονικῶς συντάσσονται μὲ ἀπαρέμφατον μέλλοντος χρόνου, διότι ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τινὰ μέλλουσαν πράξιν, ἢ δὲ ἄρνησις ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τούτου κανονικῶς εἶναι *μή*, διότι διὰ τῶν εἰρημένων ῥημάτων ἐκφράζεται κυρίως ἐπιθυμία τις τοῦ ὑποκειμένου· *ἐπαγγελλόμεθα Ἀρσίου εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλείου καθιεῖν αὐτὸν* (= οὐ γὰρ τὸν καθίσωμεν ἢ γὰρ τὸν καθίσωμεν) Ξ *ᾧμοσαν μὴ προδώσειν ἀλλήλους* (= οὐ δὲν γὰρ προδώσουσιν ἢ γὰρ μὴ προδώσουσιν) Ξ.

§ 161. Τὸ ἄναρθρον ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον. Ἄπρόσωπα ῥήματα.

1) Ἄπρόσωπα (ἢ τριτοπρόσωπα) ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια (ἀποκλειστικῶς ἢ) συνήθως λαμβάνονται εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον ἄνευ προσωπικοῦ ὑποκειμένου, ὡς *χρῆ*, *δεῖ*, *μέλει*, *μεταμέλει*, *μέτεστι*, *παρεσκευάσται*, *παρεσκευάστο*, κλπ. *δεῖ χρημάτων* (= ὑπάρχει ἀνάγκη χρημάτων) Δ. *οὕτω χρῆ ποιεῖν* (= ἔτσι πρέπει γὰρ).

Μετὰ τοῦ ἀπροσώπου ῥήματος συνάπτεται συνήθως προσδιορισμὸς κατὰ δοτικὴν δηλῶν τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται ἡ ἔννοια αὐτοῦ. (Δοτικὴ προσωπικὴ § 72, 5)· *τοῖς καλοῖς κἀγαθοῖς οὐδὲν δεήσει πολλῶν γραμμάτων* (= διὰ τοὺς χρηστοὺς διόλου δὲν θὰ χρειασθῶν πολλοὶ γραπτοὶ νόμοι) Ἰσ. *μέλει μοί τινος* (= μὲ μέλει γιὰ κάτι τι). *οὐ μεταμέλει μοι* (= δὲν μετανοῶ) Πλ. *τοῖς ἄκουσιν ἁμαρτοῦσι μέτεστι συγγνώμης*. Δ. *ἐπειδὴ παρεσκευάστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο* (= ἀφ' οὗ εἶχον παρασκευασθῆ οἱ Κορίνθιοι). Θ. (πδ. *μὲ μέλει, μὲ γνοιάζει*, τοῦ κατέβηκε γὰρ, τοῦ βουλήθηκε γὰρ)

2) Μὲ τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα καὶ μὲ ἀπροσώπους ἐκφράσεις, ἀποτελουμένας ἔκ τινος οὐσιαστικοῦ ἢ ἔκ τοῦ οὐδετέρου ἐπιθέτου

τινός και τοῦ ῥήματος ἐστὶ ἢ ἔχει, συντάσσεται συνήθως ἀναρθρον ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον αὐτῶν. Οὕτω συντάσσονται

α') μὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα *χρῆ, δεῖ, πρέπει, προσήκει, δοκεῖ* (=φαίνεται καλόν), *μέλλει* (=πρόκειται), *εἴμαρται, εἴμαρτο, ἔστι, ἔνεστι, πάρεστι, οἶόν τέ ἐστι* (=εἶναι δυνατόν), *ἔξεστι* (=ἐπιτρέπεται), *ἐγχωρεῖ, ἐνδέχεται, συμβαίνει* κλπ. και αἱ ἀπρόσωποι φράσεις *καλῶς ἔχει, ἀναγκαίως ἔχει* κλπ. *ἀνάγκη* (ἐστί), *ὥρα* (ἐστί), *καιρός* (ἐστί), *κίνδυνός* (ἐστί) κλπ. *καλόν* (ἐστί), *αἰσχρόν* (ἐστί), *ἄξιόν* (ἐστί) *δυνατόν* (ἐστί), *ἀδύνατόν* (ἐστί), *ὀράδιόν* (ἐστί), *χαλεπόν* (ἐστί), *εἰκός* (ἐστί =φυσικόν ἢ ἐπόμενον εἶναι), κλπ. ("Ἀρνησις μὴ")· *δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους* (=πρέπει νὰ φοβῆται ὁ στρατιώτης) Ξ. *ἔδοξεν αὐτοῖς προῖέναι* (=τοὺς ἐφάνη καλόν νὰ προχωρήσουν) Ξ. *ἔστιν ἰδεῖν* (=εἶναι δυνατόν νὰ ἴδῃ τις) Ξ. *ὕμῖν εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι* (=σεῖς ἤμπορεῖτε νὰ καταστῆτε εὐδαίμονες) Δ. *νῦν ἔξεστιν ὑμῖν εὐεργέτας φανῆναι τῶν Λακεδαιμονίων*. Ξ. *τῷ ἐσθλῷ ἐγχωρεῖ κακῶ γενέσθαι* Πλ. ("Ἰδὲ § 159)—*ὥρα ἀπιέναι*. Πλ. *δίκαιον εὖ πράττοντα μεμνησθαι θεοῦ* (=δίκαιον εἶναι... νὰ ἐνθυμηται τις) Μέν.

β') μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα *λέγεται, ὁμολογεῖται, ἀγγέλλεται, ἄδεται, θρυλεῖται, νομίζεται, δοκεῖ* (=φαίνεται, νομίζεται) κ.ά. *Ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι* (=ὅτι ἡ πόλις ἡμῶν ἐστί) Ἰσ. *ἔπειτά μοι λίαν πόρρω ἔδοξε τῶν νυκτῶν εἶναι* (=μοῦ ἐφάνη ὅτι ἦτο) Πλ.

Σημ. Πολλάκις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς ἀπροσώπου προσωπικῆς σύνταξης και οὕτω ἐξαιρέται μᾶλλον τὸ πρόσωπον τὸ ἐνεργούν ἢ πάσχον τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου σημαίνόμενον· πολλοῦ δέω ἐγὼ ὑπὲρ ἔμαντοῦ ἀπολογεῖσθαι (=πολὺ ἀπέχω ἐγὼ ἀπὸ τὸ νὰ κλπ. Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο· πολλοῦ με δεῖ ὑπὲρ ἔμαντοῦ ἀπολογεῖσθαι) Πλ. ὦ Πρόδικε, δίκαιος εἶ βοηθεῖν τῷ ἀνδρὶ (=ἔχεις ἠθικὴν ὑποχρέωσιν νὰ κλπ. Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο· ὦ Πρόδικε, δίκαιόν ἐστί σε βοηθεῖν τῷ ἀνδρὶ) Πλ.

Ἡ προσωπικῆ σύνταξις εἶναι ἡ συνήθης ἐπὶ τοῦ *δοκεῖ*, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *φαίνεται ἢ νομίζεται*· *ἔδοξεν αὐτῷ σκηπεδῶς πεσεῖν* (=τοῦ ἐφάνη πῶς ἔπεσε καρυνός). Ξ.

2. Ἡ μετοχή.

§ 162. 1) Ἡ μετοχή εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ καὶ χρόνον καὶ διάθεσιν, ὅπως τὸ ῥῆμα· (πβ. λύων, λύουσα, λυόν, λυόμενος, λυομένη, λυόμενον — λύσας, λύσασα, λύσαν, λυθεῖς, λυθεῖσα, λυθέν κλπ.).

Ἡ ῥηματικὴ φύσις τῆς μετοχῆς καταφαίνεται πρὸς τοὺς ἄλλοις ἐκ τούτου, ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτῆς τὸ δυνητικὸν μόριον *ἄν*. *Ἐνθὲνδε ἄνδρες οὐτε ὄντα οὐτε ἄν γενόμενα λογοποιούσιν* (= ἂ οὐτε ἔστιν οὐτε ἄν γένοιτο) Θ. Φίλιππος ἐλὼν *Ποτίδαιαν καὶ δυνηθεὶς ἄν* αὐτὸς ἔχειν, εἶπερ ἐβουλήθη, *παρέδωκε* (= εἰ καὶ ἠδυνήθη ἄν αὐτὸς ἔχειν) Δ. Πβ. § 154, 1 καὶ 2.

2) Ἡ μετοχή χρησιμοποιεῖται:

α) ὅπως πᾶν ἐπίθετον, ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἢ ὡς κατηγορούμενον ἢ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς. (*Ἐπιθετικὴ μετοχή*)—*Κατηγορηματικὴ μετοχή*·

β) ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς. (*Ἐπιρρηματικὴ μετοχή*).

§ 163. Ἐπιθετικὴ μετοχή. 1) Ἡ ἐπιθετικὴ μετοχή ἐκφέρεται συνήθως μετὰ τοῦ ἄρθρου, δύναται δὲ νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν εἰσχαγομένην διὰ τοῦ *ὅς* ἢ *ὅστις*, (διὸ λέγεται καὶ *ἀναφορικὴ μετοχή*)· *οἱ νῦν ὄντες ἄνθρωποι* (=οἱ ἄνθρωποι, οἱ νῦν εἰσίν). *Κλέαρχος ἐπολέμει τοῖς Θοραξί τοῖς ὑπὲρ Ἑλλάσποτον οἰκοῦσι* (=οἱ ὄκουν) Ξ.

2) Ἡ σύναρθρος ἐπιθετικὴ μετοχή, ὅπως καὶ πᾶν σύναρθρον ἐπίθετον, δύναται νὰ λαμβάνεται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικοῦ· *ὁ ἡδίστα ἐσθίων ἡκίστα ὄψον δεῖται* (=πᾶς ὅστις ἡδίστα ἐσθίει) Ξ. (πβ. § 27).

§ 164. Κατηγορηματικὴ μετοχή. Ἡ μετοχή ὡς κατηγορούμενον ἢ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (§ 28) δύναται νὰ ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος ἢ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ· *ἐγὼ διατελῶ ταῦτα νομίζων*. Ξ. *ὄρω σε φυλαττόμενον*. Ξ.

Α'. Μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς ἀναφερομένης εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν συντάσσονται

1) τὸ ῥῆμα *εἶναι* καὶ ῥήματα ἢ φράσεις, πού σημαίνουν ἰδιαιτέρῳ τινι ὀρισμένον τρόπον τοῦ *εἶναι*, ὡς *τυγχάνω* (=τυχαίνω, κατὰ τύχην εἶμαι), *λανθάνω* (=μένω ἀπαρτήρητος, εἶμαι κρυμ-

μένος), φαίνομαι, φανερός εἰμι, δηλός εἰμι (=εἶμαι φανερός, εἶναι φανερόν ὅτι ἐγώ...), οἴχομαι (= ἔχω ἀπέλθει, εἶμαι φευγᾶτος), φθάνω (= ἔρχομαι πρωτίτερα, προφτάνω), διάγω, διαγιγνομαι, διατελῶ (=περνῶ τὸν καιρὸν, εὐρίσκομαι διαρκῶς εἰς...).

Ἐπὶ τούτων συνήθως ἡ μετοχὴ ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα, τὸ δὲ ῥήμα τὸ δευτερεύον, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν μετάφρασιν τὸ μὲν ῥήμα δύναται νὰ ἀποδίδεται δι' ἐπιρρημάτος ἢ ἐπιρρηματικῆς φράσεως, ἡ δὲ μετοχὴ δύναται νὰ μετατρέπεται εἰς ῥήμα πατρικὸς ἡμῖν φίλος τυγχάνεις ὧν (= τυγχάνει νὰ εἶσαι, κατὰ τύχην εἶσαι) Πλ. ἐγὼ φλόμην ἀπιῶν οἴκαδε (=ἀνεχώρησα κι' ἐπῆγξα, ἀνεχώρησα κατ' εὐθεΐαν εἰς τὸ σπίτι μου) Πλ. οὕτω τὸ ἐν Θεσσαλία ἐλάνθανε τρεφόμενον στρατεύμα (=ἐτρέφετο λάθρᾳ) Ξ. δηλὸς εἶ οὐκ ἐντετυχηκῶς τῷ ἀνδρὶ (=προφανῶς δὲν ἔχεις. . .) Πλ. πλείστον δοκεῖ ἀνὴρ ἐπαίνου ἄξιός εἶναι, ὅς ἂν φθάνῃ τοὺς μὲν πολέμιους κακῶς ποιῶν, τοὺς δὲ φίλους εὐεργετῶν (= ὅστις πρῶτος εὐεργετεῖ...) Ξ. ἐπὶ τὰς ἡμέρας πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν (=διαρκῶς ἐμάχοντο) Ξ.

2) τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα, ὡς χαίρω, ἡδομαι, βαρέως ἢ χαλεπῶς φέρω, ἀγανακτῶ, ἀχθομαι (=δυσχερεστοῦμαι), αἰσχύνομαι, μεταμέλομαι κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ ποὺ ἢ τοῦ νὰ καὶ τοῦ οἰκείου ῥήματος) ὁ Εὐθύδημος ἔχαιρεν ἀκούων ταῦτα (= ποὺ ἄκουε, νὰ ἀκούῃ) Ξ. ἔλυποντο οἱ δυνατοὶ κατὰ κτήματα ἀπολωλεκότες. Θ. τοῦτο οὐκ αἰσχύνομαι λέγων (=ποὺ τὸ λέγω, νὰ τὸ λέγω) Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι. Θ.

3) τὰ ἐνάρξεως, λήξεως, ἀνοχῆς, καρτερίας καὶ καμᾶτου σημαντικὰ ῥήματα, ὡς ἀρχομαι, ἀρχω, ὑπάρχω (= ἀρχίζω πρῶτος), παύομαι, λήγω, ἀνέχομαι, καρτερῶ, ὑπομένω, ἀπαγορεύω (ἀόρ. ἀπέπειον, πρkm. ἀπέπειρα), κάμνω (=κουράζομαι) κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ νὰ καὶ τοῦ οἰκείου ῥήματος) ἀρξομαι ἀπὸ τῆς ἱατρικῆς λέγων (=θὰ ἀρχίσω νὰ λέγω, ἦτοι θὰ ἀρχίσω τὴν ἐξέτασίν μου ἀπὸ) Πλ. Σωκράτης οὐδέποτε ἔλγηε σκοπῶν, τί ἕκαστον εἶη τῶν ὄντων (=ποτὲ δὲν ἔπαυε νὰ ἐξετάζῃ) Ξ. οὐκ ἠνέσχετο σιγῶν. Ἦρ. οὗτος ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει ὠφελούμενος. Πλ. ἀπέπειρα ἤδη συσκευαζόμενος καὶ βαδίζων καὶ τρέχων (=ἔχω ἀποκάμει πλέον νά. . .) Ξ.

A. Τζαριζάνου. Συνακτικὸν τῆς Ἀρχ. Ἑλλην. γλώσσης. Ἔκδ. 1η 10

Σημ. Τὸ ἐνεργ. παύω συντάσσεται μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ· οἱ περὶ Σαλαμίνα καὶ ἐπ' Ἀστεμισῶν τοὺς Ἕλληνας ἔπαυσαν φοβούμενους πλῆθος νεῶν τε καὶ ἀνδρῶν (=τοὺς ἔπαυσαν νὰ φοβοῦνται, τοὺς ἔκαμαν νὰ μὴ φοβοῦνται πλέον) Πλ.

4) τὰ ῥήματα εὖ ἢ καλῶς ποιεῖν, κακῶς ποιεῖν, ἀδικεῖν, χαρίζεσθαι ἢ χάριν φέρειν, νικᾶν, κρατεῖν, ἠτιᾶσθαι, λείπεσθαι (=ὀπολείπεσθαι, ὑστερεῖν) κ. ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἢ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ καὶ ἢ πού ἢ νὰ ἢ μὲ τὸ νὰ ἢ εἰς τὸ νὰ κ.τ.τ. καὶ διὰ τοῦ τοῦ οἰκείου ῥήματος)· εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με (=καλὰ ἔκαμες καὶ μοῦ τὸ θύμισες, καλὰ ἔκαμες πὸν μού κλπ.) Πλ. ἀδικεῖτε πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες. Θ. ἐμοὶ χαρίζου ἀποκρινόμενος (=κάνε μου τὴ χάρι νά.) Πλ. τοὺς φίλους πειρῶ νικᾶν εὖ ποιῶν (=νὰ τοὺς νικᾷς εἰς τὸ νὰ τοὺς εὐεργετῆς) Ξ. τούτου οὐχ ἠτιησόμεθα εὖ ποιοῦντες (αὐτῶν) (=δὲν θὰ φανῶμεν κατώτεροι εἰς τὸ νὰ τὸν εὐεργετοῦμεν) Ξ.

Β') Μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς ἀναφερομένης ἄλλοτε μὲν εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἄλλοτε δὲ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ αἰσθήσεως, γνώσεως, μαθήσεως καὶ μνήμης σημαντικά, ὡς αἰσθάνομαι, ὄρω, περιορῶ (=ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω) ἀκούω, πυνθάνομαι, εὐρίσκω, καταλαμβάνω (=εὐρίσκω), οἶδα, ἐπίσταμαι, γινώσκω, ἀγνοῶ, μανθάνω, μέμνημαι κ. ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἢ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ ὅτι ἢ τοῦ πὼς ἢ νὰ ἢ πὸν νὰ καὶ τοῦ οἰκείου ῥήματος)· ἡμεῖς ἀδύνατοι ὄρωμεν ὄντες περιγενέσθαι (=ἔτι εἴμεθα, πὼς εἴμεθα) Θ. ὄρωμεν πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε (=ὅτι εἶναι) Ξ. οὐδένα ἡμεῖς ἴσμεν ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα τὰ πολιτικά (=δὲν γνωρίζομεν κανένα πὸν νὰ ἔχη ὑπάρξει ἀγαθός) Πλ. καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πύρ καθημένους (=τοὺς βρίσκουν νὰ κάθωνται) Ξ. μέμνημαι τοιαῦτα ἀκούσας σου (=ὅτι ἄκουσα) Ξ. μέμνημαι καὶ τοῦτό σου λέγοντος (=πὼς ἐσὺ ἔλεγες) Ξ.

2) τὰ δεξιῶς, ἀγγελίας καὶ ἐλέγχου σημαντικά, ὡς δεικνυμι, δηλῶ, (ἀπο)φαίνω, ἀγγέλλω, (ἐξ)ελέγχω κ. ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἢ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ ὅτι ἢ πὼς καὶ τοῦ οἰκείου ῥήματος)· ἐν τῷδε δεῖξω σοφὸς γεγώς (=ὦν=ὅτι εἴμαι) Εὐρ. ἐπιδειξῶ τοῦτον μάρτυρας ψευδεῖς παρεχόμενον (=ὅτι πα-

ρουσιάζει) Δ. ἀπηγγέλθη Φίλιππος Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν (=ὅτι ὁ Φ. ἐπολιόρκει) Δ. βασιλεὶ Κῦρον ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἠγγεῖλα (=ὅτι ἐπεστράτεψε) Ξ. ῥαδίως ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος (=ὅτι ψεύδεται) Δ.

Σημ. α' Μετὰ τὸ β. *συνειδέναι*, ὅταν μὲν τοῦτο συγκεκριέται μετὰ τῆς αὐτοπαθῆς ἀντωνυμίας (σύννοια ἐμαυτῶ, σύννομεν ἡμῖν αὐτοῖς, κλπ.) =γνωρίζω καλῶς καὶ εἶμαι πεπεισμένος, κλπ.), ἀκολουθεῖ κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἢ κατὰ πτώσιν ὀνομαστικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὸ ὑποκειμενον τοῦ ῥήματος) ἢ κατὰ δοτικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν)· ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν ξύννοια ἐμαυτῶ σοφὸς ὢν (=γνωρίζω καλὰ καὶ εἶμαι πεπεισμένος πῶς δὲν εἶμαι) Πλ. ἐμαυτῶ ξυνήδειν οὐδὲν ἐπισταμένῳ. Πλ.

Ὅταν δὲ τὸ β. *συνειδέναι* ἔχη ἀντικείμενον ἄλλο ὄνομα καὶ ἔχι τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν, (ὅποτε *σύννοιά τινι*=γνωρίζω καλῶς μετὰ τινος καὶ δύναμαι νὰ μαρτυρήσω), τότε κανονικῶς ἀκολουθεῖ μετ' αὐτὸ κατηγορηματικὴ μετοχὴ κατὰ δοτικὴν· οὗτοι ξυνίσασι Μελήτω μὲν ψευδομένῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι (=ὅτι ὁ μὲν Μέλῃτος ψεύδεται κλπ.) Πλ.

Σημ. β' Τὰ ῥήματα ἀκούω καὶ αἰσθάνομαι συντάσσονται κατὰ τρεῖς τρόπους, ἤτοι 1) μετὰ γενικῆς καὶ κατηγορηματικῆς μετοχῆς, ὅταν δηλοῦται ἄμεσος ἀντίληψις, 2) μετὰ αἰτιατικῆς καὶ κατηγορηματικῆς μετοχῆς, ὅταν δηλοῦται ἔμμεσος ἀντίληψις καὶ 3) μετὰ αἰτιατικῆς καὶ (εἰδικῆ) ἀπαρεμφάτου, ὅταν δηλοῦται ἀβέβαιόν τι γεγονός, φήμη τις ἢκουσα δὲ ποιε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγόμενον (=τόν ἔκουσα, μὲ τὰ αὐτιά μου, νὰ συζητῇ ἢ πὸς συζητήτε κλπ.) Ξ. ἤκουσε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα (=ἄκουσε, ἀπὸ ἄλλου, ὅτι ὁ Κ. ἦτο) Ξ. ἀκούω κόμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας (=ἀκούω νὰ λένε πῶς ὑπάρχουν) Ξ. ἤσθησαι πόποτέ μου ἢ ψευδομαρτυροῦντος ἢ συκοφαντοῦντος; Ξ. Ἄριστος, ὡς ἤσθητο Κῦρον πεπτωκότα, ἔφυγεν. Ξ. ἤσθάνετο αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεὶ Λαρεῖω δύνασθαι (=εἶχε τὴν γνώμην ὅτι) Θ.

Ὅμοιως μὲ διαφορὰν σημασίας συντάσσονται ἄλλοτε μετὰ μετοχῆς καὶ ἄλλοτε μετὰ ἀπαρεμφάτου καὶ ἄλλα ῥήματα, ὡς

	Μετὰ μετοχῆς	Μετ' ἀπαρεμφάτου
ἀρχομαι . . .	= ἀρχίζω νὰ, εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀρχὴν ἐνεργείας τινός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν συνέχειν αὐτῆς καὶ τὸ ἄρξομαι διδάσκων ἐκ τῶν θείων (=κατὰ πρῶτον θὰ διδάξω)	=ἀρχίζω νὰ, πρώτην φοράν καταπίνομαι ἀπὸ κάτι τι· πόθεν ἠρξάτο σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν; Ξ.

	Μετά μετοχῆς	Μετ' ἀπαρσφάτου
φαίνομαι . . .	= ἀποδεικνύομαι, εἶναι φανερόν ὅτι, προφανῶς· φανήσεται ταῦθ' ὡμολογηκῶς (=θά ἀποδειχθῆ ὅτι κλπ.) Δ.	=φαίνομαι, παρέχω τὴν ἐντύπωσιν· ὁ γελοιοποιὸς κλαίειν ἐφαίνετο. Ξ.
αἰδοῦμαι . . .	= ἐντρέπομαι πού, με ἐντροπήν μου κάμνω τι·	=ἐντρέπομαι νά, ἀπὸ ἐντροπήν μου δὲν κάμνω τι·
αἰσχύνομαι . . .	αἰσχύνομαι λέγων τοῦτο.	αἰσχύνομαι εἰπεῖν τὰ ληθῆ. Πλ.
γιγνώσκω . . .	= γνωρίζω ὅτι, ἐννοῶ ὅτι·	=ἀποφασίζω νά, κρίνω ὅτι·
ἐπίσταμαι . . .	= γνωρίζω, ἤξεύρω ὅτι· Περικλῆς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἔσομένην. Θ. τοῦτον ἡμεῖς ἐπίστασθε ἡμᾶς προδόντα. Ξ.	=ἤξεύρω νά· ὁ Ἀγησίλαος ἔγνω διώκειν τοὺς προσκειμένους. Ξ. Ὁ Φαρνάβαζος ἔγνω δεῖν τὴν γυναῖκα σαιτραπεύειν. Ξ. ἐπίσταμαι θεοὺς σέβειν. Εὐρ.
οἶδα . . .	= γνωρίζω ὅτι· οἱ Ἕλληνες οὐκ ἤδεσαν Κῦρον τεθνηκότα (=ὅτι εἶχε φονευθῆ). Ξ.	=γνωρίζω νά· οἶδα μάχεσθαι (=νά μάχωμαι).
μανθάνω . . .	= μαθαίνω ὅτι, καταλαβαίνω πῶς· ὁ βασιλεῦ, διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις; Ἡρ.	=μαθαίνω νά· τοὺς προδότας μισεῖν ἔμαθον. Αἰσχ.
μémνημαι . . .	=ἐνθυμοῦμαι ὅτι· μémνημαι τοιαῦτα ἀκούσας σου. Ξ.	=ἐνθυμοῦμαι νά, προσπαθῶ νά· μემνήσθω ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι. Ξ.
ἐπιλανθάνομαι . . .	= λησμονῶ ὅτι, πῶς ἐπιλελήσμεθα γέροντες ὄντες.	=λησμονῶ νά· ἐπιλαθόμεθα εἰπεῖν.

§ 165. 1) Ἡ ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἄλλοτε μὲν ἔχει ὑποκείμενον αὐτῆς ὄνομα ἀνήκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται *συννημμένη* ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ, ἄλλοτε δὲ ἔχει ὅλως ἰδιαιτέρον ὑποκείμενον, ἧτοι ὄνομα μὴ ἀνήκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται *ἀπόλυτος*.

Ἡ ἀπόλυτος μετοχὴ κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν γενικήν. (Γενικὴ ἀπόλυτος) Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος, καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος. Μεγ.

2) Ἡ τε συνημμένη καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἀναλόγως τῆς ἰδιαίτερας σημασίας αὐτῆς εἶναι

α) αἰτιολογική. (Ἄρνησις οὐ. πβ. § 138). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα διὰ τῆς προσθήκης τοῦ **ἄτε** (δη), **οἶα** (δη), **οἶον** (δη) ἐπὶ πραγματικῆς αἰτίας, ἢ τοῦ ὡς ἐπὶ αἰτίας κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως· ὀλεῖσθε **ἡδίκηκότες** τὸν ἄνδρα τόνδε. Σοφ. **ἄτε** ἐξαίφνης **ἐπιπεσόντες** πολλὰ ἀνδράποδα ἔλαβον. Ξ.—ἐνταῦθα ἔμενον ὡς τὸ ἄκρον **κατέχοντες· οἱ δ' οὐ κατεῖχον** (=διότι ἐνόμιζον ὅτι κατεῖχον) Ξ. ἐνταῦθα δη, ὡς εὖ **εἰπόντιος** τοῦ Ἀγαίου, ἀνεθορύβησαν (= ἐπειδὴ, κατὰ τὴν γνώμην των, καλῶς ὠμίλησεν ὁ Ἀ) Ξ.

β) τελική. (Ἄρνησις μή. πβ. § 139 καὶ § 154, 1.) Ὡς ταύτη αὐτὴ λαμβάνεται μόνον ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος, συνήθως μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν κινήσεως σημαντικῶν, ἢ καὶ μετ' ἄλλων ῥημάτων, ἀλλὰ τότε μὲ τὸ μόριον ὡς πρὸ αὐτῆς· ἐς Δελφοὺς **χρησόμενος** τῷ χρηστηρίῳ πορεύεται (= ἔνα χρήσεται) Ἡρ. ἔπεμψέ τινα **ἐροῦντα** (= ἔνα εἶπη) Ξ.—οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς **πολεμήσοντες** (=μὲ σκοπὸν νὰ πολεμήσουν) Θ.

γ) χρονική. (Ἄρνησις οὐ ἢ μή. πβ. § 144). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα διὰ τῆς προσθήκης χρονικοῦ τινος ἐπιρρημάτος, ὡς **ἅμα**, **αὐτίκα**, **εὐθύς**, **μεταξύ**, ἔτι κ. ἄ.τ. ἀριστιῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκοι (= ὅτε ἤριστα ὁ Ξ) Ξ. ἠγραγκάζοντο **φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι** (=ἐνφ συγχρόνως ἔφευγον) Ξ. πολλαχοῦ με **ἐπέσχε λέγοντα μεταξύ** (=στὸ μεταξύ ἐκεῖ πού ἔλεγα) Πλ. δρυὸς **πесоῦσης** πᾶς ἀνήρ **ξυλεύεται**. ταῦτα ἦν **ἔτι δημοκρατουμένης** τῆς πόλεως (= ὅτε ἔτι ἐδημοκρατεῖτο ἡ π.) Πλ.

δ) ὑποθετική. (Ἄρνησις μή. πβ. § 141 κ.έ.)· **δίκαια δράσας** συμμάχους ἔξεις θεοὺς (=ἐάν δράσῃς). **οὐκ ἂν δύναιο μή καμῶν** εὐδαιμονεῖν (=εἰ μὴ κάμοις). **θεοῦ θέλοντος** κἂν ἐπὶ ὀπίδος πλέοις (=εἰ θεὸς ἐθέλοι).

ε) παραχωρητικὴ ἢ ἐνδοτική. (Ἄρνησις οὐ. πβ. § 143). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα διὰ τῆς προσθήκης τοῦ ἐπιδοτικοῦ **καὶ** ἢ τοῦ **καίπερ** (σπανίως τοῦ **καίτοι**), εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς τοῦ **πέρ**, (τοῦ ὁποίου ἀρχικὴ σημασία εἶναι **πολύ**)· πολλοὶ **δυντες** εὐγενεῖς, εἰσὶ **κακοὶ** (=ἂν καὶ εἶναι) Εὐρ. **ὄσπερ** πρόσθεν **προσεκύνουν** Ὀρόντιαν, καὶ τότε **προσεκύνησαν, καίπερ**

εἰδότες ὅτι ἐπὶ θάνατον ἄγοιτο. **Ξ.** εἰσήλθετε ὑμεῖς **καίπερ οὐ** **διδόντος** τοῦ νόμου. **Δ.** οὐ τι **δυνήσεται, ἀχνύμενός περ, χραι-**
σμεῖν (= ἂν καὶ θά λυπῆσαι πολὺ) Ὀμ.

στ') **τροπική.** (Ἄρνησις οὐ). Συνήθως κατ' ἐνεστώτα· εἰσὶ δὲ **τινες τῶν Χαλδαίων, οἱ ληξόμενοι** ζῶσι (= διὰ τῆς λη-
στείας) **Ξ.** τοῖς ἱππεῦσιν εἴρητο **θαρροῦσι** διώκειν (= θαρροῦν-
τες, μὲ θάρρος) **Ξ.** (π.β. παίζοντα ἢ παίζοντας, γελῶντα ἢ γελών-
τας, περπατῶντα ἢ περπατῶντας, κτ.).

Συνηθέσιστα λαμβάνεται ὡς τροπική ἢ μετοχή **ἔχων,** (ἔχουσα,
ἔχον=μέ)· ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν **Θυμοχάρης ἔχων** ταῦς ὀλίγας
(= μὲ ὀλίγα πλοῖα).

Σημ. Ἡ τροπική μετοχή δύναται πολλάκις νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν
νέαν γλῶσσαν διὰ τοῦ οἰκείου ῥήματος μετὰ τοῦ συνδέσμου **καί·** **ληξόμενοι**
ζῶσι (= ληστεύουν καὶ ζοῦν). **Κότιν εὖ ποιῶν** ἀποκρίνυσιν ὁ Πύθων (=
καλὰ ἔκαμε καὶ τὸν ἐφόνησε) **Δ.**

§ 166. Αἰτιατική ἀπόλυτος. 1) Τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων
καὶ τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων (§ 161 κ. ἐ.) ἢ μετοχή, ὅταν λαμ-
βάνεται ἀπολύτως, ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν αἰτιατικὴν ἐνικοῦ (καὶ
σπανιότερον πληθυντικοῦ)· **δέον** (= ἐνῶ πρέπει ἢ ἐνῶ ἔπρεπε),
ὄν, παρόν, ἐξόν (= ἐνῶ εἶναι ἢ ἐνῶ ἦτο δυνατόν), **χρεὼν** (= χρεὴ
ὄν=ἐνῶ χρειάζεται ἢ ἐνῶ ἔπρεπε), **δοκοῦν** (= ἐπειδὴ φαίνεται ἢ
ἐπειδὴ ἐφάνητο καλόν), **δόξαν, δόξαντα** (= ἐπειδὴ ἐφάνη καλόν)
μέλον (= ἄφου μέ, σέ, τὸν μέλει), **τυχόν** (= ἂν τύχη), **προστα-**
χθὲν (= ἐπειδὴ ἢ ἐνῶ ἐδόθη διαταγή), **δεδογμένον** (= ἐπειδὴ εἶχε
ἀποφασισθῆ), **προσεταιγμένον** (= ἐπειδὴ εἶχε δοθῆ διαταγή),
εἰρημένον (= ἐνῶ ἢ ἐπειδὴ εἶχε δοθῆ ἐντολή), **γεγραμμένον** (=
ἐπειδὴ ἦτο γεγραμμένον) κλπ.—**δυνατὸν ὄν, οἶόν τε ὄν, ἀδύνα-**
τον ὄν, ὄραδιον ὄν, ἄδηλον ὄν κλπ. (= ἐνῶ ἢ ἐπειδὴ εἶναι ἢ ἦτο
δυνατόν, ἀδύνατον κλπ.)· **πολλάκις πλεονεκτῆσαι ὑμῖν ἐξόν οὐκ**
ἠθελήσατε. Δ. δῆλον ὅτι οἶσθα (τίς τοὺς νεωτέρους βελτίους
ποιεῖ), **μέλον γέ σοι** (= ἄφου βέβαια σέ μέλει γιὰυτό) Πλ. **δόξαν**
δὲ ταῦτα ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν (= ἐπεὶ ταῦτα ἔδοξε) **Ξ.** **προσ-**
ταχθὲν αὐτῶ ἀναγράψαι τοὺς νόμους τοὺς Σόλωνος, ἀντὶ Σό-
λωνος αὐτὸν νομοθέτην κατέστησε. Λυσ. **παρεκελεύοντο κρῆνην**
οὐκ ὀλίγη χρόμενοι ἀδύνατον ὄν ἐν νυκτὶ ἄλλῳ τῷ σημῆναι. **Θ.**

2) Κατ' αἰτιατικὴν ἀπόλυτον λαμβάνεται ἐνίστε καὶ προσωπι-

κῶν ῥημάτων ἢ μετοχή, ἀλλὰ τότε προτάσσεται αὐτῆς πάντοτε τὸ μῦθον ὡς· τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσι ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὀμιλίαν ἀσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν (= διότι, κατὰ τὴν γνώμη των, εἶναι κ.λ.π.) Ξ.

Σημ. α' Ἡ γενικὴ ἀπόλυτος, ἦτοι ἡ κατὰ γενικὴν ἐκφορά τῆς μετοχῆς ἀπολύτως, δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας, ἀλλ' ἀνεπτύχθη κατόπιν ἐξ ἀποσπάσεως, ὅπως καὶ ἡ ἀπαρρηφτικὴ σύνταξις (§ 159, Σημ.). Ποικίλαι δὲ συντάξεις κατὰ γενικὴν ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γενικῆς ἀπολύτου. Ὡς π. χ. εἰς τὴν πρότασιν: τοῦ δ' ἰθὺς μεμαῶτος ἀκόντισε Τυδῆος υἱός, ἢ γενικὴ τοῦ (=τούτου) μὲ τὸν μετοχικὸν τῆς προσδιορισμὸν μεμαῶτος εἶναι ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν εἰς τὸ ἀκόντισε, τὸ ὅποιον εἰς τὸν Ὅμηρον συντάσσεται μετὰ γενικῆς ὡς ἀποπέρας σηματικόν (=κατὰ τούτου δὲ ἐφορμῶτος ἔρριψε τὸ ἀκόντιον ὁ. . .). Ὁμοίως εἰς τὴν πρότασιν: λέγοντος ἐμοῦ ἀκροῶνται οἱ νέοι (πθ. Πλάτ. Ἀπόλ. 37), ἢ γενικὴ ἐμοῦ μὲ τὸν μετοχικὸν τῆς προσδιορισμὸν λέγοντος εἶναι ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν εἰς τὸ ἀκροῶνται (§ 68, 4.—ὀμιλοῦντα ἐμὲ μὲ ἀκούουσι οἱ νέοι). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν: πολλῶν δ' ἀγρομέων τῷ πείσει, ὃς κεν ἀρίστην βουλὴν βουλεύσῃ (Ἰλιάδ. I, 74), ἢ γενικὴ πολλῶν μὲ τὸν μετοχικὸν τῆς προσδιορισμὸν ἀγρομέων εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν διαιρετικὴν εἰς τὸ τῷ = τούτῳ (= ἐκ τῶν πολλῶν δέ, οἱ ὅποιοι θὰ συναθροισθῶν, εἰς ἐκεῖνον θὰ πεισθῆς, ὅστις...). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν: Σαρπηδότι δ' ἄχος γένητο Γλαύκου ἀπιόντος (Ἰλιάδ. M, 392) ἢ γενικὴ Γλαύκου μὲ τὸν μετοχικὸν τῆς προσδιορισμὸν ἀπιόντος εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν (τῆς αἰτίας) εἰς τὸ ἄχος (=εἰς τὸν Σαρπηδόνα λύπη ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Γλαῦκον ἢ γιὰ τὸν Γλαῦκον, πῶ ἀπήρχετο). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν τέλος: ἐπειχίσθη δὲ καὶ Ἀταλάντη τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος (Θουκ. 2, 32) ἢ γενικὴ τοῦ θέρους τούτου μὲ τὸν μετοχικὸν τῆς προσδιορισμὸν τελευτῶντος εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν τοῦ χρόνου (§ 88, 2—ἐπειχίσθη δὲ καὶ ἡ Ἀταλάντη κατὰ τοῦτο τὸ θέρος, ὅτε ἐτελεύτα).

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις εὐκολον ἦτο ἢ μετοχῆ, ἢ ὅποια ἐκφράζει τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ νοήματος τοῦ ἐκφραζομένου δι' ὀλοκληρου τοῦ κατὰ γενικὴν προσδιορισμοῦ (τοῦ δ' ἰθὺς μεμαῶτος—λέγοντος ἐμοῦ—πολλῶν δ' ἀγρομέων—Γλαύκου ἀπιόντος—τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος) νὰ νοητῆ ὡς ἀποτελοῦσα αὐτὴ τὸ κύριον μέρος αὐτοῦ μὲ τὴν γενικὴν τοῦ ὀνόματος (τοῦ—ἐμοῦ—πολλῶν—Γλαῦκου—τοῦ θέρους τούτου) ὡς ὑποκείμενον αὐτῆς, ὃ δὲ ὅλος κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς νὰ νοητῆ ὡς αὐτοτελὴς καὶ ἀνεξάρτητος (=ὅτι δὲ οὗτος ἐφόρμα, ἔρριψε κατ' αὐτοῦ τὸ ἀκόντιον κλπ.—ἐνῶ ἐγὼ λέγω, ἀκούουσι οἱ νέοι—ἀφοῦ δὲ πολλοὶ συναθροισθῶν, δύνασαι νὰ ἀκολουθήσῃς τὴν γνώμην ἐκείνου κλπ.—ὃ δὲ Σαρπηδῶν ἐλυπήθη, ὅτε ὁ Γλαῦκος ἀπήρχετο—ὅτι δὲ τὸ θέρος τοῦτο ἐτελείωνε, ἐπειχίσθη ἢ Α.). Κατὰ τὰ τοιαῦτα δὲ παραδείγματα ἤρχισεν νὰ χρησιμοποιηθῆται κατόπιν ἢ γενικὴ τῆς μετοχῆς ἀπολύτως, ἦτοι χωρὶς νὰ εἶναι τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς (ὅπως

εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα) ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἢ προσδιορισμός τις κατὰ γενικὴν εἰς τινα ἄλλον ὄρον αὐτῆς· ὡς π.χ. **τοῦτο λέγοντος Ξενοφώντος πύργονταί τις**

Ὁμοίως παρήχθη καὶ ἡ αιτιατικὴ ἀπόλυτος μετοχῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων δι' ἀποσπάσεως ἀπὸ φράσεως, εἰς τὰς ὁποίας ἡ μετοχὴ κατ' οὐδέτερον γένος ἦτο παράθεσις χαρακτηριστικῶσα ἐλόκληρον πρότασιν, ὡς π.χ. **δῆλον ὅτι οἶσθα τοῦτο, μέλον γέ σοι** (=πράγμα ὃ μέλει γέ σοι). Πλ. οὐκ ἐσώσαμεν σε, οἶόν τε ὄν καὶ δυνατὸν (= οὐκ ἐσώσαμεν σε, καὶ οὐκ ἐπρόχραμεν ἔργον οἶόν τε ὄν κλπ.=ἔργον, ὃ οἶόν τε ἦν κλπ.) Πλ. (πδ. ἢ τις Ἀχαιοῶν ὄψει χειρὸς ἑλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον=παρέχων οὕτω λυγρὸν ὄλεθρον. Ἰλιάδ. Ω, 735).

Σημ. β' Περὶ ὀνομαστικῆς ἀπολύτου ἰδὲ σχῆμα ἀνακόλουθον.

3. Τὰ ὀρηματικά ἐπίθετα εἰς —τός καὶ —τέος

§ 167. 1) Τὰ εἰς—τός, (—τή, —τόν) ῥηματικά ἐπίθετα, (τὰ ὅποια ἀρχῆθεν ἐλαμβάνοντο ἀδιαφόρως καὶ μὲ ἐνεργητικὴν καὶ μὲ παθητικὴν διάθεσιν), σημαίνουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν

α') ὅ,τι ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ ἀορίστου, ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου· λυτός (=λελυμένος), γραπτός (=γεγραμμένος)—δυνατός (=δυνάμενος, ἰσχυρός), ῥυτός (=ὁ ῥέων), θνητός (=ὁ θνήσκων, ὁ ὑποκείμενος εἰς θάνατον)—ἄπρακτος (=ὁ μὴ πράξας), ἀστράτευτος (=ὁ μὴ στρατευσάμενος). (πδ. νῦν : κλειστός, στρωτός, νερό καυτό = πού καίει, ἀνύπρακτος = ὁ μὴ ὑπάρχων — ἀπρογευματίστος=ὁ μὴ προγευματίσας)

β') τὸν δυνάμενον νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥήμα· δωατός (=ὁ δυνάμενος ὀραῖσθαι), βατός (=ὁ δυνάμενος βραίνεσθαι), τρωτός (=ὁ δυνάμενος τιτρώσκεσθαι).

Ἡ τοιαύτη σημασία τῶν εἰς —τός προῆλθεν ἐκ τῶν ἀντιθέτων ἀόρατος, ἄβατος, ἄτρωτος κλπ. (ἄτρωτος, κυρίως=ὄστις δὲν ἐτρώθη ἀκόμη· ἔπειτα=ὁ μὴ δυνάμενος νὰ τρωθῇ).

γ') τὸν ἄξιον νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥήμα· θανασιτός (=ἀξιολύμωτος), ἐπαινετός (=ἄξιος ἐπαινεῖσθαι), μεμπτός (=ἄξιος νὰ τύχῃ μομφῆς)· ὁ ἀνεξέστατος βίος οὐ βιωτός ἀνθρώπου. Πλ.

2) Τὰ εἰς —τέος, (—τέα, —τέον) ῥηματικά ἐπίθετα (εὐχρηστα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἰδίᾳ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν) σημαίνουν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥήμα· ὁ ποταμός ἐστιν ἡμῖν διαβατέος (=ὀφείλομεν νὰ διαβῶμεν τὸν ποτα-

μόν) **Ξ. ολιστέον** τὴν τύχην (= δεῖ φέρειν τὴν τύχην) Εὐρ. (πβ. μαθητῆς ἐπιανεξεταστέος, ἐνοίκιον προπληρωτέον, ἀφαιρετέος, διαιρετέος, κλπ.).

§ 168. Μετὰ τὰ εἰς —τέος, (—τέα, —τέον) ῥηματικά ἐπιθέτα εἶναι συνήθεις δύο συντάξεις, ἧτοι

1) ἀπρόσωπος σύνταξις, ὅταν ἐξαίρεται ἡ πράξις, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ γίνῃ. Κατὰ τὴν τοιαύτην σύνταξιν τὸ ῥηματικὸν ἐπιθέτον τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος ἐνικῶ (ἢ σπανιώτερον πληθυντικῶ) ἀριθμοῦ, τὸ δὲ ὄνομα τὸ δηλοῦν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἡ πράξις, τίθεται ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ· **τοὺς φίλους εὐεργετητέον** (ἐστίν) (=δεῖ εὐεργετεῖν τοὺς φίλους) **Ξ. μεθεκτέον** (ἐστί) **τῶν πραγμάτων πλείοσιν** (=δεῖ πλείονας μετέχειν τῶν πραγμάτων) **Θ. πειστέον** (ἐστί) **τῷ νόμῳ** (=δεῖ πείθεσθαι τῷ νόμῳ) Πλ.

2) προσωπικὴ σύνταξις, ὅταν ἐξαίρεται τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὀφείλον νὰ πάθῃ. Κατὰ τὴν τοιαύτην σύνταξιν τὸ δηλοῦν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἡ πράξις, τίθεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικῆν, τὸ δὲ ῥηματικὸν ἐπιθέτον συμφωνεῖ μετὰ αὐτὸ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· **οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὖ ποιητέοι**. (πβ. δεῖ εὖ ποιεῖν τοὺς ἐθέλοντας συμμαχεῖν) **Ξ. εἴπερ βούλει τιμᾶσθαι ὑπὸ τῆς πόλεως, ὠφελιτέα σοι ἡ πόλις ἐστί**. (πβ. δεῖ σε ὠφελεῖν τὴν πόλιν) **Ξ. Ἴδὲ καὶ § 72, 5.**

Σημ. α' Κατ' ἀπρόσωπον σύνταξιν λαμβάνονται ἐνίοτε καὶ τὰ οὐδέτερα τῶν εἰς —τέος ῥηματικῶν ἐπιθέτων, ἀντιστοιχοῦν δὲ ταῦτα τότε πρὸς τὸ δυνατόν ἢ ἄξιον μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ οἰκείου ῥήματος· οὐδὲ τοῖς πολεμίοις ἰππέδοι προσβατὸν ἦν κατὰ τοῦτο (=οὐδὲ τοῖς πολεμίοις δυνατόν ἦν προσβαίνειν) **Ξ. ἄρα βιωτὸν ἐστὶν ἡμῖν μετὰ διεφθαρμένου σώματος** (=ἄρα ἄξιόν ἐστιν ἡμῖν ζῆν κλπ. Πλ. πρβλ. τοῦτο ποιοῦντι ἄρα ἄξιόν σοι ζῆν ἐσται ; Πλ.).

Σημ. β' Κατὰ σύμφωνον πρὸς τὴν ταυτοσημον σύνταξιν τοῦ δεῖ μετ' αἰτιατικῆς καὶ ἀπαρεμφάτου (§ 161, 2, α') τίθεται πολλάκις μετὰ τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν μετὰ τοῦ εἰς —τέον ῥηματικοῦ ἐπιθέτου αἰτιατικῆ ἀντιδοτικῆς (§ 72, 5), ἢ γίνονται μεταβάσεις ἀπὸ τοῦ ῥηματικοῦ ἐπιθέτου εἰς —τέον εἰς ἄλλων ἀπαρεμφάτων· **τὸν βουλόμενον εὐδαιμόνα εἶναι σωφροσύνην διωκτέον** (ἀντί : τῷ βουλομένῳ εὐδαιμόνα εἶναι κλπ.) Πλ. (Πβ. δεῖ διώκειν σωφροσύνην τὸν βουλόμενον κλπ.). **πανταχοῦ ποιητέον, ἃ ἂν κελεύῃ ἡ πόλις καὶ ἡ πατρίς, ἢ πείθειν αὐτήν** (=δεῖ ποιεῖν ἢ πείθειν) Πλ.

Παρατηρήσεις τινές περί τῶν ἀρνητικῶν μορίων

§ 169. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα, ὅπως καὶ ἡ νέα, ἔχει δύο ἀρνητικά μόρια, τὸ οὐ (=δὲν) καὶ τὸ μὴ, καὶ

1) τὸ μὲν οὐ (ὅπως εἰς τὴν νέαν τὸ δὲν) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων αἴρει, ἤτοι ἀρνεῖται τὴν πραγματικότητα ἰσχυρισμοῦ τινος (ἔστι Ζεὺς=ὕπάρχει Ζεὺς)—οὐκ ἔστι Ζεὺς (=δὲν ὑπάρχει Ζεὺς). Ἄρφ.

2) τὸ δὲ μὴ (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων ἀποκρούει τὴν πραγματοποίησιν σκέψεώς τινος, ἤτοι ἐπιθυμίας τινός (ἔρωτῶ ταῦτα ; =νά ἐρωτῶ ταῦτα ;)—ταῦτα μὴ ἐρώτα. Ξ.

Σημ. Ὅ,τι διαφέρει τὸ οὐ τοῦ μὴ διαφέρουν καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν γινόμεναι ἀρνητικαὶ λέξεις οὔτε, οὐδέ, οὐδεῖς, οὐπω, οὐκέτι, οὐποτε, κλπ. μήτε, μηδέ, μηδεῖς, μήπω, μηκέτι, μήποτε, κλπ. Ἐγὼ θρασὺς καὶ ἀναιδὴς οὔτ' εἰμί, μήτε γενοίμην.

§ 170. Γενικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν οὐ χρησιμοποιεῖται εἰς ἅς περιπτώσεις εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται τὸ δὲν, τὸ δὲ μὴ εἰς ἅς περιπτώσεις καὶ εἰς τὴν νέαν χρησιμοποιεῖται τὸ μὴ, ἤτοι

1) τοῦ οὐ χρήσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις κρίσεως, ἀνεξαρτήτους (§ 114, 1 καὶ 2—§ 116, 2—§ 119, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρητημένας, (ὡς τὰς εἰδικὰς § 137, τὰς αἰτιολογικὰς § 138, τὰς δηλοῦσας ὠρισμένον τι γεγονός χρονικὰς § 144, 2, α', τὰς δηλοῦσας πραγματικὸν ἀποτέλεσμα ἀποτελεσματικὰς, § 146, 1, τὰς κυρίως ἀναφορικὰς § 150, 1 κλπ.).

2) τοῦ μὴ χρήσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις ἐπιθυμίας, ἀνεξαρτήτους (§ 114, 3—§ 115—§ 116, 1—§ 117—119, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρητημένας, (ὡς τὰς τελικὰς § 139, τὰς δηλοῦσας ἐπανάληψιν χρονικὰς § 144, 2 καὶ 3, τὰς δηλοῦσας ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα ἀποτελεσματικὰς § 146, 2, τὰς ἐνδοιαστικὰς § 147, τὰς ἀναφορικὰς τελικὰς § 150, 3 κλπ.).

§ 171. Τοῦ μὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν) χρήσις γίνεται προσέτι εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις (§ 140), καθὼς καὶ εἰς τὰς δευτερευούσας ἐν γένει προτάσεις καὶ τὰς μετοχὰς τὰς ἐνεχούσας σημασίαν ὑποθετικὴν (§ 143—§ 144, 2, β'—§ 150, 5—§ 165, 2, β').

εἰ μὴ καθέξεις γλῶσσαν, ἔσται σοι κακά.

ἃ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶμαι εἶδέναι.

ὁ μὴ δαρεῖς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται.

§ 172. Μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου κανονικῶς

1) μετὰ μὲν τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου χρησιμοποιεῖται ἡ ἄρνησις οὐ (§ 160, 1)· οἱ Αἰγυπτῆται ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι. Θ. οἶμαί γ' οὐδενὸς ἂν ἦττον φανῆναι δίκαιος (= ὅτι οὐδενὸς ἂν φανεῖν) Ξ.

Σημ. Ἰδὲ καὶ § 160, 2, Σημ.

2) μετὰ δὲ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου χρησιμοποιεῖται ἡ ἄρνησις μὴ. (§ 160, 2—§ 161, 2, α') τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προσέσθαι Κορινθίους. Θ.

Σημ. Μὲ ἀπαρέμφατον τελικὸν ἔχον πρὸ αὐτοῦ τὸ μὴ συντάσσονται κανονικῶς τὰ ῥήματα εἶργειν, κολύειν, ἐναντιοῦσθαι, ἐμποδῶν εἶναι, κ.τ.τ. φεύγειν (= ἀποφεύγειν), εὐλαβεῖσθαι, κττ. ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν, κττ. ἀπαγορεύειν, ἀπειλεῖν, κττ. Ἄλλὰ τὸ μὴ τὸ συνημμένον μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου κατόπιν τῶν εἰρημμένων ῥημάτων δι' ἡμᾶς φαίνεται πλεονάζον καὶ περιττόν· ὁ φόβος τὸν νοῦν ἀπείργει μὴ λέγειν ἢ βούλεται (= ἀπείργει λέγειν = τὸν ἐμποδίζει νὰ λέγῃ). Πλ.

Κριτίας καὶ Χαρικλῆς ἀπειπέτην Σωκράτει τοῖς νέοις μὴ διαλέγεσθαι (= ἀπειπέτην διαλέγεσθαι = τοῦ ἀπηγόρευσαν νὰ συζητῇ). Ξ.

Ἡ τοιαύτη μετὰ τὰ ἀνωτέρω ῥήματα πλεοναστικὴ χρῆσις τοῦ μὴ προέρχεται ἐξ ἐπιθράσεως τοῦ ἀντιστοίχου εὐθέως λόγου· (ὦ Σώκρατες, μὴ διαλέγον τοῖς νέοις—ἀπαγορευόμεν σοι, ὦ Σώκρατες, μὴ διαλέγεσθαι τοῖς νέοις).

Πολλάκις δὲ τὸ ἀκολουθοῦν κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων μετὰ τοῦ μὴ ἀπαρέμφατον ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἄρθρου τό· τοὺς φιλοὺς εἶργον τὸ μὴ κακουργεῖν τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως (= εἶργον κακουργεῖν) Θ.

Ὅταν δὲ κανὲν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων εὐρίσκειται εἰς ἀρνητικὴν πρότασιν ἢ εἰς πρότασιν ἐρωτηματικὴν ἰσοδυναμοῦσαν πρὸς ἀρνητικὴν (§ 119, 3, γ'), τὸ ἀκολουθοῦν κατόπιν αὐτοῦ ἀπαρέμφατον ἐκφέρεται μὲ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ, καὶ δι' ἡμᾶς ἄλλοτε μὲν φαίνονται πλεονάζοντα ἀμφότερα τὰ ἀρνητικὰ ταῦτα ἄρθρα, ἄλλοτε δὲ τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν·

τίνα οἶε ἀπαρνήσεσθαι μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια ; (= μὴ δένα οἶον ἀπαρνήσεσθαι καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια = ὅτι θὰ ἀρνηθῇ ὅτι γνωρίζεαι καὶ αὐτὸς κλπ). Πλ.

Ἀστυάγης οὐδὲν ἐδύνατο ἀντέχειν μὴ οὐ χαρίζεσθαι ταῦτα Κύρω (= ἀντέχειν μὴ χαρίζεσθαι). Ξ.

οὐκ ἀνατίθεμαι μὴ οὐχὶ πάνν ἰκανῶς τοῦτο ἀποδεδεῖχθαι (= μὴ ἀποδεδεῖχθαι—ἤ—οὐκ ἀποδεδεῖχθαι—ὅτι δὲν ἔχει ἀποδεῖχθῆν)· Πλ.

Τέλος ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ *μὴ οὐ* πρὸ αὐτοῦ ἀκολουθεῖ κανονικῶς καὶ κατόπιν ἀρνητικῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων, οἷαι οὐκ ἐγγωρεῖ, ἀδύνατόν ἐστιν, αἰσχρόν ἐστιν (=οὐ καλόν ἐστιν), κ.τ.τ.

οὐχ ὄσιόν σοί ἐστι μὴ οὐ βοηθεῖν δικαιοσύνη (= μὴ βοηθεῖν). Πλ. πᾶσιν *αἰσχρὴν ἦν μὴ οὐ συσπουδάσειν* (=μὴ συσπουδάσειν). Ξ.

Σημ. 2. Περί συνεκφορᾶς τῶν δύο ἀρνητικῶν μορίων (*οὐ μὴ—μὴ οὐ*) ἴδὲ καὶ § 111, 2 καὶ § 147.

Σημ. 3. Κατόπιν ῥημάτων ἐχόντων ἀρνητικὴν ἔννοιαν, οἷα τὰ ῥήματα ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν, ἀμφισβητεῖν, ἀπιστεῖν, κ.τ.τ. δύναται νὰ ἀκολουθῇ ὄχι μόνον ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ (*πλεονάζον*) *μὴ* πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰδικὴ πρότασις ἐκφερομένη ἀρνητικῶς, μετὰ ἄρνησιν *οὐ* πλεονάζουσαν δι' ἡμᾶς·

οὐκ ἂν ἀρνηθεῖεν ἐνιοί, ὡς οὐκ εἰσι τοιοῦτοι (=ὡς εἰσι=ἔτι εἶναι). Πλ.

§ 173. Τὸ ἀρνητικὸν μόριον *οὐ* πολλάκις νοεῖται τόσον στενωῶς συνδεδεμένον μετὰ τινος ἐπομένης εὐθὺς κατόπιν αὐτοῦ λέξεως, (ῥήματος, οὐσιαστικοῦ, ἐπιθέτου, ἐπιρρήματος), ὥστε λαμβάνεται ὡς ἰσοδύναμον μετὰ τὸ στερητικὸν *ἄ*· *οὐ φημι* (=ἀρνούμαι). *οὐ βιωτὸς* (=ἀβίωτος). *οὐχ ὄσιως* (=ἀνοσίως), κλπ.

οἱ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν εἶναι τοῦ πρόσω (=ἤρνούντο νὰ προχωρήσουν, δὲν ἔλεγαν νὰ πᾶνε μπρὸς) Ξ. *ὕπῳ πτενον ἀλλήλους Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν* (=διὰ τὴν μὴ ἀπόδοσιν). Θ.

Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ὅτι ἐνίοτε (ὅπως π. χ. εἰς ὑποθετικὰς προτάσεις) φαίνεται ὅτι χρησιμοποιεῖται τὸ *οὐ* ἀντὶ τοῦ *μὴ· εἰ δ' ἂν ἐμοὶ τιμὴν Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδες τίνειν οὐκ ἐθέλουσιν* (=ἀρνούνται). Ὅμ.

Μετὰ τῶν ἐπιθέτων ὅμως, μετοχῶν καὶ μετὰ οὐσιαστικῶν, ὅταν ταῦτα εὐρίσκωνται εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας ἢ εἰς προτάσεις ὑποσημαινούσας ὑποθετικόν τι, συνάπτεται ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸ στερητικὸν *ἄ* τὸ *μὴ* ἀντὶ τοῦ *οὐ· μὴ χαῖρε κέρδεσι τοῖς μὴ καλοῖς* (=τοῖς αἰσχροῖς). Σοφ. *οἱ σοφισταὶ τοῖς μὴ ἔχουσι χρήματα δίδοναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι* (=εἰ τινες μὴ ἔχουσιν). Ξ. *οὐκ οἶδα δεινὸν δ' ἐστὶν ἢ μὴ ἐμπειρία* (=ἢ ἀγνοια=εἰ τις μὴ οἶδε). Ἄρφ.

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ *μὴ* ἀντὶ τοῦ *οὐ* ὡς ἰσοδύναμου πρὸς τὸ στερητικὸν *ἄ* μετὰ ἐπιθέτων, μετοχῶν καὶ οὐσιαστικῶν ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ εἶναι νῦν ἢ κανονικῆ· (πῶ. ὁ *μὴ* πλοῦσιος. ὁ *μὴ* συνηθισμένος. *μὴ* θέλοντας. ἢ *μὴ* ἀνανέωσις τῆς ἐγγραφῆς, κλπ.).

§ 174. Ὅταν τὸ οὐ προτάσεται ζεύγους προτάσεων συνδεομένων πρὸς ἀλλήλας ἀντιθετικῶς διὰ τοῦ μὲν—δέ, ἢ δὲ δευτέρων δύο τούτων προτάσεων εἶναι ἀρνητικῆ, τότε ἀναφέρεται: εἰς τὸ νόημα οὐχὶ μόνον τῆς πρώτης ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὸ νόημα καὶ τῶν δύο, εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν δύναται νὰ ἀποδίδεται τότε τὸ οὐ διὰ τῆς φράσεως «δὲν εἶναι ἀληθὲς ἔτι» ἢ «ἄς μὴν πῆ κανεῖς πῶς» κ.τ.τ. *Ἀέριοι πάντες κακοί· οὐχ ὁ μὲν, ὅς δ' οὐ* (=ἄς μὴν πῆ κανεῖς πῶς ὁ ἕνας εἶναι καὶ ὁ ἄλλος δὲν εἶναι) Φωκυλ.

Σημ. 1 Περί τῶν φράσεων οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ ἢ οὐδεὶς ὅστις οὐ (=πᾶς τις) ἰδὲ § 54, 1, Σημ. γ' καὶ 5, Σημ.

Ἐν γένει δέ, ὅταν εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν ὑπάρχουν δύο ἀλλεπάλληλοι ἀπλαῖ ἀρνήσεις (οὐ—οὐ, μὴ—μὴ), ἢ δύο ἀρνήσεις τῶν ὁποίων ἢ μὲν πρώτη εἶναι σύνθετος (οὐδέ, οὐδεὶς, κλπ.—μηδέ, μηδεὶς, κλπ.), ἢ δὲ δευτέρα ἀπλή (οὐ ἢ μὴ), αἱ ἀρνήσεις αὗται ἀναίρουσιν ἀλλήλας ἐκφράζουσαι τὸ ἀντίστοιχον καταφατικὸν νόημα ἐντονώτερον· ἐγὼ οὐκ οἶμαι οὐ δεῖν ὑμᾶς ἀμύνεσθαι (= ἐγὼ οἶμαι πάντως δεῖν). Λυσ. οὐδεὶς οὐκ ἀποθάνεται (=πᾶς τις ἀνεξαίρετως).

Ἀντιθέτως, ὅταν εἰς μίαν πρότασιν κατοπίν ἀπλῆς τινος ἀρνήσεως (οὐ ἢ μὴ) ἀκολουθῆ μία ἢ περισσότεραι ἀρνήσεις σύνθετοι (οὐδέ, οὐδεὶς, κλπ. μηδέ, μηδεὶς, κλπ.), αἱ ἀρνήσεις αὗται δὲν ἀναίρουσιν, ἀλλ' ἐνισχύουσιν ἀλλήλας, καίτοι εἰς ἡμᾶς φαίνεται ὅτι ὑπάρχει πλεονασμὸς ἀρνήσεων· ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρείττονον οἰκείου φίλου (= δὲν ὑπάρχει τίποτε καλύτερον). Ἐδρ. μὴ θῆσθε νόμον μηδένα (=μὴ θέσετε κανένα νόμον). Δ. ομικρὰ φῦσις οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα οὔτε ἰδιώτην οὔτε πόλιν δορᾶ. Πλ. τὸ καλόν, ὃ μηδέποτε αἰσχρόν μηδαμοῦ μηδενὶ φανεῖται. Πλ.

Γενικῶς δὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅταν ἀρνητικῆ τις πρότασις παρεκτείνεται, συνεχίζεται μὲ λέξεις ἀρνητικᾶς. (Ὅστω δὲν δύναται νὰ λειχθῆ εἰς τὴν ἀρχαίαν π. χ. ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν τι κρείττονον κλπ.—ἢ—μὴ—θῆσθε νόμον τινά, κ.τ.τ.).

Σημ. 2. Ἡ φράσις μόνον οὐ ἢ μόνον οὐχὶ σημαίνει ὅ,τι εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ μόνον τοῦ δὲν ἢ σχεδόν· ὁ παρὼν καιρὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖται, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεῖς, ὅτι τῶν πραγμάτων ἡμῖν ἀντιληπτέον ἐστίν. Δ.

Ἔς ἰσοδύναμον δὲ πρὸς τὸ σχεδόν λαμβάνεται καὶ τὸ ὅσον οὐ· ὁ μέλλων καὶ ὅσον οὐ παρὼν πόλεμος. Θ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ σχημάτων.

§ 175. *Σχῆμα λόγου* λέγεται ἰδιορρυθμία τοῦ λόγου εἴτε ὡς πρὸς τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν τῶν ὄρων τῆς προτάσεως εἴτε ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἢ ἐντὸς τῆς περιόδου εἴτε ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν λεκτικῶν στοιχείων τῶν χρησιμοποιουμένων πρὸς ἔκφρασιν ἑνὸς διανοήματος εἴτε ὡς πρὸς τὴν ἐκάστοτε σημασίαν μιᾶς λέξεως ἢ μιᾶς φράσεως.

Τὰ σχήματα λόγου τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ πλεῖστα εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ σχήματα τοῦ λόγου τῆς νέας γλώσσης, μάλιστα δὲ τὰ ἀπαντῶντα εἰς τὰ λαϊκὰ τραγούδια.

α' Σχήματα γραμματικά.

§ 176. *Σχήματα γραμματικά*, ἤτοι σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν, συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς·

1) *Τὸ σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον*. Κατὰ τοῦτο ἡ συμφωνία ὄρου τινὸς μιᾶς προτάσεως πρὸς σχετικὸν ὄρον τῆς αὐτῆς προτάσεως ἢ περιόδου γίνεται οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ γραμματικοῦ τύπου ἐκείνου, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νοουμένου ὑπ' αὐτοῦ· *τὰ μειράκια τάδε πρὸς ἀλλήλους οἴκοι διαλεγόμενοι θαμὰ ἐπιμύνηται Σωκράτους* (=οἱ νεανίσκοι οἶδε κλπ.) Πλ. *τὸ στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτία ἔχοντες τὸν Ἄγιν ἀνεχώρουν* (=οἱ ἄνδρες τοῦ στρατεύματος κλπ.) Θ. (Πβ. *ὁ κόσμος φκειάνουν ἐκκλησιᾶς—τρία κοράσια τὸν κερνοῦν κα' οἱ τρεῖς ξανθομαλλοῦσες*).

2) *Τὸ σχῆμα συμφύσεως*. Οὕτω καλεῖται ἡ ἀνάμειξις δύο διαφόρων συντάξεων· εἰς τὸν νοῦν δηλαδὴ τοῦ λέγοντος ἔρχονται ταυτοχρόνως δύο ταυτόσημοι· μέν, ἀλλὰ διάφοροί πως ἔκφρασις τοῦ αὐτοῦ διανοήματος, ἀντὶ δὲ νὰ λεχθῇ ἢ μία ἐξ αὐτῶν, λέγεται κάτι τι τὸ (*συμπεφυρμένον*, ἤτοι) *μικτὸν ἐξ ἀμφοτέρων*· *Ἄλκιβιάδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρασαν*. Ε. (πβ. Ἄλκιβιάδης

καὶ Μαντίθεος ἀπέδρασαν—'Αλκιβιάδης μετὰ Μαντιθείου ἀπέδρα). τῆς γῆς ἡ ἀρίστη Θ. (πβ. γῆ ἡ ἀρίστη—τῆς γῆς τὸ ἀριστον μέρος). εἴθ' ὄφελος τότε λιπεῖν βίον. Εὐρ. (Πό. εἴθ' ἔλιπες τότε βίον—ὄφελος τότε λιπεῖν βίον). (Πβ. ὁ Γεωργος μετὸν Πέτρο παιζοῦν—σκλάβος ραγιάδων ἔπεσες=σκλάβος ραγιάδων ἔγινες—στὰ χέρια ραγιάδων ἔπεσες).

Τὸ σχῆμα συμφύσεως εἶναι συνηθέστατον, εἰς αὐτὸ δὲ ὀφείλονται καὶ πολλὰ ἄλλα σχήματα τοῦ λόγου.

3) Τὸ σχῆμα ἀνακολουθίας ἢ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα. Κατὰ τοῦτο ἐντὸς προτάσεώς τινος ἢ μακρᾶς πωσ περιόδου τὰ ἐπόμενα δὲν εὐρίσκονται ὑπὸ συντακτικῆν ἔποψιν ἀκόλουθα, ἤτοι ἀποτελοῦντα κανονικῆν συνέχειαν τῶν προηγουμένων. Ὑπάρχει δὲ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα συνήθως εἰς μετοχικὰ συντάξεις. Οὕτω

α') μετοχὴ ἀπόλυτος τίθεται κατ' ὀνομαστικῆν, ἐνῶ κατὰ τὰ κεκανομισμένα (§ 165, 1) ἔπρεπε νὰ τεθῆ αὕτη κατὰ γενικὴν πτώσιν. (**Ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος**. Αὕτη συνήθως ὀφείλεται εἰς σύμφυρσιν) **ἐπιπεσῶν τῇ Φαρναβάξου στρατοπεδείᾳ τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ Μυσῶν ὄντων πολλοὶ ἔπεσον**. Ξ. (πβ. ἐπιπεσῶν... πολλοὺς ἀπέκτεινε—ἐπιπεσόντος αὐτοῦ... πολλοὶ ἔπεσον).

β') συνημμένη ἢ σχετικὴ μετοχὴ (§ 165, 1) ἀναφερομένη εἰς ὄνομα ἐκφερόμενον κατὰ τινὰ τῶν πλεονάζοντων πτώσεων, τίθεται εἰς πτώσιν ὀνομαστικῆν. Τοῦτο συνήθως συμβαίνει εἰς μακρὰς πωσ περιόδους, ὅταν μεταξὺ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ὀνόματος, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται αὕτη, παρεμβάλλονται πολλὰ, οὐ ἕνεκα λησμονεῖται πωσ ἢ συντακτικὴ συνέχεια τοῦ λόγου, ἢ δὲ συμφωνία τῆς μετοχῆς πρὸς τὰ προηγούμενα γίνεται κατὰ τὸ νοούμενον **αἰδῶς μ(ε) ἔχει ἐν πότιμῳ τυγχάνουσα** (ἀντί: τυγχάνουσαν' Ἄλλά: αἰδῶς μ' ἔχει=αἰδοῦμαι). Εὐρ. **ἔξῃν αὐτῷ μισθῶσαι τὸν οἶκον ἀπηλλαγμένον πολλῶν πραγμάτων** (ἀντί: ἀπηλλαγμένῳ. Ἄλλά: ἔξῃν αὐτῷ=ἔδύνατο οὕτως). Λυσ. **Καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τὰς τε ἄλλας πόλεις... ἄς πρότερον εἶχον, ἐλευθεροῦν, καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἀντιανδρον καὶ κρατυνάμενοι αὐτήν... τὴν Δέσβον κακώσειν** (ἀντί: **Καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια... κρατυνάμενων**. Ἄλλά: ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια=διενοοῦντο οὗτοι) Θ.

Σημ. Παραδείγματα ἀνακολουθίου σχήματος εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὐχὶ βεβαίως ἐπὶ μετοχῶν, εἶναι π.χ. **Ἐγὼ δὲν μοῦ ἀρέσουν αὐτὰ**.—Ὁ **Διάκος**, σὰν τ' ἀγροίκησε, πολὺ τοῦ **κακοφάνη** χλπ.

4) τὸ Βοιώτιον ἢ Πινδαρικὸν σχῆμα (σύνηθες ἰδίᾳ εἰς τὸν Πίνδαρον). Κατὰ τοῦτο ὑποκείμενον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ γ' προσώπου, ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους συντάσσεται μὲ ῥῆμα ἐνικοῦ ἀριθμοῦ: **Μελιγάρους ὕμνοι ὑστέρων ἀρχαῖ λόγων τέλλεται** (ἀντί: τέλλονται. Π6. Ἀττικὴν σύνταξιν, § 12, Σημ.).

5) Τὸ σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος. Κατὰ τοῦτο ὅρος τις μιᾶς προτάσεως δηλῶν ὅλον τι, ἀντί νὰ τεθῆ κατὰ γενικὴν διαιρετικὴν (§ 30,1), ἐκφέρεται ὁμοιοπύτως πρὸς ἄλλον ἢ ἄλλους ὅρους τῆς προτάσεως δηλοῦντας μέρος τοῦ ὅλου: **οἱ στρατηγοὶ βραχέα ἕκαστος ἀπελογήσατο** (ἀντί: τῶν στρατηγῶν ἕκαστος) **Ξ. τὰς ἀπορίας τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἄγνοίαν ἐπειράτο Σωκράτης γνώμη ἀκείσθαι, τὰς δὲ δι' ἔνδειαν διδάσκων κατὰ δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν** (ἀντί: τῶν ἀποριῶν. . . τὰς μὲν. . . τὰς δέ. . .) **Ξ. (π6. παίρνει τὸν κατήφορο, τὴν ἄκρη τὸ ποτάμι = τὴν ἄκρη τοῦ ποταμοῦ).**

6) Τὸ σχῆμα ἔλξεως ἢ ἡ ἔλξεις. Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο ὅρος τις τῆς προτάσεως **ἐλκεται**, ἤτοι ὀφίσταται συντακτικὴν ἐπίδρασιν ἀπὸ ἄλλου ὅρου τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης σχετικῆς προτάσεως καὶ ἐκφέρεται ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τοῦτον, καὶ οὐχὶ ὅπως ἀπαιτεῖ τὸ νόημα ἢ ἡ σειρά τοῦ λόγου. Οὕτω

α') τὸ συνδετικὸν ῥῆμα (§ 7 καὶ § 10) συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν οὐχὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενον του ἀλλὰ πρὸς τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου: **αἱ Θῆβαι Αἴγυπτος ἐκαλέετο** (ἀντί: ἐκαλέοντο). Ἑρ.

β') τὸ ῥῆμα δευτερευούσης προτάσεως τίθεται κατὰ τὴν ἐγκλίσιν τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας: **ἔρθοι τις, ἣν ἕκαστος εἰδεῖη, τέχνην** (ἀντί: ἦν οἶδε — ἦ — ἦν ἂν εἰδῆ). Ἄρφ. (Π6. **ἦθελα νὰ ἤμουν ὁμορφος, νὰ ἤμουν καὶ παλληκάρι** = νὰ εἶμαι).

Σημ. Περὶ τῆς ἔλξεως τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἰδὲ § 54, 5.

7) Τὸ σχῆμα **ὑπαλλαγῆς**. Κατὰ τοῦτο ἐπιθετικὸς τις προσδιορισμὸς ἀνήκων συμφώνως πρὸς τὸ νόημα τοῦ λόγου εἰς γενικὴν (κτητικὴν) προσδιορίζουσιν οὐσιαστικόν τι, ἀντί νὰ συμφωνῆ συντακτικῶς πρὸς τὴν γενικὴν ταύτην, συμφωνεῖ (κατὰ πῶσιν) μὲ ἄλλο οὐσιαστικόν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ γενικὴ (κτητικὴ) ἐξαρτᾶται: **Θάσιον οἴνου σταμνίον** (= Θασίου οἴνου) Ἄρφ. **τοῦμόν αἶμα πατρὸς ἐπίετε** (= τοῦ ἐμοῦ. . . πατρὸς κλπ.) Σοφ. (π6. **τ' ἀν-**

τρειωμένα κόκκαλα ξεθάψτε τοῦ γονιοῦ σας = τοῦ ἀντρειωμένου . . . γονιοῦ σας).

8) *Τὸ σχῆμα προλήψεως ἢ ἡ πρόληψις.* Κατὰ τοῦτο τὸ ὑποκείμενον ἐξηρητημένης προτάσεως ἐλκόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως (**προλαμβάνεται** καὶ) προληπτικῶς τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῆς κυρίας προτάσεως: **δημοκρατίαν** γε οἴσθα, **τί ἐσσι** (= οἴσθά γε, τί ἐσσι δημοκρατία) **Ξ.** (πδ. *Ποιός εἶδε τὸν ἀμάραντο, σὲ τί γκαρεμὸ φυτρώνει;*)

β' Σχήματα λόγου σχετικὰ μὲ τὴν θέσιν τῶν λέξεων.

§ 177. Προεισαγωγή. Ἡ θέσις τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἀρχήθεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας ἦτο γενικῶς εἰπεῖν ἀδιάφορος, ὅπως δύναται νὰ συμπεράνη τις πρὸς τοὺς ἄλλοις ἐκ τῆς μεγάλης περὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν λέξεων ἐλευθερίας τῆς παρατηρουμένης εἰς τὰ Ὅμηρικὰ ποιήματα, τὰ ὅποια εἶναι τὸ ἀρχαιότατον γραπτὸν μνημεῖον τῆς γλώσσης μας. Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ἐκानο-νίσθη πῶς αὕτη κατὰ τὴν ἐκ παραδόσεως προκύψασαν συνήθειαν.

1) Εἰς προτάσεις κρίσεως, ὅταν ὁ λόγος εἶναι ὅλως ἀπαθῆς, ἡ θέσις τοῦ ῥήματος συνήθως εἶναι ἐντὸς τῆς προτάσεως, ἢ δὲ συνήθως σειρὰ τῶν ὄρων αὐτῆς εἶναι α' τὸ ὑποκείμενον, β' τὸ ῥήμα, γ' τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ ἢ μετοχικοὶ προσδιορισμοί: **Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Ἐδαρχὶς ἀνέθηκε δεκάτην Ἀθηναίᾳ. Τισσαφέρους διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν. Ξ.**

Τὰ ῥήματα ὅμως τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ **ἀποφασίζειν** καὶ τὸ ῥήμα **εἶναι**, ὡς ὑπαρκτικόν, συνήθως τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως: **ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός. Ξ.**

2) Ἡ συνήθως σειρὰ τῶν ὄρων τῆς προτάσεως μεταβάλλεται, πρῶτον μὲν ὅταν ὁ λόγος ἐκφέρεται μετὰ τινας πάθους καὶ ὄρος τις αὐτῆς ἐξαιρεται καὶ τονίζεται ἰδιαίτερος (ἐμφασίς ἢ διαστολή), δεύτερον δὲ ὅταν ὑπάρχη σειρὰ προτάσεων εἰς συνεχῆ λόγον καὶ ὄρος τις μιᾶς προτάσεως σχετίζεται μᾶλλον μὲ τὰ προηγούμενα, (ὅποτε οὗτος τίθεται πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως), ἢ μᾶλλον

A. Τζαρτζάνου. Συνακτικὸν τῆς Ἀρχ. Ἑλλην. γλώσσης Ἐκδ. Ιη 11

μέ τὰ ἐπόμενα, (ὁπότε τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς)· **Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιαύδε.** Θ.

Κατὰ τὰς εἰρημένας περιπτώσεις δύναται νὰ τίθεται α' τὸ ἀντικείμενον, β' τὸ ῥῆμα καὶ γ' τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί· **Ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες μετὰ Σενεκείου εἰς χωρίον ἐχυρόν.** Ξ. Ἡ α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς (καθὼς καὶ γενικὴ ἀπόλυτος), β' τὸ ῥῆμα καὶ γ' τὸ ὑποκείμενον· **Ἐντεῦθεν προΐόντων ἐφαίνετο ἵχνη ἵππων.** Ξ. Ἡ τέλος α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς, β' τὸ ὑποκείμενον καὶ γ' τὸ ῥῆμα καὶ τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλλοι προσδιορισμοὶ αὐτοῦ· **Μετὰ ταῦτα ὁ Κῦρος ἐξελαύνει σταθμοὺς τέταρας κλπ. Ξ.**

3) Οἱ ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί, ὁμοιοπτῶται ἢ ἑτερόπτῶται (§ 22 καὶ § 30), κανονικῶς τίθενται μετὰ τὸ ὄνομα, τὸ ὅποιον προσδιορίζουν· **Χειρίζοφος Λακεδαιμόνιος. Γλοῦς ὁ Ταμῶ. ἵχνη ἵππων.**

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἕως εἰς τὸν ἀπαθῆ λόγον κανονικῶς τίθεται πρὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ· **σοφὸς ἀνὴρ. ὁ σοφὸς ἀνὴρ.** Ἰδὲ καὶ § 59,1 καὶ 2.

4) Ἐγκλιτικοὶ τύποι ἀντωνυμιῶν καὶ μόρια ἀναφερόμενα εἰς τὸ νόημα ἕλης τῆς προτάσεως συνήθως τίθενται ἔσπον τὸ δυνατόν πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς· **Εἰ θεοὶ τι δρῶσιν αἰσχροῦν, οὐκ εἰσὶν θεοί.** Εὐρ. **Τότε μοι λέγει ὁ ἀδελφός.** Πλ. **θεοῦ θέλοντος κἂν (=καὶ ἂν) ἐπὶ ῥίπιδος πλέοις.**

Ἐνεκα τοῦτου τὸ δυνατικὸν ἂν, ἐπειδὴ συνήθως ἐτίθετο πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως μετὰ τοὺς συνδέσμους *εἰ, ὅτε, ἐπεὶ* κλπ. ἠνώθη κατόπιν μετ' αὐτῶν, καὶ οὕτω προέκυψαν τὰ μόρια *εἰάν, (ἂν, ἦν), ὅταν, ἐπὶν ἢ ἐπὴν,* κλπ.

5) *Εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν γλῶσσαν) εἰς τὴν ἀρχαίαν τὸ ῥῆμα δύναται νὰ ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὴν λέξιν, ἢ ὅποια εἰσάγει τὴν δευτερεύουσαν πρότασιν καὶ νὰ τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς· κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι (= γιανὰ ἀπομακρύνουν τοὺς λύκους κλπ.) Ξ. Ὅτε δ' αὐτὴ ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρους ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν (= Ὅταν ἐγίνε αὐτὴ ἡ μάχη, κλπ.).*

6) *Δευτερευούσης τινὸς προτάσεως ἢ θέσις ἐντὸς τῆς περιόδου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἴδους αὐτῆς. Οὕτω αἱ μὲν εἰδικαὶ προτάσεις καὶ αἱ πλάγαι ἐρωτηματικαί, ἐπειδὴ ἐπέχουν θέσιν ἀντικειμέναι*

τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως, τίθενται κατόπιν αὐτοῦ λέγει, ὡς ὑβριστῆς εἰμι. Λυσ. Κῦρος ἤρετο, *ὅ,τι εἶη τὸ σύνθημα*. Ε. Ὁμοίως μετὰ τὴν κυρίαν πρότασιν τίθενται αἱ αἰτιολογικαί, αἱ τελικαί καὶ αἱ ἀποτελεσματικαί προτάσεις, διότι αὗται ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἐπιρρηματικὸν προσδιορισμὸν, τοῦ ὁποῦ ἢ θέσις κανονικῶς εἶναι μετὰ τῶ ῥήματι τίθημι σε ὁμολογοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνει. Πλ. *κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι*. Ε. πολλὴν κραυγὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν. Ε. Ἀντιθέτως δὲ αἱ ὑποθετικαὶ καὶ αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγοῦνται τῆς κυρίας προτάσεως, ὡς δηλοῦσαι κάτιτι, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς βᾶσις τοῦ νοήματος αὐτῆς· *εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί. εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὅμως*.

Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις κανονικῶς ἀκολουθοῦν μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται· Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, *ὅς τὰ πάνθ' ὄρα*. (Ἰδὲ § 149 κ. ε).

Αἱ δὲ χρονικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγοῦνται μὲν, ὅταν δηλοῦν τὸ προτερόχρονον, ἔπονται δέ, ὅταν δηλοῦν τὸ ὑστερόχρονον, προηγοῦνται δὲ ἢ ἔπονται, ὅταν δηλοῦν τὸ σύγχρονον. (Ἰδὲ παραδείγματα § 144 κ. ε.).

Μεταβάλλεται δὲ ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω κανονικὴ καὶ συνήθης θέσις τῆς δευτερευούσης προτάσεως, ὅταν πρόκειται νὰ ἐξαρθῇ τὸ ὑπ' αὐτῆς σημαννόμενον· *ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, καὶ σὺ γνώσει*. Ε. *ὅ,τι ἀν ποιῆς, νόμιζ' ὄραν θεοὺς τινας*. Ε.

§ 178. Ἐκ τῆς παρὰ τὰ κεκανονισμένα καὶ ἰδιορρυθμοῦ ἐν γένει θέσεως τῶν λέξεων προκύπτουν τὰ ἑξῆς σχήματα λόγου·

1) τὸ ὑπερβατόν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν λέξεις τις ἀποχωρίζεται ἀπὸ ἀλλήν, μὲ τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται εἰς στενήν λογικὴν καὶ συντακτικὴν σχέσιν, διὰ τῆς παρεμβολῆς ἄλλης ἢ ἄλλων λέξεων. Οὕτω ἢ ἔννοια τῶν ἀποχωριζομένων λέξεων ἐξαίρεται· *εὖ πρᾶγμα συντεθὲν ὄψεσθε*. Δ. *μὴ λέγετε, ὡς ὑφ' ἑνὸς τοιαῦτα πέπονθε ἢ Ἐλλάς ἀνθρώπου*. Δ. (πβ. *πίνω τὸ ὠριοστάλαχτο τῆς πλάκας τὸ φαρμάκι*).

2) τὸ προωθύστερον. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν σειράν τοῦ λόγου ἐκ δύο τινῶν (πράξεων ἢ ἐννοιῶν ἐν γένει) λέγεται πρῶτον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χρονικῶς καὶ λογικῶς εἶναι δεύτερον· *τα ἀμφίεσσα καὶ λούσσα*. Ὁμ. *λέγω τὴν Ἐρεχθίδος τρο-*

φήν και γένεσιν. Ξ. (Πβ. ξεντύθη ὁ υἱός, ξεζώθηκε και στο πηγάδι μπήκε).

3) τὸ χιαστόν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν σειρὰν τοῦ λόγου δύο λέξεις ἢ φράσεις ἀνεφερόμεναι εἰς δύο ἄλλας προηγούμενας ἀντιστοιχοῦς λέξεις ἢ φράσεις ἔχουν θέσιν ἀντίστροφον ἐκείνων (α—β: β'—α'). οἰμωγή τε και εὐχωλή πέλεν ἀνδρῶν δλλύντων και δλλυμένων. Ὅμ. περὶ πλείονος ποιῶ δόξαν καλήν ἢ πλοῦτον μέγαν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δὲ ἀθάνατος. Ἰσ.

Καλεῖται δὲ χιαστόν τὸ σχῆμα τοῦτο, διότι ἡ ἀντιστοιχία τῶν μελῶν τῶν δύο ζευγῶν τῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων, ἀν ταῦτα γραφοῦν εἰς δύο σειράς, τὸ ἐν ὑπὸ τὸ ἄλλο, παρίσταται χιαστί·

οἰμωγή εὐχωλή
δλλύντων δλλυμένων

(πβ. ἡ Γκιώνα λέει τῆς Λιάκουρας κι' ἡ Λιάκουρα τῆς Γκιώνας).

4) ὁ κύκλος. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν μία πρότασις ἢ περίοδος τελειώσῃ μὲ τὴν ἰδίαν λέξιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἀρχίζει· σοὶ ἦν κλέπτῃς ὁ πατήρ, εἶπερ ἦν ὁμοῖος σοί. Δ. (Πβ. σταθῆτε ἀντρεῖά σὰν Ἕλληνες και σὰν Γραικοὶ σταθῆτε).

5) ἡ παρονομασία ἢ παρήχησις ἢ τὸ ἐτυμολογικὸν σχῆμα. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν παρατίθενται πλησίον ἀλλήλων ὁμόηχοι λέξεις, συνήθως συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς· κενὰς χαρίζει χάριτας. Δ. Πανσατίου δὲ πανσαμένου. Πλ. τυφλὸς τὰ τ' ὅτα τόν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματ' εἶ. Σοφ. (πβ. Χάρε χαρὰ ποῦ μοῦ φερες και λύπη ποῦ μοῦ πῆρες).

6) τὸ ὁμοιοτέλειον ἢ ὁμοιοκατάληκτον. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὸ τέλος ἐπαλλήλων προτάσεων τίθενται λέξεις καταλήγουσαι ὁμοίως· τοὺς πλείοντας ὡς ὑμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε. Δ. (Τὸ σχῆμα τοῦτο εἶναι νῦν συνηθέστατον ἢ μᾶλλον κανονικὸν εἰς τὰ νέα ποιήματα).

γ' Σχήματα σχετικὰ μὲ τὸν βαθμὸν
τῆς πληρότητος τοῦ λόγου.

§ 179. Προεισαγωγή. Τὰ λεκτικὰ στοιχεῖα τὰ χρησιμοποιοῦμενα ἐκάστοτε πρὸς ἔκφρασιν ὠρισμένων νοημάτων δὲν εἶναι πάν-

τοτε ἀκριβῶς τόσα, ὅσα καὶ τὰ ἐκφραζόμενα ἀντίστοιχα νόηματα. Πλειστάκις παραλείπονται ὅτε μὲν ὀλιγώτερα ὅτε δὲ περισσώτερα λεκτικὰ στοιχεῖα νοούμενα ἐξῴθην, εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως ἢ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγόμενων πείρας, εἴτε ἐκ τῶν συμπραζομένων. (*Σχῆμα ἐλλείψεως ἐν γένει ἢ βραχυλογία*. Ἴδὲ § 17 κ. ἑ.). Οὐχὶ σπανίως δὲ πάλιν προστίθενται εἰς τὸν λόγον λεκτικὰ στοιχεῖα, χωρὶς διὰ τούτων νὰ ἐκφράζεται νέον τι νόημα ἐπὶ πλεόν τῶν ἐκφραζομένων διὰ τῶν ὑπολοίπων λεκτικῶν στοιχείων. Ἐκφράζεται ὅμως οὕτω τὸ ὅλον νόημα ζωηρότερον καὶ ἐναργέστερον· τὰς αἰτίας *προύγραφα πρῶτον*. Θ. *ἐσαγαρόντες με ἐς τὸ μέγαρον ἔσω ἐδείκνυσαν κολοσσὸς ξυλίνους*. Ἡρ. (*Σχῆμα πλεονασμοῦ ἐν γένει*. — Π6. *τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου. πάλι τὸ ξανάπλυε*).

§ 180. I. Βραχυλογία. Κατὰ τὸ σχῆμα τῆς βραχυλογίας

1) λέξις τις ἢ φράσις παραλειπομένη νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἀμετάβλητος. (*Σχῆμα ἀπὸ κοινοῦ*)· οὗτος τροφῆς οὐδὲν δεῖται, ἐγὼ δὲ δέομαι. Πλ. *φράζει ἅ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἅ μῆ*. (ἐνν. δεῖ ποιεῖν) Ε. Ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι; Οὐ δῆτα. (ἐνν. ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι) Πλ.

2) λέξις τις ἢ φράσις παραλειπομένη νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἢ τῶν ἐπομένων οὐχὶ ὅπως ἐκεῖ ἐκφέρεται, ἀλλὰ μεταβλημένη (κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἢ τὴν πτώσιν, ἂν εἶναι ὄνομα, κατὰ τὸ πρόσωπον, τὸν ἀριθμὸν, τὴν διάθεσιν κλπ., ἂν εἶναι ῥῆμα, κ.ο.κ.). (*Σχῆμα ἐξ ἀναλόγου*)· ἐξεφόβησαν τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότες τὰ πρασσόμενα, καὶ ἔφευγον (ἐνν. οἱ πολλοί). Θ. οὗτος μὲν ἔδωκε, ἐγὼ δὲ οἶνον πίνω (=οὗτος μὲν πίνει κλπ.) Δ. ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε τοῖς Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων καὶ μὴ αὐτοῖ, ὥσπερ νῦν, τοὺς πέλας ἀδικῶσι (=ὅταν ὑπ' ἄλλων ἀδικῶνται κλπ.). Θ.

Ὅμοιως ἐκ τινος ῥήματος παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως νοεῖται ἀπαρέμφατον τοῦ ἰδίου ῥήματος ἢ μετοχὴ (κατηγορηματικῆ). Οὕτω καὶ αὐτὸς ἐποίει καὶ τοῖς ἄλλοις παρήνει. (ἐνν. ποιεῖν). Ε. Ἀντίοχος ἀφείς τὸ ἐς Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον (=τὸ ἐς Χίον πλείν). Θ. Ἀθηναῖοι ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι καὶ ἐπιόντες τὴν τῶν πέλας δηοῦν μᾶλλον ἢ τὴν αὐτῶν ὄραν. (ἐνν. δγούμενην). Θ.

Ὅμοίως ἐκ προηγουμένης λέξεως ἢ φράσεως ἐχούσης ἔννοιαν ἀρνητικὴν νοεῖται ἀντίστοιχος λέξις ἢ φράσις καταφατικὴ *μηδεὶς θαναμάση μου τὴν ὑπερβολήν, ἀλλὰ μετ' ἐννοίας ὃ λέγω θεωρησάτω* (=ἀλλὰ πᾶς τις θεωρησάτω) Δ. *Λύσανδρος καταδύειν οὐδὲν εἶα στρογγύλον πλοῖον· εἰ δέ που τριήρη ἴδοιεν ὁμοῦσαν, ταύτην πειρᾶσθαι ἄπλουν ποιεῖν* (=πειρᾶσθαι ἐκέλευε). Ξ.

Ὅμοίως ἐκ τινος συνθέτου λέξεως νοεῖται ἢ ἐνυπάρχουσα ἐν αὐτῇ ἀπλῆ λέξις· τοὺς παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας ὡς ἀπιόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα εἶα Κῦρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν (=καὶ ὡς οὐ πρὸς βασιλέα ἰόντας). Ξ. *Κορινθίοισι ἦν ὀλιγαρχία καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἔνεμον τὴν πόλιν* (=καὶ οὗτοι οἱ ὀλίγοι). Ἡρόδ.

3) ἐν ῥήματι ἔχει δύο τοῦ αὐτοῦ εἴδους προσδιορισμοὺς (ἀντικείμενα ἢ ἐμπρόθετα), ἐνῶ λογικῶς τὸ ῥήμα τοῦτο ἀρμόζει εἰς τὸν ἓνα μόνον ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὸν ἕτερον ἀρμόζει ἄλλο ῥήμα σημαῖνον σχετικὴν μὲν ἀλλὰ διάφορον ἐνέργειαν, ἢ τὸ αὐτὸ ῥήμα μὲ διάφορον σημασίαν· *ἔδουσί τε πίονα μῆλα, οἶνον τ' ἔξαιτον* (=πίνονοί τε οἶνον) Ὅμ. *Θέτις μὲν εἰς ἅλα ἄλτο, Ζεὺς δὲ ἐὼν πρὸς δῶμα.* (ἐνν. ἔβη) Ὅμ. *ἐνθ' ἐλέτην δίφρον τε καὶ ἀνέρε* (ἐλέτην δίφρον=ἐβριγαν κύριοι τοῦ δίφρου· ἐλέτην ἀνέρε=ἐφόνευσαν τοὺς δύο ἀνδρας) Ὅμ. (πβ. *νὰ τὸν ποτίσω κρυὸ νερὸ καὶ δροσερὸ χορτάρι*=καὶ νὰ τὸν ταῖσω χορτάρι).

Σημ. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τῆς ἐλλείψεως ὑπάγονται προσέτι τὰ κυρίως ῥητορικὰ σχήματα τῆς ἀποσιωπήσεως καὶ τῆς ὑποσιωπήσεως ἢ παρασιωπήσεως.

§ 181. II. Πλεονασμός. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ πλεονασμοῦ ἐν γένει ὑπάγονται

1) τὸ σχῆμα ἐκ παραλλήλου. Κατὰ τοῦτο νόημά τι ἐκφράζεται συγχρόνως καὶ καταφατικῶς καὶ ἀρνητικῶς· ψευδεται καὶ οὐκ ἀληθῆ λέγει. Δυσ. (πβ. *Σὺ νὰ σωμαίνης καὶ νὰ μὴ μιλήης*).

2) ἡ περίφρασις. Κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα μία ἔννοια, ἐνῶ δύναται νὰ ἐκφρασθῇ διὰ μιᾶς λέξεως, ἐκφράζεται διὰ περισσοτέρων παραστατικώτερον καὶ χαρακτηριστικώτερον· *Ἴτε, παῖδες Ἑλλήνων* (=Ἑλληνες): Αἰσχ. *Ἀήμητρος καρπὸς* (=ὁ σῖτος) Ξ. (πβ. *Παιδιά Μοραϊτόπουλλα*=Μοραῖτες).

3) τὸ σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν. Κατὰ τοῦτο μία ἔννοια ἐκφράζεται διὰ δύο λέξεων συνδεομένων παρατακτικῶς διὰ τοῦ καὶ ἢ τοῦ Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

5) *Ἡ ὑπερβολή.* Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ τινος χάριτος λέγει τις κάτιτι ὑπερβαίνον τὸ ἀληθές καὶ τὸ σύνηθες, ἔνα οὕτω παραστήσῃ σχετικόν τι νόημα ζωηρότατα καὶ ἐναργέστατα· *πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ πᾶς χρόνος οὐχ ἰκανὸς λόγον ἴσον παρασκευάσαι τοῖς τούτων ἔργοις.* Λυσ. (πβ. σὰ δυὸ βουνά εἶναι οἱ πλάτες του, σὰν κάστρο ἢ κεφαλή του).

6) *Ἡ ἀλληγορία.* Κατὰ τοῦτον τὸν λεκτικὸν τρόπον μετὰ χάριτος χρησιμοποιεῖ τις μεγάλας καὶ τολμηράς μεταφοράς οὕτως, ὥστε νὰ φαίνεται λέγων ἕλως ἄλλα ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἔχει κατὰ νοῦν· *κνάμων ἀπέχεσθαι* (= μὴ πράττειν τὰ πολιτικά. Οἱ κύαμοι ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν κλήρωσιν ἀρχόντων). *μὴ γεύεσθαι μελανούρων* (= μὴ ὀμιλεῖν κακοῖς ἀνθρώποις). Πυθαγόρου λόγια. (πβ. *Ἄναψε ὁ γιαλὸς καὶ κήκων τὰ ψάρια*· φράσις λεγομένη περὶ ἀνθρώπου καταληφθέντος ἀπὸ μεγάλην ὀργήν. *Τᾶσπρισε τὰ γένεια του ὁ Ἄϊ-Νικόλας* = Ἐχιόνισε τοῦ Ἁγίου Νικολάου).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ
(ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ)

- Αίτιατική**, σελ. 18, § 29,3—μετά ούσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 26, § 37—μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 27, § 40—αἰτιατική ἀπόλυτος, σελ. 150, § 166.
- Ἀντικείμενον**, σελ. 44, § 62 κ. έ.—ἐσωτερικόν ἢ σύστοιχον, σελ. 47, § 67,2 κ. έ.
- Ἀντωνυμῖαι**, σελ. 27, § 41 κ.έ.
- Ἀπαρεμφατική σύνταξις**, σελ. 139, § 158.
- Ἀπαρέμφατον**, σελ. 137, § 154 κ. έ.
- Ἀπρόσωπα ῥήματα**, σελ. 142, § 161.
- Ἄρθρον**, σελ. 39, § 55 κ. έ.
- Ἄρνητικά μόρια (οὐ—μή)**, σελ. 154, § 169 κ. έ.
- Ἄτικῆ σύνταξις**, σελ. 7, § 12, Σημ.
- Γενική** (καθαρά ἢ ἀφαιρετική), σελ. 18, § 29,4-5—κατηγορηματική, σελ. 9, § 15, β'—μετά ούσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 19, § 30 κ. έ.—μετά ἐπιρρημάτων, σελ. 26, § 38.
- Γενική ἀπόλυτος**, σελ. 148, § 165, 1 καὶ σελ. 151, § 166,2, Σημ.
- Δίπλωτα ἔηματα**· Ἰδὲ **Ῥήματα**.
- Δοτική** (καθαρά, ὀργανική, τοπική), σελ. 18, § 29, 6,7,8—μετά ούσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 25, § 36—μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 26, § 39.
- Δοτική προσωπική**, σελ. 51, § 72.
- Δυνητικῆ** εὐκτική, σελ. 94, § 116, 2—δριστική, σελ. 92, § 114, 2.
- Δυνητικὸς ἄν**, σελ. 94, § 116, 2, Σημ. β'.
- Ἐγκλίσεις**, σελ. 91, § 113 κ.έ.—εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, σελ. 91, § 114 κ. έ.—εἰς τὰς ἐξηρημένους προτάσεις, σελ. 115, § 136 κ. έ.
- Ἐλλειψις**, σελ. 10, § 18 κ. έ.—σελ. 164, § 179 κ. έ.
- Ἐλξις**, σελ. 160, § 176, 6.
- Ἐπεξήγησις**, σελ. 12, § 22, 2 κ. έ.
- Ἐπίθετα ῥηματικά**, σελ. 152, § 167.
- Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 14, § 25 κ. έ.
- Ἐπιρρήματα**, σελ. 26, § 38 κ.έ.—σελ. 65, § 90.
- Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 62, § 86 κ. έ.
- Ἐπιφωνήματα**, σελ. 26, § 38, 2—σελ. 81, § 97.

Ἐρωτήσεις εὐθείαι, σελ. 96, § 119—**πλάγιαί**, σελ. 129, § 148.

Εὐκτική τοῦ πλαιγίου λόγου, σελ. 95, § 116, 2, Σημ. 3.

Θέσις λέξεων, σελ. 161, § 177 κ.έ.

Κατηγορήμα, σελ. 5, § 6, 2.

Κατηγορούμενον, σελ. 5, § 7, 2
— ἐπιρρηματικόν, προληπτικόν,
σελ. 7, § 10, 4, Σημ.

Κῶλον, σελ. 4, § 5, Σημ.

Λεκτικοὶ τρόποι, σελ. 169, § 183.

Μέσα ῥήματα ἰδὲ **ῤήματα**.

Μετοχή, σελ. 144, § 162 κ. έ.—
ἐπιθετική, σελ. 144, § 163 —
ἐπιρρηματική, σελ. 148, § 165
—κατηγορηματική, σελ. 144,
§ 164 κ.έ.—ἐπιρρηματική ἀπό-
λυτος ἢ συνημμένη, σελ. 148 §
165 1.

Ὀνομαστική, σελ. 17, § 29, 1—
ὀνομαστική ἀπόλυτος, σελ.
159, § 176, 3, α'.

Ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί, σελ.
12, § 22 κ. έ.

Παθητικὰ ῥήματα ἰδὲ **ῤήματα**.

Παράθεσις, σελ. 12, § 22 κ. έ.

Παραθετικά, σελ. 21, § 32 κ.έ.

Περίοδος, σελ. 4, § 5, 2, Σημ.

Πλάγιος λόγος, σελ. 134, § 152
κ. έ.

Πλεονασμός, σελ. 166, § 181—
ἀρνήσεων, σελ. 155, § 172, 2,
Σημ.

Προθέσεις, σελ. 66, § 91 κ. έ.

Προδιορισμοὶ ὀνομαστικοὶ (ἐπι-

θετικοί, κατηγορηματικοί, κλπ.),
σελ. 12, § 22 κ.έ.—ἐπιρρηματι-
κοί, σελ. 62, § 86 κ. έ.

Πρότασις καὶ εἶδη αὐτῆς, σελ. 3
§ 2 κ. έ.

Προτάσεις κύριαί ἢ ἀνεξάρτητοι,
σελ. 4, § 5, 1—σελ. 102, §
122 κ. έ.—δευτερεύουσαι ἢ ἐ-
ξηρτημέναί, σελ. 4, § 5, 2—
σελ. 115, § 136 κ. έ.—αἰτιο-
λογικαί, σελ. 116, § 138—ἀ-
ναφορικαί, σελ. 131, § 149 κ.
έ.—ἀποτελεσματικά, σελ. 126,
§ 146—εἰδικαί, σελ. 115, §
136—ἐνθουσιαστικά, σελ. 127, §
147—παραχωρητικά, σελ. 123,
§ 143—τελικαί, σελ. 117, §
139—ὑποθετικά, σελ. 119, §
140—χρονικαί, σελ. 124, § 144.

Πτώσεις, σελ. 17, § 29—πτώ-
σεις πλάγιαί ἐπιρρηματικῶς,
σελ. 62, § 87 κ. έ.

ῤῆμα συνθετικόν, σελ. 5, § 7, 2.
—σελ. 6, § 10.

ῤήματα ἐνεργητικά (ἀμετάθετα,
μεταθετικά), σελ. 43, § 61
κ. έ.—μέσα, σελ. 56, § 80 κ.
έ.—παθητικά, σελ. 59, § 81
κ. έ.—οὐδέτερα, σελ. 61, § 85
—ῥήματα μονόπτωτα, σελ. 46,
§ 67 κ. έ. δίπτωτα, σελ. 53,
§ 73 κ. έ.

ῤηματικά ἐπίθετα, σελ. 152, §
167.

Σύγκρισις (ὑπεροχῆς ἢ ἀντιθέσε-
ως), σελ. 53 § 34.

Σύμφυσις, σελ. 158, § 176, 2.

Συμφωνία ἔρων προτάσεως, σελ.
7 § 12 κ. έ.

Σύνδεσις προτάσεων (εἶδη αὐ-

- της), σελ. 99, § 121 — κατά παράταξιν, σελ. 4, § 5, 1, σελ. 102, § 122 κ. έ.—καθ' υπόταξιν, σελ. 4, § 5, 2, σελ. 115, § 136 κ. έ.
- Σύνδεσμοι** ουδέοντες κατά παράταξιν, σελ. 102, § 122, κ. έ.—καθ' υπόταξιν, σελ. 115, § 136 κ. έ.
- Συνθετικοὶ λόγοι**, σελ. 99, § 121 κ. έ.
- Σχήματα** (λόγου), σελ. 158, § 175 κ. έ.—γραμματικά, σελ. 158, § 176—θέσεως λέξεων, σελ. 161, § 177 κ. έ.—πληρότητος τοῦ λόγου, σελ. 164, § 179—σημασίας λέξεων ἢ φράσεων, σελ. 167, § 182 κ. έ.
- Ὑποκείμενον**, σελ. 5, § 6, 1.—ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν, σελ. 140, § 159.
- Χρόνοι**, σελ. 82, § 99 κ. έ.—σημασία αὐτῶν εἰς τὴν ὀριστικὴν, σελ. 84, § 101 κ. έ.—εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, σελ. 98, § 120.
- Ως**, σελ. 66, § 90, 2, ζ' καὶ Σημ. α' καὶ β'.

Ἀριθμ. { Πρωτ. 34942
Διεκπ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 27 Ἰουλίου 1931

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Π ρ ο ς

τὸν Ἐκδοτικὸν Οἶκον Ἰω. Κολλάρου καὶ Σίας

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι δι' ἡμετέρας ταυταριθμοῦ πράξεως ἐκδοθείσης τὴν 10ην Ἰουλίου ἐ. ἔ. καὶ δημοσιευθείσης τὴν 16ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 89 φύλλον τοῦ τ. Β' τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη συμφώνως πρὸς τὸν νόμον 3438 τὸ ὑφ' ὑμῶν ὑποβληθὲν πρὸς κρίσιν βιβλίον τοῦ Ἀχιλ. Τζαροῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Συντακτικὸν ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλῶσσης*» διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν γυμνασίων διὰ μίαν πενταετίαν ἀρ. μὲνην ἀπὸ τοῦ σχολικῶν ἔτος 1931 — 1932 ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν ληφθοῦν ὑπ' ἔφει καὶ ἐκτελεσθοῦν αἱ τροποποιήσεις αἱ ὁποῖαι ὑπεδείχθησαν ὑπὸ τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς διὰ τῆς αἰτιολογικῆς τῆς ἐκθέσεως.

Ὁ Ὑπουργὸς

Κ. Καμπέρης

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ἈΡΘΡΟΝ 9ον τοῦ ἀπὸ 26ης Ἰουλίου 1929

Προεδρικοῦ Διατάγματος.

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 20% τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἀνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς, τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐπὶ τῆς τελευταίας σελίδος τοῦ ἐξοφύλλου ἐκτυπῶνται τὸ παρὸν ἄρθρον».